Проект

Приложение към т. 4

Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019–2021 г.

Мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2019 г.

октомври 2018 г.

Съдържание

Въведение **9**

Част I. Икономически перспективи за периода 2018-2021 г. **13**

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА 13
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 15
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2021 Г. 19
4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП 23
5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК 24

Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2019-2021 г. **27**

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА 27
2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 32
3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 35

Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2019-2021 г. **48**

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 48
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 62

Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2019-2021 г. **139**

Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2019-2021 г. **145**

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД 145
2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ 149
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС 153
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 154
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 156

Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2019-2021 г. **159**

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ 159
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ 161
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ 162
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 162

Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси **165**

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 165
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ 167
3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА 168
4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 172

Част VIII. Мотиви към предложенията за промяна на други закони в проекта на ЗДБРБ за 2019 г. 182

Част IX. Приложения..... 187

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 30.09.2018 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г. 187

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г. 187

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 30.09.2018 Г. 192

3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г. 196

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 198

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2021 Г. 205

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 209

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 211

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 211

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 212

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 213

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г. 214

ПРИЛОЖЕНИЕ № 10: ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2017 И 2019 Г. 215

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда 14
Табл. I-2: Основни макроикономически показатели 19
Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП 23
Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.) 24
Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 24
Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП) 28
Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г. 30
Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г. 31
Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2018-2021 г.) 33
Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2018-2021 г.) 34
Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2018-2021 г.) 34
Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2019-2021 г. .. 36
Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2019-2021 г. 37
Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв. 41
Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв. 42
Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 44
Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2018-2021 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС) 63
Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2018-2021 г.) 65
Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2018-2021 г. 83
Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.) .. 140
Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2019-2021 г. 152
Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2019-2021 г. 153
Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС 157
Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 2019 г. 165
Табл. VII-2: Сравнение между базисните и алтернативните допускания 169
Табл. VII-3: Сравнение на основните макроикономически индикатори между базовия и алтернативния сценарий 169

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Автомагистрала
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДУ	Държавно управление
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност

ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМФ	Заповед на министъра на финансите
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
КЗК	Комисия за защита на конкуренцията
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВнР	Министерство на външните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МИ	Министерство на икономиката
МКП	Международни капиталови пазари
ММС	Министерство на младежта и спорта
МОН	Министерство на образованието и науката
МП	Министерство на правосъдието
МРЗ	Минимална работна заплата
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МСК	Международен спортен календар
МСП	Малки и средни предприятия
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
НРС	Наблюдение на работната сила
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НФМ	Норвежки финансов механизъм
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организация на обединените нации
ОП	Оперативна програма
ОПЕК	Организация на страните износителки на петрол
ОСП	Обща селскостопанска политика

ОССЕ	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СЕ	Съвет на Европа
СНС	Система на националните сметки
Съвета	Съвета на ЕС
ТЕЛК	Трудово-експертна лекарска комисия
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
Фонд „СЕлС“	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
ха	Хектара
щ.д.	Щатски долар
ЮИЕ	Югоизточна Европа

Въведение

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. е изготвена на основание чл. 79 от Закона за публичните финанси и с нея се актуализира средносрочната бюджетна прогноза, одобрена с Решение № 264 на Министерския съвет от 2018 година. Тя представлява мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2019 г. и включва средносрочните икономически перспективи и основни допускания, фискалните цели и приоритети на правителството, като акцентира върху основните параметри на бюджетната рамка за следващата година.

Настоящата актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с тази на ЕК. Включена е и съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Нов момент в съдържанието на прогнозата е включването на повече информация при представянето на разходните политики – както с фискални измерители, така и посредством ключови индикатори за измерване на степента на изпълнението им. Целта е чрез дефинирането на устойчиви индикатори да се създаде възможност за проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и за по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи.

Макроикономическата прогноза, използвана при разработването на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза, се базира на допусканията за основни показатели на външната среда на Европейската комисия, Световната банка, Международния валутен фонд и Министерството на финансите на Република България, актуални към месец септември 2018 година.

Продължаващите положителни очаквания за икономическото развитие на страната, залегнали в есенната макроикономическа прогноза, са отчетени при подготовката на настоящата бюджетна прогноза, като наблюдаваните разлики при параметрите на основните бюджетни показатели за приходите и разходите по КФП, изразени като процент от БВП, спрямо прогнозите от пролетта на тази година се дължат в значителна степен на новата оценка за номиналния размер на БВП за годините от периода.

Ключови цели продължават да бъдат запазването на фискалната устойчивост и провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика, която да допринася за подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите и стимулиране развитието на трудовия пазар за постигане на икономически растеж и заетост, придържайки се към общите правила на ЕС.

Очакваното изпълнение за тази година показва подобрение на бюджетното салдо и реализиране на излишък по КФП в размер на 0,5% от БВП спрямо ревизираната оценка на програмата за 2018 г., при която е заложен дефицит от 1,0% от БВП.

В настоящата прогноза се запазват целите за бюджетното салдо, заложени в СБП за периода 2019-2021 г., съответно за 2019 г. дефицит от 0,5% от БВП, а за 2020 г. – балансирана бюджетна позиция, която се запазва и през 2021 г.

След достигането на бюджетен излишък през 2017 г. на начислена основа, в средносрочната бюджетна прогноза се очаква излишък за 2018 г., нисък дефицит за

2019 г. в размер на 0,2% от БВП и бюджетни излишъци съответно от 0,5% от БВП за 2020 г. и 0,6% от БВП за 2021 г.

Изразени като процент от БВП при приходите за периода 2019-2021 г. се наблюдава тенденция за спад от 37,7% до 35,8%, а в номинален размер се увеличават, като от 43 857,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г.

Разходите, изразени като процент от БВП за периода 2019-2021 г. също бележат спад от 38,2% до 35,8%, а в номинален размер се увеличават, като от 44 457,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г.

Приходните и разходните политики в тази прогноза са продължение на заложените в СБП за периода 2019-2021 г., като за надграждането с нови са взети предвид както макроикономическите аспекти, така и разширените фискални възможности за осигуряване на финансиране на приоритетните сектори и за реализиране на хоризонтални мерки, засягащи бюджетната сфера.

В средносрочен план се предвижда запазване на ниските данъчни ставки на корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, което допринася за повишаване на икономическия растеж и има положително влияние върху търсенето и предлагането на труд.

В частта на данъчната политика са отчетени ефектите от настъпилите към момента промени в данъчното законодателство, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците.

Приоритетите на Бюджет 2019, които надграждат вече заложените в средносрочната бюджетна прогноза от пролетта приоритети и допускания за развитие на секторните и хоризонталните политики, са както следва:

- **Социална политика**

  - За социална закрила и равни възможности - за целеви помощи за отопление са предвидени допълнително по 40,4 млн. лв. за всяка година от прогнозния период (50% повече спрямо средствата през 2018 г.);

  - За хората с увреждания - за гарантиране на финансовата рамка на проекта на Закон за хората с увреждания и проекта на Закон за личната помощ при тяхното приемане са предвидени допълнително по 150,0 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

  - За социално включване - въвеждане на нов вид месечна помощ за деца без право на наследствена пенсия от починал родител, съгласно промените в Закона за семейни помощи за деца. Размерът на помощта за 2019 г. е 115 лв., като по бюджета на МТСП са разчетени 7,0 млн. лв. за този нов вид помощ.

- **Образование.** Политиките за достъпно и качествено образование се осъществяват чрез цялостен интегриран подход, базиран на обвързаните и съгласувани действия на институциите на национално и местно равнище. Средствата от държавния бюджет основно са насочени към четирите стълба за финансиране на системата съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, както и към финансиране обучението на студенти и докторанти, определено въз основа на комплексната оценка на качеството на обучение;

- **Отбрана.** Спазено е изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП в съответствие с Националния план за повишаване на

разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., като в бюджетната рамка за 2019 г. общо разходите за отбрана възлизат на 1 839,3 млн. лв., което представлява 1,58% от БВП. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти;

➢ **Политика по доходите.** Освен вече предвиденото в СБП от пролетта на тази година увеличаване на размера на минималната работна заплата през следващите години (от 510 лв. на 560 лв. от 1 януари 2019 г., на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г.), в настоящата прогноза е заложена мярка за увеличение с 10% на средствата за заплати и осигурителни вноски от 2019 г., с което ще се осигури възможност за увеличаване на индивидуалните основни месечни заплати на заетите, въз основа на заеманата длъжност и оценките за постигнатите резултати.

На секторно ниво по отношение на доходите за 2019 г. допълнително е разчетено:

➢ за образование - увеличение на възнагражденията средно с 20% за 2019 г. на педагогическия персонал с цел достигане през 2021 г. на удвояване спрямо 2017 г. на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти;

➢ увеличаване на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности и за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията;

➢ увеличаване на средствата за персонал в системата на Министерството на вътрешните работи и Министерството на правосъдието с цел продължаване политиката за укрепване на капацитета.

Мерките с фискално въздействие в осигурителната и пенсионната политика включват:

- увеличаване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица на 3 000 лв.;
- увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2019 г. в размер на 560 лв., за 2020 г. – 610 лв. и за 2021 г. – 650 лв.;
- увеличаване на минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители от 350 лв. на 560 лв. от началото на 2019 г.
- увеличаване от 1 юли 2019 г. на максималния размер на получаваните една или повече пенсии на 1 200 лв.(40% от размера на максималния осигурителен доход за съответната година).

От 1 юли 2019 г. всички пенсии отпуснати до 31 декември 2018 г. се увеличават с 5,7% (процент определен по правилото на чл. 100 от КСО), при отчитане на новата тежест на една година осигурителен стаж.

По отношение също на пенсионната политика в периода 2019-2021 г. продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия от 1 януари всяка година с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете. Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и за двата пола продължава да се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 36 години за жените и 39 години за мъжете през 2021 г.

С Бюджет 2019 и предвидените промени в данъчните закони се цели създаването на допълнителни условия за укрепването на **финансовата децентрализация на общините**, като мерките са насочени към по-справедлив модел за определяне на бюджетните взаимоотношения на държавния бюджет с бюджетите на общините и

налагане на по-справедлив модел на облагане при някои местни данъци и такси, повишаване на събираемостта на приходите от общините и осигуряване на по-голяма самостоятелност и гъвкавост при определянето на местните данъци и такси.

Предвидени са **промени в механизмите за разпределение** на целевата субсидия за капиталови разходи и на общата изравнителна субсидия.

При разпределението на *целевата субсидия за капиталови разходи към* основния и допълнителния компонент е предвиден и допълнителен ресурс за подпомагане на общините от 4-та и 5-та категория за подобряване състоянието на социалната и техническа инфраструктура на територията им. Изменението на механизма за разпределение на *общата изравнителна субсидия* по общини през 2019 г. е свързано с определянето на условие за достъп до субсидията. Право да получават изравнителна субсидия през 2019 г. имат общините, чиито постоянни данъчни постъпления към 31 декември 2017 г. на един жител са по-ниски от 120% от равнището им за страната на един жител.

Промените в ЗМДТ може да се използват като инструмент за провеждане на политики за ограничаване на замърсяването, намаляване на задръстванията и регулиране на трафика, ползването на обществен превоз и за цялостно развитие на градската среда в посоката, в която живеещите във всяка една община решат.

Приоритет за страната остава и успешното усвояване на **средствата от европейските фондове и програми на ЕС**, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

В областта на **качеството на публичните финанси** ще продължат усилията за повишаване на ефективността и ефикасността на публичните разходи, като с разширяването на информацията в този документ се постига съответствие с препоръки на Европейската комисия относно разширяване на обхвата на бюджетната рамка и се постига по-високо ниво на бюджетна прозрачност.

Управлението на държавния дълг ще бъде в съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и ще отчита състоянието и прогнозите в тригодишен хоризонт на основните макроикономически показатели. Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2019-2021 г. се очаква намаление на държавния дълг от 22,2 млрд. лв. през 2019 г. до ниво от 22,0 млрд. лв. към края на 2021 г., респективно от 19,1% до 16,5% от прогнозното ниво на БВП. Нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да продължи да спада, движейки се в диапазона от 22,5% до 17,7% от БВП или между 24,3-23,5 млрд. лв. Прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред 28-те държави-членки на ЕС по отношение на ниското ниво на дългова тежест.

Част I.
Икономически перспективи за периода 2018-2021 г.

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

Световната икономика продължи да следва възходяща динамика и през първата половина на 2018 г. Различията в икономическата активност между отделните страни както за групата на развитите, така и за развиващите се страни, се засилват, а отрицателните рискове нарастват. Растежът на американската икономика се ускори, подкрепен от фискални стимули, нарастващо доверие на потребителите и благоприятна динамика на пазара на труда. Ръстът на БВП на САЩ достигна 2,7% за първите шест месеца на 2018 г. при повишение от 2% през съответния период на предходната година. Същевременно, растежът на европейската икономика се забави до 2,2% спрямо ръст от 2,4% за полугодието на 2017 г., а темпът на БВП на еврозоната остана без изменение (2,3%). Забавянето отразяваше както известно адаптиране към дългосрочния темп на растеж, така и някои временни негативни ефекти при отделни страни. Положителен принос за отчетения икономически растеж имаше както вътрешното търсене (потребление и инвестиции), така и нетният износ.

През първото полугодие на 2018 г. икономическата активност в групата на развиващите се страни се подобри в резултат на представянето на икономиките на страните-износителки на суровини, поради нарастването на цените на суровините. Същевременно, икономическият растеж в Турция, която е основен търговски партньор на България, съществено се забави. Сътресенията във финансовия сектор, нарастването на инфлацията и обезценяването на националната валута се отразиха в ограничаване ръста на БВП и на търговския оборот на страната.

Граф. I-1: Реален БВП

(% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

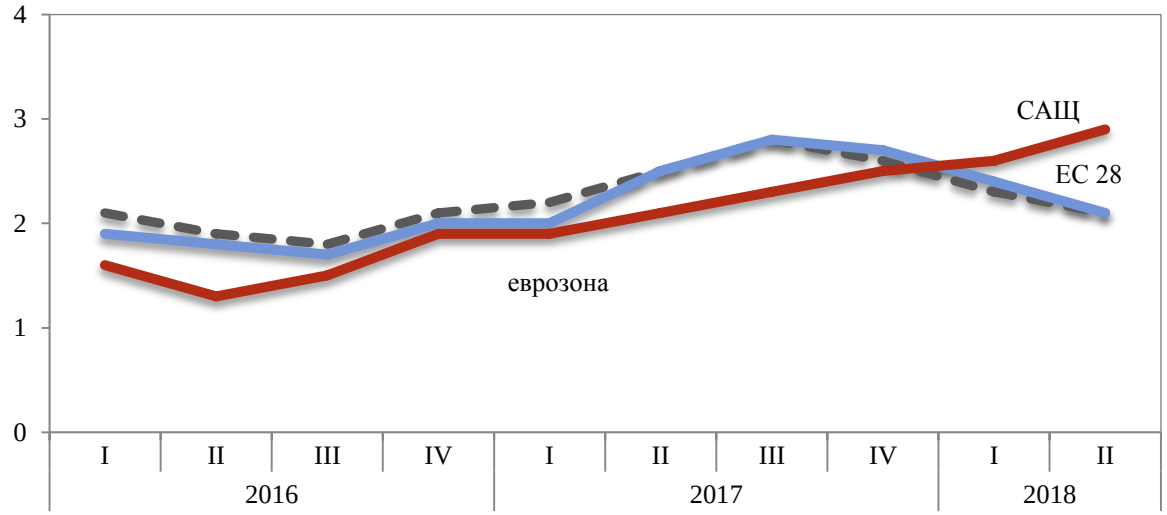

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

Основни допускания, на които се основава макроикономическата рамка за периода 2018-2021 г.

Растежът на световната икономика ще се ускори до 3,9% през 2018 г., подкрепен от повишената икономическа активност както в развитите, така и в развиващите се страни и темпът ще се запази без изменение през 2019 г. Растежът на развитите икономики ще бъде над потенциалния през 2018 г. и ще се забави през следващата година, основно в резултат от по-умерени растежи в еврозоната и Япония. По-слабото от очакваното развитие на европейската икономика през първата половина на годината предопределя и очакваното забавяне в темпа на растеж на БВП на ЕС и на еврозоната до 2,1% през 2018 г. и 2% през 2019 г. Същевременно, БВП на САЩ се очаква да се ускори до 2,9% през 2018 г. и 2,7% през 2019 г., като фискалните стимули и силното частно потребление ще поддържат растежа над потенциала. Растежът на световната икономика ще продължи плавно да се понижава до 3,7% през 2021 г., основно в резултат на динамиката на икономическа активност в развитите страни, докато темпът на растеж в групата на развиващите се икономики ще остане висок и почти без изменение.

Очаква се растежът на световната търговия леко да се понижи през 2018 г. и да се запази без изменение през 2019 г., отразявайки ефектите от въвеждане на търговски ограничения и забавянето на икономическия растеж в глобален план.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Световна икономика (реален растеж, %)	3,2	3,8	3,9	3,9	3,7	3,7
Европейска икономика – ЕС 28 (%)	1,9	2,4	2,1	2,0	1,8	1,7
Средногодишен валутен курс (щ.д./евро)	1,11	1,13	1,19	1,16	1,16	1,16
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	44,0	54,4	71,5	70,8	67,7	65,0
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-2,6	4,4	2,6	-0,1	0,0	0,3

Източник: МФ, ЕК, МВФ,СБ, ЕЦБ

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт.

Допусканията за ценовата динамика на основните групи суровини се основават на очакванията на МВФ и СБ, актуални към момента на изготвяне на прогнозата. Въз основа на тази информация, през 2018 г. средната цена на суровия петрол тип „Брент“ се очаква да се повиши с 31,4% до 71,5 щ.д./барел. Тези очаквания са свързани с добрите перспективи за растеж на глобалната икономика, както и с решението от срещата на страните от ОПЕК през юни за по-стриктно спазване на договореното ограничаване на производството, които повишиха цената на суровината през второто тримесечие на годината. През август и септември стойността на суровия петрол отново започна да се повишава поради очакваното свиване на предлагането след влизането в сила от ноември на новите санкции на САЩ срещу петролния износ на Иран. Същевременно, провежданите от САЩ т.нар. „търговски войни“ доведоха до засилване на несигурността в световен мащаб и респективно до леки понижения на прогнозите на международните институции за растежа както на развитите, така и на развиващите се икономики през 2019 г. Съответно, ОПЕК понижиха своите прогнози за търсенето на суров нефт през следващата година. В съответствие с тези очаквания, суровият нефт ще

преустанови поскъпването си до края на 2018 г. и цената му ще се понижи през 2019 г. с 0,9%. Тази тенденция ще се засили през следващите години и в края на прогнозния период петролът ще поевтинее до 65 щ.д./барел. Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 2,6% през 2018 г., металите - с 5,3%, а храните - с 2,3%. През 2019 г. неенергийните суровини се очаква да поевтинеят минимално с 0,1% поради очакваното понижение на цените на металите и земеделските суровини. През 2020 г. не се очаква промяна, а през 2021 г. ще отчетат слабо поскъпване от 0,3%, когато се очаква цените на металите да започнат да се възстановяват.

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

През първото полугодие на 2018 г. растежът на брутния вътрешен продукт в страната се забави спрямо същия период на 2017 г.[1] и достигна 3,4%. По компоненти растежът беше формиран изцяло от вътрешното търсене.

Крайното потребление нарасна с 6,9%, като основен принос за растежа имаше частното потребление. Повишаването на заплатите и на кредитите към домакинства подкрепи ръста на частното потребление и той достигна 7,9%. Публичното потребление също отчете повишение от 3,2% в резултат на по-високите разходи за заплати и издръжка. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 8,5%, като отчетената благоприятна динамика се дължеше както на частния, така и на публичния сектор.

За първата половина на 2018 г. износът на стоки и услуги се понижи с 0,7% поради неблагоприятната динамика при износа към трети страни. Същевременно, силното представяне на потреблението и инвестициите се отрази в растеж на вноса на стоки и услуги от 4,8%. В резултат, нетният износ имаше отрицателен принос за растежа на БВП за полугодието.

Брутната добавена стойност в страната нарасна с 3,1% през първото полугодие на 2018 г., при повишение от 4,7% за същия период на 2017 г. Основен принос за растежа имаха услугите, които се повишиха с 4%. В същото време, растежът на добавената стойност в промишлеността и строителството достигна съответно 0,9% и 4,4%. Както и през 2017 г., динамиката на сградното строителство бе водеща за растежа в строителния отрасъл, докато гражданското строителство продължи да отчита спадове.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През първата половина на 2018 г. броят на заетите (ЕСС 2010) забави темпа си на нарастване до 0,7%, при 1% за съответния период на предходната година. Това бе изцяло обусловено от негативната динамика в селското стопанство от 5,6%, което бе в съответствие с понижението на добавената стойност в сектора от началото на 2018 г. Търсенето на труд в индустрията се ускори, основно по линия на строителството, където броят на заетите отбеляза един от най-високите растежи по икономически

[1] На 3 октомври 2018 г. бяха публикувани ревизирани данни за БВП. Според тях номиналната стойност на БВП за 2017 г. е повишена от 98 631 млн. лв. на 101 043 млн. лв., а реалният растеж за годината от 3,6% на 3,8%.

дейности от 6,3%, след като започна да нараства едва в края на 2017 г. Независимо че икономическата активност в промишлеността отслабна през първите шест месеца на 2018 г., повишението на заетите от 1,4% остана близко до отбелязаното през предходната година, с основен принос от страна на експортно-ориентираните дейности. След по-слабото представяне на заетостта в услугите през 2017 г., през първото полугодие на 2018 г. броят на заетите се увеличи с 2%, подкрепен от нарасналото търсене на труд както в дейности с по-висока добавена стойност, като *създаване и разпространение на информация*, така и в отрасли, които съсредоточават работна сила с относително по-ниска квалификация, като *търговия, транспорт и хотелиерство и ресторантьорство*.

Положителната динамика на заетостта се отрази в спад на безработните, но работната сила също отбеляза намаление през първата половина на 2018 г. Броят на безработните се понижи с 15,4% спрямо шестте месеца на 2017 г. и достигна 185,5 хил. души, което съответстваше на коефициент на безработица от 5,6% от работната сила[2]. Понижение от 27% се наблюдаваше и сред обезкуражените, които достигнаха 92,8 хил. души за шестте месеца на годината. Независимо от продължаващото усвояване на свободния трудов ресурс, работната сила намаля спрямо първата половина на 2017 г., което отразява негативното демографско влияние върху предлагането на труд. През второто тримесечие коефициентът на икономическа активност на трудоспособното население се задържа на нивото си от същия период на миналата година (71,8%), за разлика от отбелязаното повишение през 2017 г. и началото на 2018 г.

През първото полугодие на 2018 г. доходите от труд продължиха да нарастват, но с по-нисък темп в сравнение с предходната година. Той възлезе на 7,6% в номинално и 5,5% в реално изражение[3]. Ускорен номинален темп на повишение на заплатите се наблюдаваше в обществения сектор (9,3%), в съответствие с планираните по-високи разходи за труд в образованието. Нарастването на средните доходи от труд в частния сектор се забави до 7,1%. За разлика от предходната година, която се характеризираше с наемането преди всичко на висококвалифицирана работна сила, повишеното търсене на труд през 2018 г. беше по-ясно изразено при наетите лица със средна и ниска квалификация, което също оказа влияние за по-нисък растеж на средните заплати общо в икономиката.

Реалният растеж на БВП на един зает възлезе на 2,6% през първото полугодие на 2018 г., като динамиката на производителността на труда в услугите имаше водещо влияние за развитието на показателя. От гледна точка на оценяване на разходната конкурентоспособност, възходящата динамика на производителността спрямо втората половина на предходната година, заедно с отчетеното по-ниско нарастване на доходите повлия за ограничаване на растежа на разходите за труд на единица продукция.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Годишният темп на инфлация, измерен чрез ХИПЦ, следваше възходяща тенденция през първите осем месеца на 2018 г., воден от нарастването на международните цени на петрола и храните, както и от последователното повишение на цените на услугите. Нарастването на международните цени се отрази върху вътрешните цени на транспортните горива и храните, а в последствие и върху контролираните цени.

[2] По данни от Наблюдението на работната сила.

[3] Показателят е дефлиран с ХИПЦ.

Поскъпването при услугите беше движено от два основни фактора – вторични ефекти от по-високите международни цени, отразили се в цените на въздушния транспорт и хотелиерските услуги и нарастване на общото търсене на услуги в синхрон с повишеното вътрешно търсене. Водена от тенденцията на увеличение на цените на услугите, базисната инфлация[4] се ускоряваше през целия период от началото на годината и през август достигна 3,1% на годишна база.

Промените в акцизните ставки за цигарите доведоха до повишение на цените им средно с 4,7% на годишна база през август.

Поскъпването на стоките и услугите с контролирани цени[5] достигна 2,1% на годишна база през август и принос от 0,35 пр.п. за повишението на общия индекс. През първите осем месеца от годината бяха повишени цените на електроенергията, топлоенергията и централното газоснабдяване, както и на водоснабдяването и канализационните услуги.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През първите седем месеца на 2018 г. излишъкът по текущата сметка се сви до 933,7 млн. евро (1,7% от БВП) при 2 167,2 млн. евро (4,2% от БВП) за същия период на 2017 г. Основен принос имаше нарастването на дефицита по търговския баланс, който достигна 3,4% от БВП при 0,5% за периода януари-юли на миналата година. Износът на стоки намаля с 1% в номинално изражение спрямо предходната година, докато вносът се увеличи с 9,3%. Динамиката на външната търговия бе повлияна както от ускореното нарастване на потреблението и инвестициите в основен капитал, което обуслови растежа на вноса, така и от влошената външна среда, която се отрази негативно върху износа на стоки. В същото време, рязкото повишение на цените на горивата (и най-вече на суровия нефт) на международните пазари в периода януари-юли, съчетано с умереното нарастване на цените на металите, се отрази в отрицателни условия на търговия.

По отношение на стоковата разбивка, водещо значение за спада на износа имаше търговията с *рафиниран нефт и нефтопродукти*, докато за растежа на вноса ключови бяха *металните руди*, *машини, уреди и апарати*, *резервни части и оборудване*.

При регионалната структура на търговията в периода януари-юли, по данни на НСИ, се наблюдаваше значителен спад на износа към трети страни. В резултат от влошената икономическа активност в Турция и понижената платежоспособност, износът на България към страната се понижи с 25,4%. По-значителен спад бе отчетен и в търговията с Руската федерация, като динамиката бе повлияна от високата база през предходната година, когато към страната беше изнесено неизползвано оборудване. Износът към ЕС продължи да нараства, но повишението не бе достатъчно за да компенсира свиването в търговията с трети страни. При вноса растеж бе регистриран и от двата региона, но водещо бе активизирането на търговията с държави от ЕС.

Излишъкът по статия „Услуги“ нарасна до 3,2% от БВП в периода януари-юли 2018 г. спрямо 2,8% от БВП за същия период на предходната година. Съотношението се подобри в резултат на по-висок износ на туристически и транспортни услуги, и спад на

[4] От общия ХИПЦ е изключено изменението в цените на енергийните стоки, храните, алкохола и цигарите.

[5] Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

вноса на финансови услуги. Общият излишък по доходните статии остана непроменен на ниво от 1,9% от БВП.

Излишъкът по капиталовата сметка достигна 0,5% от БВП и също остана непроменен спрямо миналата година. Положителният баланс по финансовата сметка нарасна с 0,8 пр.п. до 2,9% от БВП за първите седем месеца на 2018 г. Растежи отбелязаха както пасивите, така и активите, но увеличението на последните бе по-голямо в абсолютна стойност. Основните привлечени средства бяха от преки чуждестранни инвестиции в размер на 494,3 млн. евро (0,9% от БВП).

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Към края на септември 2018 г. пазарната стойност на международните валутни резерви възлезе на 24,5 млрд. евро. От февруари спадът им на годишна база постепенно се забави. Към полугодието годишното понижение беше 1,9%, а в края на септември близо до нулата[6]. Значителен принос за изменението на валутните резерви имаха свръхрезервите на банките в БНБ, които намаляха с 4% спрямо декември 2017 г. и с 9,4% спрямо края на септември 2017 г. Банкнотите и монетите в обращение продължиха да имат положителен принос, като в края на септември годишният им растеж беше 10,4%. През годината нивото на резервите осигуряваше необходимата стабилност на валутния борд. Към края на юли 2018 г. съотношението на валутните резерви към краткосрочния външен дълг на страната беше 300,3%, а покритието на вноса на стоки и услуги 8,3 месеца.

Банковата система в България продължи да функционира в стабилна и благоприятна макроикономическа среда, с висока ликвидност и обща капиталова адекватност. Отчетената печалба на банковата системата за първите осем месеца на 2018 г. възлезе на 1 088 млн. лв., при 913 млн. лв. за същия период на миналата година. Към юни 2018 г. общата капиталова адекватност на системата беше 20,82%, а нивата на показателите за възвръщаемост на активите и на капитала на годишна база, съответно 1,60% и 13,30%. Привлечените в банковата система депозити на неправителствения сектор продължиха да нарастват, като в края на август годишното увеличение на депозитите на нефинансови предприятия беше 14%, а при тези на домакинствата се ускори до 7,6%.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор се ускоряваше от началото на годината, като в края на август достигна 7,6%. По-голям принос за положителната му динамика имаше кредитът за домакинствата, който се увеличи с 10,2% спрямо края на август 2017 г., а годишното повишение на кредитите за нефинансови предприятия беше 4,2%. Към края на август темпът на годишно изменение на потребителските и жилищните кредити се ускори съответно до 15,4% и 9,6%, докато категорията „други кредити“ имаше отрицателен принос поради изплащане на кредити, отпуснати по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради. Тенденцията на намаление на лошите и преструктурирани кредити от предходната година се запази и беше устойчива от началото на годината. Делът им в общата сума на кредитите за нефинансови предприятия и домакинства към края на август намаля до 12,5%, при 13,9% година по-рано.

[6] Съгласно принципите на функциониране на паричния съвет понижението на международните валутни резерви съответства на намаление на балансовата стойност на пасивите на управление „Емисионно“.

3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2021 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	94 130	101 043	108 141	116 412	124 627	132 884
БВП (реален растеж, %)	3,9	3,8	3,6	3,7	3,5	3,5
Потребление	3,3	4,3	4,8	5,4	4,2	4,1
Бруто-образуване на основен капитал	-6,6	3,2	8,9	9,5	5,1	6,7
Износ на стоки и услуги	8,1	5,8	2,3	2,8	2,8	2,7
Внос на стоки и услуги	4,5	7,5	5,3	6,7	4,1	4,6
Пазар на труда и цени						
Заетост (СНС) (%)	0,5	1,8	0,6	0,3	0,2	0,0
Коефициент на безработица (НРС) (%)	7,6	6,2	5,4	4,8	4,3	4,0
Компенсации на един нает (%)	5,8	10,5	6,6	8,4	6,7	6,4
Дефлатор на БВП (%)	2,2	3,4	3,3	3,8	3,4	3,0
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	-1,3	1,2	2,7	3,0	2,5	2,3
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	2,5	6,4	2,9	0,9	0,4	-0,3
Търговски баланс (% от БВП)	-2,0	-1,5	-4,1	-6,1	-6,2	-6,9
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	2,9	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5
Паричен сектор						
М3 (%)	7,6	7,7	8,1	8,2	8,3	8,3
Вземания от фирми (%)	1,6	3,8	6,3	6,9	7,4	7,8
Вземания от домакинства (%)	2,0	6,1	9,6	5,4	6,1	6,4

Източник: МФ, НСИ, БНБ

3.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

БВП се очаква да нарасне с 3,6% през 2018 г., като растежът ще бъде движен от вътрешното търсене. Крайното потребление ще се повиши с 4,8%, а растежът на инвестициите в основен капитал ще достигне 8,9%. Частното потребление отчете силно представяне през първата половина на годината, подкрепено от повишаването на заплатите и на кредитите към домакинствата, а правителствените разходи за заплати и издръжка се отразиха в повишение на публичното потребление. Очаква се частното потребление да продължи да бъде водещо за растежа на БВП до края на годината, но повишението му ще започне да се забавя през второто полугодие. Нарастването на инвестициите в основен капитал ще бъде подкрепено от възходящата динамика както при публичните, така и при частните инвестиции. Повлиян от спада в търговията с трети страни, годишният растеж на износа на стоки ще остане значително по-слаб от регистрирания през 2017 г. и въпреки доброто представяне на услугите, ще ограничи общия износ (2,3%). Същевременно, ускорението на вътрешното търсене ще

подпомогне повишението на вноса (5,3%). Приносът на нетния износ се очаква да бъде отрицателен в размер на 1,8 пр.п.

Растежът на БВП ще се повиши до 3,7% през 2019 г. поради по-силните публични инвестиции и публично потребление. Очаква се ръстът на общите инвестиции в основен капитал да достигне 9,5%. Частното потребление ще запази своя сравнително висок темп на растеж, но в сравнение с предходната година темпът леко ще се забави поради по-ограничено нарастване на заетостта. През 2019 г. се очаква ограничаване на отрицателното влияние от търговията с трети страни, което ще се отрази в леко ускоряване на общия растеж на износа на стоки и услуги. Ускорението на крайното търсене спрямо 2018 г. ще предизвика и по-висок растеж на вноса и ще увеличи отрицателния принос на нетния износ към растежа на БВП до 2,4 пр.п.

Икономическият растеж се очаква да достигне 3,5% в периода 2020-2021 г. Вътрешното търсене ще остане водещо за растежа на БВП по линия както на потреблението, така и на инвестициите. Докато по-ниските правителствени разходи за потребление и инвестиции ще доведат до по-слабо повишение на вътрешното търсене през 2020 г., растежът на публичните разходи ще се ускори в края на прогнозния период и ще се отрази в по-висок растеж на инвестициите и съответно на вътрешното търсене. Растежът на частното потребление ще бъде ограничен през следващите години в съответствие с развитията при пазара на труда, които са свързани с почти изчерпване на възможностите за нарастване на заетостта. Очаква се негативният ефект върху БВП по линия на нетния износ да се забави до около 1,1 пр.п. средно за периода 2020-2021 г.

3.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През първата половина на 2018 г. темпът на нарастване на заетите се забави до 0,7%[7], ограничаван от негативната динамика в селското стопанство, докато търсенето на труд в индустрията и услугите се ускори. Този профил на развитие на заетостта се очаква да се запази и през втората половина на годината и средният за годината растеж на заетите се очаква да възлезе на 0,6%. Нивото на безработица ще се понижи до 5,4%[8], а повишението на коефициента на икономическа активност на населението ще отслабне спрямо 2017 г. и ще достигне 55,6% (за възрастовата група 15+) поради намалението на работната сила.

Високите нива на търсене на труд се очаква да продължат да бъдат съпроводени с ограничения от страна на предлагането на работна сила, което обуславя и очакваното забавяне в растежа на заетостта в средносрочен хоризонт.

През 2019 г. броят на заетите ще се повиши с 0,3%, като по-бавен темп на нарастване се очаква както в индустрията, така и в услугите. За все по-ограниченото предлагане на труд в икономиката влияние ще оказва както намалението на населението в трудоспособна възраст, така и бързото изчерпване на потенциалния свободен трудов ресурс от безработни и лица извън работната сила (най-вече обезкуражени). Коефициентът на безработица се очаква да се понижи до 4,8% за 2019 г., а нивото на участие в работната сила ще запази темпа си на повишение от предходната година, тъй като темпът на намаление на работната сила няма да надхвърли този на населението. Последното се очаква да се запази като тенденция до края на прогнозния хоризонт.

[7] Съгласно дефиницията по ЕСС 2010.

[8] Съгласно дефиницията на Наблюдението на работната сила.

В периода 2020-2021 г. броят на заетите плавно ще премине от растеж от 0,2% към стабилизиране с тенденция към намаление през 2021 г., а нивото на безработица се очаква да отбележи понижение до 4% в края на прогнозния хоризонт.

С отчетената по-висока база от 2017 г., динамиката на компенсацията на един нает се забави през първото полугодие на 2018 г., като тази тенденция ще е в сила за цялата година. Номиналният темп на повишение на показателя ще достигне 6,6% през 2018 г. и ще остане по-нисък от отчетения през 2017 г. (10,5%).

В условията на ускорен растеж на производителността на труда и нарастване на цените в страната, компенсацията на един нает ще се повиши до 8,4% през 2019 г. Заедно със заложените увеличения на заплатите в сектор образование, както и нарастването на минималната работна заплата, положителен принос се очаква и по линия на планираните допълнителни разходи за труд в бюджетната сфера. След 2019 г. динамиката на компенсацията на един нает ще се забави и ще достигне до ниво от около 6,4% през 2021 г. С очакванията за по-бавно нарастване на наетите лица, темпът на нарастването на доходите от труд ще се забави. Освен това, ефектът от повишението на социалноосигурителните вноски върху нарастването на компенсацията на един нает също се очаква да отслабва. По-нисък принос се планира и по линия на публичния сектор.

Заложеното по-съществено нарастване на разходите за труд за единица продукция в периода до 2019 г. ще се компенсира от по-ниския им темп на нарастване в края на прогнозния период. По този начин средногодишният растеж на разглеждания показател ще достигне 3,6% през 2018-2021 г. В рамките на прогнозния период оценките за реалния растеж на производителността на труда възлизат на 3,3% средногодишно.

3.3. ИНФЛАЦИЯ

Предвид текущата динамика и очакванията за международните цени на енергийните стоки и суровините, средногодишната инфлация през 2018 г. се очаква да бъде 2,7%, като ускорението се дължи на по-сериозното повишение на тези цени през втората половина на 2017 г. и първата половина на 2018 г. Общото равнище на потребителските цени в края на периода се очаква да се повиши с 3,4%, водено от по-високите цени на услугите, течните горива и храните. Поскъпването на услугите се очаква да се ускори до 5,9% в края на годината, подкрепено едновременно от засилването на вътрешното търсене, ефекта от поскъпването на горивата върху цените на транспортните услуги и отражението на по-високите цени на храните върху стойността на услугите в ресторанти, хотели и други заведения за хранене. Прогнозираното нарастване на международните цени на петрола ще доведе до по-високи вътрешни цени на енергийните стоки, като транспортните горива се очаква да поскъпнат със 7,9% в края на 2018 г. Нехранителните стоки (без енергийните) ще продължат да отчитат поевтиняване, но с по-бавен темп. Приносът на базисната инфлация към общото нарастване на цените в края на периода се очаква да нарасне.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2019 г. се прогнозира да се повиши до 3%, а инфлацията в края на годината ще се забави до 2,6%. Базисната инфлация ще има основен принос за нарастването на общия индекс поради очакванията за стабилно нарастване на вътрешното търсене, докато влиянието на международните цени ще бъде минимално поради слабото им очаквано изменение през следващата година. Средногодишното нарастване на цените се очаква да се забави до 2,5% и 2,3%, съответно през 2020 и 2021 г., като приносът на базисната инфлация ще продължи да бъде водещ. Потребителските цени на горивата се очаква да останат относително

стабилни до края на прогнозния период предвид очакваната динамика на международните цени на суровия петрол.

3.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2018 г. се очаква номиналният растеж на вноса на стоки (7,9%) съществено да превиши този на износа (2,6%), което ще се отрази в нарастване на *търговския дефицит* спрямо 2017 г. до 4,1% от БВП. Увеличение се очаква и при дефицита по *първичен доход*. Очакваното нарастване на нетния оперирящ излишък, който е измерител за печалбата на фирмите, ще се отрази в повишение на изплащаните доходи на чуждестранни инвеститори. Положителният баланс по *вторичен доход* ще остане непроменен като отношение спрямо БВП, но излишъкът ще нарасне в стойностно изражение във връзка с активизиране на проектите и плащанията по оперативни програми. Ще се запази положителната динамика при *услуги*, като излишъкът ще се повиши до 5,5% от БВП през 2018 г. в резултат от нарастване на износа на туристически и транспортни услуги. В резултат от описаните тенденции, положителното салдо по текущата сметка ще се запази и през 2018 г., но се очаква да се понижи до 2,9% от БВП.

През 2019 г. се очаква леко ускорение на растежите във външната търговия. Очакват се положителни условия на търговия, но динамиката в количествата ще е предопределяща за общите растежи и номиналният ръст на вноса ще продължи да изпреварва този на износа. Ще се наблюдава по-съществено влошаване на *търговския баланс* до 6,1% от БВП. Изменението в салдата на останалите статии ще бъде минимално, като промените взаимно ще се компенсират и се очаква понижаване на излишъка по *текущата сметка* до 0,9% от БВП.

В периода 2020-2021 г. тенденцията на изпреварващо нарастване на вноса спрямо износа ще се запази и ще бъде основен фактор за допълнително свиване на излишъка по *текущата сметка* и формирането на дефицит от 0,3% от БВП през 2021 г.

Притокът на ПЧИ ще продължи постепенно да нараства с темп близък до номиналния ръст на БВП. В резултат, входящите ПЧИ ще възлизат на около 3,5-3,6% от БВП средногодишно за целия прогнозен период.

3.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

В периода 2018-2021 г., кредитирането за частния сектор ще продължи да нараства при очаквания за добра икономическа активност, относително висок растеж на потреблението на домакинствата и в условия на положителна динамика на пазара на труда. Очакванията са привлечените депозити в банковата система също да продължат да нарастват за целия прогнозен период. Темпът им на растеж ще отразява и развитието на пазара на труда, по-специално динамиката на заетостта и растежа на доходите.

Очаква се в края на 2018 г. годишният растеж на вземанията от частния сектор да се ускори до 7,5%. Кредитът за нефинансовите предприятия се ускоряваше по-бавно през годината и достигна годишно нарастване от 4,2% към края на август, като в края на годината общо увеличението на вземанията от фирми ще достигне 6,3%, а това на вземанията от домакинства 9,6%.

След 2018 г. растежът на кредита за фирми ще продължи постепенно да се ускорява и да има по-голям принос за общата динамика на кредита за частния сектор до края на прогнозния период. През 2019 г. кредитът за домакинствата ще забави темпа си на

годишно нарастване основно поради ефекти свързани с възстановяване на остатъчните суми от страна на правителството по кредити, отпуснати по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. В резултат се очаква в края на 2019 г. годишният растеж на вземанията от частния сектор да се забави до 6,4%. Допълнителен фактор в тази посока биха могли да бъдат потенциални действия на банките по подобряване на качеството на балансовите активи. През 2020 и 2021 г. растежът на вземанията от частния сектор ще се ускори съответно до 6,9% и 7,3%.

4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

По оценки на Министерството на финансите растежът на потенциалния БВП през 2018 г. ще достигне 3,4%. Очаква се растежът слабо да се ускори до 3,5% през периода 2019-2020 г., след което ще се забави до 3,3% през 2021 г. Най-голям принос ще продължи да има общата факторна производителност. Постепенното понижение на естествената норма на безработица, заедно с покачването на коефициента на икономическа активност ще компенсират намалението на населението в трудоспособна възраст и ще доведат до положителен принос на труда като фактор за потенциалния растеж през прогнозния период. Все пак приносът на този фактор ще намалява поради изчерпване на потенциала за нарастване на заетите. Прогнозираното ускоряване на растежа на инвестициите в икономиката ще повиши приноса на капиталовите запаси за потенциалния растеж.

През 2018 г. се очаква положително отклонение от потенциала[9] от 0,1%. В рамките на прогнозния период до 2021 г. отклонението ще бъде положително под 1%.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2017	3,3	0,0
2018	3,4	0,1
2019	3,5	0,3
2020	3,5	0,3
2021	3,3	0,5

[9] Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thysen & Valerie Vandermeulen, 2014. *The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps*, European Economy – Economic Papers 535.

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2017	0,5	0,9	1,9
2018	0,4	1,1	1,9
2019	0,3	1,3	2,0
2020	0,2	1,3	2,0
2021	0,0	1,4	2,0

5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на есенната макроикономическа прогноза на МФ с последната официална прогноза[10] на ЕК, публикувана на 12 юли 2018 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни отчетни статистически данни. Поради по-ранното публикуване на прогнозата на ЕК, при нейното изготвяне не са взети предвид ревизираните данни за БВП и платежния баланс за 2017 г., динамиката на БВП, пазара на труда, платежния баланс и други индикатори с тримесечна и месечна статистическа отчетност към първото полугодие на 2018 г., както и последните развития във външната среда и международните цени на суровините.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели	2017	2018		2019	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	3,6	3,6	3,8	3,7	3,7
Инфлация, средногодишна, %	1,2	2,7	2,0	3,0	1,8

Източник: ЕК, МФ, НСИ

И двете институции очакват вътрешното търсене да бъде водещо за растежа на БВП през прогнозния период както по линия на потреблението, така и на инвестициите. Нарастването на заплатите ще се отрази в повишение на частното потребление, а усвояването на европейски средства ще подкрепи ръста на публичните инвестиции. Нетният износ има отрицателен принос за растежа на БВП и в двете прогнози.

Същевременно, МФ прогнозира малко по-слаб растеж на българската икономика през 2018 г., в сравнение с ЕК, в резултат на отчетения по-слаб ръст през първото полугодието на годината.

Според прогнозата на ЕК средногодишната инфлация през 2018 г. ще бъде с 0,7 пр.п. по-ниска от заложеното нарастване на потребителските цени в макроикономическата рамка на МФ. Разликата може да бъде свързана с по-големия обхват на отчетните данни към момента на изготвяне на прогнозата на МФ и наблюдаваното ускорение на инфлацията през юни, юли и август. Въпреки това и двете институции посочват едни и

[10] През 2018 г. Европейската комисия започна да публикува лятна прогноза за развитието на икономиката на ЕС и отделните държави-членки, която обхваща показателите БВП и инфлация.

същи фактори, определящи за динамиката на ХИПЦ през годината – повишението на международните цени, нарастващите цени на услугите и административните цени. За 2019 г. ЕК очаква инфлацията в страната да е 1,8% или с 1,2 пр.п. по-ниска от прогнозата на МФ, като влияние за това може да се търси в различните очаквания на двете институции за предходната година и най-вече в по-високите очаквания на МФ относно цените на услугите.

Част II.
Фискална политика и основни параметри за периода 2019-2021 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Провежданата последователна фискална политика през последните години дава надеждна основа за устойчивост на бюджетната рамка и възможност за определяне на бюджетните перспективи в средносрочен план, като се гради на основата на непроменената през последните години цел за постигане и поддържане на близка до балансирана бюджетна позиция. Поетапното намаляване на дефицита и реализирането на положително салдо е позитивна тенденция.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси през прогнозния период ще продължи тенденцията за определяне на реалистични цели за основните бюджетни параметри при спазване на установените фискални правила и ограничения, заложени в Закона за публичните финанси и произтичащи от изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.) и Регламент (ЕО) № 1466/1997 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

Параметрите на бюджетната рамка следват очертаните цели на фискалната политика и отчитат ефектите от провежданите политики както в приходната, така и в разходната част на бюджета, при съобразяване с приоритетите, целите и мерките, заложени в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. Доколкото прогнозата обхваща периода до края на управленския мандат, то в нея е отчетена динамиката в развитието на секторните политики и необходимостта от финансовото им обезпечаване.

В този контекст средносрочната перспектива се запазва по отношение на определените както в АСБП за периода 2018-2020 г., така и в средносрочната бюджетна прогноза от пролетта на тази година за периода 2019-2021 г., цели за продължаване на фискалната консолидация, достигане до балансирана бюджетна позиция през 2020 г. и запазването й през 2021 г. Реалистичната прогноза за параметрите на бюджетната рамка дава възможност да се управляват външните и вътрешни рискове.

Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП) [11]

КФП	Отчет 2017	Програма 2018 Ревизирана оценка	Очаквано изпълнение 2018	Прогноза 2019 м. април 2018 г.	Проект 2019	Прогноза 2020 м. април 2018 г.	Прогноза 2020	Прогноза 2021 м. април 2018 г.	Прогноза 2021
Приходи	35,0	35,3	36,3	36,9	37,7	36,5	36,5	36,1	35,8
Разходи	34,1	36,4	35,7	37,4	38,2	36,5	36,5	36,1	35,8
Бюджетно салдо	0,8	-1,0	0,5	-0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Следва да се отбележи, че параметрите по основните показатели на КФП за съответните години са отнесени към актуалната оценка за номиналния размер на БВП за съответната година от есенната макроикономическа прогноза, като параметрите за Прогноза 2019, 2020 и 2021 г. от м. април 2018 г. са съгласно РМС № 264 от 2018 г. за одобряване на СБП за периода 2019-2021 г.

За 2017 г. отчетните данни показват излишък по КФП от 0,8% от БВП спрямо планирания дефицит от 1,5% от БВП по програма. Факторите за това подобрение са от една страна преизпълнението на разчетите за годината при някои от основните данъци и осигурителни вноски, а от друга по-ниското усвояване на разходите. Повече информация за изпълнението на КФП за 2017 г. се съдържа в прегледа по **приложение № 1.**

Очакваното изпълнение за тази година показва подобрение на бюджетното салдо и реализиране на излишък по КФП в размер на 0,5% от БВП спрямо ревизираната оценка на програмата за 2018 г., при която е заложен дефицит от 1% от БВП. Този резултат се базира на допускане, че положителните тенденции в приходите ще се запазят през оставащите месеци до края на годината и същевременно изпълнението на разходите ще остане по-ниско от разчетите в годишен план, като по този начин 2018 г. се очертава да бъде трета поредна година с постигнато положително бюджетно салдо по КФП.

Отчетните данни и очакваните параметри на основните бюджетни показатели са ориентир при определяне на прогнозните параметри на бюджетната рамка, като разчетите в настоящата прогноза са обвързани с актуалните оценки за ефектите от реализирането на дискреционните мерки и основните допускания, макроикономическите параметри и тенденциите за развитието на секторните политики.

Приходните и разходните политики в тази прогноза са продължение на заложените в СБП за периода 2019-2021 г., като за надграждането с нови са взети предвид както макроикономическите аспекти, така и разширените фискални възможности за осигуряване на финансиране на мерки в социалната сфера, показателно за което са и очакванията за параметрите на фискалната рамка за тази година, в т.ч. и необходимостта от изместване на разходи за програми и проекти, които не са реализирани частично или изцяло през настоящата година. Тези обстоятелства са

[11] Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза 2019-2021 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

обвързани в разчетите по АСБП за периода 2019-2021 при запазване на заложените цели за бюджетното салдо и плановете за фискална консолидация в средносрочен план.

Продължаващите положителни очаквания за икономическото развитие на страната, залегнали в есенната макроикономическа прогноза, са отчетени при подготовката на настоящата бюджетна прогноза, като наблюдаваните разлики при параметрите на основните бюджетни показатели за приходите и разходите по КФП, изразени като процент от БВП, спрямо прогнозите от пролетта на тази година се дължат в значителна степен на новата оценка за номиналния размер на БВП за годините от периода.

В настоящата прогноза се запазват **целите за бюджетното салдо**, заложени в СБП за периода 2019-2021 г., съответно за 2019 г. дефицит от 0,5% от БВП, а за 2020 г. – балансирана бюджетна позиция, която се запазва и през 2021 г.

В прогнозата за приходите са отчетени потвърждаващите се и в есенната макроикономическа прогноза положителни тенденции за растеж на националната икономика и предвидените промени на основните допускания в областта на данъчно-осигурителната политика и оценките за ефекта от приходните дискреционни мерки.

В сравнение с разчетите на приходите от пролетната СБП в настоящата прогноза се наблюдава номинален ръст на приходите за всяка от годините от прогнозния период, вариращ между 2,5 и 2,9 млрд. лв. Ръстът при данъчно-осигурителните приходи е в размер на около 1,0 млрд. лв. за всяка година, дължащ се както на прекия ефект от актуалните дискреционни приходни мерки, а косвено и на дискреционни разходни мерки, които променят базата за облагане, така и на актуализираната оценка за макроикономически очаквания и за събираемостта. При неданъчните приходи се наблюдава най-голям ръст спрямо пролетната СБП, вариращ за всяка от годините от прогнозния периода между 1,5 и 2,1 млрд. лв., с основен принос на приходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“.

През 2019 г. номиналният ръст в приходната част на бюджета спрямо очакваното изпълнение за 2018 г. е от около 5,6 млрд. лв., като ръстът на данъчно-осигурителните приходи е над 3,4 млрд. лв., което е в резултат както от положителната динамика на макроикономическите показатели, така и от предприетите мерки от страна на приходните агенции за борба с данъчните измами и повишаване на събираемостта. Увеличението в неданъчните приходи за 2019 г. от 1,9 млрд. лв. е вследствие основно на планираните приходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, на приходите от въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка, както и от очаквания допълнителен приход от заплащане на първоначално концесионно възнаграждение при сключване на договор за възлагане на концесия за строителство за обект „Гражданско летище за обществено ползване София“ – публична държавна собственост, от страна на участника, определен за концесионер.

През 2020-2021 г. ръстовете в приходната част на бюджета спрямо предходната година са съответно около 1,7 и 2,1 млрд. лв., от които ръстовете на данъчно-осигурителните приходи са около 1,8-2,0 млрд. лв.

Изразени като процент от БВП, при **приходите** за периода 2019-2021 г. се наблюдава тенденция за спад от 37,7% до 35,8%, а в номинален размер те се увеличават, като от 43 857,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г.

Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.

Показатели в % от БВП	Изменение 2019/2018 ревиз. оценка пр.п.	Изменение 2019/2018 очакв. изпъл. пр.п.	Изменение 2020/2019 пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.
Приходи, помощи и дарения	**2,3**	**1,4**	**-1,2**	**-0,7**
Данъчно-осигурителни приходи	**0,9**	**0,0**	**-0,5**	**-0,3**
Преки данъци	***0,3***	***0,0***	***0,0***	***0,0***
Корпоративни данъци	0,1	0,0	0,0	0,0
Данъци върху доходите на физическите лица	0,2	0,0	0,0	0,0
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***0,5***	***0,2***	***-0,1***	***-0,1***
Косвени данъци	***0,1***	***-0,2***	***-0,3***	***-0,2***
ДДС	0,3	0,0	-0,1	0,0
Акцизи	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Мита и митнически такси	0,0	0,0	0,0	0,0
Други данъци	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***
Неданъчни приходи	**1,3**	**1,0**	**-0,5**	**-0,1**
Други	***1,3***	***1,0***	***-0,5***	***-0,1***
Приходи от такси	-0,2	0,0	0,1	0,1
Приходи и доходи от собственост	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,0	0,0	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,5	0,1	-0,1	0,0
Приходи от концесии	0,1	0,6	-0,6	0,0
Други приходи	1,1	0,5	0,0	-0,1
Помощи и дарения	**0,1**	**0,4**	**-0,1**	**-0,3**

В сравнение с разчетите на разходите от пролетната СБП в настоящата прогноза се наблюдава номинален ръст на разходите за всяка от годините от прогнозния период, вариращ в същите граници, както при приходите - между 2,5 и 2,9 млрд. лв. Основният ръст е обусловен от новите политики за 2019 г. (за персонал, субсидии, трансфери, обезщетения и помощи за домакинства, социални и здравноосигурителни плащания, капиталови разходи), които не са с еднократен ефект и се пренасят и в следващите години.

Разходите, изразени като процент от БВП за периода 2019-2021 г., също бележат спад от 38,2% до 35,8%, което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 1,2 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита. В номинален размер разходите се увеличават, като от 44 457,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г. Ръстът за 2019 г. спрямо ревизираната оценка за 2018 г. (5,1 млрд. лв. или 1,8% от БВП), както беше споменато по-горе, се дължи на осигурената възможност за реализиране на нови приоритетни разходни политики (за персонал, субсидии, социални и здравноосигурителни плащания и капиталови разходи), а спрямо очакваното изпълнение - и допълнителен ръст, дължащ се на изместване на разходи, нереализирани през 2018 г.

За 2020 и 2021 г. основен консолидационен принос за постигане на целите за касовия дефицит имат разходите, които намаляват съответно с 1,7 пр.п. и с 0,7 пр.п., най-вече в частта на разходите за персонал, за текуща издръжка, за субсидии, за социални плащания и за капиталови разходи.

Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.

Показатели в % от БВП	Изменение 2019/2018 ревиз. оценка пр.п.	Изменение 2019/2018 очакв. изпъл. пр.п.	Изменение 2020/2019 пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**1,8**	**2,5**	**-1,7**	**-0,7**
Текущи нелихвени разходи	***1,7***	***1,1***	***-0,8***	***-0,7***
Персонал	0,3	0,1	-0,1	-0,1
Издръжка - общо	-0,2	0,1	-0,2	-0,1
Стипендии	0,0	0,0	0,0	0,0
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1,4	0,8	-0,3	-0,2
Социални и здравноосигурителни плащания	0,1	0,0	-0,2	-0,2
Пенсии	-0,2	-0,2	0,0	-0,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	0,1	0,0	-0,2	-0,1
Здравноосигурителни плащания	0,1	0,2	0,0	0,0
Капиталови разходи	***0,2***	***1,4***	***-0,8***	***-0,1***
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***
Лихви	***-0,1***	***-0,1***	***0,0***	***0,0***
Вноска в бюджета на ЕС	**0,1**	**0,1**	**0,0**	**0,1**
Бюджетно салдо (+/-)	**0,5**	**-1,0**	**0,5**	**0,0**

При тези прогнози постигането на балансиран бюджет ще се осъществи на ниво на преразпределение на публичните разходи, значително по-ниско от максимално допустимото ниво на разходите по КФП от 40 на сто от БВП съгласно Закона за публичните финанси.

За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя освен по национална методология (по показатели на КФП на касова основа), така и на базата на европейската методология ЕСС 2010 чрез показателите за сектор „Държавно управление“, като следва да се отбележи, че фискалните параметри отразяват по еднакъв начин фискалната политика.

Оценките за намаляващи рискове и стабилни перспективи за развитието на публичните финанси в България, които се отчитат в прегледите и прогнозите на Европейската комисия, на международните финансови институции и рейтинговите агенции, са ориентир за реалистичността на целите на фискалната политика и на бюджетните прогнози.

В края на миналата година международната рейтингова агенция S&P Global Ratings повиши дългосрочния и краткосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута, едновременно с международната рейтингова агенция Fitch, която също повиши дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута с оценка за стабилна перспектива. В началото на юни тази година Fitch потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България ‘BBB’ в чуждестранна и местна валута със стабилна перспектива и също запази краткосрочния рейтинг в чуждестранна и местна валута.

Сред факторите, които биха довели до повишаване или намаляване на кредитния рейтинг на България в перспектива, са и различни елементи на фискалната политика, като положителните фактори са спазването на фискалните правила за дефицита и дълга и тенденциите за засилването на фискалната позиция и намаляване на дълга, а също така и доброто управление на публичните финанси, в т.ч. наличието на надеждни

фискални буфери. Приемането на заявката за присъединяването към Валутен механизъм II (ERM II) също би засилило допълнително доверието към страната.

Данните в публикуваната в началото на месец май тази година Пролетна икономическа прогноза на ЕК показват положителни перспективи в бюджетен и макроикономически аспект, като се посочва, че рисковете са балансирани и са най-вече по линия на външната среда. Европейската комисия повиши прогнозата си за растежа на българската икономика за текущата и следващата година и запази очакванията си за силна фискална позиция, изразяваща се в реализиране на излишък по показателя за салдото на сектор „Държавно управление“ през двете години. Комисията очаква и дългът да се понижи допълнително през 2018 и 2019 г.

В Препоръката на Съвета от 13 юли 2018 г. относно Националната програма за реформи на България за 2018 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за 2018 г. се отчита, че повишаването на ефикасността на фискалната политика е от първостепенно значение и ефикасността на публичните разходи в някои сектори е много ниска, като понастоящем са налице благоприятни икономически и фискални условия за провеждане на необходимите реформи в областта на управлението на публичните финанси. В този контекст е и препоръката за предприемане на действия през тази и следващата година.

В Препоръката на Съвета са взети предвид отчетеното в Националния доклад за България - 2018 г., публикуван в началото на месец март 2018 г. от ЕК, че България продължава да изпитва дисбаланси, но те вече не се оценяват като прекомерни и се наблюдава промяна в посока подобрение. Отбелязано е също, че ефективното изпълнение на представените през април 2018 г. от България Национална програма за реформи за 2018 г. и Конвергентна програма за 2018 г. ще са в подкрепа на коригирането на дисбалансите.

2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените фискални цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане на близка до балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт.

База за разработването на актуализираната прогноза за периода 2019-2021 г. е очакваното изпълнение на бюджета за 2018 г., което показва, че се очертава постигане на подобрение на бюджетното салдо спрямо заложената цел по програма за 2018 г. - дефицитът по КФП да не надвиши 1,0 на сто от прогнозния БВП. Очакванията са в края на годината бюджетното салдо на касова основа да е на излишък от 0,5% от БВП.

Фискалните цели за периода 2019-2021 г. са запазени въпреки очакваното подобрение на бюджетното салдо на касова основа за 2018 г., като възможностите за рязко свиване на националните разходи са ограничени както от предвижданите нови разходни политики, така и от изместването на времевата рамка за реализация на някои инвестиционни проекти. Отчетено е и обвързването на разчетите за разходите за следващите три години с очакваното по-ниско от разчетеното за 2018 г. усвояване на средствата от ЕС и необходимостта от ускоряване на този процес.

Включените в АСБП за периода 2019-2021 г. разчети за приходите, помощите и дарения по КФП са в диапазона 37,7-35,8% от БВП. Съобразено със заложените цели за бюджетното салдо по КФП, съответно -0,5% от БВП за 2019 г., 0,0% от БВП за

2020 г. и 2021 г. и очакваното ниво на приходната част на бюджета възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от 38,2% от БВП през 2019 г. до 35,8% от БВП през 2021 година.

Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2018-2021 г.)

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2018 Ревизирана оценка	2018 Очаквано изпълнение	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**38 213,9**	**39 204,1**	**43 857,0**	**45 508,2**	**47 582,3**
% от БВП	***35,3%***	***36,3%***	***37,7%***	***36,5%***	***35,8%***
Данъчно-осигурителни приходи	31 142,3	32 079,1	34 546,1	36 392,9	38 349,7
Неданъчни приходи	4 703,4	5 062,9	6 627,6	6 411,9	6 760,9
Помощи и дарения	2 368,2	2 062,1	2 683,3	2 703,4	2 471,8
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**39 313,9**	**38 613,0**	**44 457,0**	**45 508,2**	**47 582,3**
% от БВП	***36,4%***	***35,7%***	***38,2%***	***36,5%***	***35,8%***
Разходи	38 179,9	37 525,5	43 174,9	44 105,4	45 937,0
Нелихвени разходи	37 457,5	36 836,1	42 505,6	43 432,9	45 284,6
Лихви	722,4	689,4	669,2	672,4	652,4
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 133,9	1 087,5	1 282,1	1 402,9	1 645,3
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-1 100,0**	**591,1**	**-600,0**	**0,0**	**0,0**
% от БВП	***-1,0%***	***0,5%***	***-0,5%***	***0,0%***	***0,0%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**1 100,0**	**-591,1**	**600,0**	**0,0**	**0,0**
% от БВП	***1,0%***	***-0,5%***	***0,5%***	***0,0%***	***0,0%***

Прогнозите за **приходната част на националния бюджет** показват тенденция на намаление от 35,4% от БВП за 2019 г. на 34,0% от БВП през 2021 г. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2019-2021 г. да са в диапазона от 29,7% до 28,9% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта, макроикономическите ефекти и промените в данъчно-осигурителното облагане.

Разходите и трансферите по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 35,8% от БВП през 2019 г. до 33,9% от БВП през 2021 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,9 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за бюджетното салдо и същевременно осигуряване на оптимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.

Увеличение на разходите за 2019 г. спрямо 2018 г. се наблюдава при разходите за персонал, за социално и здравно-осигурителни плащания, за субсидии и за капиталовите разходи. Ръстовете се дължат основно на политиката по доходите, включително и в сектор образование, на планираните инвестиции в сектор отбрана и сигурност, на инвестициите, свързани с въвеждането на ТОЛ системата, и на разходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“.

Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2018-2021 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2018 Ревизирана оценка	2018 Очаквано изпълнение	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**35 886,3**	**37 233,7**	**41 208,7**	**42 840,2**	**45 146,5**
% от БВП	***33,2%***	***34,4%***	***35,4%***	***34,4%***	***34,0%***
Данъчно-осигурителни приходи	31 142,3	32 079,1	34 546,1	36 392,9	38 349,7
Неданъчни приходи	4 703,3	5 060,6	6 627,6	6 411,9	6 760,9
Помощи и дарения	40,6	94,0	35,0	35,4	35,9
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ (НЕТО)	**36 432,1**	**36 392,9**	**41 638,9**	**42 830,4**	**45 040,7**
% от БВП	***33,7%***	***33,7%***	***35,8%***	***34,4%***	***33,9%***
Разходи	33 955,5	34 356,4	39 058,0	40 177,7	42 220,6
Нелихвени разходи	33 233,1	33 667,0	38 388,8	39 505,2	41 568,2
Лихви	722,4	689,4	669,2	672,4	652,4
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 133,9	1 087,5	1 282,1	1 402,9	1 645,3
Трансфер за сметки за средства от ЕС (нето)	-1 342,7	-949,0	-1 298,7	-1 249,9	-1 174,8
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-545,8**	**840,8**	**-430,2**	**9,8**	**105,8**
% от БВП	***-0,5%***	***0,8%***	***-0,4%***	***0,0%***	***0,1%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**545,8**	**-840,8**	**430,2**	**-9,8**	**-105,8**
% от БВП	***0,5%***	***-0,8%***	***0,4%***	***0,0%***	***-0,1%***

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въздействието върху бюджета за периода 2018-2021 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-6.

Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2018-2021 г.) [12]

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2018 Ревизирана оценка	2018 Очаквано изпълнение	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**2 327,5**	**1 970,4**	**2 648,3**	**2 668,0**	**2 435,9**
% от БВП	***2,2%***	***1,8%***	***2,3%***	***2,1%***	***1,8%***
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ (НЕТО)	**2 881,8**	**2 220,1**	**2 818,1**	**2 677,8**	**2 541,7**
% от БВП	***2,7%***	***2,1%***	***2,4%***	***2,1%***	***1,9%***
Разходи	4 224,4	3 169,1	4 116,8	3 927,7	3 716,4
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 342,7	949,0	1 298,7	1 249,9	1 174,8
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-554,2**	**-249,7**	**-169,8**	**-9,8**	**-105,8**
% от БВП	***-0,5%***	***-0,2%***	***-0,1%***	***0,0%***	***-0,1%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**554,2**	**249,7**	**169,8**	**9,8**	**105,8**
% от БВП	***0,5%***	***0,2%***	***0,1%***	***0,0%***	***0,1%***

[12] В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“; Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.[13]

След достигането на бюджетен излишък през 2017 г. на начислена основа, в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза се очаква излишък за 2018 г., нисък дефицит за 2019 г. в размер на 0,2% от БВП и бюджетни излишъци съответно от 0,5% от БВП за 2020 г. и 0,6% от БВП за 2021 г.

Планираният размер на бюджетното салдо ще се реализира при очертаваща се тенденция на леко нарастване през първата година както при приходите като дял от БВП, така и при разходите. Разходите като дял от БВП за 2019 г. са 37,5%, а през 2020 и 2021 г. бележат спад съответно до 35,9% и 35,1%. В приходната част съотношението на общите приходи спрямо БВП нараства до 37,3% през 2019 г., след което се наблюдава тенденция на намаление до 35,7% през 2021 г.

Номиналният ръст на приходите през отделните години се дължи на увеличение на постъпленията от всички основни видове данъци – ДДС, акцизи, данък върху доходите на физическите лица и корпоративен данък. Растеж се очаква също и при приходите от социалноосигурителни вноски, като той е най-значителен през 2019 г. поради предприетите мерки за нарастване на доходите, както и във връзка с нарастването на максималния осигурителен доход. За 2019 г. общите приходи нарастват с 9,2%, като до края на периода растежът им се запазва на около 5%.

При разходите на сектор „Държавно управление“ най-голям номинален ръст в средносрочен план се наблюдава при разходите за персонал, социалноосигурителните плащания и капиталовите разходи. В същото време, представени като процент от БВП социалноосигурителните плащания спадат до ниво от около 10,5% от БВП към края на периода. Положително въздействие за ограничаване на нарастването на тези разходи като процент от БВП оказва продължаващото въздействие на пенсионната реформа, свързана с повишаване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране.

Капиталовите разходи за бруто-образуване на основен капитал нарастват като дял от БВП от 3,2% през 2018 г. до 4,7% през 2019 г. във връзка с планираните инвестиции на правителството, които остават на ниво от около 3,9% от БВП до края на периода. Същевременно, продължават усилията за реализиране на мерки за оптимизиране и повишаване на ефективността на разходите на бюджетните организации и подобряване на предоставяните публични продукти и услуги в отделните сектори.

Общият ефект от предприятията, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на целия сектор е положителен за всяка от годините от прогнозния период и е както следва: за 2019 г. – 335,6 млн. лв., за 2020 г. – 323,7 млн. лв. и за 2021 г. – 380,3 млн. лв. С най-голям принос за този ефект са Фондът за гарантиране на влоговете в банките, „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, Националната компания „Железопътна инфраструктура”, държавните болници и Държавната консолидационна компания.

[13] Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на непазарна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2019-2021 г.

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	18 100,0	7,0%	18 914,9	4,5%	19 785,5	4,6%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	6 841,7	7,5%	7 309,1	6,8%	7 748,0	6,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*4 094,8*	7,2%	*4 370,5*	6,7%	*4 633,5*	6,0%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*2 746,9*	7,8%	*2 938,6*	7,0%	*3 114,5*	6,0%
3. Социално-осигурителни вноски	10 422,1	9,8%	10 995,0	5,5%	11 433,0	4,0%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	*10 422,1*	9,8%	*10 995,0*	5,5%	*11 433,0*	4,0%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6 597,2	14,6%	6 886,1	4,4%	7 292,2	5,9%
5. Общо текущи приходи	**41 961,0**	**8,9%**	**44 105,1**	**5,1%**	**46 258,8**	**4,9%**
6. Компенсация на наетите лица	11 203,8	11,0%	11 855,6	5,8%	12 443,4	5,0%
7. Междинно потребление	5 452,8	5,5%	5 474,3	0,4%	5 683,9	3,8%
8. Социални трансфери в натура	2 921,8	19,3%	3 164,7	8,3%	3 436,2	8,6%
9. Социални трансфери без тези в натура	12 855,1	5,9%	13 529,4	5,2%	13 890,2	2,7%
10. Лихвени разходи	683,3	-0,6%	689,7	0,9%	687,9	-0,3%
11. Субсидии	2 855,9	36,4%	2 847,5	-0,3%	2 800,2	-1,7%
12. Други текущи плащания	1 746,4	-21,0%	1 854,9	6,2%	2 147,4	15,8%
13. Общо текущи разходи	**37 719,0**	**8,2%**	**39 416,2**	**4,5%**	**41 089,2**	**4,2%**
14. Брутни спестявания (5-13)	4 242,0	15,2%	4 688,8	10,5%	5 169,6	10,3%
15. Капиталови трансфери, получени	**1 445,4**	18,5%	**1 201,1**	-16,9%	**1 172,4**	-2,4%
16. Бруто образуване на основен капитал	**5 490,6**	57,2%	**4 720,0**	-14,0%	**5 244,4**	11,1%
17. Други капиталови разходи	456,4	-49,0%	556,1	21,8%	359,4	-35,4%
		% от БВП		*% от БВП*		*% от БВП*
18. Общи правителствени приходи	43 406,4	37,3%	45 306,2	36,4%	47 431,2	35,7%
19. Общи правителствени разходи	43 666,0	37,5%	44 692,3	35,9%	46 693,0	35,1%
20. Баланс	-259,6	-0,2%	613,9	0,5%	738,2	0,6%
20a. - първичен баланс	*423,7*	0,4%	*1 303,6*	1,0%	*1 426,1*	1,1%
21. Баланс за целите на процедурата по дефицита и дълга	**-259,6**	**-0,2%**	**613,9**	**0,5%**	**738,2**	**0,6%**
22. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	**23 898,1**	**20,5%**	**23 667,3**	**19,0%**	**23 471,3**	**17,7%**
23. Данъчно-осигурителна тежест	35 642,7	30,6%	37 500,4	30,1%	39 250,4	29,5%

3.1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Фискалната прогноза при непроменени политики е подготвена на база цикличните движения в икономическите показатели. Тя е обвързана с набор от предположения за политиките и основните икономически и финансови условия, включително валутните курсове, цените на суровините и развитието на международните финансови пазари. Изключено е въздействието на дискреционните изменения в приходите и измененията в разходите, бюджетните приоритети и решенията за социалноосигурителните вноски и плащания. Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики между прогнозните години, са основно в резултат от промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри. Предприетите политики в приходната и разходната част на бюджета водят до промяна в прогнозата спрямо базисния сценарий за периода 2019-2021 г. Като се вземе предвид очакваният среден икономически растеж от 3,6% през следващите три години, бюджетният излишък при непроменени политики се очаква да е по-висок спрямо заложения в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г.

Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2019-2021 г.

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	18 092,3	6,9%	18 914,9	4,5%	19 785,5	4,6%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	6 785,8	6,6%	7 246,0	6,8%	7 678,8	6,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*4 038,9*	5,8%	*4 307,4*	6,6%	*4 564,3*	6,0%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*2 746,9*	7,8%	*2 938,6*	7,0%	*3 114,5*	6,0%
3. Социално-осигурителни вноски	9 916,8	4,5%	10 797,8	8,9%	11 217,4	3,9%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	*9 916,8*	*4,5%*	*10 797,8*	*8,9%*	*11 217,4*	*3,9%*
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5 768,4	0,2%	6 623,1	14,8%	6 998,2	5,7%
5. Общо текущи приходи	**40 563,3**	**5,3%**	**43 581,8**	**7,4%**	**45 680,0**	**4,8%**
6. Компенсация на наетите лица	10 313,9	2,2%	11 443,3	11,0%	12 045,2	5,3%
7. Междинно потребление	5 452,8	5,5%	5 474,3	0,4%	5 683,9	3,8%
8. Социални трансфери в натура	2 789,4	13,9%	3 012,6	8,0%	3 295,8	9,4%
9. Социални трансфери без тези в натура	12 577,8	3,6%	13 451,5	6,9%	13 889,6	3,3%
10. Лихвени разходи	683,3	-0,6%	689,7	0,9%	687,9	-0,3%
11. Субсидии	2 240,9	7,1%	2 847,5	27,1%	2 800,2	-1,7%
12. Други текущи плащания	1 746,4	-21,0%	1 854,9	6,2%	2 147,4	15,8%
13. Общо текущи разходи	**35 804,4**	**2,7%**	**38 773,9**	**8,3%**	**40 550,0**	**4,6%**
14. Брутни спестявания (5-13)	4 758,8	29,2%	4 807,8	1,0%	5 130,0	6,7%
15. Капиталови трансфери, получени	**1 445,4**	**18,5%**	**1 201,1**	**-16,9%**	**1 172,4**	**-2,4%**

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %
16. Бруто образуване на основен капитал	**5 144,3**	**47,3%**	**4 107,0**	**-20,2%**	**4 498,4**	**9,5%**
17. Други капиталови разходи	456,4	-49,0%	556,1	21,8%	359,4	-35,4%
		% от БВП		*% от БВП*		*% от БВП*
18. Общи правителствени приходи	42 008,7	36,1%	44 782,9	35,9%	46 852,4	35,3%
19. Общи правителствени разходи	41 405,1	35,6%	43 437,0	34,9%	45 407,8	34,2%

При приходите, разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при преките данъци и социалноосигурителните вноски, както и при неданъчните приходи, където са включени приходите от винетки, ТОЛ такси и тези на Фонд „СЕлС“.

Нарастването на данъците върху дохода и богатството (преки данъци) при сценарий без промяна в политиката възлиза на съответно 6,6%, 6,8% и 6,0%, като очакваното нарастване по бюджетната прогноза е от 7,5%, 6,8% и 6,0% за 2019, 2020 и 2021 г. По-високите растежи при бюджетната прогноза са свързани с ефектите в приходите от ДДФЛ от увеличените заплати на педагогическия персонал, увеличението на МРЗ и съответно на минималните осигурителни доходи през периода, и увеличението на заплатите в бюджетния сектор.

Прогнозата за приходите от социални и здравни осигуровки в сценария при непроменени политики предвижда нарастване на компонента от 4,5% през 2019 г., но поради ефекта от предприетите мерки за увеличаване на МРЗ и на заплатите в бюджетната сфера и максималния осигурителен доход, в бюджетната прогноза за 2019 г. се предвижда ръст от 9,8%. През 2020-2021 г. е предвидено ново нарастване в доходите от МРЗ и за педагогическия персонал, вследствие на което се очакват допълнителни приходи от осигуровки в размер на 0,2% от БВП в сравнение с базисния сценарий. Очакванията в прогнозата при непроменени политики за периода 2020-2021 г. са приходите от осигуровки да нараснат съответно с 8,9% и 3,9%.

Прогнозата при другите приходи е за достигане на ниво от около 5,0% от БВП за всяка от годините от периода 2019-2021 г., спрямо 5,6% в бюджетната прогноза. Това съответства на растеж средно от около 7,9% при базисния сценарий в сравнение с очакваното нарастване средно от около 8,3% в средносрочната бюджетна прогноза. Наблюдаваното фискално въздействие се дължи на въвеждането на ТОЛ такси и електронна винетка и е в размер на 0,2% от очаквания БВП за всяка една година от прогнозния период. Приходите от Фонд „СЕлС“ имат положителен ефект върху общите приходи, като разликата спрямо базисния сценарий е в размер на около 0,5% от БВП за 2019 г.

При разходите, разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при разходите за заплати в бюджетния сектор, разходите на социално-осигурителните фондове, разходите за субсидии и при капиталовите разходи.

Разходите за компенсации на наетите лица в базисния сценарий са по-ниски средно с около 0,5% от БВП спрямо тези в бюджетната прогноза. Повишените разходи за заплати и осигурителни вноски спрямо базисния сценарий са свързани с предприетите политики по доходите, както и с ефекта от увеличения с 15,4% максимален осигурителен доход от 2019 г.

Вследствие на предприетото поетапно увеличение на трансферите за здравно осигуряване за лицата, осигурявани от държавния бюджет, с по 5 пр.п. годишно, както и на нарастването на минималните осигурителни доходи, в бюджетната прогноза е предвидено увеличение на разходите за социални трансфери в натура (здравноосигурителните плащания) спрямо базисния сценарий съответно с по около 0,1 пр.п. от БВП на година

Разходите за пенсии и обезщетения в базисния сценарий нарастват в средносрочен план съответно с 3,6%, 6,9% и 3,3%, но вследствие на приетите мерки в социалната сфера, в бюджетната прогноза се отчита нарастване съответно от 5,9%, 5,2% и 2,7% за периода 2019-2021 г. В посока нарастване на разходите влияе повишаването на максималната пенсия и индексацията на пенсиите от средата на следващата година, както и ефектът върху бюджета от изменението на Закона за семейни помощи за деца, на Закона за хората с увреждания и увеличението на размера на целевите помощи за отопление. В обратна посока, за задържане на разходите влияе увеличаването на възрастта и стажът за придобиване на право на пенсия за всички категории осигурени лица.

Разликите между разходите за субсидии в базисния сценарий и при прогнозата са само за 2019 г., и се дължат на елиминиране на разходите от Фонд „СЕлС“.

Капиталовите разходи в прогнозата нарастват по-съществено, отколкото в базисния сценарий. Основно влияние за това имат допълнителните мерки, предприети от правителството в сектор отбрана и сигурност, и инвестициите, свързани с въвеждането на ТОЛ система. Делът на разходите за бруто-образуването на основен капитал при базисния сценарий е съответно 4,4% от БВП през 2019 г., 3,3% от БВП през 2020 г. и 3,4% през 2021 г., докато при бюджетната прогноза този показател нараства съответно до 4,7%, 3,8% и 3,9% от БВП за периода 2019, 2020 и 2021 г.

3.2. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционните мерки са всички нови мерки и политики на правителството, които имат въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Оценяват се всички дискреционни мерки, които правителството изпълнява или възнамерява да изпълнява през указания период, като се записва допълнителното им бюджетно въздействие за съответната година спрямо предходната. Съгласно изискване на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г., член 9 (2) (b) средносрочните бюджетни рамки на държавите-членки следва да включват процедури за установяването на прогнози за всички основни разходни и приходни пера на сектор „Държавно управление“ за съответната бюджетна година и за годините след нея, на базата на непроменени политики, и поради тази причина оценката на дискреционните мерки на правителството е от съществено значение. По този начин се гарантира, че избраният фискален сценарий може да бъде оценен както по отношение на влиянието на макроикономическите променливи, така и по отношение на дискреционните изменения в политиката на правителството.

Промените в дискреционните мерки за периода 2019-2021 г. спрямо прогнозите, които вече бяха представени със СБП 2019-2021 г., се дължат както на преоценка на очаквания размер на ефектите, така и на въвеждане на нови мерки и политики. При приходите, мерките, планирани на начислена основа, възлизат на 2 499,8 млн. лв. общо за периода 2019-2021 г., а при разходите размерът им достига 4 801,4 млн. лв.

Приходна част

От страна на приходите за периода 2019-2021 г., като дискреционна мярка с най- голям ефект е въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка с общ ефект от 772,3 млн. лв. за прогнозния период. За първата година /2019 г./ се предвижда бюджетен ефект от приходите от ТОЛ такса и електронна винетка в размер на 215,3 млн. лв. при обхват на системата магистрали и първокласни пътища. През следващите години обхватът на платената пътна мрежа ще се разширява поетапно, което съответно води до увеличаване на планираните приходи.

На следващо място по значение при дискреционните мерки от страна на приходите е въведеното изискване по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ да постъпват приходите от компонентата от цена, чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсиране на разходите по чл. 34 и чл. 35 от Закона за енергетиката в размер на 615,0 млн. лв. През 2020 и 2021 г. не се очаква промяна в постъпленията от тези приходи.

При приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски влияние оказват промяната на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход – с общ ефект от 412,6 млн. лв. за прогнозния период. Планираното увеличаване на минималната месечна работна заплата е с 50 лв., съответно от началото на 2019 г. и 2020 г., и с 40 лв. от началото на 2021 г. Също така е предвидено нарастване на минималните осигурителни прагове, минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и на минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители. Останалите дискреционни мерки при данъците и осигурителните вноски са свързани с увеличаване на заплатите в бюджетната сфера и увеличение на максималния осигурителен доход от 2 600 лв. на 3 000 лв. през 2019 г., с очакван ефект върху приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски от 615,8 млн. лв. за прогнозния период. Положителен ефект върху приходите оказва и повишаването на акцизната ставка на нагреваемо тютюнево изделие от 152 лв./кг. на 233 лв./кг. в сила от 01.10.2018 г., с общ ефект върху косвените данъци от 7,7 млн. лв. Приходите от избор на осигуряване и от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца годишно са оценени на 57,9 млн. лв. за периода 2019-2021 г.

При местните данъци и такси положителен ефект оказва предложената промяна на ЗМДТ при определяне на данъка върху превозните средства за леките автомобили и товарните автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т. с общ ефект от 20,0 млн. лева.

През 2019 г. се предвижда отпадане на задължението на държавните и общинските дружества, които не са еднолична собственост, да внасят в съответния бюджет 50 на сто от получените наеми от предоставени под наем недвижими имоти.. Очаква се това да има негативен ефект върху приходите от собственост в размер на 1,5 млн. лв. за 2019 г.

Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки	2019	2020	2021
Приходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ от цена „задължение към обществото“	615,0		
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от увеличаване на заплатите в бюджетната сфера и увеличението на максималния осигурителен доход от 2019 г. от 2 600 лв. на 3 000 лв.	407,6	104,1	104,1
Въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка	215,3	263,0	294,0
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от промяна на МРЗ, минималните осигурителни прагове, минималния осигурителен доход и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители	115,5	136,9	160,2
Изменение на местни данъци и такси	20,0		
Приходи от избор на осигуряване	17,6	18,8	20,0
Положителен ефект върху приходите от акцизи и ДДС от повишаването на акцизната ставка на нагреваемо тютюнево изделие	7,7		
Приходи от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца	0,5	0,5	0,5
Приходи и доходи от собственост	-1,5		
Общо:	**1 397,7**	**523,3**	**578,8**

Разходна част

От страна на разходите, дискреционните мерки за периода 2019-2021 г. са свързани с увеличаване на заплатите в бюджетната сфера, на минималната работна заплата и на педагогическия персонал. Предвижда се повишаването на заплащането на педагогическия персонал да има ефект в размер на 330,0 млн. лв. годишно. Планирано е увеличение с 10% на разходите за персонал за 2019 г. по бюджетите на ПРБ, включително ефект от увеличението на МРЗ за периода 2019-2021 г. с общ бюджетен ефект в размер на 712,8 млн. лв. за периода 2019-2021 г.

Със съществен ефект при дискреционните разходни мерки са планираните разходи в сектор „Отбрана и сигурност“ във връзка с придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада (обн., ДВ, бр. 51 от 2018 г.). Те възлизат на 533,0 млн. лв. за периода 2019-2021 г. Предвидени са и инвестиционни разходи за придобиване на нов тип боен самолет в съответствие с Решение на Народното събрание от 08.06.2018 г. с общ ефект 400,0 млн. лв. За покриване на разходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, съгласно разпоредбите на Закона за енергетиката за 2019 г. се очаква ефект върху разходите в размер на 615,0 млн. лв.

Останалите дискреционни мерки са свързани с нарастване на максималния размер на пенсия от 2019 г. – с общ ефект от 156,0 млн. лв. за 2019 и 2020 г. Допълнително нараства и осигурителният доход, върху който от държавния бюджет се внасят здравноосигурителни вноски на определени категории лица по реда на Закона за

здравното осигуряване, което ще доведе до нарастване на разходите с 424,9 млн. лв. за периода 2019-2021 г.

Разходите, свързани с въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка, за първата година са в размер на 215,3 млн. лв. През 2020 и 2021 г. планираният разход нараства съответно с 263,0 и 294,0 млн. лв.

Във връзка с предприетите промени и допълнения в Закона за семейни помощи за деца, както и новия Закон за хората с увреждания, и увеличението на размера на целевите помощи за отопление, с които се въвеждат промени в обезщетенията и помощите за домакинствата, се очаква нарастване на разходите за социални помощи с общ бюджетен ефект от 197,4 млн. лв.

Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки	2019	2020	2021
Увеличение с 10% на разходите за персонал за 2019 г. по бюджетите на ПРБ, включително ефекта от увеличението на МРЗ за периода 2019-2021г.	560,8	83,2	68,8
Увеличаване на заплатите на педагогическия персонал	330,0	330,0	330,0
Социални помощи	197,4		
Изменение на осигурителния доход, върху който от държавни бюджет се внасят здравноосигурителни вноски на определени категории лица по реда на ЗЗО	132,4	152,1	140,4
Изменение на максималния размер на пенсия от 2019 г.	79,0	77,0	
Решение на Народното събрание от 8.06.2018 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада“ (обн., ДВ, бр. 51 от 2018 г.)	131,0	200,0	202,0
Решение на Народното събрание от 08.06.2018 г. за приемане на Актуализиран проект за инвестиционен разход „Придобиване на нов тип боен самолет“ (обн., ДВ, бр. 51 от 2018 г.)		150,0	250,0
Разходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ във връзка с изменение на Закона за енергетиката	615,0		
Разходи, свързани с въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка	215,3	263,0	294,0
Общо	**2 260,9**	**1255,3**	**1285,2**

3.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на МФ спрямо последната фискална прогноза на ЕК от пролетта на 2018 г. Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати. Като цяло прогнозите на ЕК са по-оптимистични и до голяма степен се базират на сценарий без съществено изменение в политиките.

Фискалната позиция на правителството във връзка с изискванията на Пакта за стабилност и растеж е в рамките на заложените нива на дълга и дефицита. Оценката за 2018 г. на МФ се формира на база текущото състояние на публичните финанси, етапа на икономическия цикъл, в който се намира страната и перспективите за растеж на икономиката в средносрочен план.

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2018 г.

Прогнозите на ЕК и на МФ по отношение на бюджетното салдо за текущата година са близки, като и двете институции очакват постигане на излишък за 2018 г., като при ЕК той е от 0,6% от БВП, а оценката на МФ е за излишък от 0,5% от БВП. С последната си прогноза ЕК повиши значително оценката си за 2018 г. спрямо предходната си прогноза, която беше за балансиран бюджет. Излишъкът в прогнозата на ЕК се постига при по-ниски приходи и съответно по-ниски разходи - 0,4 и 0,5 пр.п. - в сравнение с прогнозата на МФ.

По отношение на приходите, ЕК очаква по-ниски приходи от преки данъци и социалноосигурителни вноски в сравнение с оценките на МФ. Различията в оценките на МФ спрямо прогнозата на ЕК при данъчните приходи се дължат основно на по-доброто очаквано изпълнение при преките данъци през 2018 г., поради отчетените по-добри макроикономически показатели в сравнение с пролетната прогноза за 2018 г., повишената данъчна събираемост и др. При неданъчните приходи, ЕК очаква по-високи текущи приходи – с 305,0 млн. лв., докато при капиталовите трансфери, прогнозата на ЕК е по-ниска от тази на МФ – със 170,0 млн. лв.

По отношение на разходите – при текущите разходи ЕК очаква по-високи други текущи разходи с 300 млн. лв. При всички други текущи разходи, оценката на ЕК от пролетта на 2018 г. е по-ниска в сравнение с тази на МФ. При оценките за междинното потребление, и социални трансфери оценката на ЕК е по-ниска от тази на МФ съответно с 297,8 млн. лв., 203,7 млн. лв. Разходите за субсидии и за компенсации на наетите са съответно със 703,2 млн. лв. и с 96,0 млн. лв. по-ниски. При лихвените разходи двете прогнози са почти еднакви. Оценките на ЕК за общото ниво на публичните инвестиции са по-ниски от оценките на МФ и при бруто-образуване на основен капитал и при другите капиталови разходи, като и двете институции са с по-ниска прогноза спрямо предходната.

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2019 г.

За 2019 г. МФ очаква малък дефицит от 0,2% от БВП поради нарастване както на приходите, така и на разходите като дял от БВП. Приходите в прогнозата на МФ са с 0,9 пр.п по-високи от тези на ЕК, а разходите – с 1,7 пр.п. ЕК запазва прогнозата си за излишък на същото ниво както през 2018 г.

По отношение на разходите, по-високи разходи спрямо прогнозираните от ЕК се наблюдават при всички разходни пера с изключение на лихвените разходи. В прогнозата си ЕК също не очаква съществено нарастване на тези показатели през 2019 г. В прогнозата на МФ основно се планират по-високи разходи при бруто-образуване на основен капитал, с 1,6 млрд. лв. и при субсидиите – с 1,3 млрд. лв. Нарастването в капиталовите разходи се дължи на очакваното по-високо усвояване на средства от европейските фондове и на увеличаване на капиталовите разходи по държавния бюджет, а при субсидиите – на субсидиите за нефинансови предприятия от Фонд „СЕлС“. Прогнозата за разходите за издръжка за 2019 г. е съобразена с очакваното изпълнение за 2018 г., докато ЕК не прогнозира изменение в този показател спрямо 2018 г. При здравноосигурителните плащания в прогнозата на МФ се

наблюдава по-значително нарастване, спрямо това при ЕК, в съответствие с предприетите политики за финансиране на повече дейности в болничната помощ и за нарастване по някои от останалите видове здравни плащания. По-високата прогноза на МФ в сравнение с прогнозата на ЕК за разходи за заплати е основно поради увеличените средства за заплати в бюджетния сектор, в сектор образование, както и от поетапното увеличение на МРЗ.

Прогнозата за текущите приходи за 2019 г. на МФ е значително по-висока от прогнозата на ЕК за същия период. Това повишение се дължи от една страна на данъчно-осигурителните приходи. Един от факторите за по-добрата прогноза спрямо тази на ЕК при социалноосигурителните вноски и преките данъци е по-високата база по отношение на компенсацията на наетите лица. Освен това политиката по доходите в бюджетната сфера, както и повишаването на минималния и на максималния осигурителен доход и на МРЗ оказват положително влияние върху прогнозата за приходите. Също така, прогнозите за заетостта бяха ревизирани нагоре, а коефициентът на безработица в последната прогноза на МФ показва подобрение от 0,9 пр.п. спрямо предходната прогноза за 2019 г.

При косвените приходи, по-високата прогноза на МФ се дължи както на по-добрите макропоказатели за 2019 г. в новата прогноза, така и на повишеното търсене и вследствие на това по-високата цена на квоти за емисии на парникови газове, което води до по-високи постъпления по този елемент.

Прогнозата на ЕК за неданъчните приходи е по-консервативна в сравнение с прогнозата на МФ.

Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели млрд. лв.	2017	2018		2019	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
1. Данъци върху производството и вноса	15,1	16,9	15,8	18,1	16,7
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	5,8	6,4	6,2	6,8	6,5
3. Социално-осигурителни вноски	8,5	9,5	9,0	10,4	9,5
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6,8	5,8	6,1	6,6	6,3
5. Общо текущи приходи	**36,2**	**38,5**	**37,1**	**42,0**	**39,0**
6. Компенсация на наетите лица	9,4	10,1	10,0	11,2	10,8
7. Междинно потребление	4,9	5,2	4,9	5,5	4,9
8. Социални трансфери без тези в натура	11,4	12,1	12,2	12,8	12,6
9. Социални трансфери в натура	2,3	2,4	2,2	2,9	2,4
10. Лихвени разходи	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
11. Субсидии	1,3	2,1	1,4	2,9	1,6
12. Други текущи плащания	2,9	2,2	2,5	1,7	2,5
13. Общо текущи разходи	**33,0**	**34,8**	**33,9**	**37,7**	**35,4**
14. Брутни спестявания (5-13)	**3,2**	**3,7**	**3,2**	**4,2**	**3,6**
15. Капиталови трансфери, получени	**1,1**	**1,2**	**1,1**	**1,4**	**1,3**
16. Бруто образуване на основен капитал	**2,3**	**3,5**	**3,0**	**5,5**	**3,9**
17. Други капиталови разходи	**0,9**	**0,9**	**0,5**	**0,5**	**0,4**
18. Общо приходи (% от БВП)	**36,9%**	**36,8%**	**36,4%**	**37,3%**	**36,4%**
19. Общо разходи (% от БВП)	**35,8%**	**36,3%**	**35,8%**	**37,5%**	**35,8%**
20. Общ баланс (% от БВП)	**1,1%**	**0,5%**	**0,6%**	**-0,2%**	**0,6%**

Източник: ЕК, МФ, НСИ

3.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

През 2017 г. консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да отбележи спад спрямо нивото в края на предходната година както в номинално изражение, така и като дял от БВП. Дългът се предвижда да възлезе на ниво от 25,9 млрд. лв. при 27,9 млрд. лв. през 2016 г., а стойността на съотношението консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП до ниво от около 25,6% при 29,6% през 2016 г.

Основен принос и компонент с най-голямо влияние върху дълга на сектора през следващия тригодишен период продължава да заема подсектор „Централно управление” с дял от около 98,0%. В контекста на провежданата бюджетна политика и прогнозите за темпа на растеж на БВП за периода 2018-2021 г. нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да продължи да спада, движейки се в диапазона от 22,5% до 17,7% от БВП или между 24,3-23,5 млрд. лв. Прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред 28-те държави-членки на ЕС по отношение на ниското ниво на дългова тежест.

Граф. II-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

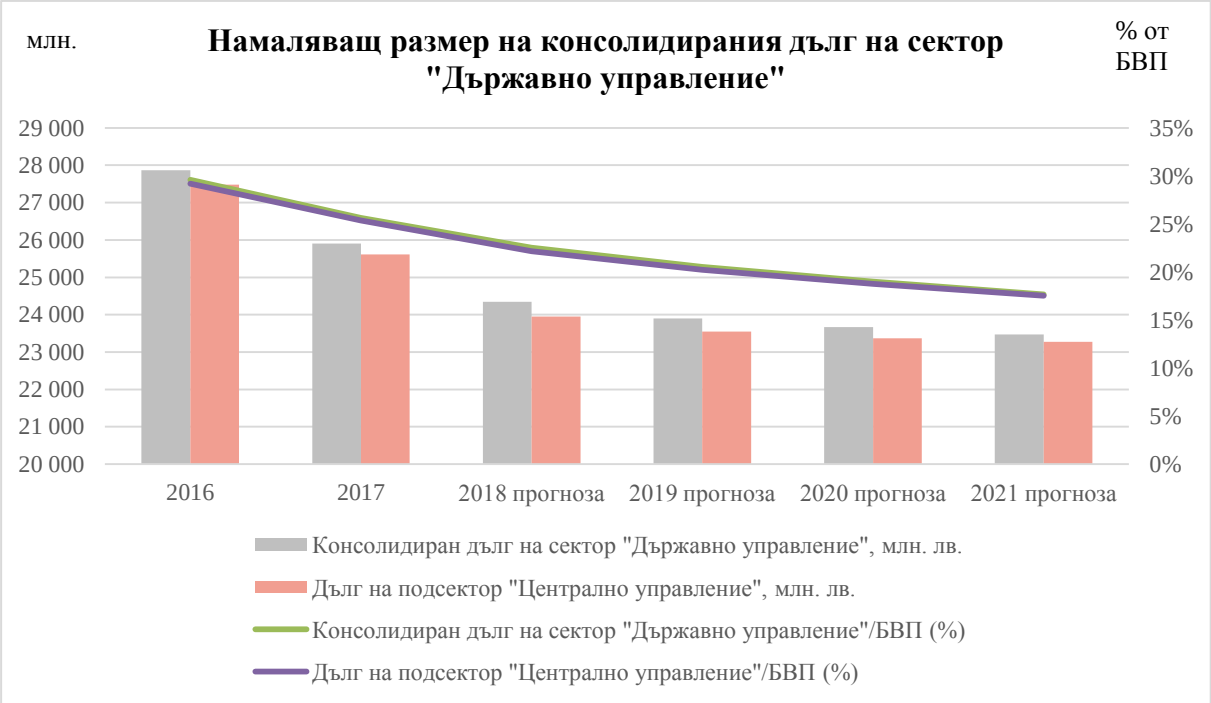

3.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси, средносрочната бюджетна прогноза предоставя информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително на равнище подсектори на сектор „Държавно управление“.

Условните задължения представляват задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще, или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин. Условните задължения включват:

- задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- необслужвани кредити;
- задължения, свързани с публично-частни партньорства.

Граф. II-2: Разпределение на условните задължения на сектор „Държавно управление“, % от БВП

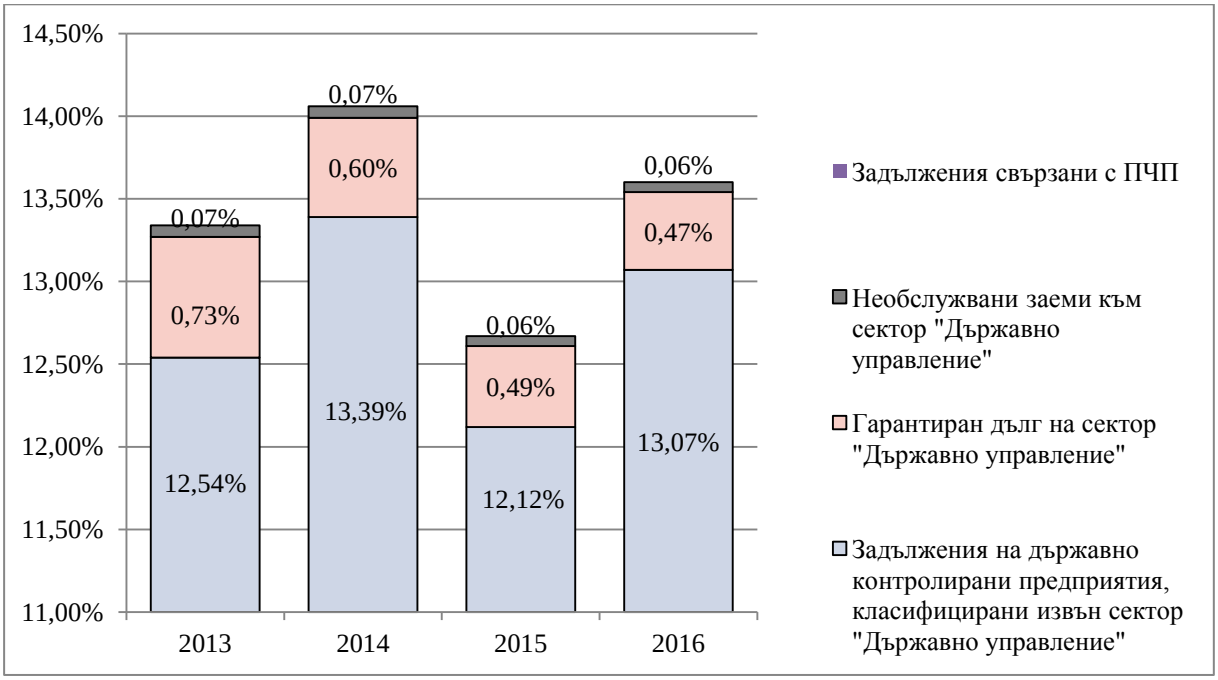

Източник: НСИ

По отделни видове на условните задължения, най-високо е нивото на задълженията на държавно контролираните предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“. Техният размер е 13,07% от БВП (12,3 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са 4,96% от БВП, а на нефинансовите 8,10%. От тях под наблюдение във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“ са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2016 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите и за активите и пасивите си до 2021 г.

На база на така получената информация, отчетеният към 31.12.2017 г. размер на дългосрочните и краткосрочните задължения на тези дружества е общо 8,1% от БВП, като към края на 2021 г. прогнозите са същите да намалеят до 5,4% от БВП. Общо за периода 2018-2021 г. се прогнозира намаляване на задълженията на тези дружества с 7,8%. Също така, сумарният им коефициент на задлъжнялост се понижава от 0,89 към 31.12.2017 г. до 0,83 в края на прогнозния период, а съотношението на дълга спрямо

активите им намалява с 4,3% до 0,45% през 2021 г. Коефициентът им на ликвидност се очаква да се повиши от 1,30 до 2,13 към края на 2021 г.

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е ниско в сравнение със средното ниво на задлъжнялост в ЕС, което е около 38,6% през 2016 г.

Граф. II-3: Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“, % от БВП

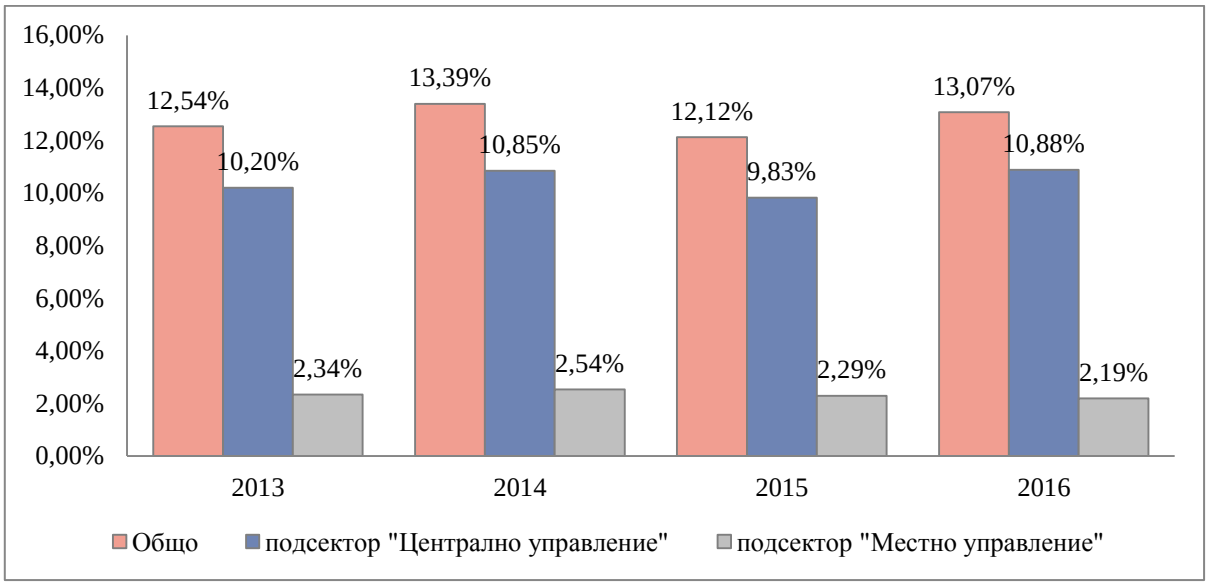

Източник: НСИ

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2017 г. възлиза на 260,8 млн. лв. или 0,3% от БВП. През периода 2018-2021 г. се очаква номиналният размер на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ да отбележи значителен спад, като достигне до около 164,0 млн. лв. в края на периода или до 0,1% спрямо БВП вследствие главно на регулярно извършваните погашения по заемите.

Основната част от гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ се формира от задължения към външни кредитори. Доминиращ дял от 59,4% в отрасловата структура на гаранциите през 2017 г. заема сектор „Енергетика“, следван от дял на издадените гаранции по реда на Закона за кредитиране на студенти и докторанти в размер на 26,4% и други гаранции 14,2%. Към края на 2018 г. се очаква делът на гаранциите по проекти в сектор „Енергетика“ да спадне до около 36%.

Коригирана капиталова стойност на извънбалансовите публично-частно партньорства (ПЧП) не се докладва, тъй като към момента в България няма ПЧП, които да отговарят на дефиницията на ЕСС 2010 за ПЧП. Методологията ЕСС 2010 препоръчва да се използва терминът ПЧП само за тези договори, където правителството е основният купувач на услугата.

Необслужваните заеми към сектор „Държавно управление“ са само в сектор „Централно управление“ и се запазват за последните четири години на ниво под 0,1% от БВП. Това е под средното за ЕС от 0,8% от БВП.

Част III.
Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2019-2021 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Данъчната политика на Република България е ориентирана към осигуряване на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план, както и на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството. В международен аспект данъчната политика е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции.

Основните цели на данъчната политика се отнасят до подобряване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Постигането на целта за нарастване на бюджетните постъпления, при запазване на тежестта на данъчното облагане, е свързана с реализиране на мерки за ограничаване на данъчните измами, предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане.

Основни инструменти за реализиране на посочените цели са засилването на взаимодействието на институциите и обмена на информация както в национален, така и в международен мащаб.

Важна роля за постигане на целите на данъчната политика в Република България и за увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси има повишаването на ефективността при тяхното администриране. С оглед на това, приходните администрации реализират мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите, както на клиентите, така и на администрацията.

В средносрочен план се предвижда запазване на ниските данъчни ставки на корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, което допринася за повишаване на икономическия растеж и има положително влияние върху търсенето и предлагането на труд.

Прогнозните данъчни приходи за периода 2019-2021 г. са базирани на основните показатели от есенната макроикономическа прогноза на Министерство на финансите за периода 2018-2021 г. и на прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2018-2021 г. [14]

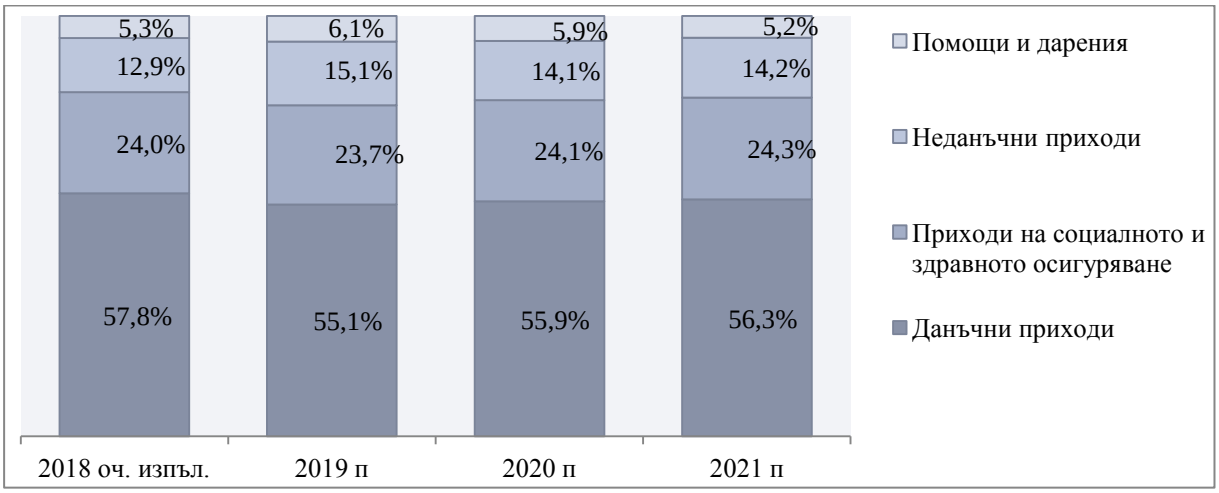

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозите за данъчните приходи за периода 2019-2021 г. са съобразени с приоритетите в данъчната политика в средносрочен план и отчитат ефектите от промените в данъчното законодателство, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

– ***Разширяване на обхвата и усъвършенстване на механизма за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск***

Фискалният контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България е въведен през 2014 г. Списъкът на стоките с висок фискален риск се определя със заповед на министъра на финансите, която се публикува на интернет страниците на МФ и НАП. Стоки с висок фискален риск са бързооборотни стоки, които най-често се използват в схеми за данъчни измами и укриване на данъци и са идентифицирани от приходната администрация като рискови (плодове, зеленчуци, месо и месни продукти, мляко, захар, брашно и др.).

[14] Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2018-2021 г. са със следното значение:

– 2018 оч. изпъл. – очаквано изпълнение за 2018 г.;
– 2018 ревиз. оценка – ревизирана оценка за 2018 г.;
– 2019 п – проект за 2019 г.;
– 2020 п – прогноза за 2020 г.;
– 2021 п – прогноза за 2021 г.

Фискалният контрол се извършва на територията на цялата страна от служители на специализирана дирекция „Фискален контрол“ на НАП на фискални контролни пунктове – в близост до гранично контролно-пропускателните пунктове и пристанищата, както и във вътрешността на страната на територията на големите борси и тържища.

На фискален контрол подлежи движението на всички стоки с висок фискален риск, независимо от мястото на получаване/разтоварване на стоката като обхваща вътреобщностните придобивания на стоки от друга държава-членка на ЕС, вътреобщностните доставки на стоки към друга държава-членка на ЕС, преминаващи стоки през територията на страната от една държава-членка на ЕС за друга държава-членка и доставките във вътрешността на страната.

Мярката е с постоянен характер и поради доказаната ефективност непрекъснато се усъвършенства чрез актуализиране на списъка на стоките с висок фискален риск, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение при доставки на стоки от рискови лица и други. Горивата са включени в списъка на стоките с висок фискален риск, със заповед на министъра на финансите № ЗМФ-1092 от 16.11.2017 г., с което продължава процесът за засилване на контрола върху акцизните стоки и борбата с данъчните измами. Контролът по реда на чл. 102б в ЗАДС ще обхваща движението на акцизни стоки на територията на страната, независимо от това, дали те ще са натоварени/ще се разтоварват в друга държава или в България, с което е налице предпоставка за постигане на равнопоставеност между лицата и постепенно легализиране на целия пазар на акцизни стоки в страната.

- ***Въвеждане на нова разпоредба, регламентираща част от условията, на които следва да отговарят складодържателите на нефт и продукти от нефтен произход***

С оглед подобряване ефективността на акцизния контрол е създадена разпоредба в Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) (обн., ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г .), регламентираща част от условията, на които следва да отговарят складодържателите на нефт и продукти от нефтен произход.

- ***Въвеждане на промени с цел ясно разграничаване на вноса или въвеждането на кокс и въглища през пристанище, включително чрез съоръжение за временно или митническо складиране, като се създава определение на метода „драфт сървей“***

Измененията в ЗАДС (обн., ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г .) са направени с цел ясно да бъдат разграничени вносът или въвеждането на кокс и въглища през пристанище, включително чрез съоръжение за временно или митническо складиране, като се създава определение на метода „драфт сървей“.

- ***Въвеждане на промени, които уреждат случаите на измерването на количествата на кокс и въглища, когато те са транспортирани с плавателни средства, с оглед осъществяване на ефективен контрол върху търговията с акцизни стоки***

Приети са промени в чл. 103а, ал. 1 от ЗАДС (обн. в ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г.), с които се уреждат случаите на измерването на количествата на кокс и въглища, когато те са транспортирани с плавателни средства. Преди разтоварването на плавателното средство се осъществява измерване чрез метод „драфт сървей“ от независима инспектираща организация, притежаваща съответната акредитация, за което се съставя

съответния документ. Измерването при извеждане на акцизните стоки от обектите, ще предоставя достатъчно информация, за да може да се осъществява ефективен контрол.

- ***Повишаване на акцизната ставка на нагреваемите тютюневи изделия от 152 лв./кг. на 233 лв./кг.***

Приети са изменения в ЗАДС, с които акцизната ставка на нагреваемите тютюневи изделия се повишава от 152 лв./кг. на 233 лв./кг. (обн. в ДВ, бр. 65 от 7.08.2018 г .) с цел увеличаване на приходите в бюджета.

- ***Прецизиране на разпоредбата за определяне на данъчната основа за облагане с акциз на ароматизираната бира***

В съответствие с европейската съдебна практика при определянето на данъчната основа за облагане с акциз на ароматизирани бири по скалата на Плато, ще се взима предвид сухият екстракт в първичната мъст, без да се отчитат добавените след приключване на ферментацията овкусители и захарен сироп.

- ***Въвеждане на законова регламентация относно прилагане на условието за заплащане на пълния размер за акциза при наличие на хипотезата за надвишаване на годишното допустимо производство от 200 000 хектолитра бира от лице, което е получило удостоверение за независима малка пивоварна;***
- ***Създаване на правна възможност за заплащане на акциз от лице, различно от данъчнозадълженото лице***

Предвижда се акцизът да може да бъде заплатен и от собственика на стоката, който е вложител в данъчния склад, при прекратяване действието на лицензa, след издадено разрешение от директора на Агенция „Митници“, както и от друго лице, когато докаже правен интерес. И в двете хипотези не е необходимо наличието на писмено съгласие от страна на длъжника.

- ***Предложение за прецизиране на разпоредби в ЗАДС, свързани със случаите, в които се предлагат за продажба и алкохолни напитки (вино), което представлява една голяма част от предоставяните за продажба акцизни стоки чрез интернет***

В практиката е установено, че с цел търговия, физическите лица произвеждат масово вина в нарушение на чл. 60 от ЗАДС, като по този се създават условия за укриване на данъци от недекларирани доходи. От забраната са изключени търговците, чиято обичайна дейност е легалната търговия с алкохолни напитки и предлагат посредством онлайн продажби - вино, бира и спиртни напитки. Задължително условие обаче е предлагането на акцизните стоки да става чрез електронен магазин, регистриран в НАП.

- ***Предлага се въвеждане на специален ред за уведомяване на митническите органи за бутилирани алкохолни напитки и ограничени серии пури с колекционерска стойност***

Промяната е направена в следствие на възникнали практически казуси, свързани с държането на високо алкохолни напитки без бандерол с висока колекционерска стойност в обекти/помещения свързани със стопанска дейност. Целта на предложението е нормативно регулиране на възможностите за колекциониране на този вид акцизни стоки - алкохолни напитки и пури.

- ***Предложение за допълнение на разпоредбите на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия (ЗТТСИ), в съответствие с техническите стандарти определени с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/576 на Комисията относно техническите стандарти за защитните елементи, прилагани спрямо тютюневи изделия***

Поради необходимостта от привеждане на националното законодателство към изискванията на европейските регламенти и директиви, са предложени нови разпоредби в ЗТТСИ, като всички потребителски опаковки на тютюневи изделия, произведени или внесени в ЕС след 20 май 2019 г., трябва да бъдат маркирани с уникален идентификатор. Генерирането на уникални идентификатори е необходимо да се извършва от трета, независима страна (издател на уникални идентификатори), като издател на идентификаторите ще бъде печатницата на Българската народна банка. Основна цел на маркирането на потребителските опаковки на тютюневите изделия е тяхното проследяване по веригата на доставка, както и разрешаване на проблема с незаконната им търговия. Предлага се Агенция „Митници“ да бъде компетентният орган, отговорен за функционирането на системата за проследяване на тютюневи изделия.

- ***Предложение за въвеждане на процедура за отсрочено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки на територията на страната***

Тази опция ще може да се прилага за определени видове стоки, които не са акцизни стоки и не са предназначени за крайно потребление. Лицата, които изпълняват условията ще могат да начисляват дължимия при внос данък в справката-декларация за ДДС, като отпада задължението за ефективно внасяне на данъка в съответното митническо учреждение. Изменението се предлага с цел освобождаване на ресурси на вносителите на стоки в страната, което ще се отрази съществено върху разходите и повишаване на конкурентостта на внасяните стоки.

- ***Предложение за въвеждане на данъчни правила в Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) в съответствие с тези, установени с Директива 2016/1164, ограничаващи възможностите за агресивно данъчно планиране и избягване от облагане***

Правилата, установени с Директива (ЕС) 2016/1164, се предлагат за въвеждане в ЗКПО, с оглед хармонизиране на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви.

- Правило за ограничаване на приспадането на лихвите (чл. 4 на Директива 2016/1164) – с Директивата е въведено правило за ограничаване на приспадането на лихвите. Целта на това правило е да се предотвратят практиките, водещи до свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби чрез прекомерни лихвени плащания, като се ограничи приспадането на превишението на разходите по заеми;

- Правило за контролираните чуждестранни дружества и изчисляване на дохода на дружеството (чл. 7 и 8 от Директива 2016/1164) – с Директивата се въвеждат правила за облагане на контролираните чуждестранни дружества. Въвеждането на облагане на неразпределената печалба на чуждестранно образувание и на печалба на място на стопанска дейност, в случаите, в които попадат в обхвата на контролирано чуждестранно дружество и то само при условие, че не осъществява съществена стопанска дейност, от една страна предотвратява избягването от облагане в страната чрез прехвърляне на печалби към страни с по-ниско данъчно облагане, а от друга страна гарантира спазването на основните свободи и не води до прекомерно увеличаване на административната тежест за лицата. Предвид това, така предложеният

подход за облагане на контролираните чуждестранни дружества е балансиран и неутрален по отношение на големината на чуждестранните дружества и вида на осъществяваната от тях дейност.

- ***Предложение за промени в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), свързани с въвеждане на мярка против злоупотребите с данъчното облекчение за основно жилище***

Предвижда се промяна, свързана с предотвратяване на некоректно ползване на данъчно облекчение за основно жилище, съгласно която данъкът върху недвижимите имоти се определя в пълен размер за всички жилища на данъчно задълженото лице при установяване, че същите са декларирани като основни жилища и за периода, в който едновременно са декларирани като основни жилища.

- ***Предложение за промяна в ЗМДТ, свързана с въвеждане на нова концепция за определяне на данъка върху превозните средства за леките автомобили и товарните автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 тона***

Предвижда се нова концепция за определяне на данъка върху превозните средства за леките и товарните автомобили чрез въвеждане на имуществен и екологичен компонент.

Имущественият компонент отчита мощността и годината на производство на автомобила, а екологичният компонент отчита екологичната категория на автомобила, респективно замърсяването, което причинява съответният автомобил.

Имущественият компонент е предвидено да се определя от ставката за тази част от данъка и мощността на двигателя, коригирани с коефициент в зависимост от годината на производство на автомобила. В закона се предлагат шест диапазона на мощности на автомобили и съответно минимална и максимална стойност на границите на размера на данъка за всеки диапазон на мощност. Доколкото тази част от формирането на данъка е в частта имуществен компонент, се запазва принципа за определяне на по-високи граници на ставка на данък за по-мощните автомобили. Запазва се правото на общинския съвет да определя размера на данъчната ставка. Коефициентът за годината на производство на автомобила е диференциран по години, като е налице известна промяна спрямо действащите към настоящия момент в ЗМДТ коефициенти. Предложението, с което се прецизират коефициентите, цели създаването на финансов инструмент за стимулиране извеждането на по-стари автомобили от употреба и замяната им с по-нови и по-екологични автомобили, предвид това, че автомобилите над 20 години са ненадеждни, изискват големи разходи за поддръжка и причиняват големи замърсявания на въздуха с вредни емисии.

Екологичният компонент е свързан с екологичните характеристики на автомобила и представлява коригиращ коефициент, който отразява екологичната категория на автомобила, която е свързана с европейските стандарти за изгорели газове (познати още като Евро 1, 2, 3, 4, 5 и 6). Екологичният компонент осигурява облекчение за собствениците на автомобили, съответстващи на екологични стандарти „Евро 4“ и по-високи и утежнение за собствениците на автомобили, които не съответстват на екологична категория или съответстват на екологична категория, по-ниска от „Евро 4“.

По отношение на коефициента за екологична категория в законопроекта са определени границите, в рамките на които общинският съвет следва да определи размера на коефициента за всяка екологична категория.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

- ***Данъчно облекчение за земеделските стопани***

Данъчното облекчение по чл. 189б от ЗКПО, представляващо държавна помощ за земеделските стопани, може да се прилага за данъчните периоди до края на 2020 г. Същността на помощта е да се подпомогнат чрез данъчни облекчения предприятия, ангажирани в дейности по производство на непреработена растителна и животинска продукция и да се насърчат инвестициите на земеделските стопани в нови сгради и нова земеделска техника. По този начин допълнително ще се даде възможност за повишаване на инвестиционната активност в тази сфера.

- ***Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство***

Помощта под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г. Помощта се предоставя под формата на намаление на акцизната ставка на газьола (дизелово гориво), използван за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство. Общият размер на помощта се утвърждава със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

- ***Електронно подаване на декларации по Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)***

Предлага се преминаване към подаване по електронен път на справки и декларации от самоосигуряващите се лица и предприятията – платци на доходи по чл. 55, ал. 1 и чл.73, ал. 1 от ЗДДФЛ. Също така е предвидено подаваната информация от работодателите, изплатили доходи от трудови правоотношения на лица, които са местни за друга държава-членка на ЕС, да се осъществява само по електронен път. Предложено е премахване на задължението на работодателите за издаване на служебни бележки на хартиен носител, като вместо това информацията се подава по електронен път към данъчната администрация, като целта е данните автоматично да се зареждат в образците на годишните данъчни декларации на лицата. Промяната значително ще опрости процеса на попълването и подаването на декларациите по електронен път.

- ***Намаляване на административната тежест, във връзка с декларираме на обстоятелства при ползване на данъчни облекчения в ЗДДФЛ***

Направено е предложение за намаляване на административната тежест и улесняване на лицата при ползване на данъчните облекчения за млади семейства, за деца и за деца с увреждания, с което да отпадане задължението към годишната данъчна декларация да се прилага писмена декларация от съпруга/та, че същият/ата няма да ползва данъчното облекчение. За избягване на злоупотреби е предвидено възстановяване на частта от данъка и от двете страни, съответстваща на размера на ползваното облекчение. Целта е да се избегнат случаите на неспазване на закона, като се санкционират некоректните данъкоплатци.

- ***Предложение за промяна в режима на облагане на придобитите облагаеми парични и предметни награди от игри, състезания и конкурси, които не са предоставени от работодател или възложител, като се предвижда преминаване от облагане с данък върху годишната данъчна основа към облагане с окончателен данък***

Предложението намалява административната тежест за лицата, които няма да са задължени да декларират тези доходи в годишната си данъчна декларация, предвид и

обстоятелството, че в голям брой случаи те забравят да ги декларират поради случайния им характер, което от своя страна е свързано с налагането на имуществена санкция/глоба. Същевременно е предложено повишаване на стойността на необлагаемите награди от 30 на 100 лв., което също ще облекчи както лицата, получили такива награди, така и платците на наградите.

- ***Синхронизиране на разпоредбите на ЗДДФЛ с тези на ЗКПО***

Синхронизирани са разпоредбите на ЗДДФЛ с тези на ЗКПО по отношение на годишния отчет за дейността на лицата, които не осъществяват дейност по смисъла на Закона за счетоводството, като конкретно е предложено лицата търговци по смисъла на Търговския закон, които през данъчната година не са осъществявали дейност по смисъла на Закона за счетоводството, да не подават годишен отчет за дейността. Промяната е и с цел намаляване на административната тежест на лицата. Предложена е уточняваща и прецизираща разпоредба с цел синхронизиране на ЗДДФЛ с аналогична разпоредба в ЗКПО относно срока за окончателния данък за доходи от дивиденти под формата на скрито разпределение на печалбата.

- ***Намаляване на административната тежест, във връзка с отпадане на задължението за лицензираните складодържатели, регистрираните получатели, временно регистрираните получатели и регистрираните изпращачи да предоставят пред митническата администрация имената на служителите, упълномощени да подписват електронни административни документи и спесимени на подписите им;***
- ***Създава се ред за анулиране/деактивиране на погрешно подадени искания, описи и отчети за бандероли, което ще доведе до намаляване на административната тежест за икономическите оператори;***
- ***Предложения за промени, свързани с намаляване на административната тежест върху гражданите и бизнеса в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС)***

Предлага се лицата да могат да се дерегистрират по избор след изтичането на 12 месеца от началото на календарната година, следваща годината на доброволната регистрация. С цел облекчаване на лицата при дерегистирация по закона е предложено срокът за внасяне на данъка по справка-декларацията за последния данъчен период да се увеличи до края на календарния месец, следващ месеца, през който е следвало да бъде подадена. Също така е предложено, когато едно лице се дерегистрира и повторно регистрира по закона в рамките на един данъчен период - за стоките и услугите, които са били налични, както към датата на дерегистрацията, така и към датата на последващата регистрация, да не се начислява данък при дерегистрацията. С оглед общата тенденция за електронизация на подаването на данни към НАП и намаляване на административната тежест, се предлага регистърът за вътреобщностни доставки на нови превозни средства, по които получатели са нерегистрирани за целите на ДДС лица в други държави-членки, който водят регистрираните лица, извършили такива доставки през съответното календарно тримесечие, да се подава по електронен път.

- ***Предложения за промени във връзка с облекчаване на административната тежест при осъществяване на сделки с моторни превозни средства в ЗМДТ***

Предлага се нотариусите, при реализиране на сделка или действие за придобиване на моторно превозно средство, да извършват проверка за наличието или липсата на задължения за данък върху превозното средство чрез автоматизиран обмен на данни със системата за обмен на информация, поддържана от Министерството на финансите в

изпълнение на чл. 5а от ЗМДТ, при посредничеството на информационната система на Министерство на вътрешните работи.

- ***Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване***

Мярката е постоянна и е свързана с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. Целта на мярката е подобряване на инвестиционната и бизнес среда и повишаване на конкурентните предимства на България в международен план.

1.1.3 Мерки в областта на събиране на просрочени задължения

Продължава да се прилага текущо оперативно наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, декларираме и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомления, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация.

В тази връзка ще продължат да се изпълняват следните мерки:

- ***Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и провеждане на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери***

Мярката е с постоянен характер и целта от нейното реализиране е да се поемат изрични ангажименти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

- ***Усъвършенстване на механизма за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените***

Министерският съвет прие Решение № 592 от 2018 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредители с бюджет по договори (РМС № 592 от 2018 г.). С решението се развива мярката за осъществяване на ефективна защита на фискалната

позиция и се оптимизира процесът по събиране на бюджетните приходи от мита, данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, администрирани от Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“.

Предвиден е нов ред, съгласно който, в 30-дневен срок след сключване на договори на стойност, равна на или надвишаваща 30 000 лв., всички разпоредители с бюджет, без тези по бюджета на Народното събрание и на съдебната власт, задължително уведомят НАП и Агенция „Митници“ за това. Уведомяване ще се извършва и в случаите, при които платец по договора е лице, различно от разпоредителя с бюджет, сключил договора. Промяната цели да повиши приходите в бюджета, като предостави възможност на приходните администрации на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания. Решението се отнася за всички договори на разпоредителите с бюджет с техни контрагенти и плащанията по тях, включително и за договорите, по които към датата на влизане в сила на Решението са налице неприключили плащания. Решението е приложимо и в случаите на липса на сключен писмен договор на основание чл. 20, ал. 5, във връзка с чл. 20, ал. 4, т. 2 от Закона за обществените поръчки, като сумата е с включено ДДС.

Основни цели на приетото решение са да се повиши събираемостта на публичните вземания, да се намалят разходите за събиране на публичните вземания чрез електронен обмен на информация и ефективно да се използват съществуващите информационни технологии и ресурси в институциите. Очакваните ефекти са свързани с осигуряване на по-добра отчетност и прозрачност за дейността на публичния сектор в съответствие с принципите, нормите и най-добрите практики на ЕС, ограничаване на корупционните практики и засилване на междуинституционалното сътрудничество и координация на национално ниво в процеса по събиране на бюджетните приходи. В тази връзка е издадено Указание № УК-1/31.08.2018 г., което е разработено на основание чл. 101, ал. 1 от Закона за публичните финанси. С Указанието подробно е регламентиран обменът на информацията между разпоредителите с бюджет и приходните администрации, който съгласно приетото Решение ще се извършва чрез новоразработена информационна система „РМС-Плащания“, при спазване на определен ред и срокове.

1.2. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.2.1 Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2019 г. са 2 834 ,4 млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 2 576,2 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 99,7 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 158,5 млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци за 2019 г. е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 10% през целия период;
- номинален ръст на показателя бруто оперирящ излишък/смесен доход, съгласно есенната макроикономическа прогноза на МФ;
- при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО са взети предвид, показателите, отчетени за първото полугодие на 2018 г. за декларираната облагаема печалба/загуба за финансовата 2017 г., както и декларираните от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди;
- запазване на размера на внесените авансови вноски за корпоративен данък в края на годината.

1.2.2 Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2019 г. са в размер на 3 884,0 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- номинален ръст на показателя компенсации на наетите лица, съгласно есенната макроикономическа прогноза на МФ;
- прогнозен брой заети лица;
- максимален осигурителен доход в размер на 3 000 лв.;
- увеличаване на минималната работна заплата с 50 лева от началото на 2019 г. Оцененият ефект от увеличението е допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 19,8 млн. лв. за 2019 г.;
- увеличаване на учителските заплати, което ще доведе до нарастване на приходите от ДДФЛ с 23,1 млн. лв. за 2019 г.;
- увеличаване на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и групи професии за наетите лица и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица вследствие на увеличението на минималната работна заплата, което ще доведе до допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 12,0 млн. лв. за 2019 г.;
- запазване на нивото на изплатените допълнителни възнаграждения на данъкоплатците в края на годината.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

1.2.3 Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2019 г. са 10 830,0 млн. лв. при относителен дял от потреблението 11,9%.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- прогнозен ръст на ефективно внесения данък, администриран от двете приходни агенции за 2019 г.;
- прогнозен размер на възстановения ДДС;
- запазване на невъзстановения в срок ДДС за 2019 г. на нивото, отчетено за първото полугодие на 2018 г.;

- прогнозни допускания за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС от внос и показателите за цена на барел за петрол тип „Брент“, валутен курс (лев/щ.д.) и прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки по информация на Агенция „Митници“;
- допускания за ръст на вноса, износа и потреблението, предвидени в есенната макроикономическа прогноза на МФ;
- положителен ефект върху приходите от ДДС от повишаването на акцизните ставки за нагреваеми тютюневи изделия от 152 лв./кг. на 233 лв./кг, в сила от 01.10.2018 г., който се оценява на 1,3 млн. лв. за 2019 г.

При оценката за очакваните постъпления от ДДС за 2019 г. е отчетен ефекта от развиването и усъвършенстването на мярката за фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България, както и действието на мерките за предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС и повишаване на бюджетните приходи.

1.2.4 Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2019 г. са 5 330,7 млн. лв., като относителния дял на постъпленията от акцизи спрямо потреблението е 5,9%.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял от 48,2% и горива, с относителен дял от 45,0% в общата сума на постъпленията. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,8%.

При прогнозиране на приходите от акцизи, освен допусканията за макроикономическите показатели е отчетено и влиянието на следните фактори:

- ръст на потреблението на акцизни стоки, съобразен със заложения в есенната макрорамка реален ръст на крайното потребление за 2019 г.;
- запазване на акцизните ставки за облагане на различните групи акцизни стоки;
- относителна устойчивост на структурата на потреблението на акцизните продукти в рамките на различните групи акцизни стоки;
- положителен ефект върху приходите от акцизи от повишаването на акцизните ставки за нагреваеми тютюневи изделия от 152 лв./кг. на 233 лв./кг, в сила от 01.10.2018 г., който се оценява на 6,4 млн. лв. за 2019 г.;
- положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

1.2.5 Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2019 г. са в размер на 236,9 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията, в последните повече от десет години търговската политика на ЕС е все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство,

очакванията са за негативни ефекти от „търговските войни“ на САЩ главно за сметка на налаганите свръх-мита, както и за устойчив ръст в периода 2019-2021 г. на цените на почти всички борсови стоки по данни на Световната банка.

1.2.6 Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2019 г. са 39,7 млн. лв. Допусканията за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- запазване на ставката от 2% за периода 2019-2021 г.;
- запазване на динамиката на нарастване на брутните премийни приходи в общото застраховане;
- запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

1.3. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА И ОСИГУРИТЕЛНИ ПРИХОДИ

За периода 2019-2021 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2019 г. в размер на 560 лв., за 2020 г. – 610 лв. и за 2021 г. – 650 лв.;
- Увеличаване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица – 3 000 лв.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители от 350 лв. на 560 лв. от началото на 2019 г.;
- Запазване равнищата на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и групи професии от 2018 г. като се извършва корекция само по отношение на позициите, който са под размера на минималната работна заплата за 2019 г. – 560 лв.;
- Запазване размера на здравноосигурителната вноска – 8 на сто;
- Запазване размера на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

Осигурителните приходи за периода 2019-2021 г. се предвижда да бъдат в размер на 10 379,2 млн. лв. за 2019 г., 10 963,4 млн. лв. за 2020 г. и 11 541,4 млн. лв. за 2021 г.

1.4. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.4.1 Приходи от такси

Прогнозата за приходите от такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период,

са разработени на база действащата нормативна уредба, есенната макроикономическа прогноза за периода 2018-2021 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест.

Във връзка с внедряването през 2019 г. на електронната система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 т. (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 т. (електронна винетка) за 2019 г. се очаква ръст на приходите от държавни такси в размер на 215,0 млн. лв., за 2020 г. – 263,0 млн. лв. и за 2021 г. – 294,0 млн. лв.

Очаква се и ръст на приходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ – в размер на 1 760,0 млн. лв., от които:

- 530,0 млн. лв. са увеличени приходите по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата поради наблюдаваната трайна и устойчива тенденция на покачване на цените след 2015 г., които в началото на 2018 г. достигат 9,80 евро/квота, а през м. август 2018 г. – 21,79 евро/квота, и които на база очакванията на световни анализатори се предвижда за периода 2019-2021 г. да достигнат 25 евро/квота, както и на база уведомление на Европейската комисия до тръжния ни продавач (МОСВ) за количеството квоти, които държавата има право да продаде през следващата година и то е по-голямо от предходните години;
- 1 230,0 млн. лв. са увеличени приходите, тъй като в сила от 01.07.2018 г. като приход по бюджета на Фонд „СЕлС“ е предвидено да постъпват приходите от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката (чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсиране на разходите по чл. 34 и чл. 35 от Закона за енергетиката).

1.4.2 Приходи от дивидент за държавата

Прогнозата за периода 2019-2021 г. за приходите от дивидент е изготвена на база на следните допускания:

- запазване на ставката за отчисленията от 50 на сто;
- изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- запазване на подхода по отношение на акционерните дружества, съставящи консолидирани финансови отчети, а именно: дивидентът да се отчислява на база печалбата по консолидирания финансов отчет на дружествата, като нов момент по отношение на тези дружества е, че считано от 2018 г. (за финансовата 2017 г.) те разпределят дивидент не по-голям от сума, равняваща се на 50 на сто от печалбата по консолидирания финансов отчет за 2017 г., като по този начин се дава възможност на представляващите едноличния собственик на капитала – държавата, съобразно стратегическите цели на съответните холдингови структури, да вземат съгласувано решение с министъра на финансите за изплащане на дивидент в размер, който да не наруши бъдещото им развитие, което е от изключителна важност за икономиката;

- изключване и на дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

- за 2019 г. – 51,5 млн. лв.;
- за 2020 г. – 71,5 млн. лв.;
- за 2021 г. – 76,5 млн. лв.

1.4.3 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2019-2021 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните и общинските предприятия и едноличните търговски дружества с държавно, съответно с общинско участие, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

1.4.4 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2019 г. възлизат на 799,7 млн. лв. с ДДС, като от тях 753,6 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 46,1 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините, на чиито територии се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове и концесионната площ по концесионния договор „Ски зона с център Банско – част от територията на Национален парк – „Пирин”. В прогнозата за 2019 г. се очакват допълнителни приходи от концесии в държавния бюджет в размер на 660,0 млн. лв. с ДДС. Очакваният допълнителен приход е от заплащане на първоначално концесионно възнаграждение при сключване на договор за възлагане на концесия за строителство за обект „Гражданско летище за обществено ползване София“ – публична държавна собственост, от страна на участника, определен за концесионер.

За 2020 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 142,4 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,2 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 47,2 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

За 2021 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 142,6 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,3 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 47,3 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Разходните политики са инструмент за реализиране на правителствените приоритети, а успешното им провеждане е в пряка зависимост от реформите в отделните сектори. Необходими са мерки за подобряване на ефективността на публичните разходи, вкл. и чрез засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения. Параметрите на разходите за периода 2019-2021 г. са съобразени с възможностите на бюджета за финансиране на политиките и с перспективите за развитие на публичните сфери.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2018-2021 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС [15]

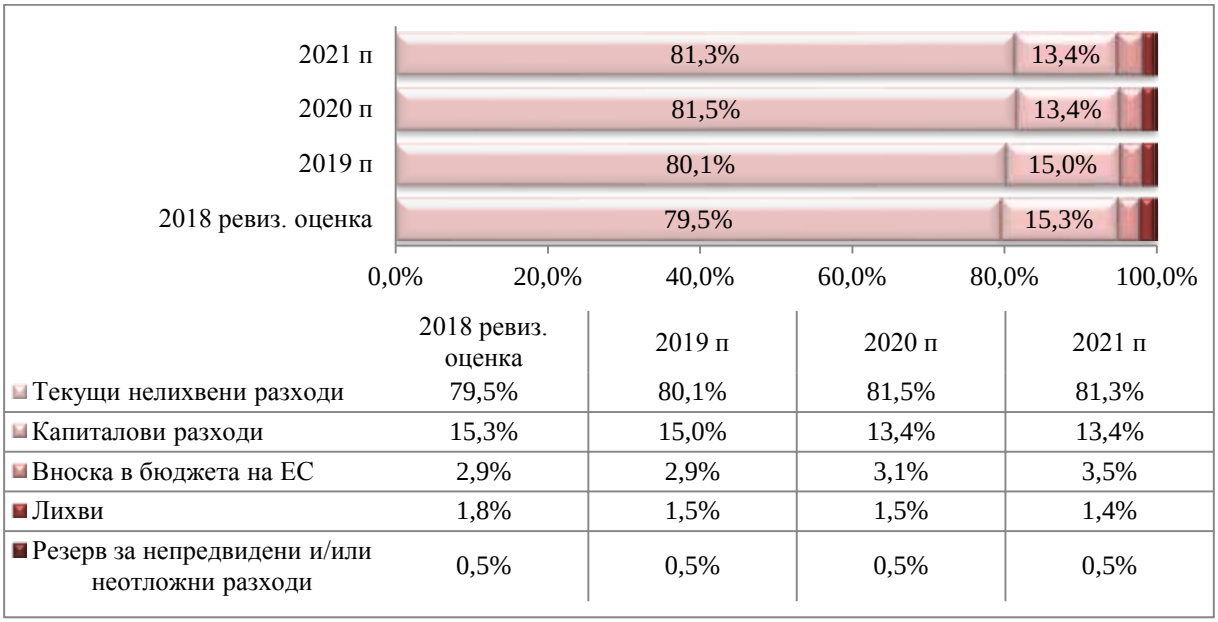

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2018-2021 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2018 Ревиз. оценка	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2018 Ревиз. оценка	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза
Общи държавни служби	**2 480,3**	**2 885,4**	**2 789,6**	**3 063,0**	**2,3%**	**2,5%**	**2,2%**	**2,3%**
- изпълнителни и законодателни органи	1 957,8	2 153,0	2 074,0	2 340,5	1,8%	1,8%	1,7%	1,8%
- общи служби	116,6	203,3	178,5	179,7	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%
- наука	405,8	529,1	537,1	542,8	0,4%	0,5%	0,4%	0,4%
Отбрана и сигурност	**4 436,3**	**4 914,6**	**4 937,1**	**5 019,6**	**4,1%**	**4,2%**	**4,0%**	**3,8%**
- отбрана	1 377,4	1 708,8	1 875,3	2 048,6	1,3%	1,5%	1,5%	1,5%
- полиция, вътрешен ред и сигурност	2 058,6	2 118,6	1 963,4	1 847,2	1,9%	1,8%	1,6%	1,4%
- съдебна власт	670,2	752,4	753,4	753,4	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
- администрация на затворите	156,5	171,3	176,3	176,3	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- защита на населението, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии	173,6	163,6	168,6	194,1	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Образование	**3 844,5**	**4 203,4**	**4 657,0**	**5 062,1**	**3,6%**	**3,6%**	**3,7%**	**3,8%**
Здравеопазване	**4 711,3**	**5 257,2**	**5 547,9**	**5 846,4**	**4,4%**	**4,5%**	**4,5%**	**4,4%**
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	**13 071,1**	**13 945,4**	**14 647,7**	**15 267,4**	**12,1%**	**12,0%**	**11,8%**	**11,5%**

[15] В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2018 Ревиз. оценка	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2018 Ревиз. оценка	2019 Проект	2020 Прогноза	2021 Прогноза
- пенсии	9 495,2	10 035,3	10 694,3	11 266,3	8,8%	8,6%	8,6%	8,5%
- социални помощи и обезщетения	2 494,0	2 816,8	2 832,6	2 878,1	2,3%	2,4%	2,3%	2,2%
- програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	1 081,9	1 093,2	1 120,7	1 122,9	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	**2 337,5**	**2 441,3**	**2 442,8**	**2 424,4**	**2,2%**	**2,1%**	**2,0%**	**1,8%**
- жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство	1 294,0	1 173,9	1 133,9	1 118,7	1,2%	1,0%	0,9%	0,8%
- опазване на околната среда	1 043,5	1 267,4	1 308,9	1 305,7	1,0%	1,1%	1,1%	1,0%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	**659,7**	**707,4**	**725,3**	**738,5**	**0,6%**	**0,6%**	**0,6%**	**0,6%**
- почивни дейности	14,0	14,5	14,6	14,7	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- физическа култура и спорт	125,0	135,0	137,6	134,7	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- култура	510,0	536,7	552,0	567,9	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%
- религиозно дело	10,7	21,2	21,2	21,2	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Икономически дейности и услуги	**5 916,8**	**8 150,9**	**7 685,6**	**7 863,2**	**5,5%**	**7,0%**	**6,2%**	**5,9%**
- минно дело, горива и енергия	560,2	2 305,7	2 278,5	2 281,5	0,5%	2,0%	1,8%	1,7%
- селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов	1 650,4	1 798,6	1 659,3	1 663,9	1,5%	1,5%	1,3%	1,3%
- транспорт и съобщения	3 129,3	3 405,2	3 068,0	3 357,1	2,9%	2,9%	2,5%	2,5%
- промишленост и строителство	2,2	2,1	2,0	2,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- туризъм	22,5	24,8	24,6	24,9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- други дейности по икономиката	552,2	614,4	653,1	533,7	0,5%	0,5%	0,5%	0,4%
Р-ди некласифицирани в другите функции	**722,4**	**669,2**	**672,4**	**652,4**	**0,7%**	**0,6%**	**0,5%**	**0,5%**

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 510 лв. на 560 лв. от 1 януари 2019 г., на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г.

За 2019 г. е разчетено увеличение с 10% на средствата за заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения, включително и на средствата за осигурителни вноски, което ще има отражение върху заплащането на заетите в бюджетния сектор. С това се създава възможност на база на увеличения размер на разходите за персонал да се увеличат индивидуалните основни месечни заплати на заетите, въз основа на заеманата длъжност и оценките за постигнатите резултати.

За 2019 г. е разчетено увеличение на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности и за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията.

В сектор „Образование“ ще продължи реализацията на мерките, касаещи подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти, като за тази цел ще бъдат предоставяни ежегодно допълнителни средства в размер на 330,0 млн. лв. за

увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал средно с 20% за 2019 г. Целта е през 2021 г. да бъде постигнато удвояване спрямо 2017 г. на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти.

С цел продължаване стартиралата през 2018 г. политика за укрепване на капацитета на Министерството на вътрешните работи и на Министерството на правосъдието в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за 2019 г. са разчетени средства за персонал в системите на Министерството на вътрешните работи в размер на 116,0 млн. лв. и на Министерството на правосъдието в размер на 26,3 млн. лв.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

За периода 2019-2021 г. при определянето на разходите за пенсии са взети предвид законодателните промени, приети със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и Закона за бюджета на ДОО за 2018 г., в т.ч.:

- **чл. 68, ал. 1-2 на КСО** – в периода 2018-2021 г. от 1 януари на всяка календарна година продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола. Необходимите условия за пенсиониране на лицата, работили при условията на трета категория труд, в периода 2018-2021 г. са посочени в следващата таблица:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2018-2021 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2018	61 г. и 2 м.	35 г. и 6 м.	64 г. и 1 м.	38 г. и 6 м.
2019	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.
2020	61 г. и 6 м.	35 г. и 10 м.	64 г. и 3 м.	38 г. и 10 м.
2021	61 г. и 8 м.	36 г.	64 г. и 4 м.	39 г.

- **чл. 68, ал. 3 на КСО** – продължава увеличаването на възрастта за пенсиониране при непълен стаж с по 2 месеца до достигане на 66 години и 8 месеца през 2021 г.;
- **чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО** – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност” продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 53 години и 8 месеца през 2021 г.;
- **чл. 69б на КСО** – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане през 2021 г. на 49 години и 8 месеца за жените и 53 години и 8 месеца за мъжете от първа категория и на 54 години и 8 месеца за жените и 58 години и 8 месеца за мъжете от втора категория труд;
- От 1 януари 2019 г. стойността на процента (тежестта) по чл. 70, ал. 1 от КСО за всяка една година осигурителен стаж, която ще се прилага при изчисляване

на размерите на новоотпуснатите пенсии се увеличава от 1,169 на 1,2. От 1 юли 2019 г. всички пенсии, отпуснати до 31 декември 2018 г., се увеличават с 5,7% (процент, определен по правилото на чл. 100 от КСО), при отчитане на новата тежест на една година осигурителен стаж. За периода 2020-2021 г. тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва в размер на 1,2, като от 1 юли на съответната година пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната календарна година, се осъвременяват по т.нар. „швейцарско правило" (чл. 100 от КСО).

В периода 2019-2021 г. е предвидено размерите на *минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст* и на *социалната пенсия за старост*, както и на свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават с процентите по чл. 100 на КСО, а именно: 5,7% за 2019 г., 5,7% за 2020 г. и 4,6% за 2021 г.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии до 30 юни 2019 г. се запазва на 910 лв., а от 1 юли 2019 г. се увеличава на 1 200 лв. (40% от размера на максималния осигурителен доход за съответната година), като се прилага за всички пенсии, без оглед на началната дата на отпускането им.

В резултат на тези допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО през 2019 г. нарастват с 533,8 млн. лв. спрямо закона за 2018 г., за 2020 и 2021 г. ръстовете са съответно 652,0 млн. лв. и 564,8 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

2.3.1 Политика по заетостта

Политиката по заетостта се реализира чрез ежегодните Национални планове за действие по заетостта и е насочена на първо място към повишаване квалификацията на работна сила според потребностите на икономиката и увеличаване на заетостта на неравнопоставените групи на пазара на труда, приоритетно от най-слабо развитите райони. На второ място, но също от съществено значение, е активирането на неактивните лица, намаляване на престоя без работа на безработните и поддържане на трудовите навици на най-уязвимите групи на пазара на труда.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – икономическа, социална и политика по заетостта – е в основата на постигането на заложените цели в политиката на пазара на труда. Разкриването на работни места е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на качествена работна сила е свързано с провежданата политика от Министерството на образованието и науката. Намаляване на регионалните различия в страната по отношение на заетостта и безработицата е в тясна връзка с изпълняваните политики от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, както и с политиката за развитие на селските региони.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на заетостта		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Равнище на регистрираната безработица	%	6,0	5,8	5,7
2. Регистрирани безработни лица	ср. мес. бр.	198 000	192 000	188 000
3. Регистрирани продължително безработни лица	ср. мес. бр.	64 000	58 500	55 000
4. Регистрирани безработни младежи	ср. мес. бр.	27 000	24 700	23 850

(15-29 г.)				
5. Брой наети на работа лица по програми и мерки	бр.	11 730	11 245	11 245

Забележка: Следва да се има предвид, че източник на информация за показателите по политиката по заетостта и професионалната квалификация е административната статистика на Агенцията по заетостта.

За реализирането на тази политика чрез мерки за квалификация и програми на безработни са разчетени по държавния бюджет средства в размер по 73,0 млн. лв. за тригодишния период, като финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.3.2 Политика в областта на трудовите отношения

Политиката в областта на трудовите отношения допринася за успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна регулация на трудовите отношения, балансирана система за социална сигурност и ефективен социален диалог. Основните предизвикателства, които определят насоките за действие в областта на трудовите отношения са: новите тенденции в заетостта, включително надомна работа, работа от разстояние и работа чрез предприятия, които осигуряват временна заетост, както и повишаващата се заетост в микро-, малките и средни предприятия; промените на работното място и възникването на нови професионални рискове; тенденцията към увеличаване на работното време и интензивността на труда; демографските промени и застаряването на работещото население. Не на последно място стоят въпросите, свързани със законовите задължения на работодателите в областта на трудовите и осигурителните отношения и безопасните и здравословни условия на труд.

Разработването и провеждането на политиката в областта на трудовите отношения се осъществява в сътрудничество с признатите за представителни на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите. За постигане целите на политиката допринасят всички участници в процеса на труда.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на трудовите отношения		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Намаляване на дела на работещите при неспазени норми за условия на труд в проверените предприятия	% спрямо общия брой работещи в проверените предприятия	под 12%	под 12%	под 12%
2. Задържане/намаляване честотата на трудовите злополуки (ТЗ)	коефициент на честота (бр. ТЗ спрямо ср.спис. бр. осигур. за ТЗ*1000)	под 1,00	под 1,00	под 1,00
3. Намаляване броя на трудовите злополуки довели до трайна неработоспособност или смърт	брой	Не повече от 130	Не повече от 125	Не повече от 125

Принос за изпълнението на ключовите индикатори по тази политика имат и дейностите, които се реализират по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

2.3.3 Политика в областта на социалната закрила и равните възможности

Политиката по социална закрила и равни възможности гарантира социалната защита на уязвимите групи от населението, създава условия за пълноценно социално включване, спомага за осигуряване на равен достъп до ресурсите на обществото и равноправно участие в създаването и тяхното потребление за всички групи в неравностойно положение, независимо от пол, възраст, увреждане, етническа принадлежност, вяра, сексуална ориентация и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалната закрила и равните възможности **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Месечни помощи	средно месечен брой лица и семейства	31 800	31 800	31 600
2. Целеви помощи за отопление	брой лица и семейства	220 000	220 000	220 000
3. Лица бенефициенти на целеви социални програми и проекти за предоставяне на социалната услуга „обществена трапезария“	брой лица	4 040	4 040	4 040

Целта на политиката е да решава по възможно най-добрия начин проблемите на рисковите групи в рамките на финансовите възможности на държавата, вкл. и по отношение на бедността, чрез прекратяване на трайната зависимост от системата за социално подпомагане. Социалната закрила е насочена към гарантиране на задоволяването на основните жизненоважни потребности на хората, изпаднали в критична ситуация, като се прилага чрез ясен, точен и обективно обоснован механизъм.

Предвид горното, във връзка с очакваното увеличение на цените на енергоносителите за тригодишния период са предвидени за целевите помощи за отопление допълнително по 40,4 млн. лв., което е с 50% повече спрямо средствата през 2018 г. за този вид подпомагане.

2.3.4 Политика в областта на хората с увреждания

Политиката за интеграция на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, защита на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда. Проблемите на хората с увреждания са широкообхватен проблем на човешките права и предмет на законово регулиране.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на хората с увреждания **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Месечни добавки за социална интеграция - общо	ср. мес. бр. лица	502 000	502 000	502 000

2. Медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения (МИПСПС) по Закона за интеграция на хората с увреждания	ср. мес. бр. лица	10 000	10 000	10 000
3. Лица с увреждания и лица над 65 г. в невъзможност за самообслужване, за които се прилага услуга за личен асистент, социален асистент и домашен помощник	брой лица	20 600	20 600	20 600
4. Интегрирани хора с увреждания в обществото, посредством осигуряването им на преводачи и придружители за посещения в обществени, здравни и културни заведения	брой	36 500	36 500	36 500
5. Хора с увреждания, включени в мероприятия за рехабилитация и социална интеграция	брой	3 600	3 600	3 600

Политиката за хората с увреждания се основава на определена стратегическа рамка и многообразна нормативна уредба, която ангажира множество правителствени институции. В процеса активно са включени и частни фирми и неправителствени организации, в т.ч. и национално представителните организации на и за хората с увреждания.

Направените констатации в обществото по отношение на съществуващата политика в областта на хората с увреждания наложиха необходимостта действащите социални политики за хората с увреждания да бъдат цялостно преразгледани и реформирани с оглед на това да се гарантират правата на тази уязвима група хора и тяхната адекватна социална защита, като едновременно с това се усъвършенства механизмът за разпределение на средства от държавния бюджет за тези политики. Предприето е разработването на нов закон за хората с увреждания, който да прилага и изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Стратегическата цел на проекта на Закон за хората с увреждания е предоставяне на необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа за хората с увреждания от държавата, чрез която да бъдат максимално приобщени в обществото. С предлаганата нормативна уредба се гарантира равноправното и пълноценно упражняване на правата на хората с увреждания, като се въвежда нов начин на дефиниране на областите и средствата за подкрепа за социално приобщаване и се въвеждат принципи, които определят личния избор, независимост, равнопоставеност, достъпност, пълноценно и ефективно участие в обществения живот на хората с увреждания и техните семейства.

За гарантиране на финансовата рамка на проекта на Закон за хората с увреждания и проекта на Закон за личната помощ при тяхното приемане, по бюджета на Министерството на труда и социалната политика са предвидени допълнително по 150,0 млн. лв. за тригодишния период на бюджетната прогноза.

Във връзка с поетите ангажименти от страна на правителството за приемане на законодателство за хората с увреждания, по държавния бюджет за средносрочната бюджетна прогноза са предвидени средства за проекти и програми за асистентска подкрепа на хората с увреждания в размер, както следва: за 2019 г. - 71,5 млн. лв., за 2020 г. – 77,2 млн. лв. и за 2021 г. – 82,6 млн. лв.

2.3.5 Политика в областта на социалното включване

Политиката в областта на социалното включване е многосекторна политика, свързана с подобряване на целенасочеността на мерките и прилагане на интегриран подход за превенция на бедността и насърчаване на социалното включване. Съществена част от политиката за социално включване е предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното включване		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Подкрепа на деца в риск	ср. мес. бр. случаи	6 600	6 600	8 600
2. Еднократна помощ при раждане на дете	брой деца	65 500	65 500	65 500
3. Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас	брой деца	46 000	46 000	46 000
4. Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст	ср. мес. бр. деца	672 048	672 048	672 048
5. Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане	ср. мес. бр. случаи	26 625	26 625	26 625

С промените в Закона за семейни помощи за деца от 2019 г. се предвижда въвеждане на нов вид месечна помощ за деца без право на наследствена пенсия от починал родител. Помощта цели гарантиране на достъп до финансова помощ при равни условия за всички деца без право на наследствена пенсия. Новата помощ ще се предоставя на другия родител или на настойника/попечителя, който отглежда детето. Те, както и детето, следва да живеят постоянно в страната. Освен това, детето следва:

- да не получава наследствена пенсия от починал родител;
- да не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;
- редовно да посещава подготвителните групи в детските градини или подготвителните групи в училищата за задължително предучилищно образование на децата, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
- до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, редовно да посещава училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
- да има направени всички задължителни имунизации и профилактични прегледи съобразно възрастта и здравословното му състояние.

Месечната помощ ще се отпуска независимо от доходите на семейството. Размерът на помощта за 2019 г. е 115 лв., като по бюджета на МТСП са разчетени 7,0 млн. лв. за този нов вид помощ.

2.3.6 Политика в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие

Политиката в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие се разработва в съответствие с приоритетите, заложени в Националната програма за реформи и Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. и е насочена към създаване на съвременни мерки, които да са хармонизирани с прилаганите политики на Европейския съюз за намаляване на бедността сред работещите, постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в държавите-членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище. В подкрепа на тази политика е и развитието на социалната икономика и социалното предприемачество. Посрещането на демографските предизвикателства има пряко значение за изпълнение на заложените приоритети. Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението се превръща в основно предизвикателство пред демографската политика на страната в контекста на концепцията за устойчиво развитие в процеса на пълноправно европейско членство на България и изграждане на икономика, основана на знанията.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Анализ на тенденциите в неравенството на доходите, с акцент върху регионалните особености - райони на планиране и области	брой	1	1	1
2. Мониторинг на политиката по доходите от труд	брой	1	1	1
3. Разработен набор от практически мерки на базата на утвърдена Национална концепция за социална икономика; анализи и предложение за обединяване на правните основния за социалната икономика в един нормативен документ; последващи анализи за съответствие - жизнено равнище и социална икономика	брой	1	1	-
4. Изготвяне на Методика за оценка на въздействието на законодателството за балансирано демографско развитие.	брой документи	1	-	-
5. Изготвяне на Двугодишен мониторингов доклад за отразяване на Националната концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора в България (2012-2030 г.) в секторните политики.	брой	-	1	-

2.3.7 Политика в областта на свободното движение, миграцията и интеграцията

Провеждането на политиката в областта на свободното движение на работници, управление на външната трудова миграция и интеграцията на имигранти е съобразена с политиката на ЕС и потребностите на българския трудов пазар за ограничаване на недостига на работна сила. Политиката на България в тази област е обвързана с националния интерес на страната и е съобразена с произтичащите от членството й в ЕС ангажименти и с новите тенденции в глобален и регионален план.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на свободното движение, миграцията и интеграцията		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Намалена недекларирана заетост на български граждани в държави-членки на ЕС (относително намаление в %)	%	65	65	65
2. Степен на успешно интегриране на граждани на трети държави и членове на техните семейства на българския пазар на труда (годишно увеличение в % спрямо предходната година)	%	30	30	30

По отношение на политиката, свързана със социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО, а именно:

- запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст – 380 лв.;
- запазва се минималният дневен размер на паричното обезщетение за безработица на 9 лв. и максималният дневен размер на 74,29 лв.;
- запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;
- запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица – 24 месеца;
- увеличава се максималният размер на гарантираните вземания от 1 300 лв. на 1 400 лв.;
- запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.

При разработването на прогнозата за разходите за обезщетения и помощи за периода 2019-2021 г. са взети предвид и повишението на размера на минималната работна

заплата и максималния осигурителен доход, броят на осигурените лица и осигурителният им доход.

В резултат на тези допускания разходите за обезщетения и помощи по бюджета на ДОО през 2019 г. нарастват със 149,8 млн. лв. спрямо закона за 2018 г.

В прогнозата за 2019 г. са предвидени средства за текущи разходи за ***делегираните от държавата социални дейности в общините*** общо в размер на 260,9 млн. лв. Предвидено е диференцирано увеличение на стандартите за социалните услуги, като най-голям ръст имат тези за предоставяните в общността за деца/младежи и пълнолетни лица с увреждания (центрове за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания и за деца/младежи с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи, центрове за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с увреждания).

Броят на местата в социалните услуги в общността са увеличени с 583 броя, а местата в специализираните институции за предоставяне на социални услуги са намалени със 181 броя спрямо 2018 г. В прогнозата за 2019 г. размерът на месечната помощ на ученик, настанен в дом за деца, лишени от родителска грижа от I до XII клас, кризисен център, център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с/без увреждания и преходно жилище, е увеличен от 33 лв. на 35 лв.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към постигане на приоритетите на Националната здравна стратегия – 2020, чрез изпълнение на Плана за действие към нея, с цел подобряване на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на здравеопазването, по-специално чрез преразглеждане на остойностяването на здравните дейности и укрепване на извънболничната медицинска помощ. През тригодишния период се предвижда да се подобри функционирането на спешната медицинска помощ, предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност в съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“.

2.4.1 Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве

Основният обхват на политиката е гарантиране на качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите чрез реализиране на първична профилактика, промоция на здраве и интегрирана профилактика на заразните болести, в това число имунопрофилактика, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол върху факторите на жизнената среда. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Регионалните здравни инспекции и Националните центрове по проблемите на общественото здраве.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве	**Мерна единица**	**Целева стойност**

Наименование на индикатора		*Проект 2019 г.*	*Прогноза 2020 г.*	*Прогноза 2021 г.*
1. Възникнали значими събития с риск за общественото здраве, налагащи провеждането на засилен епидемиологичен надзор, профилактика и здравен контрол	брой	0	0	0
2. Регистрирана годишна заболяемост и смъртност от ваксинопредотвратими заболявания	честота на 100 000 население	5,64‰ /0,25‰	5‰ /0,15‰	4,5‰ /0,10‰
3. Относителен дял на обхванатите спрямо общият брой на подлежащите на планови имунизации деца от населението - имунизационен обхват, съгласно Националния имунизационен календар	%	93,00	94,00	95,00
4. Регистрирана годишна заболеваемост от туберкулоза (нови болни и рецидиви, всички форми)	честота на 100 000 население	21,5	20,5	19,4
5. Ниво на разпространението на ХИВ сред общото население - брой на ново регистрираните заболели от ХИВ/СПИН от общото население	честота на 100 000 население	3,6	3,8	4,0
6. Относителен дял на преминали успешно лица, обхванати в програми за лечение с опиеви агонисти и агонисти-антагонисти, получаващи Метадон по Наредба № 34	%	6,5	7	7

За осъществяването на тази политика по държавния бюджет са разчетени средства за тригодишния период, основно по следните направления:

- За реализиране на Национални програми, ориентирани към различни възрастови и социално-уязвими групи по отношение ограничаване заболяемостта и смъртността от заразни заболявания и повишаване информираността на населението за най-честите социално-значими хронични незаразни заболявания - по 4,6 млн. лв.;
- За централна доставка на ваксини за задължителни и целеви имунизации и биопродукти за постекспозиционна профилактика – по 45 млн. лв.;
- За субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза, за амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ/СПИН и за субституиращи и поддържащи програми с метадон - по 11,7 млн. лв.

2.4.2 Политика в областта на диагностиката и лечението

Политиката е насочена към подобряване на здравното благополучие и качеството на живот на българските граждани и намаляване на здравните неравенства чрез подкрепа за специфични дейности в областта на диагностиката и лечение на заболяванията и организацията на медицинската помощ извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Финансирането на политиката е основно със средства от държавния бюджет и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, центровете за спешна медицинска помощ, държавните психиатрични болници, центровете по трансфузионна хематология,

домовете за медико-социални грижи за деца, Центърът за асистирана репродукция и лечебните заведения.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на диагностиката и лечението **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Смъртност при децата от 0-1 годишна възраст	бр./1000 (‰)	6	5,5	5
2. Смъртност при децата от 1-9 годишна възраст	бр./1000 (‰)	0,18	0,16	0,15
3. Средна продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст;	бр. години	16,4	16,6	16,8
4. Смъртност от болести на органите на кръвообращението (I00 – I99)	бр./100 000 (‰‰)	1 015	1 013	1 011
5. Смъртност от злокачествени новообразувания (C00 – C97)	бр./100 000 (‰‰)	244,75	244,5	244,25
6. Дял на разходите за извънболнична медицинска помощ спрямо общите здравноосигурителни плащания	%	13	14	15

Разчетените разходи за осъществяването на тази политика по консолидираната фискална програма за тригодишния период включват индикативни средства по следните основни дейности и направления за:

- осигуряване на достъп на децата до 18 години до специализирани медицински дейности, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване в страната и в чужбина – по 12,0 млн. лв.;
- осигуряване на достъп до програми за подкрепа на репродуктивните възможности и лечение на безплодието – по 20,0 млн. лв.;
- осигуряване на равнопоставен достъп на пациентите до спешна медицинска помощ в центровете за спешна медицинска помощ и в специализирани болнични спешни отделения, финансирани по държавния бюджет – за 2019 г. – 189,1 млн. лв., за 2020 г. – 189,5 млн. лв. и за 2021 г. – 190,3 млн. лв.;
- плащания за болнична медицинска помощ, за стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, за лечение и специализирани грижи за деца и за субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване – за 2019 г. – 2 117,8 млн. лв., за 2020 г. – 2 353,5 млн. лв. и за 2021 г. – 2 535,9 млн. лв., като основният разход за тази дейност е предвиден по бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
- осигуряване на медицински изделия за вземане, диагностициране, преработване и съхраняване на кръв и кръвни съставки, както и реактивите за имунохематологична диагностика – по 8,1 млн. лв..

Финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.4.3 Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия

Основният обхват на политиката е осигуряване на лекарствени продукти, които отговарят на стандартите за качество, безопасност и ефикасност за задоволяване на потребностите на населението. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция по лекарствата и Националният съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Публични разходи за лекарствени продукти като процент от БВП	%	1,00	1,00	1,00
2. Дял на генеричните лекарства в реимбурсния фармацевтичен пазар	%	70,00	75,00	75,00
3. Относителен дял на стойността заплатена за лекарствени продукти за домашно лечение от общите плащания за извън болнична помощ	%	54,00	58,40	58,50

Основният разход за реализирането на тази политика е разчетен по бюджета на Националната здравноосигурителна каса. За осигуряване на лекарствени продукти за домашно лечение, за лечение на злокачествени заболявания в условията на болничната помощ и за доставка на лекарствени продукти за лечението на български граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване по консолидираната фискална програма са разчетени индикативни средства в размер на 1 143,7 млн. лв. за 2019 г., 1 291,3 млн. лв. за 2020 г. и 1 318,8 млн. лв. за 2021 г.

В прогнозата за 2019 г. ***по бюджетите на общините за здравеопазване*** са предвидени средства за текущи разходи общо в размер на 155,1 млн. лв. Броят на членовете на общинските съвети по наркотичните вещества е увеличен с 9 броя, а на здравните медиатори с 15 броя.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

2.5.1 Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Осигуряването на достъп до предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите от училище и на преждевременно напусналите образователната система ученици са фактори с ключова значимост за създаване на благоприятни условия за личностна и професионална реализация, за намаляване на социалното изключване, подобряване на качествените характеристики и конкурентоспособността на работната сила и на благосъстоянието на гражданите. В тази връзка се обуславя и значимостта на предучилищното образование за развиване на умения, необходими както за училищно обучение и личностна реализация, така и за подобряване на качеството на работната сила в стратегическа перспектива. Политиките за достъп до качествено образование се осъществяват чрез цялостен интегриран подход, базиран на обвързаните и съгласувани действия на институциите на национално и местно

равнище. Целите на националната политика за учене през целия живот продължават да бъдат високото ниво на знанията, възможностите за иновации, адаптивността спрямо промените в естеството на работните процеси и пълноценното социално включване.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Дял на преждевременно напусналите образователната система	%	11,6	11	под 11
2. Дял на обхванатите в предучилищното възпитание и подготовка деца на възраст от 4 г. до постъпване в първи клас от 87,8% през 2012 г. на 90% през 2020 г.	%	88,9	90	над 90
3. Дял на 15 годишните със слаби постижения по:				
3.1. четене от 39,4% през 2012 г. на 30% през 2020 г.;	%	32,88	30	под 30
3.2. математика от 43,8% през 2012 г. на 35% през 2020 г.;	%	37,20	35	под 35
3.3. природни науки от 36,9% през 2012 г. на 30,0% през 2020 г.	%	31,95	30	под 30
4. Участие на населението на 25-64 навършени години в образование и обучение от 1,7% през 2012 г. на повече от 5% през 2020 г.	%	4,1	5	над 5

Основно средствата от държавния бюджет за изпълнението на политиката включват четирите стълба на финансиране на системата съгласно Закона за предучилищното и училищното образование.

Първият стълб включва средствата за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците, които се определят въз основа на стандарти за финансиране, определени от Министерския съвет и въз основа на броя на институциите, паралелките и на децата и учениците.

За периода 2019-2021 г. се предвижда увеличение на средствата за издръжка на дейностите ежегодно с допълнителни 330,0 млн. лв. С тези средства е предвидено увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти средно с 20 на сто за 2019 г. През 2021 г. ще бъде постигнато удвояване на средствата за възнаграждения спрямо 2017 г.

Една от целите е да се привлекат млади хора към професията. Сега те са едва 8% от общия брой на педагогическите специалисти, а през следващите 8 години предстои да се пенсионират около 40 хиляди български учители.

С предвидените средства ще бъде реализирана политиката по доходите в системата, като стартовата заплата за учител ще бъде увеличена от 760 на 920 лева през 2019 г.

Като част от политиката по доходите на педагогическите специалисти за периода 2019 – 2021 г. се предвижда да се запази механизмът за предоставянето на допълнителни средства за работа с деца и ученици от уязвими групи. През 2018 г. над 900 училища и около 400 детски градини получават средства по механизма, като те могат да се използват за допълнителни възнаграждения на учителите, както и за заплащането на медиатори и на други специалисти. За 2019 г. се предвижда в този механизъм да бъдат включени всички ученици, а не само тези до 7 клас, като за тази цел общо по механизма са предвидени 30,0 млн. лв. или с 8,0 млн. лв. повече от 2018 г.

Като част от мерките за разширяване на професионалното образование за периода 2019-2021 г. е и включването на по-голям брой ученици в дуална форма на обучение. За учебната 2018/2019 г. броят на паралелките е над 110 с около 2 800 ученици, а броят на работодателите е около 200.

За 2019 г. ще бъде продължено допълнителното финансиране на приоритетни направления и защитени специалности и професии с бъдещ недостиг на специалисти (за учебната 2018/2019 г. са сформирани 27 паралелки със защитени специалности и 65 паралелки за професии с очакван недостиг на пазара на труда).

Предвидени са допълнителни средства в размер на 9,8 млн. лв. за въвеждането на допълващ стандарт в размер на 2% от основния стандарт за ученик в гимназиален етап на обучение. Целта е да се постигне по-справедливо разпределение на средствата по новия модел на финансиране, тъй като за обучението на учениците в гимназиалния етап поради по-разширения учебен план се извършват допълнителни разходи.

Вторият стълб включва средствата за подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие.

За 2019 г. за осигуряването на транспорт на деца и ученици, включително за поддръжка на автобуси, са предвидени 43,2 млн. лв. или с 4,3 млн. лв. повече от 2018 г. През последните години е налице тенденция за нарастване на броя на пътуващите деца и ученици, като за учебната 2017/2018 година той достига 88 282. От началото на 2018 г. от държавния бюджет се покриват транспортните разходи и на учениците, които се обучават за придобиване на професионална квалификация, до най-близкото училище, обучаващо в избраната професия.

За 2019 г. е предвидено със средства от държавния бюджет в размер на 25,1 млн. лв. да бъдат финансирани заниманията по интереси на около 700 хил. ученици, които до 2018 г. бяха допустими за финансиране със средства от Европейския съюз. Чрез заниманията по интереси се подкрепя развитието на ключовите компетентности на учениците в областта на математиката, информатиката, природните науки и технологиите и се подпомага професионалното им ориентиране.

Предвидено е да бъдат увеличени средствата за подпомагане на храненето на децата от подготвителните групи и учениците от 1-4 клас с 8,0 млн. лв. за 2019 спрямо 2018 г. С тази мярка се цели подобряване качеството на предоставяните закуски на децата и учениците.

Предвидени са допълнителни средства в размер на 1,6 млн. лв. за стипендии на учениците от професионалните училища и паралелки, обучаващи се в дуална форма на обучение и на тези, обучаващи се в защитените от държавата специалности и специалности с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. Мярката е в

съответствие с политиката по насърчаване на обучението за придобиване на професия в гимназиален етап на образованието.

В резултат от създадения Механизъм за съвместна работа на институциите по обхват и включване в образователната система на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст са върнати обратно или записани за първи път в образователната система общо 23 898 деца и ученици. За 2019 г. фокусът ще бъде поставен върху детето или ученика и поставянето му в центъра на процеса за намаляване броя на новоотпадналите ученици.

Третият стълб включва средствата за развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

В резултат на компенсирането на разходите за транспорт и/или наем на педагогическите специалисти от местоживеенето до месторабота са осигурени квалифицирани специалисти в 783 детски градини и училища. Пътуващите до друго населено място учители са 15 500, а от заплащането на наем се възползват 67 учители.

Предвидено е да се увеличат средствата за стипендии за образователни резултати, които се предоставят на училищата на базата на постигнатите и запазени резултати от националните външни оценявания на учениците на 3,0 млн. лв.

През 2019 г. се очаква да стартира дейността на Националния инспекторат по образованието по цялостната независима експертна оценка на качеството на образованието. Броят на инспекциите, които Националният инспекторат по образование следва да извърши през следващия петгодишен период е над 4 300.

Четвъртият стълб включва разходите за реализиране на национални мерки и дейности, като за 2019 г. приоритетно е предвидено да бъдат финансирани мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, осигуряване на съвременна образователна среда и достъп до информационни технологии, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина. Конкретните мерки и дейности за 2019 г. ще бъдат определени с акт на Министерския съвет, а общият размер на средствата за периода 2019-2021 г. е около 90,0 млн. лв.

Ясно изразената тенденция за застаряване на учителите формира необходимостта от значителен финансов ресурс за изплащане на обезщетенията на педагогическите специалисти при пенсионирането им. Прогнозата е за 2018 г. и за 2019 г. броят на лицата, възползвали се от правото си на пенсиониране, да бъде около 4 400 човека годишно.

За периода 2019-2021 г. ще бъде запазена финансовата подкрепа, с която българската държава спомага за съхраняване на националното самосъзнание, култура и традиции и изучаването на български език и литература, история и география на България на около 29,2 хил. деца, ученици и кандидат-студенти от българските общности в чужбина, обучаващи се в 362 училища-школи и клубове.

Министерството на образованието и науката подготвя три проекта, които се очаква да бъдат одобрени по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и да започнат да се изпълняват от началото на 2019 г.

Първият проект е за преодоляване на образователните трудности в училище. Допълнителните обучения по проекта целят да подкрепят всеки нуждаещ се ученик, за да бъде компенсирано неговото изоставане.

Вторият проект е за допълнително обучение по български език в детските градини на децата, чийто майчин език не е българският.

Третият проект ще бъде за дигитални умения. Първата дейност по проекта ще е за създаването на т.нар. отворен образователен облак, до който ще има свободен достъп и в него ще има безплатни електронни уроци. Чрез втората дейност ще се обучават учители за преподаване на дигитални умения на учениците, а третата дейност ще е за въвеждането на компютърно моделиране в училище - от трети клас.

2.5.2 Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Политиката в областта на равния достъп до качествено висше образование цели насърчаване на усилията на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подпомагането им при въвеждането, развитието и усъвършенстването на вътрешните системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение и на академичния състав, създаване на условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите-членки на ЕС, осигуряване на условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование (36%)	%	35	36	над 36
2. Инвестиции в научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в размер от БВП (1,5%)	%	1,32	1,5	над 1,5

Разходите за изпълнението на политиката включват средства за издръжка на обучението и за подпомагане на студенти и докторанти и институционалното и програмно-конкурсното финансиране на научноизследователската дейност.

За 2019 г. са предвидени допълнителни средства в размер на 39 млн. лв. за издръжка на обучението на студенти и докторанти. В съответствие със Закона за висшето образование ежегодно се увеличават средствата за издръжка на обучението, формирани въз основа на комплексната оценка на качеството на обучението. От въвеждането на този модел на финансиране на висшето образование през 2011 г., относителният дял на средствата за издръжка на обучението, формиран в резултат на оценка на качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда нараства от 2,28% през 2011 г. на 55,46% през 2019 г.

За учебната 2018/2019 година е въведен нов механизъм за определяне броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища на базата на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда. Средно приравненият брой учащи за бюджет 2019 г. е 150 179 бр. при 153 495 бр. за 2018 г., или намалението е с 3 316 средно приравнен брой учащи.

С оглед запазването на специалности във висшите училища, които са с идентифициран бъдещ недостиг на пазара на труда и с цел повишаване на интереса към тях се предвижда освобождаването от заплащане на такси за обучението на студентите. За тази мярка са предвидени 2,0 млн. лв. по бюджета на Министерството на образованието и науката.

Предвидени са допълнителни средства в размер на 2,0 млн. лв. за увеличаване на стипендиите на студентите, в това число и за стипендиите на студентите от историческите български диаспори в чужбина, приети за обучение в български държавни висши училища.

За периода 2019-2021 г. са осигурени средства в размер на 3,0 млн. лв. годишно за допълнителни стипендии на докторантите, които ще бъдат предоставяни съгласно приетия през 2018 г. диференциран подход съобразно интензивността на научната дейност.

За 2019 г. се предвижда запазването на общия размер на държавната гаранция за новоотпуснати кредити в размер на 50,0 млн. лв. Кредитирането на студенти и докторанти, като част от студентското подпомагане, дава възможност за повишаване на образованието на млади хора, които нямат възможност да осигурят сами средства за такси за обучение и средства за издръжка на обучението си. От стартирането на програмата на 01.09.2010 г. до настоящия момент договорените кредити са общо 20 031 броя в общ размер от 132,4 млн. лв.

През 2019 г. усилията в рамките на Програма „Еразъм+“ ще бъдат насочени към разширяване на финансирането на иновативни проекти, изучаване на чужди езици и взаимно признаване на дипломи в рамките на Европейския съюз. От началото на 2014 г. по програмата са финансирани над 140 проекта за мобилност на български училища и детски градини, както и над 440 български училища и детски градини са били партньори в европейски проекти за сътрудничество.

Визията за развитието на науката в България за периода 2019-2021 г. се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина. Средствата ще се разпределят между научните звена и колективи въз основа на оценка на научната им дейност и резултатите от нея чрез механизъм за диференциран ръст на средствата.

Важен стимул за поддържане на високо научно ниво на изследователите е въвеждането на диференцираното заплащане, обвързано с постигнатите научни резултати.

От 2019 г. се предвиждат промени в институционалното финансиране на двете най-големи научни организации в Република България – Българската академия на науките и Селскостопанската академия.

С предвидените законодателни промени в Закона за Българската академия на науките се предвижда финансиране по приоритети и програми, както и целевото насочване на изследователската дейност към национално възложени задачи, свързани с развитието на страната.

През 2018 г. бяха приети законодателни промени и Селскостопанската академия се обособи като самостоятелна организация, включена в консолидираната фискална

програма, която осъществява дейността си в рамките на държавната аграрна политика и общата селскостопанска политика на Европейския съюз.

Предвижда се да продължи изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г., Оперативния план към нея за периода 2018-2022 година и Националната пътна карта за научна инфраструктура, като финансирането ще бъде осигурено чрез бюджета на Министерството на образованието и науката.

Продължава изпълнението и на одобрените през 2018 г. 12 национални научни програми с финансиране на научни дейности с потенциално висока обществена възвръщаемост в областта на транспорта, околната среда, енергетиката, здравеопазването, културно-историческото наследство и др. Програмите са на принципа финансиране на един проект, разработен съвместно от институции, водещи в съответната област.

За периода 2019-2021 г. ще продължи да се изпълнява политиката за развитие на научния потенциал, като за 2019 г. са предвидени 23,0 млн. лв. за финансиране на следващия етап на изпълнение на обектите, включени в Националната пътна карта за научна инфраструктура.

За периода 2019-2021 г. средствата по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към развитие на върхови и пазарно-ориентирани научни изследвания, укрепване на съществуващите и инвестиции в нови научни инфраструктури /центрове за върхови постижения, центрове за компетентност и регионални научни центрове/ с цел развитие на регионална интелигентна специализация и осигуряване на необходим достъп до европейски и международни научни инфраструктури.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни, боеспособни и оперативно съвместими въоръжени сили. За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, развитие, поддръжка и използване на необходимите способности на българските въоръжени сили за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество и Европейската агенция за отбрана.

Спазено е изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г., с което ще се предостави възможност за изпълнение на Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020, приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация „Придобиване на нов тип боен самолет", „Придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб" и „Придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада".

Общо разходите по функционален принцип за група „Отбрана" в проекта за 2019 г. са в размер на 1 708,8 млн. лв., което представлява 1,47% от БВП. За целите на представяне на финансова информация за разходите за отбрана към НАТО, Министерството на отбраната включва разходите по бюджета на МО и трансферите на държавните висши военни училища, които са предвидени освен по група „Отбрана" и по други функции. В проекта за 2019 г. общо разходите за отбрана възлизат на 1 839,3 млн. лв., което представлява 1,58% от БВП. В тези разходи не са включени разходите за пенсии, изплащани на бившите военни и цивилни служители, които са от системата на Министерството на отбраната.

Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2018-2021 г.

(млн. лв.)

№ по ред	Показатели/години	*Програма 2018 г.*	*Проект 2019 г.*	*Прогноза 2020 г.*	*Прогноза 2021 г.*
1.	Разходи за отбрана	1 636,1	1 839,3	2 006,5	2 179,3
2.	Увеличение спрямо предходната година		203,2	167,2	172,8
3.	БВП	105 609,0	116 412,0	124 627,0	132 884,0
4.	Процент от БВП (т. 1/т. 3)	1,55%	1,58%	1,61%	1,64%

Спазено е изискването за относителния дял на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана, като същият е над 20-процентния критерий на НАТО и е съобразен с определения процент (29%) за капиталови разходи за 2019 г. в Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г.

Граф. III-3: Разходи за отбрана като процент от БВП и разходи за инвестиции като процент от общите разходи за отбрана

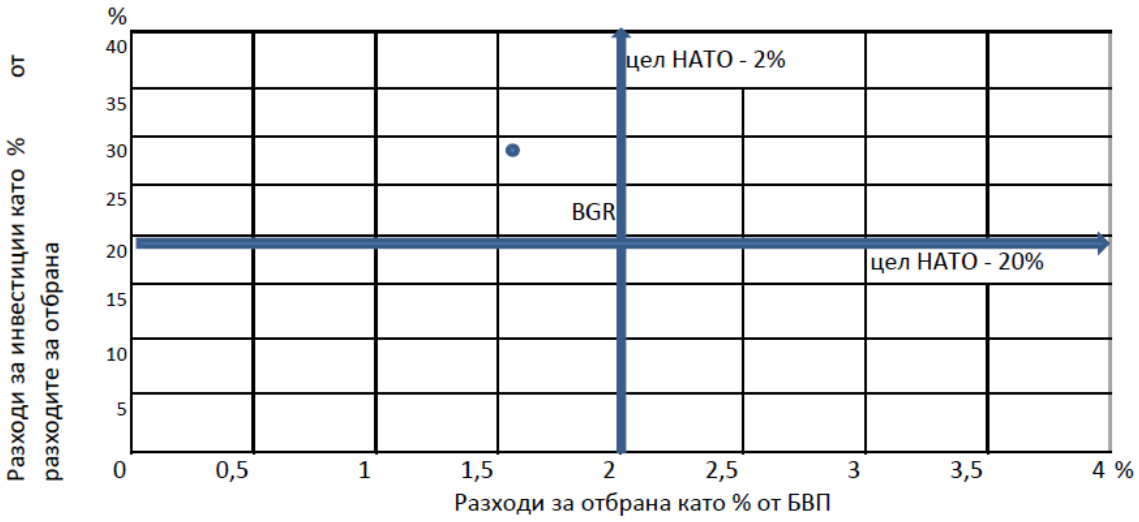

Забележка: Разходите за отбрана не включват разходите за пенсии

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност”, Държавната агенция „Технически операции” и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства. Те реализират дейността си в тази област в следните основни направления:

- опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;
- противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;
- недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;
- граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;
- превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;

- осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;
- осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;
- извършване на негласна оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;
- осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;
- обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България;
- разработване и актуализиране на правила за съхраняването на искания, разрешения и разпореждания по използването и прилагането на СРС, издаване на указания във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация; сезиране на органите и уведомяване служебно на гражданите при наличие на данни за неправомерно използване и прилагане на СРС.

С цел продължаване политиката за укрепване на капацитета на Министерството на вътрешните работи и в съответствие с политиката за повишаване възнагражденията в бюджетната сфера, в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за 2019 г. са предвидени 116,0 млн. лв. за увеличаване на средствата за персонал в системата на Министерството на вътрешните работи.

2.7.1 Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред

Тази област на политика е насочена към: противодействие на организираните и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите; ефективно противодействие на тероризма и киберпрестъпността; опазване на обществения ред.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***

Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Намаляване на регистрираните престъпления	%	0,5	1,0	1,5
2. Дял на върнатите досъдебни производства от общо разследваните за периода	%	4,0	4,0	4,0
3. Увеличаване на контролната дейност с автоматизирани технически средства (АТС)	%	5,0	10,0	10,0
4. Повишаване на ефективността по противодействие на организираната престъпност с цел реализиране на националните политики за гарантиране на сигурността чрез провеждане на качествени действия по разследването на база брой привлечените към наказателна отговорност лица за участието им в организирана престъпна дейност спрямо общия брой на лицата, привлечени към наказателна отговорност	%	32,0	34,0	35,0
5. Обменени съобщения по каналите на ЕВРОПОЛ, ИНТЕРПОЛ, СИРЕНЕ и по двустранно и регионално сътрудничество	брой	197 000	199 000	200 000

2.7.2 Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси

Тази област на политика е насочена към: поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция, обезпечаване сигурността на външните европейски граници и усъвършенстване на системите за сигурност на границите чрез прилагане на модерни технически средства и по-ефективен контрол на миграционните процеси. Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция и обезпечаване сигурността на външните европейски граници	брой	550	550	550
2. Поддържане на висока ефективност в граничните проверки за противодействие на незаконната миграция и незаконното превеждане на лица през държавната граница	брой	600	600	600

3. Увеличаване на броя на издадените разрешения, удостоверения и други документи за пребиваване на граждани на трети страни и граждани на ЕС спрямо предходния отчетен период	%	1,0	1,0	1,0
4. Повишаване на ефективността на процедурите по връщане на незаконно пребиваващите чужденци като елемент от политиката по противодействие на незаконната миграция чрез увеличаване на процента на върнатите чужденци спрямо броя на лицата, настанени в СДВНЧ през отчетния период и подлежащи на връщане	%	4,0	5,0	6,0

2.7.3 Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации

Тази област на политика е насочена към: осъществяване на държавен противопожарен контрол за спазване на правилата и нормите при проектиране и строителство и при експлоатация на обектите и осигуряване на пожарната безопасност и защита от пожари, бедствия и извънредни ситуации. Дейностите по тази политика се изпълняват от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Проверки по спазване на изискванията за пожарна безопасност	брой	120 000	110 000	110 000
2. Предоставени административни услуги на гражданите в областта на пожарната безопасност	брой	13 000	13 000	13 000
3. Извършени проверки на обекти съгласно Закона за защита при бедствия (чл. 35, ал. 1 и чл. 36, ал. 2)	брой	2 000	2 000	2000

В прогнозата за 2019 г. за текущи разходи ***на общините в областта на сигурността*** са предвидени общо средства в размер на 42,7 млн. лв. Разчетено е увеличение на средствата за заплати и съответните осигурителни вноски с 10%. Средствата за финансиране на доброволните формирования са предвидени на база вписаните доброволци в Регистъра на доброволните формирования за защита при бедствия към МВР (ГДПБЗН) към 31.08.2018 г., които са с 232 бр. повече спрямо 2018 г. Предвидени са средства в размер на 0,7 млн. лв. за екипировка, от които 0,5 млн. лв. за 463 бр. доброволци, за които срокът на ползването й изтича през 2019 г. и следва да се поднови. За доброволните формирования за 2019 г. е въведен стандарт за участие в обучения и спасителни мероприятия, за който са предвидени средства в размер на 1,2 млн. лв.

2.7.4 Политика в областта на управление и развитие на МВР

Тази област на политика е насочена към: повишаване на институционалния капацитет чрез гъвкаво управление на ресурсите; обучение и квалификация и подобряване

координацията между структурите; развитие на информационно-аналитичната, експертната, научната и административната дейност и дейността по здравеопазване.

Дейностите по тази политика се изпълняват от административни звена в МВР, НС 112, Академия на МВР и Медицински институт-МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управление и развитие на МВР **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Поддръжка и оптимизация на комуникационните системи на МВР	брой	6	6	6
2. Поддръжка и оптимизация на информационните системи на МВР	брой	45	45	45
3. Процент на обажданията, отговорени до 10-тата секунда	%	80	83	85
4. Брой лица, с които е проведено психологично изследване	брой	6 000	6 500	6 500

Финансирането на политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се допълва със средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, като в прогнозата за периода 2019-2021 г. на МВР са включени средства по Европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и Европейския фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), проекти, програми и грантови споразумения. Предвиденото национално съфинансиране по тях за 2019 г. възлиза на 61,6 млн. лв., в т.ч. 38,0 млн. лв. по проект Спешно подпомагане в рамките на ФУМИ и ФВС, предвид удължаването срока за неговото изпълнение.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО И СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Политиката в областта на правосъдието и съдебната власт обхваща съдебната власт, Министерството на правосъдието и Конституционния съд.

Приоритет е изграждането на добре функциониращa и прозрачна съдебна система, която да гарантира ефективно прилагане на законите, да дава сигурност на гражданите и да защитава спазването на техните права и свободи. Усилията в тази сфера са насочени към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ и алтернативното решаване на спорове, в условията на пълноправно членство в Европейския съюз.

Изпълнението на заложените политики цели повишаване на обществеността доверие в съдебната власт, постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, както и създаване на съвременни условия на гражданите, вкл. за обвиняемите, за провеждане на съдебния процес. За постигането на тези цели е важно да се наблегне на качествено изпълнение на предвидените в Закона за съдебната власт задължения и повишаване на обществеността доверие в съдебната власт, както и да се засили контролът на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

Важен момент при изпълнението на политиките в областта на съдебната власт е засилването на ефективността в борбата на Прокуратурата срещу организираната престъпност и корупцията и осигуряването на средства за увеличения брой експертизи, поради повишената роля на Прокуратурата в досъдебното производство и в съдебния процес.

Предвижда се подобряване на административното обслужване чрез изграждане на информационна система с електронни услуги и внедряването на нови технологии, като част от електронното правосъдие, във връзка с изпълнението на разпоредбите на чл. 360 е от Закона за съдебната власт и Наредба № 6 от 2017 г. за извършване на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма за 2019 и 2020 г. Това ще бъде възможно чрез въвеждане на стандарти за обмен на информация между отделните подсистеми в съдебната власт, създаване и внедряване на стандартен софтуер за публичните регистри и информация за работата на съдебните институции, както и цялостна компютризация на съдилищата.

Основният принцип при разработване на проекта на бюджет за 2019 г. и актуализираните бюджетни прогнози за 2020 и 2021 г. на съдебната власт е независимост и прогнозиране на оптимален размер на средствата за нормално функциониране на съдебните институции. Проектобюджетът на съдебната власт отразява стремежа за повишаване ефективността на цялостната работа на съдебната система на равнище, отговарящо на членството на Република България в Европейския съюз.

2.8.1 Политика в областта на правосъдието

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

За развитието на Агенцията по вписванията е необходимо въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите, водени от Агенцията по вписванията регистри и регистри, водени понастоящем в рамките на съдебната система и структурни звена на Министерството на правосъдието.

Основната цел е изграждане и въвеждане на централизирана електронна система за регистрация на търговците, юридическите лица с нестопанска цел, други стопански субекти на частното право, които по силата на специални закони притежават правосубектност и понастоящем се регистрират в съдилищата. Това ще позволи оптимизиране на централните и регионални звена в системата на Министерството на правосъдието и ще въведе принципа „обслужване на едно гише” за всички дейности, свързани с регистрация и последващи промени за всички юридически лица на територията на Република България, чрез единна централизирана електронна система за регистрация.

Ще бъдат положени усилия за усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни регистри към Агенцията по вписванията, създаване на нови регистри и свързването им с регистри, поддържани от други държавни и общински институции и институции от държави-членки на Европейския съюз, както и за оптимизация на

дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите чрез извършване на законодателни промени.

Отговорните структури за изпълнението на политика в областта на правосъдието са Агенцията по вписванията, Централния регистър на особените залози, Националното бюро за правна помощ и Главна дирекция „Охрана“.

Във връзка с описаните приоритети, Министерството на правосъдието залага следните ключови индикатори по Политика в областта на правосъдието:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правосъдието	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Брой изготвени законопроекти и подзаконови нормативни актове, които осигуряват нормативната основа за функциониране на съдебната власт, включително свързани с въвеждането, изпълнението и прилагането на актове на ЕС в областите от компетентност на МП	брой	8	8	8
2. Анализ на прилагането на Наказателния кодекс и оценка на изпълнението на Концепцията за наказателната политика 2010-2014 г. и	брой	1	0	0
разработване на нова Концепция за наказателна политика		1		
3. Изграждане на интегрирана свързаност на регистрите - новосвързани регистри	брой	3		
4. Реализирани нови функционалности в Имотния регистър	брой	11	1	1
5. Въведени нови електронни услуги в Търговския регистър	брой	18	2	1
6. Изграждане на регистър на действителните собственици	брой		1	

2.8.2 Политика в областта на изпълнение на наказанията

Политиката по изпълнение на наказанията е насочена към по-нататъшното развитие, усъвършенстване и демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система като необходима предпоставка за хуманно третиране на закононарушителите и гаранция за спазването на правата на човека.

Политиката в наказателно изпълнителната дейност цели утвърждаването на съвременен модел на управление и развитие на пенитенциарната система в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите.

Дейността по изпълнение на наказанията е изцяло ориентирана към реформиране на пенитенциарните заведения и към създаването на условия в тях за поправянето и ресоциализацията на осъдените лица. Основната ѝ цел е да осигури защита на обществото от правонарушителите, да гарантира правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация.

Отговорната структура за изпълнението на политика в областта на изпълнение на наказанията е Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, като разходите, свързани с изпълнението на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и правилника за неговото прилагане, са в размер на 16,8 млн. лв.

Индикаторите по Политика по изпълнение на наказанията са насочени към постигане на реформиране на пенитенциарната система и хуманизиране изпълнението на наказанията, повишаване на сигурността на затворите и следствените арести с внедряването на съвременни и модерни технически средства за наблюдение и контрол, охрана и управление, както и по-интензивно прилагане на програмите за обществено въздействие в пробационните служби, и са както следва:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на изпълнение на наказанията	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Процент на настанените в места за лишаване от свобода, които не са в съответствие с европейските стандарти за затворите (включително 4 кв. м. на задържан)	%	5,0	5,0	5,0
2. Процент на лицата в пробация, получили работа в рамките на една година след освобождаването им	%	28,0	28,0	28,0
3. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на една година след освобождаването	%	5,0	5,0	5,0
4. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на две година след освобождаването	%	10,0	10,0	10,0

Конституционен съд

Планираните разходи по бюджета на Конституционният съд на Република България са за финансиране дейността му по даване на задължителни тълкувания на Конституцията, произнасяне по искания за установяване на противоконституционност на законите, на другите актове на Народното събрание и на актовете на президента, произнасяне за съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията преди ратификацията им, за съответствие на законите с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които Република България е страна и др.

Конституционният съд членува в три международни организации, като членството в тях е от изключително важно значение за развитието и работата му и за добрата му позиция в международен аспект.

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни.

2.9.1 Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Важен акцент при осъществяването на тази политика е активното участие на страната ни в евроатлантическите структури и задълбочаване на сътрудничеството между НАТО и ЕС. Реформите в ЕС трябва да се основават на принципите и ценностите на европейската солидарност и равноправие при взаимно зачитане на интересите и доверието между държавите-членки на ЕС. Специално внимание се отдава на по-нататъшно задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Българската външна политика работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната, ОИСР и отпадане на Механизма за сътрудничество и оценка.

Основен приоритет на българската държава е ефективна защита на правата и отстояване на законните интереси на българите зад граница. Усилията ще са насочени към провеждане на целенасочена политика за поддържане на българската идентичност, език и култура в традиционните и новите български общности в чужбина.

В рамките на тази политика се осъществява и политиката на сътрудничество за развитие, като по бюджета на МВнР са планирани 6,0 млн. лв. годишно за периода 2019-2021 г. за „Официална помощ за развитие и хуманитарна помощ“. Чрез тази политика се цели постигане на устойчиво развитие, укрепване на международния мир, сигурност и стабилност на основата на ценностите на демокрацията, плурализма, върховенството на закона и зачитането на правата на човека.

Специфичният характер на политиката ограничава възможностите за използване на точно определени целеви стойности по ключови индикатори, но степента на изпълнение на политиката ще се измерва със следните показатели, отразяващи различни аспекти от дейността на МВнР:

- Подготвени позиции, организирани инициативи и участия във форуми, свързани с участието на България във формирането на политики на ЕС и НАТО;
- Проведени със съдействието на дипломатическата служба конференции, бизнес-форуми и други мероприятия за насърчаване на двустранните икономически отношения в държави-членки на ЕС и други европейски държави;
- Подготвени двустранни посещения и срещи на най-високо и високо ниво (президент, председател на парламент, министър-председател) в държави-членки на ЕС и други европейски държави; в държави от ЮИЕ;
- Сключени двустранни междуправителствени споразумения с: държави-членки на ЕС и други европейски държави; държави от ЮИЕ;
- Дял/Брой на защитените български физически или юридически лица и български общности спрямо общия брой на нуждаещите се от защита (потърсили защита);

- Дял на спечелените дела спрямо общия брой заведени дела пред Съда на ЕС и Общия съд на ЕС;
- Спечелени избори за български кандидатури за органи и организации от системата на ООН (Избрани български граждани в международни правораздавателни органи); Български граждани, работещи в международните секретариати на ООН и специализираните агенции, НАТО, ОССЕ и СЕ;
- Финансиране на програми за развитие и хуманитарна помощ.

2.9.2 Политика в областта на публичната дипломация

Стратегическа цел на политиката е създаване на благоприятна вътрешна и външна среда, осигуряваща успешно изпълнение на външнополитическата програма и заложените в нея водещи цели и приоритети, част от които са повишаване на специализираните знания и умения на представителите на дипломатическата служба и държавната администрация, чиято дейност е свързана с планиране и провеждане на външната политика на Република България; насърчаване на публичната дискусия по актуални външнополитически теми и приобщаване на българското общество и гражданските институции към външнополитическите позиции и действия на България; развитие на положителен публичен образ в страна и в чужбина.

Непосредствен ефект за обществото е получаването на навременна и надеждна информация, повишаване на степента на доверие към дипломатическата служба и изграждане на отношения на диалог между нея и гражданското общество, формиращо в значителна степен публичните нагласи към провежданата външна политика.

Степента на изпълнение на политиката ще се измерва с дефинирани ключови индикатори, както следва:

- Дял на служители на МВнР, които годишно преминават стажове и обучения в Дипломатическия институт;
- Обучени в Дипломатическия институт:

  - чуждестранни дипломати;

  - служители от държавната администрация, извън структурата на МВнР.
- Проведени обучения по тематични направления;
- Осъществени проекти/инициативи:

  - по Комуникационната стратегия на България за ЕС;

  - в чужбина (със задграничните мисии, с българските общности и други партньори).

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката на Република България в областта на енергетиката е насочена към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно

производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия.

Приоритетните направления за периода 2019-2021 г. са:

- Овладяване на негативните промени в климата чрез използване потенциала на схемата на Европейския съюз за търговия с квоти на емисии на парникови газове (принос на Република България за изпълнение на целта на ЕС за 20% намаление нивата на емисиите на парникови газове до 2020 г. и 40% до 2030 г., с хоризонт 2050 г., спрямо 1990 г.);
- 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, включваща задължителен 10% дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта (до 2020 г.);
- Ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и енергия от възобновяеми източници;
- Повишаване с 25% на енергийната ефективност на страната (до 2020 г.) с индикативна цел от 32,5% (след 2020 г.);
- Постигане до 2020 г. на енергийни спестявания от 1 590 ktoe[16] в първичното енергийно потребление (ПЕП) и 716 ktoe в крайното енергийно потребление (КЕП), като ключов елемент за устойчиво развитие и най-рентабилен начин за намаляване на емисиите, за подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност и за поддържане на ниски енергийни разходи;
- Определяне на индикативна цел за дял на биогорива от „ново поколение“ в крайното потребление на енергия и в крайното потребление на енергия в транспорта до 2020 г.;
- Либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото и конкурентоспособно енергийно развитие **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление	%	14,8	16,0	*
2. Дял на енергията от ВИ в крайно потребление на енергия в транспорт	%	10,1	10,8	*
3. Национална цел за енергийни спестявания в първичното потребление	ktoe	1 362	1 590	*
4. Национална цел за енергийни спестявания в	ktoe	613	716	*

[16] Kilotonne of oil equivalent (Ktoe) - килотон нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

крайното потребление				
5. Степен на осигуряване на минерално-суровинния баланс на държавата	%	5,0	5,0	5,0

Политиката в областта на енергетиката се изпълнява от Министерството на енергетиката.

Регулирането на дейностите в енергетиката се осъществяват от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво се осъществява от Агенцията за ядрено регулиране.

В бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. на Министерството на енергетиката по години са включени разходи по следните направления:

- за финансиране на дейностите по извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на дейностите, свързани с управление на радиоактивни отпадъци - 46,0 млн. лв. за 2019 г., 47,0 млн. лв. за 2020 г. и 50,0 млн. лв. за 2021 г., в т.ч. и издръжката на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“;
- за финансиране на разходите, извършвани съгласно разпоредбите на Наредбата за организацията и контрола по изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013-2020 - 28,2 млн. лв. само за 2019 г.

В бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (СЕлС) годишно са предвидени разходи в размер на 2 230,0 млн. лв., от тях 2 227,5 млн. лв. са за покриване на разходите извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от Закона за енергетиката и производител с обща мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, включително за минали периоди. Спрямо 2018 г. разходите на Фонд „СЕлС“ са завишени с 1 760 млн. лв., в т.ч. с 530 млн. лв. са увеличени разходите за компенсиране разходите на обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката и 1 230 млн. лв. са за предоставяне на премия на производителите по чл. 162а от Закона за енергетиката (топлофикационни централи и когенерации) и производителите с обект с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определена с решение на КЕВР, включително за минали регулаторни периоди.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

С провежданата политика в областта на опазването на околната среда и водите се цели съхраняване на уникалната българска природа и подобряване на екологичната устойчивост, като се следи за баланса между развитието на бизнеса и опазването на биоразнообразието и ресурсите за постигане на максималните възможни ползи за икономиката и обществото. Ще бъде поставен акцент върху цели, които укрепват връзките между ресурсната ефективност, издръжливостта на екосистемите и човешкото благополучие, като усилията ще бъдат насочени към подобряване на взаимодействието

с бизнеса, национални и регионални органи, местни власти, неправителствени и научни организации.

За провеждането на политиката в областта на опазването на околната среда отговорна институция е Министерството на околната среда и водите, както и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за реализацията на проекти и дейности в изпълнение на национални и общински програми в областта на околната среда.

2.11.1 Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда

Политиката в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда е насочена към опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал, подобряване на управлението на отпадъците, преход към ефективна кръгова и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика от гледна точка на използването на ресурсите и провеждане на устойчива политика за постигане на здравословна околна среда и защита на населението от свързани с околната среда въздействия. Тя обхваща прилагането и развиването на комплекс от инструменти, които допринасят във висока степен за опазване чистотата на водите, почвите и въздуха, предотвратяване образуването на отпадъците и увеличаване на оползотворяването на отпадъците, адаптиране към измененията на климата и ефективно използване на ресурсите в икономическия цикъл на страната.

В рамките на тази политика чрез Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда безвъзмездно се финансират екологични проекти на общините, неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване на политиката, насочени в секторите: управление на водите, управление на отпадъците и ограничаване загубата на биологичното разнообразие и запазване на естествените екосистеми. Проектите са насочени към изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съорежения; пречиствателни станции за отпадъчни и канализационни мрежи и довеждащи колектори, както и проекти за изгарждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Население, обхванато от изпълнени мерки за подобряване състоянието на водите и за защита от наводнения:	бр. жители			
- подобрено водоснабдяване;		115 200	141 400	167 600
- подобрено пречистване на отпадъчни води;		374 677	649 354	924 030
- защита от наводнения		90 979	193 576	267 746
2. Допълнителен капацитет за оползотворяване/рециклиране на отпадъци	тона	20 000	50 000	100 000
3. Население с подобрено качество на атмосферния въздух (за замърсител	бр. жители	335 854	368 672	437 452

ФПЧ$_{10}$)				
4. Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатични промени	tCO2eq*	640 000	650 000	660 000

* tCO2eq - тон еквивалент въглероден диоксид

2.11.2 Политика в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост

Политиката в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост е насочена към осигуряване на мониторинг на околната среда, анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда за изготвяне и предоставяне на информация, която да служи за основа за вземане на решения относно ефективността и целесъобразността на провежданите политики в областта на околната среда. Политиката се реализира чрез дейности за изграждане и поддържане на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която гарантира достоверност, пълнота, актуалност, прозрачност и публичност на информацията за състоянието на околната среда, за целите на публичната власт и в полза на обществото.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Изпълнени програми за мониторинг на компонентите и факторите на околната среда	брой	12	12	12
2. Поддържани информационни системи/ системи с публичен достъп на НСМОС	брой	16/8	16/8	16/8
3. Поддържани регистри с публичен достъп	брой	18	18	18

2.11.3 Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита

Политиката в областта на околната среда, обвързана с изпълнението на геозащитните мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и абразионните процеси по Черноморското крайбрежие и за предотвратяване на аварии и щети, както и дейностите по регистрирането и мониторинга на свлачищните райони в Република България се изпълнява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Свлачищата, ерозията по Дунавското крайбрежие и абразията по Черноморското крайбрежие са част от общите геодинамични процеси, които представляват основни елементи на геоложката опасност на страната. Разрушителният ефект на тези процеси и явления се увеличава рязко през последните години поради комплексното взаимодействие на природни и техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на териториите, незаконно строителство и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Завършени геозащитни обекти/брегоукрепени участъци[2]	бр./м	560	450	500
2. Контролирана свлачищна територия	ха	1 000	1 000	1 300

Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация

През периода 2019-2020 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация. Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание § 9 от ПЗР на Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. Средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас" АД, „Оловно цинков комплекс" АД – Кърджали и „Агрополихим" АД – Девня. Предвижда се да бъде увеличен размерът на средствата за 2019 г. с 5,0 млн. лв. спрямо нивото от 2018 г., като са планирани 10,0 млн. лв. за 2019 г. Средствата за 2020 г. са също в размер на 10,0 млн. лв.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите, целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Поставените цели в областта на регионалното развитие се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството посредством изпълнението на посочените по-долу политики, като към тях са определени и съответните ключови индикатори за измерване на постигнатите резултати в периода 2019-2021 г.

2.12.1 Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда

Основен акцент на тази политика е създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на

икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система.

В рамките на политиката се координира изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Изпълнение на Пътна карта за нови подходи в регионалната политика с цел създаване на условия за балансирано териториално развитие (с натрупване)	%	60	80	100
2. Намаляване на дела на мигриралото население (вътрешна миграция)	%	2,02	1,98	1,95

2.12.2 Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита

Политиката е свързана и с дейности за управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктурата с цел осигуряване на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на водите и устойчивост при предоставяне на ВиК услугите.

Приоритетите по отношение на устройство на територията са свързани с осигуряване на териториалното развитие, устройството на територията, административно-териториалното устройство, децентрализацията, изграждането и развитието на техническата инфраструктура и благоустрояването на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания), в съответствие с националните стратегически документи, приоритети и програми в сферата на пространственото развитие, пътната инфраструктура, ВиК инфраструктурата.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Подобряване качеството на предоставяната услуга „Водоснабдяване и канализация“ чрез увеличаване броя на жителите, на които се предоставя питейна вода с подобрени качествени показатели и/или на които се осигурява непрекъснатост на водоснабдяването и/или на които се предоставя услугата отвеждане и пречистване на отпадъчните води	брой жители	540 000	600 000	640 000
2.* Нарастване потенциала на административно териториалните единици (АТЕ) за ефективно и ефикасно планиране, управление и използване на ресурсите за устойчиво местно развитие	%	1,5	1,5	1,5
3. Обезпечаване на територията на страната с общи устройствени планове	%	20,0	25,0	30,0

* Предложеният показател ще отчита нарастване на дела на общините, отчитащи резултати над средните за страната по показатели за финансова самостоятелност и инвестиционна активност.

За реализиране на дейностите по поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрираното управление на водните ресурси за периода 2019-2021 г. са предвидени разходи, както следва: 2019 – 44,4 млн. лв.; 2020 – 44,0 млн. лв. и за 2021 г. – 44,2 млн. лв.

2.12.3 Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството и на строителните продукти

В рамките на тази политиката се осъществяват дейности по създаване, поддържане и предоставяне на геодезическа, картографска и кадастрална информация в Република България, както и по осигуряване достъп до пространствените данни и предоставянето на услуги, свързани с предоставянето на информация, използвана основно за сделки с недвижими имоти, при ипотеките, за нуждите на планирането, инвестиционното проектиране, изграждането на инфраструктурни обекти, решаването на проблеми при бедствия, опазване на околната среда и други.

Държавната политика в областта на националния строителен контрол се осъществява с цел ограничаване на последствията от извършеното незаконно строителство и

осъществяване на превантивен контрол за недопускане на нарушения на нормативната уредба по устройство на територията.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството и на строителните продукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Предоставени услуги от геодезически топографски и кадастрални данни	млн. бр.	2,90	2,95	2,95
2. Преизмерване на линии на държавната нивелачна мрежа (ДНМ) (нивелация I – около 5500 км)	км	1 285	963	950
3. Създаване на единен цифров модел за едромащабна топографска карта на Република България	км^2	-	530	1030

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

2.13.1 Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство

Основните приоритети на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство са опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, развитие и техническо усъвършенстване на музейната мрежа, привличане на средства от Европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на опазването на недвижимото културно наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на *опазването и представянето на движимото културно наследство* (държавните музеи и художествените галерии) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

От 01.01.2019 г. Българската национална филмотека започва да прилага система на делегиран бюджет, определен на база на стандарти за финансиране, одобрени от Министерския съвет.

Отговорни за провеждането на политиката са Националният институт за недвижимо културно наследство, държавните музеи и художествени галерии в системата на Министерството на културата, Центърът за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българската национална филмотека.

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет в размер на 4,0 млн. лв., за всяка от трите години, от които 1,75 млн. лв. за теренни археологически проучвания и теренна консервация на недвижими археологически културни ценности, 1,75 млн. лв. за консервационно-реставрационни работи за създаване и опазване на културните ценности и 0,5 млн. лв. за субсидии за творчески проекти и други разходи в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Проучване, реставриране и консервация на (обекти от местно, национално и световно значение) недвижимото културно наследство	брой	123	132	135
2. Създаване на образователни програми в музеи и галерии	брой	15	16	17
3. Дигитализация на недвижими културни ценности и документални архиви, създаване на регистри и бази данни - Национален регистър на недвижими културни ценности	брой	350 Фотограма-тични плаки	1490 Дигитали-зирани недвижими културни ценности	0
4. Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства	брой	19	27	35

В прогнозата за 2019 г. за текущи разходи ***за делегираните от държавата дейности по култура*** са предвидени общо средства в размер на 122,9 млн. лв., които са увеличени с 13,5 млн. лв. спрямо 2018 г.

Стандартите за библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер са завишени с 8,6%, а за читалищата с 13,3%. Субсидираните бройки на

музеите и художествените галерии с регионален характер са увеличени с 20 бр., на регионалните библиотеки с 10 бр. и на читалищата с 97 броя.

2.13.2 Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование

Основните приоритети на политиката в тази област са оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, привличане на средства от европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата, разширяване на гамата на предлаганите културни продукти и услуги в чужбина и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Националното финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на *сценичните изкуства* (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли) ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и осигуряване на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти, прилагайки системата на делегиран бюджет.

Утвърждаване на положителния образ на България в чужбина посредством постиженията на националните изкуства и култура се постига чрез дейността на българските културни институти в чужбина. Акцент в тяхната дейност са страните от Европейския съюз.

Продължава утвърдената практика за финансиране на творчески проекти в областта на изкуствата и културата на проектен принцип, след провеждане на конкурси.

Отговорни за провеждане на политиката са държавните културни институти в областта на сценичните изкуства театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, българските културни институти в чужбина, Национален фонд „Култура“ и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет в размер на 18,6 млн. лв., за всяка от трите години, от които 0,9 млн. лв. субсидии за творчески проекти и други разходи за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство, 13,2 млн. лв. за създаване и разпространение на български филми и кинопродукции с българско участие, 1,5 млн. лв. субсидии за творчески проекти и други разходи за финансово подпомагане създаването и разпространението на сценични произведения, 0,7 млн. лв. субсидии и други разходи за фестивали, конкурси, събития и чествания, 0,4 млн. лв. субсидии за творчески проекти и други разходи в областта на литературното наследство, 0,3 млн. лв. за финансова подкрепа на дейности в областта на нематериалното културно наследство, за награди за постигнати високи резултати и принос в развитието на културата, 0,2 млн. лв. за награди за особени заслуги към българската държава и нацията, 1,0 млн. лв. за програма „Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност“ и 0,4 млн. лв. за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности в областта на културното сътрудничество.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Подкрепа на производството на български филми	брой	38	42	46
2. Популяризиране на българското кино чрез участия в международни фестивали	брой	60	60	65
3. Подкрепени проекти в областта на сценичните изкуства, литературата, любителско творчество	брой	150	150	150
4. Организирани изяви на български творци на международна сцена	брой	28	30	36
5. Подкрепени фестивали, събития и чествания с национално и международно значение	брой	22	25	25
6. Представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	11 880	11 940	12 000
7. Посетители на представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	1 830 000	1 840 000	1 850 000

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на спорта и младежта са насочени към развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения и насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора.

Основните приоритети *в областта на спорта* са укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения.

За периода 2019-2021 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики в областта на спорта.

2.14.1 Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време

Политиката е насочена към постепенно приобщаване на различни социални, отраслови и възрастови групи от населението към активен двигателен режим и здравословен начин на живот, с приоритет децата и младите хора, в т.ч. и хората с увреждания и децата в риск, постигане на високо ниво на спортна подготовка и устойчиво развитие на спорта в спортните училища и реализиране от учениците спортисти на призови класирания на държавни първенства и международни състезания.

Основните цели за развитието на спорта за учащи и спорта в свободното време се постигат чрез:

- насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт;
- осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изявени дарби;
- осигуряване на условия и възможности за физическа активност и спорт за хора с увреждания и деца в риск;
- създаване на възможности за двигателна активност и практикуване на спорт за всички и социален туризъм от населението чрез оптимизиране на управлението на спорта, подходяща инфраструктура, подобряване информираността и реализиране на програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време			**Целева стойност**	
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС ученици към общия брой на учениците	%	12,79	12,80	12,81
2. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС студенти към общия брой на студентите	%	2,62	2, 63	2,64
3. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности за спорт в свободното време, подпомагани от ММС лица към населението на Република България	%	2,4	2,6	2,8

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време са разчетени средства в размер по 6,0 млн. лв. за тригодишния период.

2.14.2 Политика в областта на спорта за високи постижения

Политиката е насочена към реализиране на програми за елитен спорт и ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво, развитие на потенциала на младите талантливи спортисти, разработване и внедряване на нови методики за оптимизиране на методите за контрол и оценка на ефективността на тренировъчните въздействия, постигане на силен социален ефект чрез отразяване на постиженията на елитните спортисти и увеличена популярност на спорта сред подрастващите, издигане спортния престиж на нацията на световно равнище и популяризирането на страната като спортна и туристическа дестинация.

Основните цели за развитието и утвърждаването на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията се постигат чрез:

- създаване на условия на националните състезатели и отбори за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати на световни и европейски първенства и олимпийски игри;
- създаване на олимпийски резерв от състезатели с възможности за постигане на квоти и стандарти за получаване на право на участие в различните олимпийски видове спорт на Летните олимпийски игри в Токио през 2020 г.;
- финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения с цел развитие на потенциала на младите талантливи спортисти и повишаване качеството на държавните първенства;
- осигуряване на месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активна състезателна дейност и треньори на олимпийските медалисти и сборните олимпийски отбори по съответния спорт;
- превенция и контрол на употребата на допинг в спорта.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за високи постижения		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	Мерна единица	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Относителен дял на спортисти, които са финансово подпомогнати за участия в състезания от МСК от всички картотекирани състезатели - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, параолимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	18,50	18,50	18,50
2. Брой медали, спечелени на олимпийски и европейски игри, световни и европейски първенства	брой	182	185	185

Политика в областта на спорта за високи постижения		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	Мерна единица	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
3. Относителен дял на класиранията до 8-мо място в състезания от МСК към броя на финансово подпомогнатите от ММС спортисти - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, параолимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	90,00	90,00	90,00
4. Относителен дял на финансово подпомаганите за СВП спортни клубове спрямо всички вписани в Националния регистър на лицензираните спортни организации и на членуващите в тях спортни клубове	%	22,50	22,50	22,50

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за високи постижения са разчетени средства, както следва: за 2019 г. – 50,4 млн. лв., за 2020 г. – 51,0 млн. лв. и за 2021 г. – 50,5 млн. лв.

2.14.3 Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти

Държавната политика в тази област е насочена към изграждане, реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм с цел привеждането им във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти. Спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм са основна предпоставка за развитие на системата на физическото възпитание и спорта.

Изграждането на съвременна спортна инфраструктура дава възможност за оптимални условия за спортна подготовка, провеждане на подготвителни лагери и организиране на състезания от държавния и международния спортен календар. Изграждането на модерни спортни съоръжения е предпоставка за привличане на подрастващите към системни занимания със спорт и привикване към здравословен начин на живот.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти			**Целева стойност**	
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Прогноза 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Ремонтирани и реконструирани обекти/съоръжения	брой	6	6	6

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет, като финансирането й се допълва и със средства по Оперативна програма „Региони в растеж“ и др.

2.14.4 Политика в областта на усвояването и прилагането на добри международни практики за спорта

Основната цел на политиката е оползотворяване на възможностите, произтичащи от членството ни в ЕС, и прилагане на добри международни практики в областта на спорта.

Приоритетите *в областта на младежта* са насочени към осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за социална, професионална и личностна реализация на младите хора в страната.

За периода 2019-2021 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданата политика в областта на младите хора

2.14.5 Политика в областта на младите хора

Националната политика за младежта е насочена към стимулиране на инициативността на младите хора и техните организации и структури за успешното им развитие и реализация в обществения живот.

Основните цели на тази политика се постигат чрез:

- повишаване на информираността и активността на младите хора и цялостното им участие в процеса на вземане на решения в областта на младежката политика;
- подобряване на качеството на живот на младите хора;
- подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната – насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- мерки, свързани със социално отговорен хазарт и предпазване на младите хора от хазарт;
- мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на младите хора		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Относителен дял на обхванатите младежи от услуги за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за младежта от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	16,50	16,50	13,50

2. Относителен дял на обхванатите младежи от разнообразни инициативи за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за изпълнение на младежки дейности /по чл. 10а от Закона за хазарта/ от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	7,69	7,69	7,69

Националната програма за младежта и Националната програма за изпълнение на младежки дейности (чл. 10а от Закона за хазарта) са ефективни инструменти за достигане до младите хора на възраст между 15-29 г. и спомагат за тяхното личностно и обществено развитие.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на младите хора са разчетени по държавния бюджет средства в размер по 2,8 млн. лв. за тригодишния период, като финансирането на тази политика се допълва и със средства от ЕС по различни програми.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

2.15.1 Политика в областта на транспорта

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основен приоритет на транспортната политика е повишаването на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Транспортният сектор е ключов за българската икономика, както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутната добавена стойност и заетостта.

Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред основните приоритети. Политиката е насочена към стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт преди всичко върху околната среда, но също така и върху безопасността на движението и намаляване на задръстванията.

Приоритет е и поддържането и развитието на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища, свързването ѝ с европейските транспортни коридори, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа. Цели се осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България, обвързано с ефективно проектиране, изграждане, управление, поддържане и ремонт на пътната инфраструктура по проекти, финансирани от фондовете на Европейския съюз.

Отговорни институции за изпълнението на политиката в областта на транспорта са Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и

Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез Агенция „Пътна инфраструктура“.

При изпълнение на *политиката в областта на транспорта* предвидените средства за периода 2019-2021 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, устойчива, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура; изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори;
- Поддържане, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа;
- Изграждане и въвеждане на електронна система за събиране на такси за ползване на републиканската пътна мрежа на база „изминато разстояние“ за товарни автомобили и на база „време“ за леки автомобили;
- Развитие на интермодален транспорт;
- Изграждане на модерна и оперативно съвместима с европейската железопътна мрежа национална железопътна инфраструктура;
- Изграждане, развитие и поддържане на високоефективна система за търсене и спасяване при авиационни и морски произшествия.

През 2019 г. се предвижда въвеждане на по-справедлив модел за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа чрез внедряване на електронна система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 т. (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 т. (електронна винетка).

През 2019 г. ТОЛ системата се предвижда да функционира половин година и да обхване магистралите и пътища от I клас, за 2020 г. системата ще действа целогодишно със същия обхват на пътна мрежа, докато за 2021 г. се предвижда да се разшири обхватът на ТОЛ системата и да обхване и пътища от II клас.

Изграждането и въвеждането на ТОЛ системата значително ще увеличи ресурсите за ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура.

Успоредно с поддържането на пътната инфраструктура, политиката на правителството е насочена към осигуряване на финансов ресурс и за реализацията на стратегически инфраструктурни проекти, като:

- Доизграждане на автомагистрала „Струма” Лот 3.1, 3.2 и 3.3;
- Доизграждане на автомагистрала „Хемус“ с приблизителна дължина 250 км;

- Изграждане на „Обход на гр. Габрово“, включващ тунел под Шипка;
- Изграждане на АМ „Калотина – София“ от км 1+000 до км 15+500 и от км 15+500 до км 32+ 477,20 и етапни връзки;
- Подготовка на шест участъка за изграждане на скоростен път „Видин – Ботевград“;
- Развитие, изграждане и рехабилитация на републиканската пътна мрежа;
- Подготовка и изпълнение на АМ „Русе – Велико Търново“;
- Подготовка и изпълнението на АМ „Черно море“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на транспорта		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Рехабилитирани и новоизградени участъци /в т.ч. аварийни дейности/	км.	190,319	311,721	345,999
2.Рехабилитирани и новоизградени участъци /в т.ч. текущ ремонт и поддържане/	км.	19 863,97	19 863,97	19 863,97
3. Повишаване скоростите на движение по жп мрежата в ремонтираните участъци	км./ч.	89,1	102,3	100,2
4. Реализирани влаккилометри от „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД	влаккм.	21 030 222	21 030 222	21 030 222

В това направление са разчетени **субсидии и други текущи трансфери** за нефинансови предприятия, както следва:

– ***„Национална компания „Железопътна инфраструктура“***

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство, стопанисването и управлението на предоставените активи – публична и частна държавна собственост, и изпълнението на посочените дейности е възложено на Националната компания „Железопътна инфраструктура”.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии за периода 2019-2021 г. на нивото от 2018 г. – по 145,0 млн. лв. на година. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Предвидените средства за субсидии са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура, както и с очакванията по отношение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2019-2021 г.

– ***„БДЖ-Пътнически превози" ЕООД***

Средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България са планирани по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за периода 2019-2021 г. се предвижда да бъдат в размер на 175,0 млн. лв. на година.

Капиталовите трансфери в сектора на транспорта са насочени към:

– ***Национална компания „Железопътна инфраструктура"***

Цялостната инвестиционна програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура", свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, се осъществява със средства от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г. и Механизма за свързване на Европа и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

Със средствата за капиталови трансфери се финансират проектите от железопътната инфраструктура, за които не се осигуряват средства от европейски източници - Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г. и Механизма за свързване на Европа. В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това, през периода 2019-2021 г. е предвидена възможност част от капиталовите трансфери да се насочват и за осигуряване на собствения принос на бенефициента – Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г. и Механизма за свързване на Европа, както и към възстановяване на предоставената временна финансова помощ на предприятието в изпълнение на ПМС № 271/2015 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2015 г., и за приключването на инвестиционни проекти на Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Оперативна програма „Транспорт" 2007-2013 г., и ПМС № 62/2016 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2016 г. за приключването на инвестиционни проекти на Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Оперативна програма „Транспорт" 2007-2013 г.

За 2019 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет в размер на 120,0 млн. лв. или увеличение от 5,0 млн. лв. спрямо равнището от 2018 г. За 2020 г. и 2021 г. се предвижда да се запази размерът на средствата на нивото от 2019 г. – по 120,0 млн. лв. на година. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2019-2021 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътната инфраструктура и

предвидените мероприятия и дейности в Годишните програми за изграждане, поддържане, развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура.

– ***„БДЖ – Пътнически превози" ЕООД***

За всяка година от периода 2019-2021 г. се предвижда увеличение на размера на капиталовите трансфери от държавния бюджет спрямо нивото от 2018 г., като са планирани съответно по 39,0 млн. лв. за 2019 и 2021 г. и 139,0 млн. лв. за 2020 г. С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансиране за закупуване на най-необходимия подвижен състав, както и за необходими ремонти на съществуваща техника. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2019-2021 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

– ***ДП „Пристанищна инфраструктура"***

Капиталовите трансфери през периода 2019-2021 г. се предвижда да бъдат насочени както за ремонтно-възстановителни, рехабилитационни и укрепителни дейности на пристанищната инфраструктура, така и за модернизация на пристанищните съоръжения и дейности, свързани с тяхната проходимост.

Размерът на предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за периода 2019-2021 г. се запазва на нивото от 2018 г. – по 11,0 млн. лв. на година.

Освен горепосоченото, политиката в областта на транспорта включва провеждане на държавен пристанищен контрол, съизмерим със стандартите на Парижкия меморандум за разбирателство (PmoU) за държавен пристанищен контрол – задълженията на България, произтичащи от Директива 2009/16 ЕС и PmoU, са да извършва ежегодно проверки на кораби с Приоритети I и II. Съгласно регламентациите на Новия инспекционен режим и Директивата, всяка държава-членка може да пропусне да инспектира до 5% от корабите с Приоритет I и висок рисков профил, както и до 10% от корабите с Приоритет II и рисков профил различен от висок. По тези основни показатели България е на водещо място в Европейския съюз.

В областта на транспорта са предвидени и субсидиите за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, както и средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници.

- **Субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони**

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града, и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност,

посредством въвеждането на определени задължения за превоз за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата.

За осъществяване на превозите на пътници, в съответствие със сключените договори между автомобилните превозвачи и общините, се предвижда да бъде увеличен размера на средствата за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. За 2019 г. средствата се увеличават с 1,5 млн. лв. спрямо нивото от 2018 г., а именно предвидени са 28,0 млн. лв., в т.ч. 9,5 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 18,5 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Размерът на средствата за 2020 г. и 2021 г. се завишава с 1,0 млн. лв. спрямо нивото от 2019 г. – по 29,0 млн. лв. на година, в т.ч. 9,5 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 19,5 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

- **Средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници**

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в обществения транспорт (железопътен, автомобилен или друг вид транспорт) на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика, която обхваща значителна част от населението на страната.

Средствата от държавния бюджет за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са предназначени да покрият разликата между цената на издадените превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социалното осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица.

За 2019 г. се предвиждат 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 40,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 16,5 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на съответните закони[17].

За 2020 г. и 2021 г. годишно се предвиждат по 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 42,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 16,5 млн. лв. за превоз на служители,

[17] Закон за Министерството на вътрешните работи, Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Закон за съдебната власт, Закон за Държавна агенция „Национална сигурност“, Закон за специалните разузнавателни средства, Закон за защита на класифицираната информация и Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на съответните закони.

2.15.2 Политика в областта на съобщенията

Политиката в областта на съобщенията отразява необходимостта от установяване на подходящ баланс между интересите на всички участници на пазара както на електронните съобщителни мрежи и услуги, така и на пощенските услуги от една страна и от друга – процесите на хармонизация на законодателството в съответствие с европейската регулаторна рамка в областта на съобщенията при отчитане на националните особености.

Държавната политика в областта на съобщенията се изпълнява от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за периода 2019-2021 г. е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване на условия за свободна, лоялна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на надеждна и сигурна високоскоростна електронна съобщителна инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни и свръх високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони чрез подобряване на възможностите за публична интервенция и усъвършенстване на правилата за държавни помощи;
- Осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсалната пощенска услуга (УПУ) и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги и силно разрастване на ползването на достиженията на цифровите технологии за сметка на традиционните пощенски услуги;
- Създаване на условия за предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги, включително развитие на услугите по доставка на стоки, закупени онлайн, като пощенски пратки;
- Защита на правата на потребителите.

За „Български пощи“ ЕАД са разчетени средства по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за 2019 г. те са в размер на 21,5 млн. лв. за компенсиране на извършената универсална пощенска услуга през 2017 г., който е определен с Решение № 388/13.09.2018 г. на Комисията за регулиране на съобщенията. За 2020 и 2021 г. предвидените средства за компенсиране на тази услуга са в размер на 18,0 млн. лв. на година.

Средствата се предоставят под формата на субсидии на „Български пощи“ ЕАД във връзка с изпълнението на задължението за извършване на универсалната пощенска услуга, възложено на дружеството със Закона за пощенските услуги, в случаите когато

това задължение води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

В областта на съобщенията Комисията за регулиране на съобщенията изпълнява регулаторни и контролни функции по Закона за електронните съобщения, Закона за пощенските услуги и Закона за електронния документ и електронния подпис. Комисията, в изпълнение на законите и на техните подзаконови и общи административни актове, прилага секторната политика в областта на електронните съобщения и пощенските услуги, както и политиката по планиране и разпределение на радиочестотния спектър.

2.15.3 Политика в областта на информационните технологии

Политиката в областта на информационните технологии е насочена към осигуряването на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество за гражданите, бизнеса и държавното управление, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им, което може да бъде реализирано само с добре координирани общи усилия на заинтересованите държавни институции и с активното участие на бизнеса и гражданите. В „Стратегията за цифров единен пазар” се подчертава, че цифровият единен пазар трябва да бъде изграден върху надеждни, високоскоростни и достъпни мрежи и услуги за потребителите, при които се гарантират основните права на потребителите на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, като същевременно се насърчават иновациите. Визията за развитието на политиката в областта на информационните технологии е изграждане на икономика на знанието чрез осигуряване на равнопоставен достъп до съвременни, ефективни и качествени услуги на информационното общество и стимулиране разработването на нови услуги и приложения като основни движещи сили за устойчив икономически растеж, за осигуряване на повече и по-добри работни места, както и за подобряване на социалния статус на населението.

Отговорни институции за провеждане на политиката в тази област са Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Държавната агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ).

Държавна агенция „Електронно управление“ осъществява функциите на Национално единно звено за контакти, което отговаря за координацията на въпросите, свързани с мрежовата и информационната сигурност и за трансграничното сътрудничество със съответните органи в други държави членки. ДАЕУ е и национален компетентен орган за административните органи и изпълнява функции на Национален екип за реагиране при инциденти в компютърната сигурност (CSIRT). ДАЕУ упражнява контрол по спазване на изискванията на нормативните актове за мрежова и информационна сигурност, което е предпоставка за повишаване нивото на мрежовата и информационната сигурност в администрацията на изпълнителната власт.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съобщенията и информационните технологии		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. *Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI)	0- 100	45	50	55

за България				
2. Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI) средно за ЕС	0 -100	60	63	65

*Индексът DESI ***(Digital Economy and Society Index)*** измерва степента на навлизане на цифровизацията в икономиката и обществото. Той е съставен индекс, който обобщава съответните показатели за цифровизацията в Европа като цяло и държавите-членки на ЕС поотделно. Индексът DESI се изчислява като средна стойност на дименсиите на 5 тегловни части: 1. Свързаност (25%), 2. Човешки капитал (25%), 3. Използване на интернет (15%), 4. Внедряване на цифрови технологии (20%) и 5. Цифрови обществени услуги (15%) и заема стойности от 0 (min) до 100 (max). Информацията се набира от Европейската комисия от меродавни източници, като Евростат и ежегодни проучвания.

Напредъкът в развитието на електронното управление се свързва основно с разработване и надграждане на елементи от инфраструктурата и основните информационни системи, чрез които се осъществява предоставянето на информация и електронни услуги. Основополагащ елемент от цялостната архитектура е и схемата за електронна идентификация.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на електронното управление		**Целеви стойности**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Функциониращ Център за електронна идентификация и поддържане и развитие на e-IDAS възел за предоставяне на трансгранична електронна идентификация	брой	1	1	1
2. Присъединени администрации към хоризонталните компоненти на електронното управление	%	50,0	70,0	100,0
3. Свързани регистри за служебен достъп в държавната администрация	%	50,0	70,0	100,0
4. Добавени нови точки на свързване на Единната електронна съобщителна мрежа	брой	50	50	75
5. Увеличаване на преносния капацитет на Единната електронна съобщителна мрежа	%	15,0	15,0	15,0
6. Намаляване на инцидентите със значително увреждащо въздействие в мрежовата и информационна сигурност	%	0,0	5,0	5,0

За изпълнението на задълженията по Регламент (ЕС) № 910/2014 и за предоставяне на трансгранична електронна идентификация Държавната агенция „Електронно управление“ изгражда, поддържа и развива Национален център за електронна идентификация и e-IDAS възел за предоставяне на трансгранична електронна идентификация, ключови елементи от националната схема за електронна идентификация, която е регламентирана в Закона за електронна идентификация.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Политиката в областта на туризма е в подкрепа на устойчивото икономическо развитие на страната, като провеждането й гарантира повишаване на конкурентоспособността на

този сектор в условията на силна конкуренция, за създаване на правилно и реалистично позициониране на българския туристически продукт и оттам за насърчаване на туристическите посещенията от чужденци в България.

Основната цел на провежданата политика е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл. Държавната политика в областта на туризма се осъществява от Министерството на туризма с подкрепата на туристическите организации и други организации от неправителствения сектор.

При изпълнение на политиката в областта на туризма предвидените средства за периода 2019-2021 г. са насочени към:

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- Реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- Провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар;
- Привличане на чуждестранни туристи на територията на България;
- Стимулиране на устойчивото развитие на туризма и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото развитие на туризма		**Целева стойност**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Годишен ръст на броя на чуждестранни туристи на туристическите посещения от чужденци	%	2	1,8	2,1
2. Годишен ръст на броя на българските туристи, реализирали нощувки в страната в категоризирани места за настаняване с 10 и повече легла	%	2,0	1,0	1,0
3. Принос на туризма и свързани с него икономически дейности към БВП	дял от БВП в %	11,6	11,7	11,9

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Предизвикателствата пред съвременното селско стопанство налагат прилагане на аграрна политика, насочена към повишаване на ефективността и конкурентоспособността на земеделското производство, устойчиво използване и

управление на природните ресурси, увеличаване на икономическата активност и нарастване на заетостта в селските райони.

2.17.1 Политика в областта на земеделието и селските райони

Прилаганата политика обхваща дейности в подкрепа на ефективното използване и опазване на земеделските земи и водите, съхраняване и подобряване на генетичните ресурси в растениевъдството и животновъдството и развитие на потенциала на двата подсектора за производство на конкурентоспособна продукция, развитие на научните изследвания в аграрната сфера, предоставяне на качествено научно обслужване и консултации на земеделските производители, стабилизиране на пазарите на земеделска продукция и гарантиране на доходите на производителите, сигурност и безопасност по веригата на предлагане на храни.

Планираните средства в тази област са насочени към:

- Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Мобилизиране на потенциала на селските райони за постигане на балансирано социално и териториално развитие.

Принос за прилагане на политиката, освен структурите в системата на Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), имат Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), Агенция „Митници“, неправителствени и браншови организации.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на земеделието и селските райони е на Министерството на земеделието, храните и горите и се осъществява чрез бюджета на министерството, бюджета на ДФЗ и сметките за средства от Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на земеделието и селските райони **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Минимален размер на Използваната земеделска площ (ИЗП)	млн. ха	5	5	5
2. Брутна добавена стойност от отрасъл Селско стопанство	млн. лв.	3 400	3 450	3 500
3.* Производителност на труда в отрасъл Селско стопанство – БДС/ГРЕ	хил. лв. /ГРЕ	14,2	14,4	14,6
4. Предприемачески доход в отрасъл Селско стопанство	млн. лв.	2 300	2 350	2 400

***** БДС/ГРЕ - Брутна добавена стойност/Годишни работни единици (еквивалент на пълна годишна заетост в селското стопанство)

За периода 2019-2021 г. по бюджета на Министерство на земеделието, храните и горите са предвидени средства в размер на 19,0 млн. лв. годишно за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на „Напоителни системи“ ЕАД.

Държавен фонд „Земеделие“ участва в прилагането на политиката на МЗХГ в областта на земеделието и селските райони. Фондът работи за постигане на дългосрочната визия на Република България за изграждане на конкурентно, ефективно и устойчиво селско стопанство, защита на пазара на земеделски продукти от сътресения и подобряване качеството на живот в селските райони.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

За изпълнението на политиката допринасят и взаимоотношенията на ДФЗ освен с МЗХГ и с други институции: институциите на Европейския съюз, разплащателните агенции на други страни-членки на ЕС и други. Ключови индикатори в областта на земеделието и селските райони в частта на ДФЗ са:

- *Изпълнение на бюджета по ПРСР 2014 - 2020 съгласно правилото N+3*

Съгласно европейското законодателство бюджетът на всяка програма за развитие на селските райони е разделен по години от 2014 до 2020 г., като средствата за всяка година могат да бъдат разплатени единствено в рамките на следващите три години.

- *Изпълнение на мерките за подкрепа на пазара и на организациите на производителите.*
- *Изпълнение на директните плащания към земеделските производители.*
- *Изпълнение на индикатора държавни помощи - осъществява се чрез предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на земеделските стопани със средства от националния бюджет.*
- *Изпълнение на схемите за преходна национална помощ - целта им е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им.*

Чрез посочените индикатори може да се оцени финансовата подкрепа, обвързана с постигането на следните цели:

- ефективно усвояване на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез добро административно и финансово управление и контрол;
- създаване на ефективно, конкурентоспособно и пазарно-ориентирано земеделие;
- стабилизиране на пазарите на земеделски продукти чрез оказване на пазарна финансова подкрепа;
- повишаване на доходите на производителите чрез директни плащания на площ и държавни помощи;
- устойчиво развитие на селскостопанския отрасъл;
- подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните основни услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн", да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2015-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие" осъществява **държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране** със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието, храните и горите и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2019-2021 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2019-2021 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие" осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган Министерството на земеделието, храните и горите и одобрени от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

2.3. Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство

Помощта е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г.

Мярката представлява схема за подпомагане на земеделските стопани, регистрирани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители и цели създаване на облекчени условия за използваното от тях гориво за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство – сектори Растениевъдство и Животновъдство, чрез прилагане на намалена акцизна ставка на газьола.

Общият размер на помощта се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната финансова година, като не може да надвишава 84,0 млн. лв. годишно и се разпределя между земеделските стопани на база определена индивидуална годишна квота за всеки стопанин.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод" и Схема „Училищно мляко"

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини и търговски дружества и кооперации. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции". Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Схеми за извънредни помощи в сектора на млякото

След 2015 г. Европейската комисия ежегодно приема мерки за регулиране на кризите в сектора на млякото и млечното животновъдство.

По бюджета на ДФЗ за периода 2019-2021 г. са предвидени общо средства в размер на 300,4 млн. лв. годишно за изплащане на държавни помощи, преходна национална помощ за тютюн, преходна национална помощ за животни, схеми за извънредна помощ на земеделски стопани по селскостопански пазарни механизми, средства за ДДС пазарни мерки и национални доплащания за предходни кампании.

2.17.2 Политика в областта на рибарството и аквакултурите

Политиката в сектор „Рибарство" (сектор „Рибарство" включва дейностите, свързани с риболов с цел търговия, любителски риболов, аквакултури и рибопреработвателната промишленост) следва да допринася за:

- поддържане и възстановяване на биооразнообразието във водните екосистеми чрез прилагане на екосистемен подход към управлението на рибарството и аквакултурите;
- осигуряване на условия за устойчива експлоатация на морските биологични ресурси, основаваща се на подхода на предпазливост;
- създаване на достъпна храна за населението, популяризираща здравословен модел на хранене;
- прилагане на европейските стандарти по отношение на производство, преработка и маркетинг на риба от стопански риболов и аквакултури;
- превръщане на сектор „Рибарство" в модерен и конкурентоспособен сектор, с помощта на прилагането на иновационни дейности, подпомогнати от научни разработки;
- превръщане на сектор „Рибарство" в гъвкав саморегулиращ се икономически сектор в резултат на изградено партньорство и съвместни дейности между частните предприятия, организации и съответните национални институции и европейски структури;
- превръщане на сектор „Рибарство" в икономически стабилен сектор, посредством повишаване на асортимента, качеството и количеството на произведената продукция от риба, носеща значителни приходи на лицата, ангажирани с риболова и аквакултурите;
- по-добро интегриране с другите сектори на икономиката (туризъм, услуги и др.).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на рибарството и аквакултурите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Годишна консумация на риба	кг/човек	5,0	5,1	5,2

Държавен фонд „Земеделие” участва и в прилагането на политиката на МЗХГ в областта на рибарството и аквакултурите.

Фондът споделя дългосрочната национална визия, обвързана с изграждане на конкурентен, ефективен, икономически и екологично устойчив сектор „Рибарство” в България, като допринася за постигане на целите, заложени в политиките на МЗХГ в рамките на Общата политика по рибарство на Европейския съюз и съгласно националния стратегически план.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

Ключов индикатор за изпълнение на политиката в частта на ДФЗ е:

- Изпълнение на бюджета по ПМДР[18] 2014-2020 по правилото N+3 (ЕФМДР)[19]

2.17.3 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча

С изпълнение на политиката в областта на съхраняване и увеличаване на горите и дивеча, Изпълнителна агенция по горите дава своя принос за реализация на формулираната в Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г. визия за развитие на горския сектор, която е: Към 2020 г. България да има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Изработване на областни планове за развитие на горските територии	брой	12	13	0
2. Инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопански дейности и дейности по опазване на горските територии от пожари	брой	380	420	460
3. Проведени мероприятия за опазване и мониторинг на биологичното разнообразие	брой	160	170	170
4. Състояние на запаса на благороден елен	брой	30 000	30 000	30 000

[18] Програма за морско дело и рибарство.

[19] Европейски фонд по морско дело и рибарство.

2.18. ИКОНОМИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА

В тази сфера **Министерството на икономиката** изпълнява следните политики:

2.18.1 Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност

Политиката за устойчиво икономическо развитие цели повишаване на конкурентоспособността на икономиката за постигане на стабилен и дългосрочен икономически растеж. Министерство на икономиката работи за преодоляване на негативните ефекти от глобална икономическа криза и за повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на предприемачеството предимно във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на инвестициите и иновациите и повишаването на производителността на труда.

Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание, високотехнологични производства и услуги. В тази връзка, важна част от политиката на Министерството на икономиката е повишаване на иновационната активност на предприятията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност от и по поръчка на предприятията. От съществено значение е насърчаване сътрудничеството между предприятията и изследователските организации и ускоряване навлизането на нови продукти и услуги на пазара.

Политиката е насочена към достигане както на националните цели в Националната програма за реформи, стратегията „Европа 2020“ и Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020.

Основните ключови индикатори за изпълнение, отразяващи макар и по косвен начин ефективността на тази политика, съответстват на следните макроикономически показатели и техните прогнозни стойности за периода 2019-2021 г., заложени в макроикономическата рамка по Част I от настоящата прогноза:

- Реален растеж на БВП (%), който се очаква да бъде между 3,5 и 3,7% годишно.
- Преки чуждестранни инвестиции, които се очаква да бъдат в размер между 3,5 и 3,6 % от БВП.

За периода 2019-2021 г. по бюджета на Министерство на икономиката са предвидени 9,0 млн. лв. годишно за финансово подпомагане по Закона за насърчаване на инвестициите, 10,0 млн. лв. годишно за изпълнение на програми за техническа ликвидация и консервация на обекти от миннодобивния отрасъл и за саниране на околната среда и 5,6 млн. лв. годишно за финансиране на конкурсни сесии на Националния иновационен фонд.

2.18.2 Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Политиката е решаваща за устойчивото икономическо развитие на страната и подобряване на конкурентоспособността на българските предприятия. Постигането на ръст на износа и привличането на инвестиции са важни за технологичната модернизация и обновяването на производството, за развитието на иновативни

продукти и услуги, за подобряване на конкурентоспособността и постигането по този начин на целите за ускорен растеж и нови работни места.

Свободният достъп до пазари на трети страни и преките чуждестранни инвестиции са едни от основните външни източници за осигуряване на устойчив растеж, основан на експортното ориентиране и повишаване на конкурентоспособността на българската икономика.

За постигане на целите на политиката за ефективно външноикономическо сътрудничество, Министерството на икономиката продължава да прилага мерки за насърчаване на износа, привличане на инвестиции, подобряване на пазарния достъп и условията, в които българските компании се конкурират на външните пазари.

Министерството на икономиката продължава активно да участва в процеса на формиране и прилагане на Общата търговска политика на Европейския съюз и по-конкретно за защита на българските приоритети и интереси по достъпа до пазара на стоки и услуги, инвестиции, обществени поръчки и други в рамките на водените от ЕС двустранни преговори за търговска либерализация и насърчаване на инвестициите с приоритетни партньори, както и в многостранните търговски преговори в Световната търговска организация.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективно външноикономическо сътрудничество **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Износ на стоки	%	4,7	4,6	4,8
2. Внос на стоки	%	5,9	5,8	5,7

В областта на икономическата и финансова политика **Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ (ДА „ДРВВЗ“)** осъществява своята дейност като специализиран орган за провеждане на държавната политика в областта на планирането, създаването, съхраняването, опазването, обновяването, поддържането, освобождаването, финансирането и контролирането на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с интересите на националната сигурност.

Политиката в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти е насочена към:

- Повишаване на процентната обезпеченост на номенклатурите и нормативите за тях, водени на отчет като държавни резерви (ДР) и военновременни запаси (ВВЗ) с оглед - постигане на оптимална обезпеченост и осигуряване на адекватна реакция на правителството в случай на необходимост;
- Обновяване, в рамките на бюджета на агенцията, на стоки, материали и продукти, управлявани от ДА „ДРВВЗ“, които са с изтичащ срок на съхранение, както и съобразно тяхната специфика и стратегическа тежест с оглед - поддържането им в съответното количество и качество, както и в непрекъсната готовност за ползване;

- Достигане на 30 дни обезпеченост на среднодневния нетен внос на горива в страната по категории нефтопродукти, които следва да се създадат и поддържат от ДА ДРВВЗ;
- Обновяване на запаси от нефтопродукти, с изтичащ срок на съхранение и поддържането им в съответното количество и качество за осигуряване на адекватна реакция в случай на извънредна ситуация, свързана с намаляване и/или прекъсване на доставките от нефт и нефтопродукти в страната, в другите държави - членки на Европейския съюз, и/или съгласно влязло в сила решение на Международната агенция по енергетика за отпускане на запаси.

За периода 2019-2021 г. чрез бюджета на ДА „ДРВВЗ“ ще бъдат финансирани разходи в размер на 19,2 млн. лв. годишно, с които се осигурява разликата в цената между продажбата и придобиването на държавни резерви.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
Наименование на индикатора		***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Донатрупване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	42,0	43,0	45,0
2 Обновяване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	25,0	35,0	42,0
3. Донатрупване на ЗЗНН*	дни	27	28	29
4. Обновяване на ЗЗНН	тон	42 290	42 290	50 500

* ЗЗНН - Закон за запасите от нефт и нефтопродукти

Министерството на финансите е отговорната институция за разработването, координирането, провеждането и осъществяването на държавната политика в областите публични финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари.

2.18.3 Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси

Основните правомощия на министъра на финансите по отношение на провеждането на държавната политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси са тясно свързани с гарантиране на фискална стабилност, постепенна фискална консолидация, съобразена с икономическия цикъл, поддържане на макроикономическа стабилност и осигуряване на финансиране на основните функции на държавата чрез бюджета, както и разработването на основните бюджетни документи - средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация, съставянето на държавния бюджет на Република България и контролиране текущото му изпълнение. За осъществяване на тези правомощия Министерството на финансите следва целите, свързани с провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика и повишаване ефективността на публичните разходи, като постигането им кореспондира и със стремежа на правителството за устойчива тенденция към подобряване на бюджетната позиция и възстановяване на бюджетния баланс.

Освен това провеждането на политиката е свързано и с дейностите по осъществяване на процесуалното представителство на Министерството на финансите и държавата и провеждането на процедури за избор на процесуален защитник на Република България, както и арбитри по образуваните срещу нея международни арбитражни дела.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Салдо по КФП	% от БВП	-0,5	0	0
2. Рейтингова оценка за България за открит бюджет от Международното бюджетно партньорство (IBP)	Брой точки - индекс	Не се извършва преглед	Не по-малко от достигнатото равнище от 66 с тенденция към повишаване (от проучването през 2019 г.)	Не се извършва преглед

2.18.4 Политика в областта на ефективно събиране на всички държавни приходи

През периода 2019-2021 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Тази област на политика се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции. Приоритет е и развитието на контролната дейност на НАП чрез повишаване на капацитета за осъществяване на контрол в дигитална среда.

В международен аспект данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Основен принос за постигане на целите на политиката имат Националната агенция за приходите и Агенция „Митници”.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективно събиране на всички държавни приходи **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**		
		Проект 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Изпълнение на годишния план за приходите - дял на събраните *на НАП*	%	100,0	100,0	100,0

приходи в общата стойност на *на АМ* планираните приходи	%	100,0	100,0	100,0
2. Дял на подадените по електронен път декларации – по чл. 50 ЗДДФЛ (декларациите по ЗДДС, ЗМ и чл. 92 на ЗКПО се подават задължително по електронен път)	%	45,0	50,0	55,0
3. Относителен дял на декларираните задължения към НАП, погасени в рамките на календарната година, спрямо общия размер на декларираните през годината задължения	%	97,0	97,0	97,0
4. Извършени от НАП контролни производства в дигитална среда:				
- спрямо лица, осъществяващи търговска дейност в интернет;	брой	800	850	900
- в които е използван софтуер за анализ на данни в електронен вид.	брой	675	700	725

2.18.5 Политика в областта на защитата на обществото и икономиката от финансови измами, контрабанда на стоки, изпиране на пари и финансиране на тероризма

Отчитането на степента на изпълнение на целите на политика е в зависимост от приноса на ангажираните институции, чиито показатели са разнородни предвид спецификата на дейността им:

- За нефискалния контрол, осъществяван от Агенция „Митници“ – ефективни мерки срещу:
  - движението на стоки, подлежащи на ограничения и забрани;
  - терористичната и престъпната дейност, включително срещу трафика на наркотици, оръжие и прекурсори;
  - движението на стоки, нарушаващи права върху интелектуалната собственост;
  - измамите и нарушенията на митническото, валутното и акцизното законодателство.
- За провеждане от Държавна комисия по хазарта /ДКХ/ на ясна и дългосрочна политика по отношение развитието на хазарта у нас:
  - проверки и проучвания по подадени искания за издаване на лицензи за организиране на хазартни игри и дейности, чиито брой се очаква през периода 2019-2021 г. да е съответно 2 460, 2 500 и 2 600;
  - проверки на хазартни обекти, игри и дейности, чиито брой се очаква през периода 2019-2021 г. да е по 500 годишно;

- нови интернет страници, чрез които се организират хазартни игри от лица, които не са получили лиценз по Закона за хазарта, включени в списъка, който ДКХ обновява и поддържа на страницата си в интернет, като очакванията са техния брой да намалява през годините от периода 2019-2021 г. съответно на 40, 35 и 30.

- За провеждане на политиката в областта на регулация на финансовите услуги и финансовите пазари чрез усъвършенстване и хармонизиране на българското законодателство с правото на ЕС с цел:
  - изграждането на прозрачни и сигурни финансови пазари;
  - интегрирането на финансовата система на страната във финансовата система на ЕС;
  - запазване на финансовата стабилност;
  - улесняване на достъпа до финансиране на реалната икономика;
  - повишаване защитата на интересите на потребителите на финансови услуги.

2.18.6 Политика в областта на управлението на дълга

Основната цел на провежданата от Министерството на финансите политика в областта на управлението на държавния дълг е насочена към осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост финансиране на държавния бюджет и обезпечаване стабилността на фискалния резерв при оптимално възможна цена и приемлива степен на риск. Усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране, основно чрез емисии на ДЦК на вътрешния пазар, при спазване на годишните дългови ограничения.

Политиката в областта на управлението на държавния дълг през следващите години ще бъде съобразена изцяло с конкретните нужди на държавата от заемен ресурс при запазване устойчивостта на основните дългови параметри. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата конюнктура на вътрешния пазар и профил на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и изглаждане на матуритетната структура на дълга.

За ключови индикатори по политиката в областта на управлението на дълга могат да се третират дълговите ограничения, заложени в Закона за публичните финанси, чиито номинални стойности се определят ежегодно със закона за държавния бюджет:

- максимален размер на новия държавен дълг, поет по реда на ЗДД: за 2018 г. 1,0 млрд. лв. и за 2019 г. 1,0 млрд. лв.;
- максимален размер на държавния дълг към края годината: за 2018 г. под 23,5 млрд. лв., а за 2019 г. 22,2 млрд. лв.;
- максимален размер на новите държавни гаранции, издадени по реда на ЗДД: за 2018 г. до валутната равностойност на 215 млн. лв. и за 2019 г. до валутната равностойност на 215 млн. лв.;

- максимален размер на други нови гаранции: за 2018 г. 0,7 млрд. лв., а за 2019 г. 0,2 млрд. лв.

Освен това, в националното законодателство е възприето и фискалното правило, приложимо за държавите-членки на ЕС, относно ограничението за номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, който към края на годината не може да надвишава 60 на сто от БВП.

Сметна палата

Сметната палата на Република България е държавен орган за независим външен одит в публичния сектор с основна задача да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности. Основният стремеж е към повишаване ефективността на цялостната работа на институцията.

Основната цел на институцията е извършването на независим ефективен и ефикасен одит в публичния сектор чрез прилагане на принципите за почтеност и етика, актуализиране и въвеждане на подходящи процедури и инструменти, включително одитни методологии, за изпълнение на законово установените правомощия на Сметната палата, както и изграждане на система за външен контрол на качеството на одитната дейност.

За да подобри качеството на дейността си Сметната палата си е поставила за цел извършване на ежегодна оценка за осигуряване на качеството на одитната дейност и приемане на Концепция за осигуряване на качеството на одитната дейност и Методика за осигуряване на качеството, като акцентът ще бъде върху надграждане на контрола, осъществяван на различните управленчески нива.

Бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. на Сметната палата е основана на визията за устойчиво изграждане и развитие на основните умения и капацитет, които да позволяват на Върховната одитна институция на Република България да използва оптимално ограничените ресурси и да изпълнява по-ефективно правомощията си, за да постига желаното въздействие – подобряване на отчетността на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно и икономично управление на публичните средства и дейности.

Комисия за финансов надзор

Комисията за финансов надзор /КФН/ е специализиран държавен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор. КФН извършва регулация и надзор на финансовите пазари, които са част от единния европейски пазар на финансови услуги. Комисията за финансов надзор осъществява надзор за спазването на европейското законодателство.

С промени в Закона за Комисията за финансов надзор се промени моделът за финансиране на КФН, като бюджетът на комисията се финансира от такси, които се събират от дружествата. Възприемането на този законодателен подход, при който КФН се издържа самостоятелно, е насочено към осигуряване на необходимите условия за нормалното функциониране на институцията като самостоятелен надзорен и регулаторен орган на небанковия финансов сектор.

Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор над регистрираните одитори, който осъществява периодични проверки на одиторските фирми, които извършват одити на предприятия от обществен интерес, изразяващи се в извършване на проверки за контрол на качеството на услугите с цел постигане на високо качество на предоставяните одиторски услуги. Извършва разследвания, свързани с дейността на одиторите. Осъществява сътрудничество и обмен на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите в другите държави-членки на ЕС.

Комисия за защита на конкуренцията

Комисията е независим специализиран държавен орган, оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията, Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите. КЗК установява нарушения на свободната конкуренция съгласно разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията и/или на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, извършва секторни анализи и застъпничество за конкуренцията. Комисията разглежда и се произнася по жалбите за незаконосъобразност на решения, действия и бездействия на възложители или концеденти в процедури по възлагане на обществена поръчка или концесия съгласно разпоредбите на Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите.

2.19. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ

Народно събрание

Планираните разходи са обвързани със стратегическите цели и приоритети по основни функционални области и програми, които Народното събрание изпълнява в съответствие с конституционните си правомощия.

Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към:

- осигуряване на ефективно представителство и отговорност;
- осигуряване на по-голяма прозрачност и публичност на дейността на Народното събрание;
- въвеждане в законите на изискванията на директивите и на мерките по прилагането на регламентите, включително на рамковите решения; наблюдение и контрол по въпросите на Европейския съюз;
- подобряване качеството на внесените законопроекти и на законодателния процес;
- оценка на въздействието на законите с цел своевременното актуализиране и синхронизиране на нормативната база;
- повишаване ефикасността на парламентарния контрол;
- усъвършенстване на конститутивната функция и парламентарния надзор;

- приоритизиране на международната дейност на Народното събрание и засилване на междупарламентарното сътрудничество;
- адаптиране на администрацията на Народното събрание към потребностите и предизвикателствата на съвременността, вкл. чрез повишаване на тежестта на електронния обмен в дейността на администрацията.

За изпълнението на посочените цели и за осигуряване на по-добро управление, Народното събрание предвижда:

- увеличаване на съвместните инициативи с институции и неправителствени организации;
- провеждане на публични консултации със заинтересованите страни от законодателните промени;
- засилване на юридическия капацитет на администрацията на Народното събрание;
- въвеждане на механизма на оценка на въздействието на законите като инструмент за подпомагане на процеса на вземане на решения и подобряване на качеството, прозрачността, обосноваността и устойчивостта на програмите;
- осигуряване на прозрачност и ясни правила и процедури за избор във връзка с конститутивната функция на Народното събрание;
- хармонизиране на българското законодателство с актовете на Европейския съюз;
- осигуряване на съответствие на разглежданите законопроекти с правото на Европейския съюз;
- участие на Народното събрание в международни програми и инициативи за обмен и обучение на кадри;
- подобряване на прозрачността, координацията, стратегическото планиране и отчетността в Народното събрание;
- повишаване и укрепване на капацитета на администрацията за ефективно функциониране в условията на членство в Европейския съюз.

Министерски съвет

2.19.1 Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз

Политиката в областта на управлението на средствата от Европейския съюз обхваща координацията на дейностите по програмирането, изпълнението, наблюдението и оценката на Споразумението за партньорство и програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, както и на други донорски програми.

Стратегическата цел на политиката е постигане на качествено подобряване на икономическата и социалната среда на българските граждани чрез изпълнение на целите и приоритетите на Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика по рибарство на ЕС и на други донорски програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз				
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Осъществена хоризонтална координация на процеса на програмиране за периода 2021-2027 г.	Изготвен проект на Споразумение за партньорство на Република България за периода 2021-2027 г.	0	1	0
2. Осигурена адекватна нормативна уредба за изпълнение на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ	Брой разработени проекти на нормативни актове, включително актове за изменение и допълнение	0	1	3
3. Функционираща Информационна система за управление и наблюдение	Брой	1	1	1
4. Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим	Брой	270	30	30
5. Администрации, подкрепени за въвеждане на системи за управление на качеството	Брой	0	10	30

За осъществяване на целите на политиката са ангажирани основно дирекциите „Координация по въпросите на Европейския съюз“, „Централно координационно звено“, „Добро управление“ към администрацията на Министерския съвет.

2.19.2 Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България

Областите са административно-териториални единици за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Стратегическата цел е провеждане на ефективна регионална политика и държавно управление по места, осигуряване на съответствие между националните и местните интереси, с оглед създаване на благоприятна среда за живот и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща условия за растеж, заетост и подобряване качеството на живот.

2.19.3 Политика в областта на правото на вероизповедание

Политиката в областта на вероизповеданията се регламентира от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията.

Стратегическата цел е свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи в дългосрочен план.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правото на вероизповедание		**Целеви стойности**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Усвоени държавни субсидии за ремонт и строителство на молитвени домове	хил. лв.	5 475	5 475	5 975
2. Подпомагане на бюджетни инициативи за насърчаване на религиозната толерантност и между религиозния диалог	хил. лв.	25	25	25

За осъществяване на целите на политиката е ангажирана дирекция „Вероизповедания“ към администрацията на Министерския съвет.

2.19.4 Политика в областта на архивното дело

Държавната агенция „Архиви” провежда държавната политика в областта на подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд, както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело. Дейността на институцията е насочена към изпълнение на правителствената програма „Национален архивен фонд“ и Политика в областта на архивното дело.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на архивното дело		**Целеви стойности**		
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Проект 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***
1. Методически архивни изисквания за разработване на система за архивиране на електронни документи, подлежащи на постоянно съхранение	брой	1	1	1
2. Въведени данни в информационната система на държавните архиви (въведени описания на четирите нива на описание и дигитални образи)	брой	420 000	20 001	20 001
3. Реставрирани листове от архивни документи	брой	40 000	40 000	40 000
4. Изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на ДАА	брой	144 000	144 000	144 000
5. Комплектувани постъпления	брой	560	580	590
6. Ремонтирани архивохранилища	брой	2	1	1
7. Оборудвани архивохранилища	брой	3	2	1

За постигане на целите на политиката е отговорна Държавната агенция „Архиви“ – второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерския съвет.

Централната избирателна комисия

Планираните разходи са свързани с изпълнението на дейността на Централната избирателна комисия, като постоянно действащ независим държавен орган, насочен към организиране и произвеждане на законосъобразни избори и референдуми. Разчетите за периода 2019-2021 г. са разработени съобразно действащия Изборен кодекс.

Държавна комисия по сигурността на информацията

Планираните разходи са свързани с изпълнението на възложените функции на Държавната комисия по сигурността на информацията със Закона за защита на класифицираната информация, включващи организиране, изпълнение, координация и контролиране дейностите по защита на класифицираната информация, както и на чуждестранната класифицирана информация.

Комисия за защита от дискриминация

Планираните разходи са свързани с изпълнението на възложените функции на комисията по наблюдение и контрол на спазването на Закона за защита от дискриминация и съответствието на новоприетото законодателство в страната и на подзаконовата нормативна уредба с неговите антидискриминационни разпоредби. Тя също се явява и като национален орган по правата на човека към ООН.

Администрацията на президента

Планираните разходи са обвързани с изпълнението на Програмата за работата на Администрацията на президента по изпълнението на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България.

Целите на Програмата включват:

- Защита и реализация на националните интереси на Република България, чрез активно участие в международните отношения;
- Устойчиво развитие на българската нация и държава;
- Защита на националната сигурност и териториалната цялост на Република България - президентът върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България;
- Усъвършенстване и развитие на съвременна, високо оперативна и високоефективна администрация. Поддържане и модернизиране на сградния фонд и прилежащите площи в съответствие с изискванията за представителност.

Омбудсман

Планираните разходи са предвидени за изпълнението на разнородната и всеобхватна дейност на омбудсмана, чийто основни инициативи са свързани предимно с: правата на човека в местата за лишаване от свобода; правата на децата; правата на хората с увреждания; правата на потребителите; социалните права на гражданите; здравеопазването; образованието; опазването на околната среда.

Основните принципи, от които се ръководи омбудсмана са безпристрастност, независимост, справедливост, утвърждаване на правова държава, защита на най-добрия интерес на детето, преценка по вътрешно убеждение относно спазването на изискванията за добро управление. Предвидените разходи целят финансовото осигуряване на дейността на омбудсмана, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия

Планираните разходи са за обезпечаване дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Комисията е независим държавен орган, който осъществява политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество

Планираните разходи на комисията са за финансиране изпълнението на възложените й функции по противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество, установяване на конфликт на интереси и налагане на санкции и на други мерки в случай на установен конфликт на интереси.

Комисия за защита на личните данни

Планираните разходи са за финансиране дейностите по осъществяване на ефективна защита на физическите лица по отношение на обработването на техните лични данни. Водещ акцент в работата на комисията през следващия тригодишен период е ефективно прилагане на новата европейска правна рамка по защита на личните данни и обезпечаване на нейното реално приложение в националната система за защита на личните данни в Република България.

Национален статистически институт

Отговорността на Националния статистически институт (НСИ) и органите на статистиката е за предоставяне на качествена статистическа информация за целите на разработването, мониторинга и оценяването на различни политики в страната, степента на натовареност на респондентите и разходите за провеждане на изследванията.

Основна цел за развитието на Националната статистическа система (НСС) за периода 2019-2021 г. е да се усъвършенства разработването, производството и разпространението на качествена статистическа информация за всички групи потребители, съобразно техните информационни нужди. НСС на Република България осигурява безпристрастна, обективна, навременна и точна информация за състоянието и тенденциите в развитието на икономиката, социалната сфера, демографията и околната среда.

ОБЩИНИ

В прогнозата за 2019 г. в частта за текущите разходи ***за делегираните от държавата дейности на общините за общи държавни служби*** са предвидени общо средства в размер на 301,8 млн. лв. Спрямо 2018 г. средствата са завишени с 30,3 млн. лв. във връзка с увеличението на възнагражденията с 10% и съответните осигурителни вноски от работодател на кметовете, кметските наместници и служителите в общинската администрация.

Част IV.
Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2019-2021 г.

Политиките в държавния бюджет по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие, повишаване ефективността и подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е привеждане на фискалните показатели и правилата за дълга в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси, както и продължаване на действията за финансово оздравяване с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

Приходите на общините, разчетени с КФП за 2019 г., са завишени със 120,8 млн. лв. спрямо разчетените с КФП за 2018 г. поради очертаващата се тенденция на нарастване на постъпленията от имуществени данъци, приходи и доходи от собственост и общински такси. Най-високи постъпления са предвидени от имуществените данъци – с 60,4 млн. лв. над разчетените в КФП за 2018 г. В тях е отразен и ефектът от увеличението на приходите от данъка върху превозните средства в резултат на направените предложения за промени в ЗМДТ във връзка с регламентиране на нов начин на определяне на данъка за леките и товарните автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т. на базата на два компонента – имуществен и екологичен. Имущественият компонент се определя от ставката на данъка и мощността на двигателя, коригирани с коефициент в зависимост от годината на производство на автомобила, а екологичният компонент представлява коригиращ коефициент, който отразява екологичната категория на автомобила. Запазва се правото на общинския съвет да определя размера на данъка в зависимост от мощността на автомобила в съответните граници, като се предлагат два нови диапазона към съществуващите в закона размери по отношение на най-мощните автомобили, както и диференциране на коефициента за годината на производство на автомобила. Екологичният компонент е свързан с екологичните характеристики на автомобила и осигурява облекчение за собствениците на автомобили, съответстващи на екологични стандарти „Евро 4“ и по-високи и утежнение за останалите с по-ниска екологична категория. Предоставено е правомощие на общинския съвет да определя коефициента за екологична категория в рамките на дефинираните със закона граници. Във връзка с въвеждането на екологичния коефициент е предложено да отпаднат данъчните облекчения за автомобили, снабдени с катализаторно устройство и облекченията за товарни автомобили над 3,5 т, мотоциклети, автобуси и влекачи, съответстващи на екологична категория „Евро 3“, а за тези, съответстващи на екологична категория „Евро 4“ облекчението да се намали на 20%.

Останалите промени в ЗМДТ касаят предотвратяване на некоректното ползване на данъчно облекчение за основно жилище и определяне на данъка върху недвижимите имоти в пълен размер за всички жилища на данъчно задълженото лице при

установяване, че същите са декларирани едновременно като основни жилища, както и облекчаване на административната тежест при осъществяване на сделки с моторни превозни средства, като се предлага нотариусите да извършват проверка за наличието или липсата на задължения за данък върху превозното средство чрез автоматизиран обмен на данни със системата за обмен на информация, поддържана от Министерството на финансите в изпълнение на чл. 5а от ЗМДТ, при посредничество на информационната система на МВР. Очакванията са предложените нормативни промени в ЗМДТ да повлияят благоприятно върху общинските бюджети, като крайният ефект ще зависи от избраните от общинските съвети ставки и коефициенти за облагане в рамките на определените със закона граници.

В разчетите по КФП за 2019 г. са включени и общинските разходи, които като относителен дял достигат 5,3% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 14,2%. Разчетените разходи за местни дейности представляват 46,3% от общите разходи на общините за следващата година.

В проекта на ЗДБРБ за 2019 г. са включени размерите на **основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 3 740,8 млн. лв. Предвиденото увеличение, спрямо приетите със ЗДБРБ за 2018 г. е с 476,7 млн. лв., в т.ч.: на общата субсидия за делегираните от държавата дейности – с 453,7 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 10,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегопочистване – с 3,0 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 10,0 млн. лв.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Закон	от тях:		Прогноза	от тях:		разлика
	2018	местни	делегирани	2019	местни	делегирани	2019-2018
Общо	**3 264 075,1**	**441 630,3**	**2 822 444,8**	**3 740 750,5**	**451 140,6**	**3 289 609,9**	**476 675,4**
обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 780 714,8		2 780 714,8	3 234 390,2		3 234 390,2	453 675,4
обща изравнителна субсидия	284 022,0	284 022,0		294 022,0	294 022,0		10 000,0
трансфер за зимно поддържане и снегопочистване	35 228,1	35 228,1		38 228,1	38 228,1		3 000,0
целева субсидия за капиталови разходи	164 110,2	122 380,2	41 730,0	174 110,2	118 890,5	55 219,7	10 000,0

Средствата за делегираните от държавата дейности се определят по утвърдени от Министерския съвет стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България. Най-голям ръст на разходите има в областта на образованието и науката и в социалната политика, съответно с 377,1 млн. лв. и 32,2 млн. лв.

За постигане на по-коректно разпределение на средствата от държавния бюджет между отделните общини са предвидени ***промени в механизмите за разпределение*** на целевата субсидия за капиталови разходи и на общата изравнителна субсидия.

По механизма за разпределение на общата изравнителна субсидия:

Преди да се пристъпи към предложението за промяна на механизма на разпределение беше направен преглед през годините на прилаганите механизми за определяне на общата изравнителна субсидия.

До 2007 г. основният компонент, който се използва, е за изравняване на постъпленията от местни данъци на един жител до средното равнище за страната, като достъп имат само тези общини, които са под това средно равнище. В механизма от 2007 г. се включва и допълнителен компонент, достъпът до който се определя от средното равнище на текущите разходи за местни дейности (без разходите за персонал и тези за дейност Чистота) на един жител за страната, като право да получават тази част от субсидията имат само общините под средното равнище, а разпределението е на база натурални показатели – брой деца до 5 г., брой възрастни над 65 г. и територия. По механизма от 2007 година 15 общини не получават изравнителна субсидия, като още 4 нямат достъп до основния изравнителен компонент, а получават сума единствено на база на допълнителния компонент.

През 2008 г. механизмът за разпределение на общата изравнителна субсидия претърпява съществени промени, като това е първата година, през която всички общини получават достъп до изравнителна субсидия. Възприет е подход за разпределение на по-голяма част от субсидията на база използване на натурални показатели – брой деца до 5 г. и брой възрастни над 65 г. и стандарти за два вида услуги - детски заведения и домашен социален патронаж, както и разпределение на база територия в кв. км., за сметка на значително редуциране на сумата за изравняване на данъчните приходи до 40% от необходимото изравняване.

Пред следващите години механизмът за разпределение на изравнителната субсидия е сходен с този от 2008 г., като през годините натуралните показатели са сведени до два (брой деца до 5 г. и брой възрастни над 65 г.) и са включвани допълнителни компоненти, които са оказвали влияние върху окончателното разпределение на средствата от централния бюджет за изравнителна субсидия, като изравнителният компонент на субсидията през периода 2011-2018 г. варира от 55-63% от общата сума. Предоставянето на достъп до изравнителна субсидия за всички общини, включително и тези с големи фискални възможности, на база натурални показатели от 2008 г. до момента, води до изместване на целта на изравнителния механизъм и до задълбочаване на различията между отделните общини.

На база на горните изводи, търсейки възможности за по-коректно разпределение на общата изравнителна субсидия, с цел приближаване до нейното основно предназначение, а именно осигуряване на съпоставимо равнище на фискални възможности за предоставяне на необходимите местни услуги в общините, е направено предложение за промяна в механизма за разпределение на общата изравнителна субсидия за 2019 г.

С предложеното изменение в механизма за разпределение на общата изравнителна субсидия по общини е отчетена способността на дадена община да генерира постоянни данъчни приходи, като общините, които са с по-силен фискален капацитет, са лишени от достъп до изравнителна субсидия. С оглед намаляване на различията е предложен подход общините, които са реализирали през преходната година над 120% от средното за страната равнище на постоянни данъчни приходи на един жител, да не получават изравнителна субсидия. Общините, които имат по-нисък фискален капацитет, получават достъп до изравнителната субсидия с цел осигуряване на съпоставимо

равнище на фискални възможности за покриване на разходните потребности по предоставяне на местни услуги на определено качествено ниво, като очакванията са по този начин да се намаляват фискалните дисбаланси на местно ниво.

Предложеният модел за разпределение на общата изравнителна субсидията през 2019 г. за общините с достъп включва 5 компонента, като най-голям дял има компонентът, който осигурява изравняване на разликата между 120% от равнището за страната и постоянните данъчни постъпления на един жител за конкретната община. Останалите компоненти на общата изравнителна субсидия включват: разпределение на база дяловете за разходни потребности на общините с достъп, оценени чрез натурални показатели; компонент за общините, чийто дял на приходите спрямо общите постъпления е по-малък от 25 на сто; компонент за покриване на отрицателни разлики спрямо размера на субсидията, определен със ЗДБРБ за 2018 г., както и допълнителен компонент, който се разпределя за общините, които имат осреднено данъчно усилие над средното за страната.

По така предложения механизъм 19 общини нямат право на достъп до изравнителна субсидия, които условно могат да се разделят на курортни (морски и планински), индустриални и двете най-големи общини – Столична и Пловдив. При тях съществуват различни икономически фактори (големи печеливши предприятия, складови и производствени бази, логистични или търговски центрове; наличие на морски или планински курортни комплекси, седалища на лизингови компании за автомобили и т.н.), които им осигуряват предимство във фискалните възможности за генериране на постоянни данъчни приходи, което предпоставя значително надхвърляне (над 120%) на средното равнище за всички общини. Предоставянето на допълнителни средства за общините с голям фискален потенциал би задълбочило диспропорциите между тях и останалите общини, което е в противоречие с целта на изравнителната субсидия.

По механизма за разпределение на целевата субсидия за капиталови разходи:

При разпределението на *целевата субсидия за капиталови разходи*, основният компонент от нея се разпределя на базата на натуралните показатели по общини за брой населени места, с изключване на местата без население и с население до 10 души, дължина на общински пътища, брой население и територия. Допълнителният компонент осигурява размера на целевата субсидия за капиталови разходи, определен в ЗДБРБ за 2018 г. Достъп до тази част на субсидията имат общините с отрицателна разлика между полученото от сумата по основния компонент и размера на целевата субсидия за капиталови разходи, определен в ЗДБРБ за 2018 г. Предвиден е и допълнителен ресурс за подпомагане на общините от 4-та и 5-та категория за подобряване състоянието на социалната и техническа инфраструктура на територията на общината. Достъп до тази част на субсидията имат всички общини от 4-та и 5-та категория, съгласно утвърдената от министъра на регионалното развитие и благоустройството със заповед № РД-02-14-2021/2012 г. (обн. ДВ, бр. 66 от 28.08.2012 г., изм. и доп., бр. 73 от 02.09.2014 г., бр. 75 от 27.09.2016 г.) категоризация на общините в Република, на основание чл. 36, ал. 2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България и във връзка с т. 4 от Решение № 921 на Министерския съвет от 2011 г. за определяне на критерии и показатели за категоризиране на общините, кметствата, районите и населените места в Република България.

Обхванатите общини от допълнителния компонент от 4-та и 5-та категории са 131 броя и всяка получава допълнително по 25 хил. лв. след разпределението по другите два

компонента. В резултат на това във всичките 131 общини целевата субсидия за капиталови разходи за 2019 г. има ръст спрямо закона за 2018 г., като в 124 от тях ръстът надхвърля общия ръст за страната.

Със ЗДБРБ за 2019 г. се предвижда да отпадне ограничението както за размера, така и за срока, в който кметът на общината, след решение на общинския съвет, може да предложи трансформиране на утвърдената със закона целева субсидия за капиталови разходи в трансфер за други целеви разходи. Предложението е с цел да се даде възможност на общините да приоритизират своите потребности и при необходимост да пренасочат цялата сума за финансиране на неотложни текущи ремонти на общински пътища и на улична мрежа. Отпадането на ограничението в срока дава възможност на общините след приключване на зимния сезон веднага да започнат извършването и разплащането на текущите ремонти.

С Бюджет 2019 и предвидените промени в данъчните закони и в механизмите за разпределение на целевата субсидия за капиталови разходи и на общата изравнителна субсидия се цели създаването на допълнителни условия за укрепването на **финансовата децентрализация на общините**, като мерките са насочени към по-справедлив модел за определяне на бюджетните взаимоотношения на държавния бюджет с бюджетите на общините и налагане на по-справедлив модел на облагане при някои местни данъци и такси, повишаване на събираемостта на приходите от общините и осигуряване на по-голяма самостоятелност и гъвкавост при определянето на местните данъци и такси. Направените промени могат да се използват от общинската администрация като инструмент за провеждане на политики за ограничаване на замърсяването, намаляване на задръстванията и регулиране на трафика, ползването на обществен превоз и за цялостно развитие на градската среда в посоката, в която живеещите във всяка една община решат.

Част V.
Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2019-2021 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз са взети под внимание правилата за програмен период 2014-2020 г., етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение, развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера като обхващат проекти с голям мащаб, реализируеми поетапно във времето с ангажиране на значителен финансов ресурс за тяхното изпълнението.

През планирания период се очаква да се реализират основната част от следните големи проекти по **ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.:** АМ „Струма“ - Лот 3 „Благоевград-Сандански“, „Рехабилитация на железопътната линия Пловдив-Бургас - Фаза 2“, „Модернизация на железопътната линия София-Септември, участък Елин Пелин-Костенец“ и „Разширение на метрото в София: Трета метролиния депо „Ботевградско шосе - бул. Вл. Вазов - Централна градска част – ж. к. „Овча купел“.

По-значимите проекти по **ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.**, чиято същинска реализация се планира за периода 2019-2021 г., са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия”, „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич - фаза 1“ и „Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Асеновград, България“ и „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община.

Оперативна програма „Региони в растеж“ също се характеризира със сериозен размер на разходи за инфраструктура. Най-големите проекти, които ще бъдат реализирани със средства от програмата, са „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г.“, Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“ и Проект за подобрен достъп до спешна медицинска помощ по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Оперативната програма с най-голяма насоченост към бизнеса е **„Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.** Дейностите по тази оперативна програма са свързани със стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, засилване на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия, подкрепа на иновациите, подобряване на бизнес средата и др. По-значимите проекти, които ще се реализират през периода, са: Надграждане и развитие на научно-технологичен парк „София Тех Парк“ и Фаза 2 на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия“.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд (**ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ОП „Добро управление“**) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчаване на по-висока и по-качествена заетост, свързани са с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, с намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България и не на последно място – укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти, те се характеризират със сравнително по-бързото реализиране и съответно равномерен темп на усвояване на средствата и големия брой бенефициенти, към които са насочени.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Основните приоритети по тези програми са в областта на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма и засилване на икономическото сътрудничество между хората и институциите в граничните региони. Очакванията са, че през 2019 година те ще са навлезли в етапа на същинското си изпълнение с последващо увеличаване на разходите през следващите две години от прогнозния период.

По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начина и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране, както и въведеното годишно уравняване на сметки, което оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти в периода 2019-2021 г. ЕК ще превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за периода от 2019 г. до 2022 г. то ще е в размер на 3% от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми без резерва за изпълнение.

С Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета беше въведено и годишно уравняване на сметките с Европейската комисия на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети, които се представят на ЕК до 15 февруари на година „n + 1“. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n – 1“ до 30 юни на година „n“. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравняване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по Оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание:

- етапът на изпълнение на оперативните програми;
- постигнатите резултати по оперативните програми до края на първото полугодие на 2018 г.;
- прогнозите на Управляващите органи за периода 2019-2021 г.;
- изпълнението на прогнозите на Управляващите органи за минали години;
- спецификите на отделните оперативни програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- договорените до момента средства по отделните оперативни програми;
- плавното адаптиране на системите за управление и контрол към национална нормативната уредба.

Прогнозите са съобразени и с факта, че в края на 2019 година почти пред всички оперативни програми стои предизвикателството за достигане на праговете, съгласно условието за автоматично освобождаване от ангажимент (т. нар. правило N+3).

Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% от

сертифицираните разходи преди годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети.

По отношение на разходите по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) и Норвежкия финансов механизъм (НФМ), прогнозите са индикативни и обхващат разходи във връзка с планиране и провеждане на мероприятия, предхождащи обявяването на поканите за програмен период 2014-2021 г. разходи, свързани с дейностите на отделните органи и програмни оператори за подготовка и управление на програмите, както и плащания към бенефициенти по вече сключени договори.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2021 г.

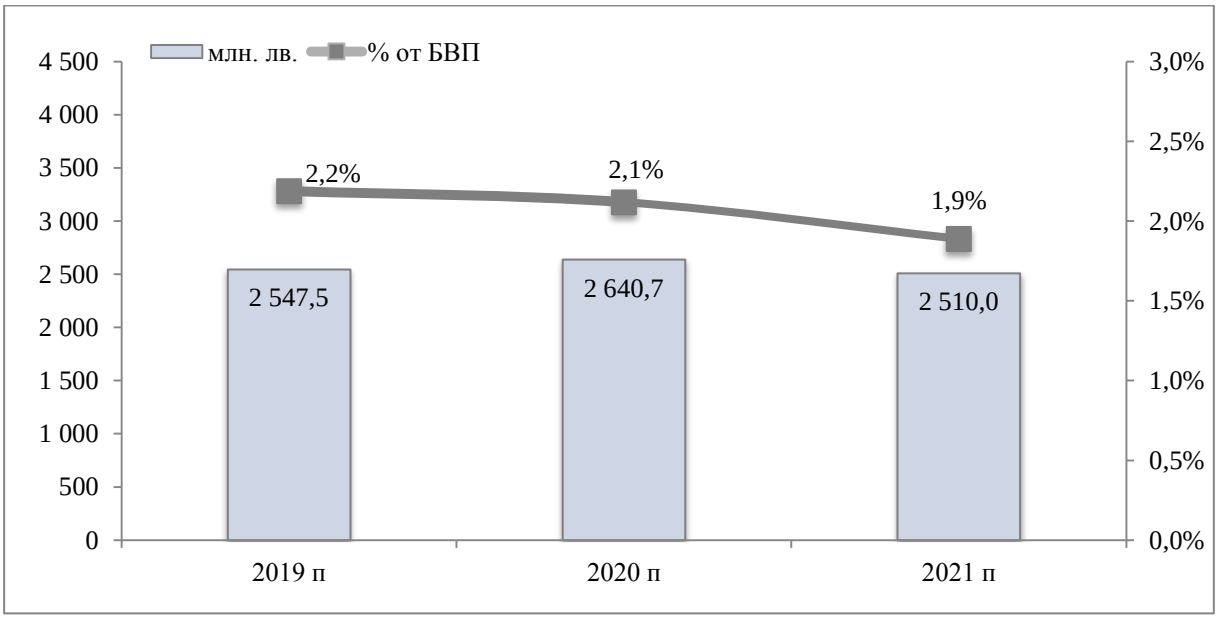

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за периода 2019-2021 г. по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които държавата-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;

- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;
- До 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравняване на сметките;
- Предварителното годишно финансиране, което се очаква да получи/ възстанови България след годишното уравняване на сметките.

По отношение на приходите от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм за периода 2014-2021 г., Офисът на ЕИП и НФМ превежда средства два пъти в годината на база прогнози, изготвени от Програмните оператори за индикативния размер на разходите по програмите.

Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2021 г.

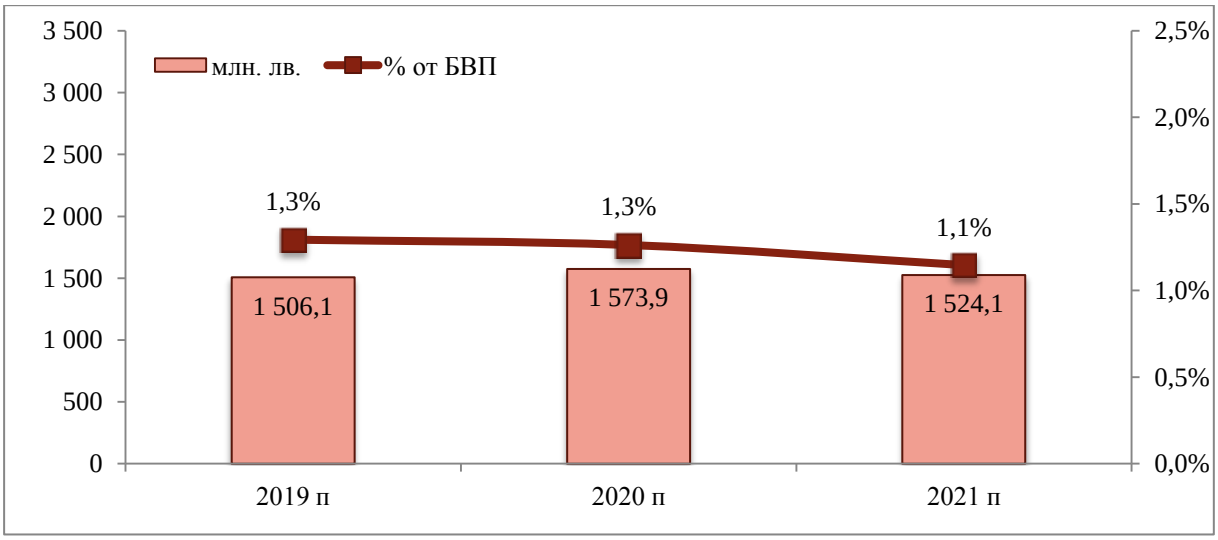

2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2019-2021 г. по програмите, финансирани от ЕС, са взети под внимание определеният индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: за 2019 г. – 2 697,2 млн. лв.; за 2020 г. – 2 724,6 млн. лв. и за 2021 г. – 2 544,7 млн. лв.

Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2021 г.

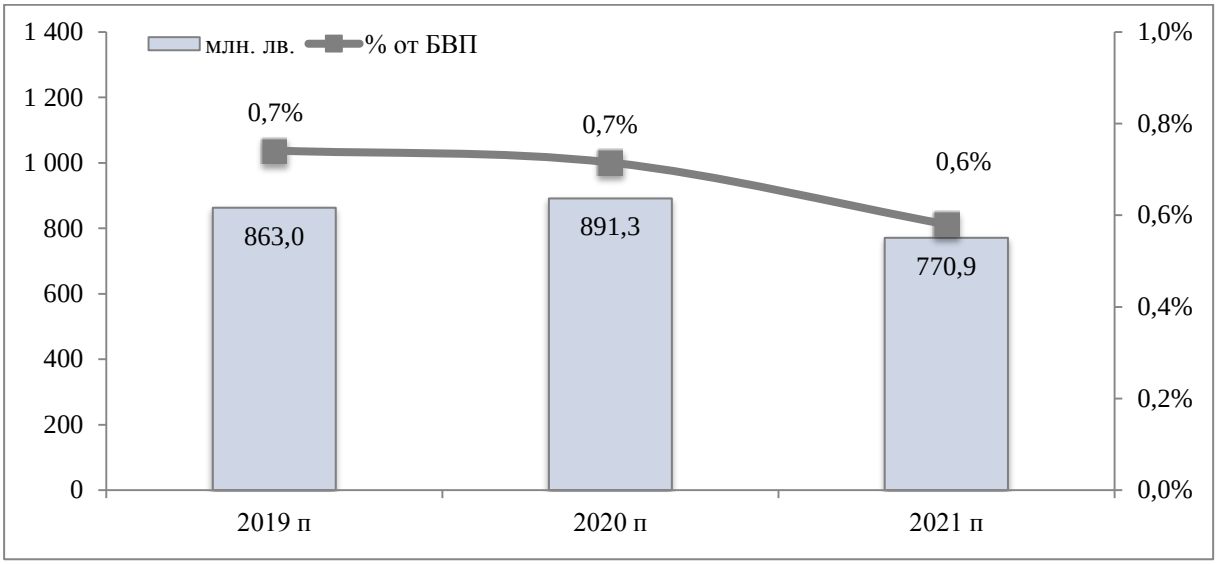

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2019-2021 г. са, както следва: за 2019 г. – 2 989,2 млн. лв.; за 2020 г. – 2 870,6 млн. лв. и за 2021 г. – 2 801,6 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2021 г.

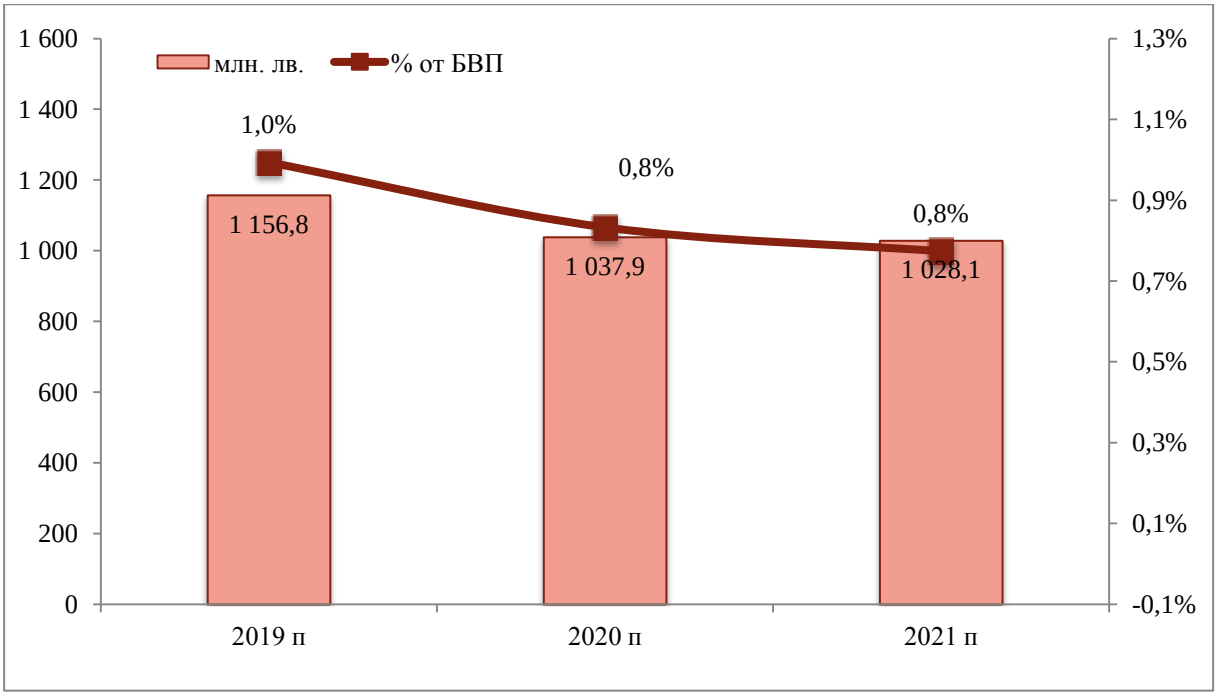

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2019 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 554,4 млн. лв. – директни плащания на земеделски стопани за сметка на ЕС. През 2020 г. директните плащания ще възлизат съответно на 1 557,4 млн. лв. и 1 557,4 млн. лв. за 2021 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2019-2021 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за лозаро-винарския сектор, пчеларство, плодове и зеленчуци и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2019 г. е в размер на 135,4 млн. лв., от които 79,8 млн. лв. са средства от ЕС и 55,6 млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за 2020 г. е в размер на 128,0 млн. лв., от които 77,2 млн. лв. са средства от ЕС и 50,8 млн. лв. представляват национално съфинансиране, а за 2021 г. – 113,8 млн. лв., от които 75,4 млн. лв. са средства от ЕС и 38,4 млн. лв. представляват национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“, „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма по пчеларство“, „Промоционални програми за земеделски продукти“ и Схема „Оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2019 г. – 1 260,5 млн. лв., от които 1 029,9 млн. лв. са средства от ЕС и 230,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2020 г. – 1 124,2 млн. лв., от които 923,6 млн. лв. са средства от ЕС и 200,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2021 г. – 1 097,8 млн. лв., от които 896,4 млн. лв. са средства от ЕС и 201,4 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2019-2021 г.

млн. лв.

	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Средства от ЕС	2 664,2	2 558,2	2 529,3
Национално съфинансиране и авансови плащания	286,2	251,4	239,8
Общо	**2 950,4**	**2 809,6**	**2 769,1**

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2019-2021 г.

млн. лв.

	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Средства от ЕС	30,1	46,7	25,5
Национално съфинансиране и авансови плащания	8,6	14,3	7,0
Общо	**38,7**	**61,0**	**32,5**

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС

С актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори, като например: Европейски фонд „Вътрешна сигурност“, Европейски фонд „Убежище, миграция и интеграция“ *(в Многогодишната финансова рамка на ЕС в областта вътрешни работи за програмен период 2014-2020 г. европейските фондове „Убежище, миграция и интеграция“ „Вътрешна сигурност“ са два финансови инструмента в област Полиция и област Външни граници и визи.)*, различните програми в областта на защитата на границите и контрол на миграционните процеси, Програма за Бизнес развитие, иновации и малки и средни предприятия, Програма „Фискалис 2020“, Програма „Митници 2020“, Програма „Национална франкофонска инициатива (2019-2021)“, Програма „Хоризонт 2020“, Програма за „Европейски потребителски център България“, Програма „Еразъм+“, Програма за ЕДЕН, различните програми в областта на земеделието и селските райони; различните програми в областта на защитата на националната сигурност, различните програми за трансгранично и междурегионално сътрудничество, различните проекти по Механизма за свързване на Европа и др.

Основен бенефициент по Механизма за свързване на Европа (МСЕ) е НК „Железопътна инфраструктура“, която изпълнява следните проекти: Проект „Развитие на железопътен възел София: железопътен участък – София - Волуяк“; Модернизация на железопътната линия София – Пловдив в участъка София – Елин Пелин; Модернизация на железопътната линия София – Пловдив в участъка Костенец – Септември; „Развитие на железопътен възел Пловдив“ и Проект „От Изток към Запад. Достъп до Коридор ОИС чрез Основно пристанище Бургас: проучвания за завършване на пристанищната инфраструктура и железопътните връзки“.Освен това бенефициент по МСЕ е и Агенция „Пътна инфраструктура“, която изпълнява Проект „АМ „Калотина – София”, участък от км 1+000 до км 15+500”.

Друг бенефициент по МСЕ е Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“, която изпълнява Проект „Техническа помощ за ревизиране и допълване на предпроектни проучвания, относно подобряване на навигационните условия на общия Румъно-Български участък на р. Дунав“ – FAST Danube и Проект „FAIRway Danube“. Ще се изпълняват пилотни дейности по проучване, маркиране, управление на вътрешните водни пътища и прогнозиране на водните нива, както и прилагане на иновативни подходи.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

(в млн. лв.)

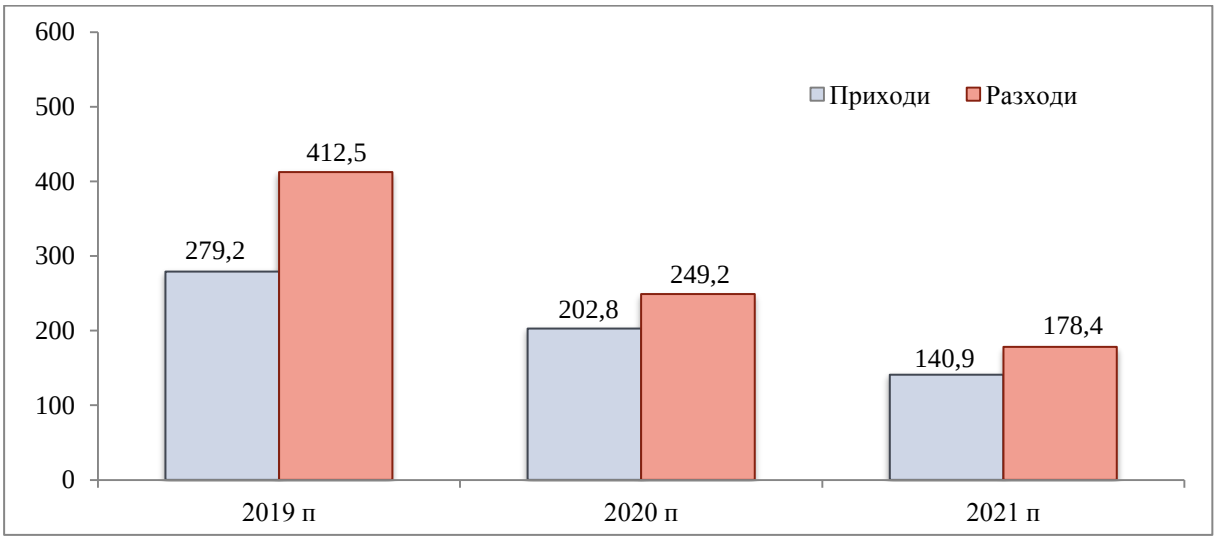

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2019-2021 г. е както следва: 1 282,1 млн. лв. за 2019 г., 1 402,9 млн. лв. за 2020 г. и 1 645,3 млн. лв. за 2021 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на Решението на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което влезе в сила от 1 октомври 2016 г. и породи действие със задна дата от 1 януари 2014 г.

Прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2019-2021 г. е изготвена въз основа на следните прогнозни данни:

- Данни за бюджетните кредити за плащания на ЕС за периода 2019-2020 г. от приложението към Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Техническа корекция на финансовата рамка за 2019 г. в съответствие с промените в БНД (ЕСС 2010) (Членове 6 и 7 от Регламент № 1311/2013 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2014-2020)“ (документ COM(2017) 282 final) и за бюджетните кредити за поети задължения за 2021 г. в предложението на Европейската комисия за МФР за периода 2021-2027 г.;
- Прогнозни данни за приходите от мита за България, основаващи се на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване на обхвата на

споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, очаквания за негативни ефекти от „търговските войни“ на САЩ главно за сметка на налаганите свръх-мита, очаквания за устойчив ръст в периода 2019-2021 г. на цените на почти всички борсови стоки по данни на Световната банка, както и на данни за периода 2019-2021 г. от есенната макроикономическа прогноза;

- Прогнозни данни за базата на данъка върху добавената стойност (ДДС) за България за целите на собствените ресурси на ЕС за периода 2019-2021 г.;
- Прогнозни данни за брутния национален доход (БНД) на България за периода 2019-2021 г. от есенната макроикономическа прогноза за периода 2018-2021 г.;
- Прогнозни данни за приходите от мита, базите на ДДС и БНД (по Европейската система от сметки (ЕСС 2010) на останалите държави членки от одобрените прогнози за 2019 г. от Консултативния комитет по собствени ресурси – подкомитет „Прогнози” на 18 май 2018 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2019-2021 г.:

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопропорционално изменение в общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС следва да се има предвид, че нарастването на т.нар. „ДДС-база“ на съответната държава-членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничено до 50% от брутния й национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса й на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради структурата на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимообвързаността между елементите й, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита, държавите членки ще превеждат (през месец n+2) в бюджета на ЕС 80% от реално събраните суми (през месец n).

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за брутния национален доход на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им и др.

Към настоящия момент не са приключили преговорите по оттеглянето на Обединеното кралство и не са ясни резултатите от споразумението за напускане на ЕС, което следва да се сключи съгласно член 50 на Договора за ЕС. Въз основа на развитието на преговорите по напускането на Обединеното кралство представената прогноза е направена при допускането, че през 2019 г. и 2020 г. Обединеното кралство ще продължи да плаща полагащите му се вноски в бюджета на ЕС в съответствие с действащото законодателство и поетите правни ангажименти по време на членството му, т.е. прогнозата се основава на допускането, че през 2019 г. и 2020 г. няма да има промени нито в разходната, нито в приходната страна на бюджета на ЕС в тази връзка. Прогнозата за 2021 г. е изготвена при следните допускания: размерът на бюджета ще е равен на бюджетните кредити за поети задължения за 2021 г., посочени в предложението на Европейската комисия за МФР за периода 2021-2027 г., Обединеното кралство няма да участва във финансирането на бюджета на ЕС и 27-те държави членки ще финансират корекцията в полза на Обединеното кралство (от предходната година).

След 2020 г. се очакват промени в законодателството за собствените ресурси на база на предложения от Европейската комисия законодателен пакет за собствените ресурси от 2 май 2018 г., но преговорите по тези документи, както и по предложението на ЕК за новата многогодишна финансова рамка, определяща размера на разходите по бюджета на ЕС, са в начална фаза. Размерът на бъдещата вноска на България ще зависи от постигнатите резултати от преговорите по МФР и по предложението на ЕК за Решение за собствените ресурси. Настоящата прогноза е изготвена изцяло въз основа на настоящото законодателство в областта на собствените ресурси поради посочената по-горе несигурност във връзка с ранната фаза в преговорите за МФР 2021-2027 г. и вероятността новото законодателство да влезе в сила по-късно със задна дата от 1 януари 2021 г., както и във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС[20] за периода 2019-2021 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА 2.0[21] [22]. Оценявани са ефекти[23], дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

[20] Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми.

[21] Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0

[22] Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

[23] Цялостните ефекти от изпълнението на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	Ефект към 2021 г.
БВП	4,6%
Износ на стоки и услуги	0,7%
Внос на стоки и услуги	10,3%
Текуща сметка, % от БВП	-5,0 пр.п.
Частно потребление	5,6%
Частни инвестиции	18,5%
Заетост (15-64 г.), хил.	7,3%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3,4 пр.п.
Средна работна заплата	3,2%
Инфлация по ХИПЦ	1,1 пр.п.
Бюджетен баланс, % БВП	0,4 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

Оценениятобщ ефект върху българската икономика от планираното усвояване на средствата от ЕС е положителен, като към 2021 г. нивото на БВП се очаква да бъде с 4,6% по-високо в сравнение със сценария, при който тези средства не се оползотворят.

Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно, допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Позитивният ефект върху въпросните основни компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 18,5% за частните инвестиции и 5,6% за частното потребление. Същевременно, по-високото равнище на БВП се предвижда да бъде съпътствано от слабо ускоряване на инфлацията от 1,1 пр.п. към 2021 г.

По отношение на пазара на труда, симулациите показват допълнителен ръст от 3,2% в средната работна заплата и 7,3% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2021 г. се очаква да е с 3,4 пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два. От една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции.

Анализът показва, че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до подобряване на бюджетния баланс с 0,4 пр.п. от БВП към 2021 г. Това се дължи на по-благоприятната икономическа конюнктура и съпровождащото разширяване на данъчната база в резултат на предвидените допълнителни инвестиции от средствата от ЕС. Така приходите в

държавния бюджет се очаква да надвишат преките правителствени разходи, обвързани със съфинансиране на инвестиционните проекти.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускореният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 10,3% към 2021 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-скромен допълнителен ръст (0,7%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното проявление на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 5,0 пр.п. от БВП.

Част VI.
Политика по дълга и финансирането за периода 2019-2021 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг[24] за следващия тригодишен период ще бъде насочена към осигуряване необходимите средства за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост финансиране на бюджета и обезпечаване на стабилността на фискалния резерв при оптимално възможна цена и приемлива степен на риск.

По-високото ниво на фискалния резерв към края на първото полугодие на 2018 г., продължаващата фискална консолидация и залегналите основни цели на фискалната политика за поддържане на близка до балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт дават възможност за провеждане на гъвкава политика по управлението на държавния дълг, съобразена както с конкретните пазарни условия при минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета, така и с намаляващата необходимост от дългово финансиране при запазване устойчивостта на основните дългови параметри.

Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата конюнктура на вътрешния пазар на ДЦК и профил на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и изглаждане на матуритетната структура на дълга. Планира се дълговото финансиране на бюджета да бъде обезпечено основно на местния пазар от емисии на ДЦК, както и посредством усвоявания по вече договорени държавни заеми, които са с целево предназначение за съфинансиране на проекти за програмния период 2014-2020 г., изпълнявани със средства от ЕС.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

В края на полугодието на 2018 г. номиналният размер на държавния дълг намалява до 22,3 млрд. лв., в сравнение с нивото от 23,5 млрд. лв., отчетено в края на 2017 г., а съотношението на държавния дълг към БВП до 20,6%, при 23,3% в края на предходната година. Въз основа на очакваното изпълнение на дълговите параметри към края на бюджетната година се предвижда държавният дълг да отбележи спад до 22,2 млрд. лв. или под прага на предвиденото в закона за държавния бюджет за 2018 г. дългово ограничение от 23,5 млрд. лв., което се дължи на извършените погашения по дълга без поемане на нов държавен дълг.

[24] Дългът по Закона за държавния дълг и останалите форми на дълг съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 479/2009 от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, който се поема и изплаща от централния бюджет и от лицата, чиито бюджети са част от държавния бюджет, включително чрез сметките им за средствата от Европейския съюз.

В сравнение с нивата през 2017 г., към края на юни 2018 г. се наблюдава по-значително намаление при вътрешния дълг, който от 6,7 млрд. лв. намалява до 5,6 млрд. лв., а външният дълг бележи спад от 16,8 млрд. лв. до 16,7 млрд. лв. Към края на бюджетната година се очаква вътрешният държавен дълг да намалее до 5,5 млрд. лв., а външният - да запази нивото си от 16,7 млрд. лв.

В *матуритетната структура на дълга* към края полугодието на 2018 г. превес имат дългът със срочност от 5 до 10 г. – 45,1% и дългът със срочност от 1 до 5 г. – 32,1%, следвани от дълга със срочност над 10 г. – 17,6% и краткосрочния дълг с матуритет до 1 г. – 5,3%. Към края на бюджетната година се очаква слабо изменение във всички матуритетни сегменти, изразяващо се в увеличение на дела на дълга със срочност от 1 до 5 г. до 34,5%, за сметка на намаляването на дълга със срочност от 5 до 10 г. до 44,4%, на дълга със срочност над 10 г. до 16,8% и на дълга със срочност до 1 г. до 4,3%.

В *структурата на дълга по инструменти*, към края на полугодието на 2018 г., основен дял заемат облигациите, емитирани на МКП – 58,2%, следвани от ДЦК, емитирани на вътрешния пазар – 25,3% и кредитите – 16,5%. В структурата на кредитите най-голям е делът на държавните заеми – 48,7%, следвани от държавни инвестиционни заеми – 35,9% и прехвърляемите заеми „Schuldschein“ – 15,4%. Към края на бюджетната 2018 г. се очаква делът на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар, да намалее до 24,6%, като се увеличи делът на облигациите, емитирани на МКП, и на кредитите съответно до 58,5% и 16,9%.

Лихвената и валутна структура на дълга към края на м. юни 2018 г. запазват ясно изразения превес на задълженията с фиксиран лихвен процент – 95,8% (при 95,5% в края на 2017 г.) и стабилизиране на големия относителен дял на евровия и левовия компонент на дълга – 99,4% (99,4% и в края на 2017 г.). Към края на 2018 г. се очаква делът на дълга с фиксиран лихвен процент да нарасне до 96,1%, за сметка на намалението на дела на задълженията с плаващ лихвен процент до 3,9%. Дългът с плаващи лихви е обвързан с 6-месечния LIBOR на еврото (3,7%), с 6-месечния LIBOR на щ.д. (0,1%) и с 6-месечния EURIBOR (0,1%).

Изпълнението на държавния бюджет през полугодието на 2018 г. и отчетеното положително салдо по консолидираната фискална програма, са предпоставка за намалената необходимост от осигуряване на финансов ресурс от дългови източници. Акумулираният ресурс във фискалния резерв ще позволи безпроблемното обслужване на дълга до края на 2018 г., в съответствие с договорените амортизационни планове, без да се налага обезпечаване на дългово финансиране на бюджета под формата на ДЦК. До края на годината се очаква да постъпят средства по вече договорени заемни споразумения, в общ размер на 226,1 млн. лв. (в т.ч. по държавни заеми – 195,6 млн. лв. и по държавни инвестиционни заеми – 30,5 млн. лв.)

И през следващия тригодишен период се предвижда при поемането на нови правителствени задължения да се запази тенденцията за поемане на дълг с фиксирани лихвени купони, деноминиран в лева и евро, с цел минимизиране на лихвения и валутен риск при бъдещото обслужване на дълга. Изборът на матуритетната структура на новите дългови книжа ще бъде съобразен с преобладаващите пазарни условия, инвеститорското търсене и съществуващия погасителен профил на държавния дълг. Целта на емисионната политика на вътрешния пазар през периода ще бъде да обезпечи рефинансирането на падежиращия се дълг.

През периода 2019-2021 г. дълговото финансиране на бюджета под формата на ДЦК се планира да бъде в рамките на 0,8-1,0 млрд. лв. годишно, базирано на размера на

падежиращия дълг в обращение (1,1-1,4 млрд. лв. годишно). Предвижда се емисионната активност на вътрешния пазар да обезпечи предстоящите падежи по вътрешните емисии на ДЦК. Изборът на матуритетната структура на новите дългови книжа ще бъде съобразен с преобладаващите пазарни условия и инвеститорското търсене.

В допълнение към финансирането с ДЦК, през периода 2019-2021 г. са предвидени и усвоявания на средства по вече договорени държавни заеми общо в размер на 300,0 млн. евро (586,7 млн. лв.), в т.ч. 150,0 млн. евро по Финансов договор между Република България и Европейската инвестиционна банка (България съфинансиране по Фондовете на ЕС 2014-2020 г. /СПЗ/) и 150,0 млн. евро по Рамково споразумение за заем между Банката за развитие на Съвета на Европа и Република България, механизъм за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от ЕС по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмния период 2014-2020 г.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2019-2021 г. се очаква намаление на държавния дълг от 22,2 млрд. лв. през 2019 г. до ниво от 22,0 млрд. лв. към края на 2021 г., респективно от 19,1% до 16,5% от прогнозното ниво на БВП.

Лихвените разходи за обслужването на държавния дълг през полугодието на 2018 г. са в размер на 406,5 млн. лв. (от които 283,1 млн. лв. по външния и 123,4 млн. лв. по вътрешния). Към края на 2018 г. се прогнозира лихвените разходи по дълга да намалеят до 650,0 млн. лв. (в т.ч. 428,4 млн. лв. по външния и 221,6 млн. лв. по вътрешния), в сравнение с нивото, отчетено към края на 2017 г. (754,6 млн. лв.). През следващите три години се предвижда лихвените разходи да не надвишават изплатените през текущата година и съотношението им спрямо прогнозния БВП да се запази в рамките под 1,0%.

Граф. VI-1: Съотношение на лихвените разходи към БВП

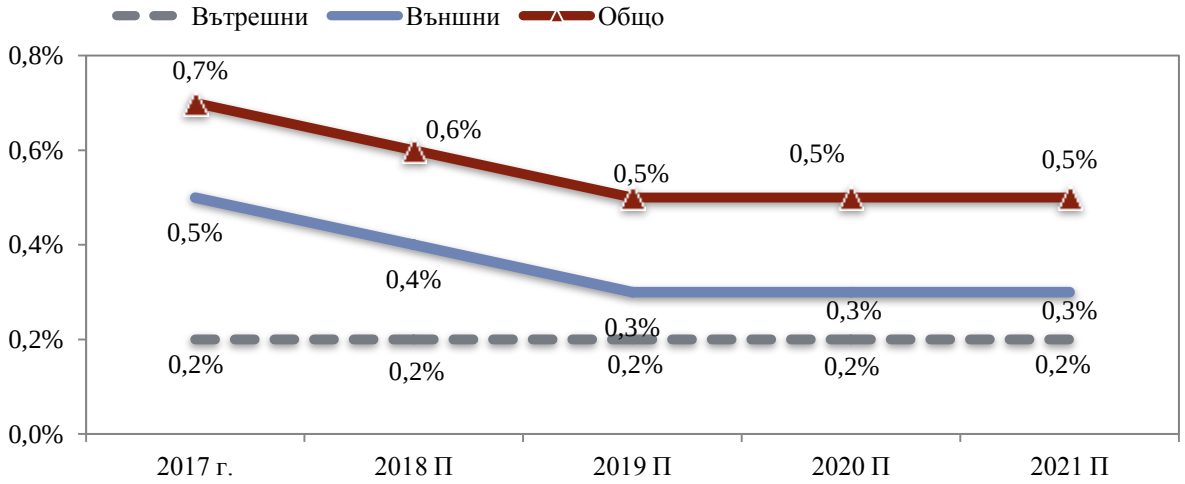

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на полугодието на 2018 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 1,9 млрд. лв., като бележи намаление в сравнение с края на 2017 г. (2,0 млрд. лв.), съответно съотношението му към прогнозния размер на БВП достига до 1,8% при 2,0% в края на предходната година. Основната част от него се формира от външни

държавногарантирани заеми, като отчетеното намаление е вследствие на извършени погашения по тях.

По отношение на поемането на нови държавногарантирани заеми през периода 2019-2021 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност, в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката. След пълното усвояване на заемите по стартиралите проекти се предвижда държавногарантираният дълг плавно да започне на намалява до ниво от около 1,2% от БВП в края на 2021 г.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2019-2021 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг от първостепенните разпоредители с бюджет, както и по договори за заеми за финансиране на проекти по оперативните програми чрез финансови инструменти от финансови посредници, избрани от „Фонд мениджър на финансови инструменти в Република България“ ЕАД.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

4.1. УСВОЯВАНИЯ ПО ДЪРЖАВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ЗАЕМИ

През 2019 г. в централния бюджет са разчетени приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо в размер на 4,6 млн. лв.

Общо разчетените разходи по държавните инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 77,8 млн. лв., в т.ч. 34,0 млн. лв. за разходи за лихви и 43,8 млн. лв. за изпълнението на съответните проекти.

За 2019 г. разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 163,1 млн. лв.

Разпределението на средствата е по държавни инвестиционни заеми, които се администрират по бюджетите на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на енергетиката, Министерството на икономиката, Министерството на околната среда и водите и Министерството на образованието и науката.

4.2. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). Предвидените в държавния бюджет за 2018 г. средства за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ са в размер на 110,0 млн. лева.

За периода 2019-2021 г. се предвижда увеличаване на размера на средствата както следва: 115,0 млн. лв. за 2019 г., 120,0 млн. лв. за 2020 г. и 125,0 млн. лв. за 2021 г., съгласно предложението на Министерство на икономиката и на „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД (БАЕЗ).

При прогнозирането на заложените суми са взети предвид финансовата и икономическата обстановка, развитието на търговските взаимоотношения и бизнес стратегията на предлаганите застрахователни продукти от БАЕЗ по дейността съгласно ЗЕЗ. За дейността на БАЕЗ е от изключително голямо значение дружеството да разполага с достатъчно голям размер на заделените средства, за да може да разширява дейността си и да разчита на достатъчно голям застрахователен капацитет. Това дава възможност на БАЕЗ да сключи индивидуални договори за големи застрахователни обеми. Постепенното увеличаване на заделените средства в бюджета е пряко свързано с бизнес-програмата на БАЕЗ, както и с разширяване на дейността и осигуряване на застрахователно покритие по сключените застрахователни договори.

4.3. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ

Прогнозните приходи по държавния бюджет от приватизация и следприватизационен контрол за периода 2019-2021 г. са съответно 4,69 млн. лв. за 2019 г., 4,19 млн. лв. за 2020 г. и 35,0 млн. лв. за 2021 г.

4.4. ФИСКАЛЕН РЕЗЕРВ

Съгласно дефиницията за показателя „Фискален резерв“ в т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в неговия обхват се включват средствата по банкови сметки на бюджетните организации без тези на общините и техните разпоредители с бюджет, активите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (ДФГУДПС), вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други финансови активи.

Минималният размер на показателя „Фискален резерв“ е определен на база необходимите средства на разположение към 31.12.2019 г. за обезпечаване на наличностите на ДФГУДПС и текущите ликвидни нужди на бюджета за месец януари 2020 г. Следва обаче да се подчертае, че минималният размер на фискалния резерв не представлява целева стойност за показателя към даден период. Той представлява минимален праг за показателя, който има за цел да минимизира рисковете от ликвидни проблеми в краткосрочен хоризонт.

На тази база се предвижда запазване на определения към момента праг за минималния размер на фискалния резерв за 2018 г. Предлага се минималният размер на фискалния резерв към 31.12.2019 г. да бъде в размер на 4,5 млрд. лв.

Част VII.
Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК[25].

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо, подсигуряваща ниво на правителствения дълг до 60% от БВП през 2032 г.

Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в текущия първичен баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението.

Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването на населението върху публичните финанси.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 2019 г.

	S1	S2
Стойност, от която:	-4,4%	0,0%
Начална бюджетна позиция	-1,1%	0,2%
Дългово ограничение	-2,7%	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,6%	-0,2%

Източник: МФ

По оценки на Министерството на финансите стойността на индикатора S1 за 2019 г. е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК[26] означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на

[25] Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2015.

[26] Референти стойности заложени в Доклада за фискална устойчивост 2015 (Fiscal Sustainability Report 2015), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2.5 – умерен риск; S1>2.5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 също съответства на нисък риск за фискалната устойчивост поради благоприятна начална бюджетна позиция свързана с положителния първичен баланс.

Демографските промени, свързани със спад на населението в трудоспособна възраст, представляват основно предизвикателство пред публичните финанси в дългосрочен план поради увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Ефектът от застаряването на населението ще бъде почувстван по линия на баланса на приходите и разходите по бюджета на държавното обществено осигуряване. Застаряването на населението ще се отрази в намаление на работната сила, на заетите и от там на броя на осигурените лица, които плащат осигурителни вноски. Провежданата пенсионна реформа ще ограничи тези негативни ефекти. Разходите за здравеопазване се очаква също да нараснат в резултат на увеличаващия се дял на хората във възрастовата група 65+, тъй като разходите за лечение на човек от тази група са най-високи. Останалите разходи, свързани с демографските процеси, като разходи за образование и за социални грижи, не се очаква да имат сериозно отрицателно влияние върху бюджетните разходи.

Изводите на ЕК за България, от Мониторинговия доклад[27] , относно устойчивостта на дълга на държавите-членки на ЕС, публикуван през м. януари 2018 г., се припокриват с изложения анализ. Според ЕК не се очертават рискове за фискалната устойчивост на България в средносрочен план, благодарение на благоприятната начална бюджетна позиция и ниското начално ниво на правителствен дълг към БВП. В дългосрочен план рисковете пред устойчивостта също са ниски.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

1.1.1 Структурен бюджетен баланс

Оценката за структурния бюджетен баланс за 2017 г. е излишък в размер на 1,1% от БВП за 2017 г. (при 0,4% от БВП през 2016 г.). Подобрението на бюджетната позиция в структурно изражение през изминалата година кореспондира със свиването на отрицателното отклонение от потенциала, като от 0,5% от БВП през 2016 г. то достига до теоретичното потенциално равнище на производство през 2017 г. (индикаторът „отклонение от потенциала“ се оценява на нула). През настоящата година се очаква бюджетният излишък в структурно изражение да намалее до 0,4% от прогнозния БВП, с фискална експанзия съответно в размер на 0,7 пр.п. През 2019 г., фактическото бюджетно салдо на начислена основа преминава на отрицателна територия (-0,2%), поради значителната промяна в някои разходни политики, вследствие на което се очаква и допълнителен фискален стимул в размер на 0,7 пр.п. до структурен дефицит от 0,3% от БВП. През 2020 и 2021 г. прогнозата за коригираното, спрямо фазата на икономическия цикъл и еднократни ефекти, бюджетно салдо е за излишък съответно в размер на 0,4% от БВП за всяка от годините.

През разглеждания период оценката за структурното бюджетно салдо е за преобладаващи излишъци, с което фискалната политика остава далеч по-

[27] Debt Sustainability Monitor 2017, EC, January 2018, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip071_en.pdf

консервативна от максимално допустимата цел за структурен бюджетен дефицит (1,0% от БВП). По този начин се осигурява устойчивост на публичните финанси в средносрочен план, както и необходимия буфер в краткосрочен план, в случай на неочаквано влошаване на фактическия бюджетен баланс.

Граф. VII-1: Фискална позиция

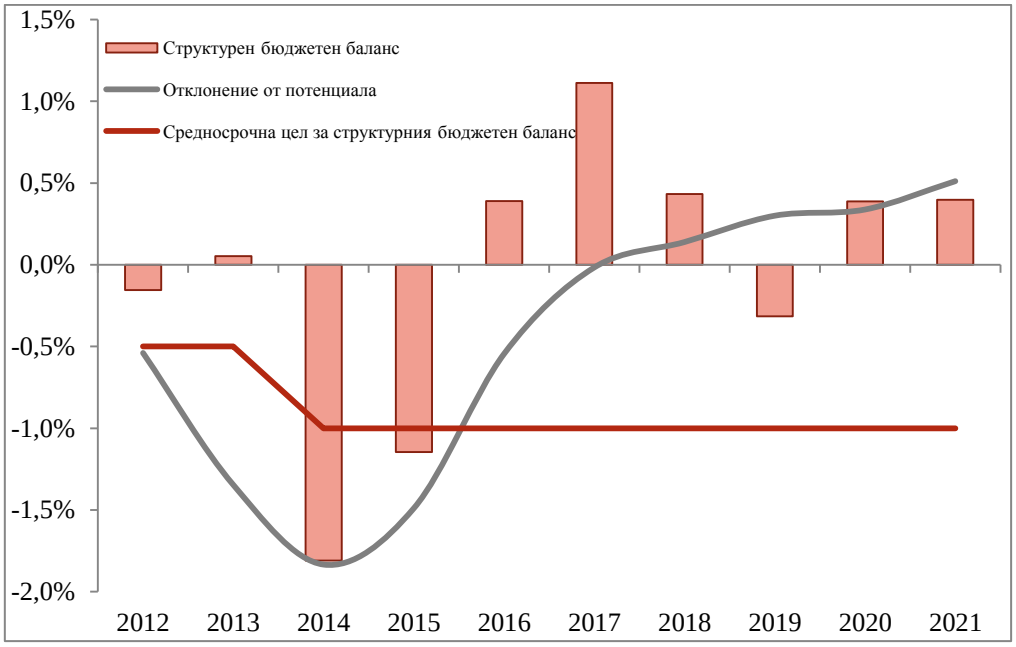

Източник: МФ, собствени изчисления

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията по ПСР и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология за т. нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. През 2018 г., както и в прогнозния период 2019-2021 г., се очаква България да преизпълнява средносрочната си бюджетна цел, поради което според правилата за фискално управление в ЕС е допустимо временно надхвърляне на референтното нарастване на разходите над потенциалния растеж на БВП. Според изчисленията на ЕК това референтно нарастване е в размер на 2,2% за 2018 г. Въпреки това, през 2018 и 2019 г. се планира растежът на коригираните бюджетни разходи, нетно от ефекта на приходните дискреционни мерки, да се запази на нива под 2,2% и по този начин да бъде в съответствие с правилото.

Изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС се оценява съответно на -2,5% за 2018 г., 0,6% за 2019 г., 1,0% за 2020 г. и 0,7% за 2021 г. Цитираните стойности се основават на актуализираните прогнози за бюджетните параметри, представени по методологията ЕСС 2010, както и на дефлатора на БВП за съответната година от последната макроикономическа прогноза на МФ.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

През първата половина на 2018 г. бюджетният резултат по консолидираната фискална програма бе положителен в размер на 1,7 млрд. лв. (1,6% от прогнозния БВП).

Заложената със ЗДБРБ за 2018 г. цел бе бюджетен дефицит на касова основа в размер на 1,1 млрд. лв. (1,0% от БВП). Динамиката на потреблението на домакинствата за полугодието (номинален растеж от 11,9% спрямо полугодието на 2017 г.), както и тази на вноса на стоки в номинално изражение (нарастване от 7,2%) обуслови развитието на приходите от косвени данъци, които за същия период се повишиха със 7,5%. При преките данъци (растеж от 12,4%) положителен ефект оказаха както добрата икономическа конюнктура, така и разходната политика на правителството за повишаване заплащането в приоритетни бюджетни сектори. Предвид гореизложеното, драстично влошаване на бюджетните постъпления през втората половина на годината изглежда слабо вероятно. По предварителни оценки се очаква касовият резултат към края на годината да остане положителен. От една страна, приходното изпълнение бе по-добро от заложеното по разчета за КФП, а от друга – се очаква някои разходни групи да останат по-ниски от планираните. В резултат на това и при равни други условия, рискове за влошаване на бюджетното салдо до по-голям от заложения дефицит по ЗДБРБ за 2018 г. на практика не съществуват.

В средносрочен план целите на фискалната политика на касова основа са дефицит в размер на 0,5% от БВП през 2019 г. и балансирано салдо до края на прогнозния период. Предвид очакванията за забавяне на икономическия растеж в ЕС и евентуално влошаване на световната търговия, рискове биха могли да се проявят посредством по-ниски обеми на търговия. Намаленият размер на вноса би довел до реализиране на по-ниски от прогнозираните приходи от косвени данъци. Така, постъпилият финансов ресурс би се оказал недостатъчен за изпълнение на разходните политики, в резултат на което да се наложи реализиране на по-висок от планирания бюджетен дефицит или неизпълнение на планираните инвестиционни разходи.

Следва да се отбележи, че актуализираната средносрочна бюджетна прогноза е консервативна и дори при реализиране на хипотетичните рискове, налице е значителен буфер, така че да бъдат спазени изискванията на фискалните правила според Закона за публичните финанси.

3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

3.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ БАЗИСНИТЕ И АЛТЕРНАТИВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ДОПУСКАНИЯ И ЕФЕКТИ ВЪРХУ ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Алтернативният сценарий е изготвен при допускане цените на петрола на международните пазари да нараснат рязко в краткосрочен план, като се увеличат съответно с по 10% през четвърто тримесечие на 2018 г. и през първо тримесечие на 2019 г. Този риск би могъл да се материализира по линия на временно понижение на предлагането на суров петрол в резултат на възобновяването на санкциите на САЩ срещу износа на петрол и петролни продукти от Иран от 5 ноември 2018 г. Направено е допускане, че останалите страни-производителки и износителки на петрол няма да компенсират с повишение на производството си свитото предлагане. Фактор за това е и специфичният състав на добивания в Иран суров нефт, позволяващ производството на определени деривати, като по този начин той не може да бъде директно заместен от произведения от други страни-износителки.

Табл. VII-2: Сравнение между базисните и алтернативните допускания

	2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Алтернативен сценарий (изменение в %)	Разлика с базовия сценарий (пр.п.)	Алтернативен сценарий (изменение в %)	Разлика с базовия сценарий (пр.п.)	Алтернативен сценарий (изменение в %)	Разлика с базовия сценарий (пр.п.)
Цена на петрол сорт „Брент“, щ.д./барел	38,5	7,1	10,0	10,9	-4,4	0,0
Средногодишна инфлация (ХИПЦ), %	2,8	0,1	4,4	1,4	2,8	0,3

Според този сценарий увеличението на международната цена на суровия петрол с 10% през четвърто тримесечие на 2018 г. се очаква да доведе до нарастване на средната цена за годината до 75,3 щ.д./барел. След поскъпването на петрола с нови 10% през първото тримесечие на 2019 г. се запазват допусканията за динамиката на международните цени до края на прогнозния период. По този начин, поради базисен ефект, средногодишното поскъпване за 2019 г. ще бъде с 10%, а средногодишната цена се изчислява да бъде 82,8 щ.д./барел.

Повишението на международните цени на петрола ще доведат до по-висока инфлация спрямо базовия сценарий както по линия на по-високи цени на енергийните стоки, така и в резултат на вторични ефекти върху останалите компоненти на ХИПЦ и по-високи разходи за производство. Така средногодишната инфлацията се очаква да се повиши спрямо основния сценарий с 0,08 пр.п. през 2018 г., с 1,41 пр.п. през 2019 г. и с 0,26 пр.п. през 2020 г. След това не се очаква промяна спрямо базовия сценарий.

Табл. VII-3: Сравнение на основните макроикономически индикатори между базовия и алтернативния сценарий

Индикатор	2019		2020	
	Алтернативен сценарий (%)	Разлика с основен сценарий (пр.п.)	Алтернативен сценарий (%)	Разлика с основен сценарий (пр.п.)
Темпове на реален растеж				
БВП	**3,4**	**-0,3**	**3,4**	**-0,1**
Крайно потребление	4,8	-0,7	4,0	-0,2
Инвестиции в основен капитал	9,3	-0,2	5,1	0,0
Износ на стоки и услуги	2,4	-0,4	2,5	-0,2
Внос на стоки и услуги	5,9	-0,8	3,8	-0,3
Темпове на номинален растеж				
БВП	**8,4**	**0,8**	**7,3**	**0,2**

Индикатор	2019		2020	
	Алтернативен сценарий (%)	Разлика с основен сценарий (пр.п.)	Алтернативен сценарий (%)	Разлика с основен сценарий (пр.п.)
Темпове на реален растеж				
Крайно потребление	9,6	0,5	7,4	0,1
Инвестиции в основен капитал	14,6	0,7	8,1	0,2
Износ на стоки и услуги	6,0	1,0	2,8	-0,2
Внос на стоки и услуги	9,2	0,6	3,2	-0,4
Дефлатор на БВП	**4,9**	**1,1**	**3,8**	**0,3**
Заети, СНС	**0,2**	**-0,1**	**0,1**	**0,0**
Коефициент на безработица	**4,9**	**0,1**	**4,4**	**0,1**
Компенсации на наетите	**8,5**	**-0,3**	**6,8**	**-0,1**
Текуща сметка, % от БВП	**1,1**	**0,2**	**0,7**	**0,3**

Повишението на цените ще ограничи реалния разполагаем доход на домакинствата, в резултат на което реалното нарастване на потреблението ще бъде по-ниско спрямо базовия сценарий с 0,7 и 0,2 пр.п., съответно през 2019 г. и 2020 г. Негативно влияние се очаква и по линия на инвестиционната активност на предприятията. Растежът на инвестициите в основен капитал ще се забави с 0,2 пр.п. през 2019 г., но за следващите прогнозни години не се очаква промяна.

Очакваното забавяне в растежа на потреблението и инвестициите ще доведе до по-ниско вътрешно търсене на вносни стоки и услуги. Покачването на производствените цени ще има отрицателен ефект върху износа. Неговият реален растеж ще се забави спрямо основния сценарий, като ефектът ще е по-значителен през 2019 г. и по-умерен през 2020 г. Забавянето на износа допълнително ще ограничи растежа на вноса. В резултат, приносът на нетния износ ще се подобри спрямо основния сценарий през 2019-2020 г. Не се очаква разгледаната промяна във външната среда да има въздействие върху реалните растежи на вноса и износа през 2021 г.

По-слабото вътрешно търсене ще има по-голям ефект от лекото подобрение в нетния износ и ще доведе до по-нисък растеж на БВП през 2019 г. и 2020 г. съответно с 0,3 и 0,1 пр.п.

Повишението на цените ще се отрази в по-високи номинални стойности на БВП през целия прогнозен период. Растежът на БВП в номинално изражение ще се повиши спрямо базовия сценарий съответно с 0,8 и 0,2 пр.п. през 2019 и 2020 г.

В условията на ограничаване на икономическата активност, заложено в алтернативния сценарий, може да се очаква понижаване на дела на разходите за труд в брутната добавена стойност спрямо базовия сценарий с оглед запазване на конкурентоспособността на предприятията. Очакванията за по-нисък растеж на разполагаемия доход на домакинствата е в съответствие и с по-ниския темп на нарастване на реалните потребителски разходи в алтернативния сценарий.

Най-отчетливо забавяне в динамиката на компенсациите на наетите ще се наблюдава през 2019 г. (-0,3 пр.п.), след което този отрицателен ефект постепенно ще се ограничи до -0,1 пр.п. през 2020 г. С низходяща динамика ще се характеризират както компенсацията на един нает, така и заетостта, но негативният принос на заетите се очаква да остане по-ограничен. Най-голям ефект върху темпа на нарастване на заетостта се предвижда през 2019 г., когато растежът на заетите се очаква да бъде с малко над 0,1 пр.п. по-нисък спрямо базовия сценарий. Отрицателно отклонение в динамиката на заетите от базовия сценарий ще се наблюдава и през 2020 г., но то ще е близо до нула. По-слабото повишение на заетите в периода 2019-2020 г. се отразява в по-високо ниво на безработица средно с 0,1 пр.п.

Допускането за по-ускорено увеличение на цената на нефта в края на 2018 г. и началото на 2019 г. ще има пряк ефект върху цените във външната търговия. Очаква се дефлаторите на износа и вноса да се повишат спрямо базовия сценарий. Възходящата ценова динамика ще компенсира забавянето в количествено отношение и вносът и износът ще достигнат по-високи стойности в номинално изражение. Номиналният ефект върху износа ще е по-силен отколкото върху вноса. В резултат балансът по търговията със стоки и услуги и съответно по текущата сметка ще се подобри.

3.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността представя промяната върху основни бюджетни параметри, която би настъпила при реализиране на алтернативния макроикономически сценарий с по-високи международни цени на петрола.

Динамиката на вноса на стоки оказва значително въздействие върху приходната част на бюджета посредством постъпленията от косвени данъци. Ценовият ефект от поскъпването на петрола се очаква да доведе до по-високи постъпления от косвени данъци в размер съответно на около 9,3 млн. лв. за 2018 г., 87,5 млн. лв. за 2019 г. и малко над 200,0 млн. лв. за периода 2020-2021 г.

Ограничаването на икономическата активност, предизвикана от по-високите цени на петрола се отразява в забавяне нарастването на компенсациите на наетите. В резултат на това, ефектът върху данъците по доходите на физическите лица и социално- и здравноосигурителните вноски е в същата посока в периода 2018-2021 г. (общо около 119,2 млн. лв. по-ниски постъпления).

При допускане за непроменени разходни фискални параметри спрямо основния сценарий, оценката за бюджетното салдо показва подобрение като разликата спрямо основния сценарий за 2018 г. остава почти непроменена спрямо БВП, а подобрението за следващите години е с 0,1% за 2019 и 2020 г. и с 0,3% за 2021 г. и се дължи като цяло на по-високите бюджетни приходи.

4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

4.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2019 Г.

Един от елементите на доброто управление на публичните финанси е успешната първа стъпка и начало на процеса по планирането и съставянето на бюджетните документи. Първият документ в този процес е добре структурирана бюджетна процедура, съобразена със ЗПФ, синхронизирана с европейските изисквания и ангажирала всички отговорни институции – както бюджетните организации, така и юридическите лица, които не са част от консолидираната фискална програма, но попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Бюджетната процедура за 2019 г. е одобрена с Решение № 51 на Министерския съвет от 31 януари 2018 г. и е съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложени в основните етапи на Европейския семестър за координация на икономическите политики през 2018 г.

Бюджетната процедура беше изготвена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи и сроковете за тяхното приемане. Тези изисквания хармонират и с последните промени в ЗПФ от 2017 г. относно структурата и съдържанието на основните национални бюджетни документи.

Първият етап на бюджетната процедура за 2019 г. стартира с указания на министъра на финансите за подготовката и представянето на бюджетните прогнози на първостепенните разпоредители с бюджет за периода 2019-2021 г. и приключи с одобряването от Министерския съвет на Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. (РМС № 264 от 19 април 2018 г.), като заложените в нея макроикономически и фискални прогнози и допускания съответстват с тези в Конвергентната програма и Националната програма за реформи.

Вторият етап на процедурата обхваща подготовката, разглеждането и одобрението от Министерския съвет на Бюджет 2019 и на актуализираната СБП като мотиви към него, както и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри. Вторият етап на бюджетната процедура стартира с указанията на министъра на финансите за подготовката и представянето на проектобюджетите на ПРБ за 2019 г. и на актуализираните им бюджетни прогнози за 2020 и 2021 г. Успешната реализация на втория етап предполага постигане на обвързаност на параметрите на фискалната политика в средносрочен план с провежданите секторни политики на правителството и възможностите за финансирането им в периода 2019-2021 г. при съобразяване както с фискалните правила и ограничения на ЗПФ, така и с последните макроикономически параметри и очакванията за развитието на националната и световна икономика.

С цел подобряване процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, включително тези, прилагащи програмен формат на бюджет, бяха дадени насоки на бюджетните разпоредители, не само за определянето на бюджетните параметри на прогнозите им, но и за повишаване на качеството на съдържащата се информация в изготвяните от тях бюджетни документи. Специален акцент по отношение на ПРБ, прилагащи програмен формат на бюджет, се поставя върху постигането на по-добра обвързаност между финансирането на провежданите политики и достигнатите резултати от изпълнението на съответните политики,

измерени посредством обективно дефинирани и надеждни показатели за изпълнение. В средносрочен план очакванията са за създаване на устойчива връзка между стратегическите цели на бюджетните организации и изпълняваните от тях политики/бюджетни програми на база мониторинг на дефинираните от тях ключови индикатори за изпълнение и очакваните ползи/ефекти за обществото.

С процедурата се създава и добра организация и координация при съставяне на средносрочната бюджетна прогноза, нейното актуализиране и разработване на законопроекта на държавния бюджет, като се осигурява ефективното включване на основните участници в бюджетния процес при спазване на етапите, сроковете и изискванията за подготовка на бюджетните документи.

4.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

- **Нормативна база и обхват на фискалните правила**

С приемането на Закона за публичните финанси и Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми България въведе европейските изисквания за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Наличието на законова рамка, определяща бюджетните правила, ограниченията и процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетната и финансова дисциплина и за гарантиране устойчивостта на публичните финанси.

Заложените в ЗПФ фискални правила целят дефинирането на ясни и прозрачни ограничения върху фискалната политика в дългосрочен план, изразяващи се в налагането на числови ограничения върху основни бюджетни агрегати. Правилата бяха разработени при съобразяване с международно приетите дефиниции и критерии, както и с изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние с това, че гарантира тяхната дългосрочна устойчивост, обвързва разработването на фискалната политика с извършването на комплексна оценка за тяхното прилагане и създава предпоставки за спазване на бюджетната дисциплина на всички нива на управление на публичните финанси.

Фискалните правила и ограничения обхващат както показатели по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“. Конструкцията от три групи фискални правила – балансови, дългови и разходни, спомага за отразяване на влиянието на политиките върху параметрите на ключови бюджетни показатели, относими за сектор „Държавно управление“ и за съответните му подсектори, а също така за консолидираната фискална програма, в т.ч. и за местно ниво (общини/общински бюджети). Правилата са доразвити чрез включването на конкретни разпоредби за случаите на отклонение от целта/ограничението и съответните корективни механизми и мерки за връщане към целта или определеното с правилото ограничение.

Независимо от разширения обхват на нормите, уреждащи бюджетната рамка, в процеса на прилагане на ЗПФ бяха установени известни несъответствия и празноти относно транспонирането на европейското законодателство в тази област, както и неуредени обществени отношения при управлението на публичните финанси, които пораждат рискове за бюджета и за спазването на фискалните правила както на консолидирано ниво, така и на ниво отделни самостоятелни бюджети.

С приетия от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси (обн., ДВ, бр. 91 от 2017 г.) по отношение на двете разходни фискални правила бяха въведени необходимите корективни механизми, които гарантират ефективното изпълнение на тези правила и това, че правилата съдържат всички необходими реквизити за класифицирането им като такива.

За правилото, ограничаващо годишния ръст на бюджетните разходи, бяха регламентирани конкретни последици и действия при неспазването му, като се заложи изискване с актуализацията на средносрочната бюджетна прогноза да се определят допълнителни мерки за постигане на допустимото съотношение през следващата година в случай на очаквано отклонение от правилото. Изключение от правилото за годишния ръст на разходите се допуска и когато средносрочната бюджетна цел е преизпълнена, което е допустимо съгласно Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 година за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

По подобие на тази промяна бяха допълнени и разпоредбите за допустимия размер на разходите по консолидираната фискална програма в случай на очаквано превишение на заложения максимален размер на разходите по КФП, представен като процент от БВП.

Още с приемането през 2016 г. на Закона за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси бяха решени редица проблеми, свързани с необходимостта от предприемане на действия бюджетната позиция на общините да бъде приведена в рамките на изискванията на националните фискални правила, приложими за общините съгласно ЗПФ, като бяха уредени въпроси по идентифициране на общини с финансови затруднения, въвеждането на процедури за тяхното оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

Плановете за финансово оздравяване включват мерки в годишен и средносрочен план за приоритизиране и оптимизация на разходите, за повишаване на събираемостта на приходите, за намаление и ликвидиране на просрочени задължения, за намаление на дефицита по общинския бюджет, както и управленски и организационни действия за осъществяването на плана с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

В изпълнение на промените на ЗПФ бяха изготвени методически указания и утвърдени критерии за определяне на общини с финансови затруднения. Извършват се тримесечни анализи и се публикуват данните за финансовото състояние на общините и за общините в процедура по финансово оздравяване, като се прави оценка на показатели за финансова самостоятелност; показатели за финансова устойчивост и ефективност; други показатели, като спазването на фискалните правила; наличието към края на годината на задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години; наличието към края на годината на поети ангажименти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; наличието към края на годината на просрочени

задължения по бюджета на общината, надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината; наличието на отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за всяка от последните три години; наличие на осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, което е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

За относително краткия период на прилагане на промените в ЗПФ по отношение на създадения механизъм за финансово оздравяване на общини броят на общините, дефинирани като общини с финансови затруднения, намалява.

В началото на м. март 2018 г. се установи, че общините, които отговарят на три и повече от критериите за класифицирането им като общини с финансови затруднения са 13 общини, при 32 общини, класифицирани като общини с финансови затруднения през 2017 г. и 36 общини, определени като общини с финансови затруднения през 2016 г. Общините, които трайно попадат в списъка на общините с финансови затруднения на база отчет за предходната година през 2016, 2017 и 2018 г., са 9.

В резултат на подобрение на финансовите показатели по отношение на просрочените задължения, задълженията за разходи, ангажиментите за разходи, събираемостта на данъчните приходи и дългового правило по ЗПФ, както и реализирането на мерките и дейностите, предвидени в съгласуваните планове за оздравяване, седем от десетте общини със съгласувани планове за финансово оздравяване отпадат от списъка на общините с финансови затруднения през 2018 г.

Наличието на национални фискални правила и едновременното им спазване с правилата и ограниченията, наложени от европейското законодателство, може да бъде както предимство, така и предизвикателство.

Залагането на национални цифрови фискални правила и ограничения в бюджетното законодателство е дългогодишна традиция. Установяването на трайна законова рамка, с която са въвеждани правила от 2000-та година до последната промяна на ЗПФ, посочена по-горе, се е развивала в следната хронология:

- През 2002 г. със Закона за държавния дълг се въвежда ограничение за консолидирания държавен дълг към края на всяка година – съотношението спрямо прогнозния БВП не може да надвишава съотношението от предходната година, докато това съотношение е над 60 на сто, както и изискване за определяне в закона за държавния бюджет за съответната година на лимити за максималния размер на новия държавен дълг и държавните гаранции, които могат да бъдат поети през годината и за максималния размер на държавния дълг към края на бюджетната година;
- През 2005 г. в устройствения закон за бюджета (Закон за устройството на държавния бюджет) се въвежда ограничение за одобряване от МС на допълнителни разходи за сметка на преизпълнение на приходи - до 1,5 на сто от приходите по КФП, като не следва да се влошава бюджетния баланс по КФП. Допълнителни разходи на това ограничение се одобряват от Народното събрание;
- От 2012 г. в устройствения закон се въвеждат числови фискални правила – за ограничаване на дефицита по КФП до 2 на сто от БВП и за ограничаване на максималния размер на разходите по КФП до 40 на сто;

- В приетия през 2013 г. Закон за публичните финанси (ЗПФ), с който се въведоха изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки, беше обособена самостоятелна глава „Фискални правила“;
- С промените на ЗПФ през 2016 г. са актуализирани цифровите фискални правила за общините (за размера на нови задължения за разходи и за поети ангажименти) във връзка с въвеждането на процедури за оздравяване на общини с финансови затруднения.

Предпоставки за спазване на фискалните правила и бюджетна дисциплина – отговорности на властите

Правителството отговаря за спазването на правилата на национално ниво (за КФП и за сектор „Държавно управление“) при ограничени възможности за въздействие върху подсекторите (местни власти, социалноосигурителни фондове и автономни бюджети), като при налични отклонения може да компенсира само в обхвата на централното правителство.

Ясното регламентиране на взаимоотношенията на общинския бюджет с централния гарантират пълното обезпечаване на делегираните от държавата дейности, като се подпомагат и местни дейности. Натрупаните бюджетни дисбаланси на местните власти и невъзможността да се спазват правилата за общините са причина за законово уреждане на процедури за идентифициране на общини с финансови затруднения и създаване на механизми за финансово оздравяване. Механизмите включват реализиране на план за финансово оздравяване и възможност за финансово подпомагане от МФ под формата на временен безлихвен заем.

Ролята на независимите фискални институции

Ефективното взаимодействие с Фискалния съвет е съществен фактор за повишаване качеството на бюджетната рамка и е ориентир по отношение на провежданата от правителството фискална политика, предвид осъществяваните от Фискалния съвет функции по наблюдение спазването на числовите фискални правила и за индикиране при наличие на потенциални рискове за бюджета.

Мненията и препоръките на Фискалния съвет са елемент от съгласувателната процедура при изготвянето на основните бюджетни документи, като оценките за разработената на първия етап от бюджетната процедура бюджетна рамка за периода 2019-2021 г. са позитивни – за фискалната позиция, за бюджетните параметри и за макроикономическата прогноза. Констатирано е спазване на фискалните правила в бюджетната прогноза 2019-2021 г. и няма предложения за промени по тях.

4.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси.

Независимо от установената трайна уредба на бюджетната рамка с приемането на Закона за публичните финанси през 2013 г., продължават усилията за усъвършенстване на нормативната база в областта на бюджета, които са съпроводени от наблюдение и

анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и на спазването на фискалните правила.

Оценка за усилията на МФ за повишаване качеството на бюджетния процес и на публичните финанси като цяло е констатацията на Европейската комисия, посочена в доклада за България, включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси от 7 март 2018 г., в който се подчертават вече предприетите допълнителни стъпки от страна на България за подобряване на фискалната рамка чрез последното изменение на Закона за публичните финанси и привеждането му в пълно съответствие с изискванията на бюджетните рамки на ЕС (Директива на Съвета 2011/85).

С приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси (обн., ДВ, бр. 91 от 2017 г.) бяха адресирани констатираните от ЕК неточности вследствие стартиралия през 2016 г. преглед на ЕК за степента на транспониране на Директивата на Съвета 2011/85/ЕС в националните законодателства на държавите членки и получената в резултат от този преглед в МФ предварителна информация за оценката на ЕК на база на резултатите от прегледа. Крайната цел беше осигуряването на пълното транспониране на текстовете от директивата в националното ни законодателство, прецизиране на някои норми и отстраняване на неточности, които бяха констатирани в процеса на прилагане на закона.

С приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси бяха постигнати следните основни цели:

- изпълнение на препоръки на Европейската комисия относно по-нататъшни усилия в областта на качеството на публичните финанси чрез повишаване на ефективността и ефикасността на публичните разходи;
- постигане на пълно съответствие по отношение на изискванията към фискалните правила и ограничения, а именно за всички да се регламентират последващи действия в случай на отклонение от фискалните правила;
- разширяване на обхвата на бюджетната рамка чрез включване в националните бюджетни документи на повече информация за сектор „Държавно управление“, като прогнозата за основни показатели за следващите три години се разработва на база на непроменени политики на правителството и съответно се разчитат и описват предвижданите нови политики с финансово въздействие – т.нар. „дискреционни мерки“; информация за общото влияние от дейността на предприятията, които попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“, върху фискални показатели на сектора, информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“;
- повишаване на реалистичността на бюджета чрез извършване на съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите за основни бюджетни показатели на сектор „Държавно управление“ с прогнозата на Европейската комисия за бюджетните перспективи на България;
- повишаване на бюджетната прозрачност и публичност чрез разширяване на достъпа до бюджетна информация;
- ясно дефиниране на обхвата и реда за определяне на бюджетните взаимоотношения на общините с държавния бюджет чрез обособяване на основни взаимоотношения, чиито размери по видове се приемат с годишния

ЗДБРБ, изчерпателно определяне на условията и реда за извършване на промени в тях;

- създаване на условия за устойчиво и дългосрочно балансиране на разходните отговорности на общините и засилване на бюджетната дисциплина;
- постигане на съгласуваност на разпоредбите на свързано законодателство със Закона за публичните финанси.

С цел подобряване на процеса на бюджетното планиране както на подсекторно равнище, така и на ниво сектор „Държавно управление“, беше заложено изискване в средносрочната бюджетна прогноза да бъде включена информация за текущата година и прогноза за всички основни разходни и приходни показатели за следващите три години на сектор „Държавно управление“, включително и повече информация за подсекторите „Централно управление“ и „Социалноосигурителни фондове“, на базата на непроменени политики. Също така, с цел представяне на ефектите от новите приоритети на правителството, в средносрочната бюджетна прогноза следва да се включва описание на предвижданите политики с финансово въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително и информация как се постигат корекциите към средносрочната бюджетна цел в сравнение с бюджетния сценарий при непроменени политики на правителството. Тази информация следва да осигури предвидимост при определяне на стъпките за постигане на средносрочната бюджетна цел. Следва да отбележим, че такава информация беше включена при подготовката на националните бюджетни документи още в рамките на бюджетната процедура за 2018 г. (за прогнозата 2018-2020 г.).

От гледна точка на обхвата на бюджетната рамка и за поддържане на бюджетната дисциплина и устойчивостта на публичните финанси е важно наблюдението на всички институционални единици, попадащи в обхвата на сектор „Държавно управление“. С тази цел в средносрочната бюджетна прогноза следва да бъде представяна информация за общото влияние от дейността на юридическите лица, контролирани от държавата и/или от общините, които не са част от консолидираната фискална програма, но попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“, върху салдото и консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“.

Беше въведено също така изискване средносрочната бюджетна прогноза да съдържа информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително и на равнище подсектори на сектор „Държавно управление“, тъй като условните задължения представляват риск за стабилността на публичните финанси.

За повишаване качеството и точността на бюджетното планиране при разработването на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет Министерството на финансите следва да прави съпоставка, освен на актуалната си макроикономическа прогноза, и на прогнозата си за основни бюджетни показатели с тези на Европейската комисия, както и да се аргументира при наличие на съществени разлики. Освен това и прогнозите за основни бюджетни показатели ще могат да се сравняват и с тези на други независими организации.

Прогнозирането на основните макроикономически и бюджетни показатели трябва да става при различни допускания, отчитащи в максимална възможна степен съответните рискови сценарии. Анализът на възможните рискови сценарии допълва най-вероятния макро-фискален сценарий и по този начин рискът от нарушаване на бюджетната дисциплина поради грешки в прогнозирането значително намалява.

За да се гарантира използването на реалистични прогнози при провеждането на бюджетната политика при установяване на значително отклонение на макроикономическите прогнози от отчетните данни за период от поне четири последователни години Министерството на финансите има задължението да изготвя и публикува на интернет страницата си анализ на причините за това, включващ и мерки за преодоляване на установените пропуски.

Също така се въведе по-голяма отговорност на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагащи програмен формат на бюджет, в процеса на внасяне и представяне на програмните бюджети в Министерския съвет и в Народното събрание в съответствие с одобрените параметри на законопроекта за държавния бюджет и на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза.

Прецизира се и процедурата по внасянето и представянето на програмните формати на бюджети в Министерския съвет и в Народното събрание в случаите, когато следва да се отразят промени, настъпили на етапите на съгласуване на законопроекта за държавния бюджет.

Беше дадена и допълнителна регламентация на взаимоотношенията на общинския бюджет с държавния бюджет и изпълнението на бюджета на общините (установяване на ясна рамка на бюджетните взаимоотношения между общинските бюджети и централния бюджет, усъвършенстване на процедурата по финансово оздравяване на общини и стимулиране предприемането на мерки от общинските власти за постигане на финансова устойчивост и стабилност на местните финанси, увеличаване отговорността на местните власти при предоставяне на услуги на местната общественост и намаляване броя на общините с финансови затруднения).

Освен това се даде и трайна уредба на отношения, свързани с банковото обслужване и системата на единната сметка.

Като ефективен инструмент за идентифициране на необходимите реформи в различните сектори могат да бъдат определени резултатите от извършения по съвместен проект между МФ и Световната банка преглед на публичните разходи. Целите на прегледа бяха реализация на реформи, които ще доведат до повишаване на ефективността чрез оптимизиране разпределението на ресурсите. Обект на първия етап на прегледа бяха 7 министерства и 21 общини, за които вътрешният анализ на МФ е показал значителен потенциал за подобряване на ефективността и ефикасността на разходите за персонал и издръжка.

Във втория етап на прегледа вниманието бе фокусирано към общините съвместно с Министерството на околната среда и водите на тема: „Подобряване на ефективността и ефикасността на разходите за управление на отпадъците“ и Министерството на вътрешните работи на тема „България: Преглед на разходите за полицейска и противопожарна дейност“, като бяха изготвени задълбочени анализи на разходите по тези две теми. Двата доклада посочват потенциални възможности за положителна промяна по отношение на ефективността и ефикасността на разходите.

В рамките на проекта Световната банка изготви „Наръчник за преглед на публичните разходи“, публикуван официално през месец юни тази година, който дава методологическа основа и насоки за извършване на прегледи на публичните разходи в бъдеще, идентифицирайки дейности, където качеството на публичните финанси може да бъде подобрено.

Важен елемент за повишаване качеството на публичните финанси е процесът по прилагане на програмно и ориентирано към резултатите бюджетиране от страна на бюджетните организации, отговорни за провеждането и изпълнението на политики в публичната сфера. Законодателното регламентиране на класификацията на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми създаде устойчива рамка на изпълняваните политики и бюджетни програми и по-тясното им обвързване с функциите и дейностите на бюджетните организации.

Продължава усъвършенстването на програмния подход на бюджетиране, като Министерството на финансите стартира инициатива за преглед и приоритизиране на показателите за изпълнение по програмните формати на бюджети на ПРБ от ключови сектори, с която цели идентифицирането на показатели, отразяващи степента на постигане на стратегическите цели в дадените сектори и измерващи успеха на провежданите политики и извършването на непрекъснат мониторинг и оценка върху динамиката им.

Очакванията в тази посока са свързани с повишаване качеството на бюджетните документи и на ефективността на изпълняваните от бюджетните организации политики, като с настоящата АСБП са положени основите за идентифициране на ключови индикатори за изпълнение на политиките в отделните сектори, за да се създаде възможност за проследяване и отчитане напредъка по отношение постигане на целите, в т.ч. национални цели в рамките на европейските стратегически документи.

По отношение на бюджетната прозрачност следва да се отбележи, че България бележи непрекъснат напредък през годините, отчитан от международната инициатива *International Budget Partnership (IBP),* чиито проучвания за отворен бюджет за България датират от 2006 г., като според последното проучване *Open Budget Index 2017* страната ни се нарежда на 21-во място от общо 115 страни по прозрачност на бюджета, което я поставя сред държавите със значително ниво на прозрачност, а оценката според индекса за отворен бюджет достига 66 от 100%.

В рамките на настоящата процедура са предприети следните стъпки за разширяване на съдържанието на бюджетните документи с цел постигане на по-високо ниво на бюджетна прозрачност.

С оглед разширяване на съдържанието на информацията за изпълнението на бюджета с годишния Отчет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2017 г. е представен анализ на утвърдените разходи по области на политика и програми в ЗДБРБ за 2017 г. на министерствата, прилагащи програмен формат на бюджет, с акцент върху постигнатите резултати, който е представен в отделно приложение към отчета.

Заложените допълнителни изисквания за структурата и съдържанието на бюджетните документи, свързани с планирането, са ориентирани в посока всеобхватност и пълнота на фискалната информация и информацията за резултатите/изпълнението, като се предвижда в бюджетните документи да се включи повече информация за:

- дефинираните ключови индикатори по области на политики/сектори, които да представят очакваното въздействие върху обществото и да послужат като ориентир за ефектите от провежданите правителствени политики;
- нови и съществуващи политики на правителството както за бюджетната година, така и в средносрочен план, чрез по-подробно описание на политиките, като стремежът е към по-пълно обхващане на разходите в съответните сектори;

- представяне на данни за разходите за две отчетни години, текущата година и в средносрочен план по административни единици (ПРБ), по икономическа и функционална класификация на КФП и по програмна класификация за ПРБ, прилагащи програмен формат на бюджет;
- индивидуалните приходоизточници, данъчните разходи и дълга.

Подготвя се стартирането на инициатива за няколко сектора да бъде осигурена информация за алтернативно представяне на разходите с цел илюстриране на финансовото въздействие на политиките върху различни целеви групи от обществото (напр. разходите за публични услуги по различен признак – възраст, пол, социален статус).

Обсъжда се възможността със следващата бюджетна процедура да се въведе изискване всички ПРБ, чиито бюджети са част от държавния бюджет, да прилагат програмен формат на бюджет (ще се разшири обхватът при представянето на разходите в програмна класификация).

По отношение на ангажирането на гражданите за участие в бюджетния процес се работи в няколко направления.

Първото направление включва предоставяне на по-изчерпателна и достъпна информация за бюджетния процес, като се изготвят бюлетини (т.нар. „бюджет за гражданите“ на всички етапи на бюджетния процес), търсят се нови канали за разпространение/публикуване на информация с цел по-широка аудитория (непрофесионална) да получи достъп до съдържанието на бюджетните документи.

Доколкото секторните политики са ангажимент на съответните министри, се разглеждат възможностите и начините за представяне в бюджетните документи на информация за обществени обсъждания и отчитане на обществените очаквания при приоритизиране на мерки и дейности, които да бъдат финансирани от бюджета.

Търсят се нови възможности и механизми за по-тясно взаимодействие между институциите, ангажирани с реализирането на бюджетния процес, разработването и прилагането на фискалната политика, мониторинга по спазването на фискалните правила и пр.

Качеството на публичните финанси има и други измерения, които излизат отвъд рамката на макро-фискалните перспективи. По отношение преодоляване на макроикономическите дисбаланси България бележи значителен напредък, който е констатиран в доклада на ЕК, включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси от 7 март 2018 г. В доклада на ЕК се подчертават вече предприетите допълнителни стъпки от страна на България за подобряване на фискалната рамка чрез последното изменение на Закона за публичните финанси и привеждането му в пълно съответствие с изискванията на бюджетните рамки на ЕС (Директива на Съвета 2011/85).

Част VIII.
Мотиви към предложенията за промяна на други закони в проекта на ЗДБРБ за 2019 г.

С предложените изменения в **Закона за енергетиката** се цели постигането на по-добра консолидация на публичните средства, тъй като с действащите към момента разпоредби се получава двойно отчитане на едни и същи средства като приход по консолидираната фискална програма – от една страна неизползваните наличности по бюджета на КЕВР в края на годината са резултат от постъпили приходи по бюджета на комисията и от друга страна същите средства са приход на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“.

Предложените промени в Закона за на енергетиката са свързани с:

- отмяната на ал. 7 на чл. 27: разпоредбата не съответства на принципите и правилата на бюджетиране съгласно ЗПФ. Бюджетът на КЕВР е част от държавния бюджет и се приема от Народното събрание. Доколкото е необходимо от държавния бюджет да се предвижда трансфер по бюджета на Фонд „СЕлС“, това следва да става по общите правила на бюджетиране. По-конкретно, текстът на чл. 27, ал. 7 е непрецизен и влиза в логическо противоречие с разпоредбата на ал. 5 и разпоредби на ЗПФ;
- промяната на чл. 36к: с предлаганото допълнение на чл. 36к се осигурява допълнителна възможност при администрирането на процеса по разплащанията на фонда за разходите по чл. 36б, чрез прилагането на режима на сметката за чужди средства, като едновременно с това ще се спази и изискването на чл. 148 от ЗПФ преведените по сметката за чужди средства суми да бъдат отразени като разход по бюджета на фонда.

Промените в **Закона за Националната служба за охрана** произтичат от обстоятелството, че функциите на омбудсмана като обществен защитник по Закона за омбудсмана не следва да предполагат използването специализиран транспорт в мирно време по Закона за Националната служба за охрана.

Предложенията за промени в **Закона за Българската академия на науките** са във връзка с необходимостта от разпределянето на трансфера на БАН на отделни елементи в изпълнение на подписано Споразумение между БАН и Министерския съвет.

Предложените промени в **Закона за предучилищното и училищното образование** са във връзка с уреждането на въпросите относно изпълнението на дейности срещу заплащане в детските градини и училищата.

Предвижда се промяна в **Закона за закрила и развитие на културата**, тъй като досегашната система на финансиране на Българската национална филмотека я поставя като единственото изключение и на най-ниското стъпало от всички държавни културни

институти в областта на културното наследство и библиотечното дело. Годишният бюджет на филмотеката е с над 40% по-нисък от този на останалите държавни културни институти в системата на Министерството на културата. Финансирането със стандарти се доказва като работещ модел при всички държавни културни институти в областта на културното наследство и библиотечното дело. По този начин дейността на този държавен културен институт ще бъде стабилизирана и ще бъде премахнат дисбалансът по отношение на мерките за съхранение на аудиовизуалното ни наследство.

Промените в **Закона за радиото и телевизията** са във връзка с удължаването на срока за финансиране на Съвета за електронни медии, както и за финансиране на дейности със средства от държавния бюджет на БНТ и БНР.

Предложението по отношение на **Закона за националната стандартизация** е свързано с разпоредбата на чл. 5, ал. 1, т. 31 от Устройствения правилник на Министерството на икономиката, съгласно която министърът на икономиката участва в разработването на националните политики в областта на надзора на пазара, стандартизацията, метрологията, акредитацията, патентите и авторското право и осъществява взаимодействие с националните институции в тези области. В този смисъл дейността, осъществявана от Българския институт за стандартизация, не попада пряко в компетенциите на министъра на финансите, поради което е направено предложеното изменение на Закона за националната стандартизация.

Предложенията за промени в **Закона за водите** и **Закона за чистотата на атмосферния въздух** произтичат от предлаганото преобразуване на Националния институт по метеорология и хидрология (НИХМ) от основно звено на Българската академия на науките в юридическо лице, чийто ръководител е разпоредител с бюджет към министъра на образованието и науката.

За осигуряване на дейността на НИМХ като национална хидрометеорологична служба на Република България и задълженията, които има по Закона за водите и Закона за чистотата на атмосферния въздух, е необходимо по-специфично разпределяне и определяне на бюджетните средства за обезпечаване на научно-приложната, оперативната и експертна дейност на института, което прави невъзможно определянето на бюджета му по общите правила на БАН за разпределение съобразно научните му резултати. Това налага изваждането му от структурата на БАН, заедно с всички материални активи и разчетените за дейността му финансови средства, и преминаването му към министъра на образованието и науката от 1 януари 2019 г. Запазването на статута на НИМХ на научна организация е важно, тъй като постигнатата с годините симбиоза на научната и оперативната му дейност следва да се запази и развие.

Промяната в **Закона за съдебната власт** е свързана с предложението за промяна на размера на средствата за облекло, който ще се определя по начин, аналогичен на този при държавните служители, където са определени две категории длъжности, условно разделени на ръководни и експертни. Статутът на съдебния служител е аналогичен със статута на държавния служител и отчитайки значимостта на заетите в съдебната система служители, се предвижда средствата, които получават за облекло, да са равни на средствата, получавани от ръководните длъжности по Закона за държавния служител.

С промените в **Закона за държавния служител** се предлага регламентиране на несъвместимост с държавната служба на лицата, които са упражнили правото си на

пенсия. Длъжностите, заемани от държавни служители, са особено важни за функционирането на държавния апарат. Навлизането на новите технологии и политиката на правителството за развитие на електронното правителство повишава изискванията към държавните служители. В момента държавните служители, които са упражнили правото си на пенсия и продължават да работят на държавна служба, са около 1 650 служители. Това ще даде възможност да се предложат свободни места на млади висококвалифицирани кадри, които да стартират кариерата си в държавната служба и да намерят реализация в България, както и ще предостави възможност за кариерно развитие и по-добра мотивация на държавни служители със стаж в администрацията. В същото време, тази промяна ще доведе до повишаване на качеството на работа на държавната администрация и по-бързо и по-ефективно използване на новите технологии. Предложено е по заместване да могат да бъдат привличани на държавна служба служители, които са упражнили правото си на пенсия, предвид временния характер на работата и невъзможността за срочния период да се намери бързо подходящ служител по заместване. Освободените държавни служители, които ще са в хипотезата на несъвместимост, ще могат освен по заместване в държавната администрация, да бъдат наемани по трудови правоотношения както в бюджетния сектор, така и в частния сектор, така че няма да бъдат в хипотеза на невъзможност да полагат труд.

С предложените промени в чл. 12, чл. 13 и респективно чл. 1, ал. 2 на **Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2018 г.** се осигуряват допълнителни разходи за персонал в системата на Министерството на вътрешните работи (МВР) и Министерството на правосъдието (МП) за 2018 г., които са за сметка на очаквани икономии в частта на капиталовите разходи по държавния бюджет. С предложените промени общият размер на разходите по държавния бюджет съгласно чл. 1, ал. 2 на ЗДБРБ за 2018 г. остава непроменен, с което не се променя и размерът на утвърденото бюджетно салдо по държавния бюджет съгласно чл. 1, ал. 3 на ЗДБРБ за 2018 г.

Предложените промени по бюджета на МВР се налагат от необходимостта от укрепване на капацитета на системата на МВР. С утвърждаването на допълнителни разходи по бюджета му, в размер на 100 000,0 хил. лв., се осигуряват допълнителни разходи за персонал за увеличение на възнагражденията на служителите в министерството през 2018 г.

С предложените промени по бюджета на МП за 2018 г., се осигуряват допълнителни разходи за персонал в размер на 17 300,0 хил. лв., от които 15 000 хил. лв. са предвидени за увеличение на възнагражденията на Главна дирекция „Охрана“ и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ и 2 300,0 хил. лв. за изплащането на допълнителните възнаграждения за изпълнение на специфични дейности на служителите в двете главни дирекции, както и на разходите за извънреден труд, време на разположение, работа на официални празници и др.

С увеличение на средствата за персонал на посочените структури ще се постигне насърчаване на мотивацията и подобряване на капацитета на служителите в системата на обществения ред. Спокойствието на българските граждани, обезпечаването на сигурността на органите на съдебната власт и успешната охрана на местата за лишаване от свобода са обективна функция от ефективната работа и взаимодействието на всички структури в системата на обществения ред, включващи силите и средствата на Министерството на вътрешните работи, както и на служителите на Главна дирекция „Охрана“ и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, които имат своето важно място и роля за стабилността и сигурността на обществото.

Като източник за осигуряване на средствата, необходими за увеличаване на разходите за персонал за 2018 г. по държавния бюджет, се предлага да се използва очаквана икономия от средствата по централния бюджет за 2018 г. за инвестиционни проекти за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България, в частта им за Актуализиран проект за инвестиционен разход „Придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС“. С решение от 19.07.2018 г. Народното събрание е приело Актуализиран проект за инвестиционен разход „Придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС“, като съгласно одобрената финансова схема е предвидено плащанията по проекта да започнат от 2018 г., като в ЗДБРБ за 2018 г. са предвидени съответните разходи за тази цел. След стартиране на процедурите от Министерството на отбраната е установено, че договор с евентуален изпълнител по проекта е възможно да се подпише не по-рано от месец март 2019 г. Поради тази причина предвидените средства за тази цел за 2018 г. няма да бъдат използвани, което обезпечава необходимия ресурс за предложените промени по бюджетите на МВР и МП за 2018 г., без да се променя утвърденото бюджетно салдо по държавния бюджет съгласно чл. 1, ал. 3 на ЗДБРБ за 2018 г.

Част IX. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:
ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 30.09.2018 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г.

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2016 г.	Отчет 31.12.2017 г.			Изпълнение спрямо 2016 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[28]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**33 959,4**	**35 316,6**	**33 858,7**	**1 458,0**	**104,0%**
Данъчни приходи	26 902,7	29 581,3	29 581,3		110,0%
Преки данъци	5 037,3	5 644,3	5 644,3		112,1%
Косвени данъци	13 561,7	14 532,5	14 532,5		107,2%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	7 317,8	8 365,2	8 365,2		114,3%
Други данъци**	985,9	1 039,3	1 039,3		105,4%
Неданъчни приходи	4 150,1	4 214,7	4 210,0	4,7	101,6%

[28] Европейски средства - включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (администрирани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за морско дело и рибарство (администрирани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2016 г.	Отчет 31.12.2017 г.			Изпълнение спрямо 2016 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[28]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Помощи и дарения	2 906,6	1 520,6	67,3	1 453,3	52,3%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**32 491,4**	**34 471,1**	**32 334,0**	**2 137,0**	**106,1%**
Нелихвени	30 897,6	32 790,5	30 653,4	2 137,0	106,1%
Текущи	27 003,7	29 004,2	28 116,4	887,8	107,4%
Капиталови***	3 865,9	3 749,7	2 516,3	1 233,3	97,0%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	28,0	36,6	20,7	15,9	131,0%
Лихвени	734,3	792,4	792,4		107,9%
Вноска в общия бюджет на ЕС	859,5	888,2	888,2		103,3%
ТРАНСФЕРИ - НЕТО			**-1 213,8**	**1 213,8**	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**1 468,1**	**845,5**	**310,8**	**534,7**	

*Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; **Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза; ***Вкл. нетен прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2017 г. са в размер на **35 316,6 млн. лв.,** което представлява 99,7% от годишните разчети към ЗДБРБ за 2017 г. Постъпленията в групата на данъчните приходи нарастват номинално с 2 678,6 млн. лв. (10,0%) спрямо отчетените за 2016 г.**,** като приходите от данъци (без постъпленията от осигуровки) нарастват с 1 631,3 млн. лв. (8,3%), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от 1 047,4 млн. лв. (14,3%). При анализа на приходите следва да се отбележи, че приходите от помощи и дарения, където постъпват основно средствата по оперативните програми и фондовете на ЕС, са по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г., което се дължи на по-ниско от планираното усвояване на разходите по сметките за средства от ЕС (което респективно води до по-ниски грантове от ЕК за възстановени сертифицирани разходи). Въпреки това, преизпълнението на данъчните и осигурителните приходи компенсира почти изцяло неизпълнението на разчетите в частта на помощите и даренията, с което общо приходите, помощите и даренията по КФП са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на ***29 581,3 млн. лв.***, което представлява 105,5% изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 5 644,3 млн. лв., което представлява 110,8% спрямо разчета за 2017 г. Съпоставени с 2016 г., преките данъци нарастват с 12,1% (607,0 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 14 532,5 млн. лв., което представлява 103,7% спрямо годишния разчет. Съпоставени с отчетените през 2016 г., косвените данъци бележат ръст от 7,2% (970,8 млн. лв.).

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 039,3 млн. лв., което

представлява 104,9% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. и нарастват с 5,4% (53,4 млн. лв.) спрямо 2016 г.

Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.12.2017 г. са в размер на 8 365,2 млн. лв. или 105,4% спрямо планираните за годината, като спрямо предходната година нарастват с 1 047,4 млн. лв. (14,3%).

Неданъчните приходи са в размер на **4 214,7 млн. лв**., което представлява 88,6% изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на **1 520,6 млн. лв.**, или 57,5% от разчета за 2017 г.

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2016 г. и 2017 г. (млн. лв.)

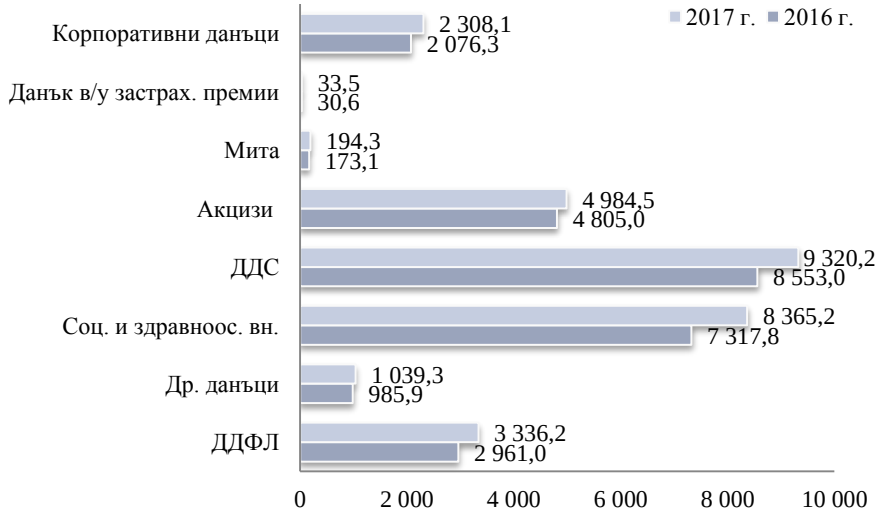

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2017 г. **са в размер на 34 471,1 млн. лв.,** което представлява 93,7% от годишния разчет. Разходите за предходната година са в размер на 32 491,4 млн. лв. Нарастването на разходите спрямо 2016 г. е основно поради по-високия размер на социалните и здравноосигурителните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври), както и по-високите разходи за субсидии и за персонал, включително и поради ръста на разходите за осигурителните вноски, свързан с увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с 20 пр.п. спрямо 2016 г.

Нелихвените разходи са в размер на 32 790,5 млн. лв., което представлява 93,8% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* за 2017 г. са в размер на 29 004,2 млн. лв. (101,1% спрямо разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 3 749,7 млн. лв. (60,0% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.). *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 36,6 млн. лева. ***Лихвените плащания*** са в размер на 792,4 млн. лв. (95,8% от планираните за 2017 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2017 г. от централния бюджет, възлиза на 888,2 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС – Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2016 г. и 2017 г.
(млн. лв.)

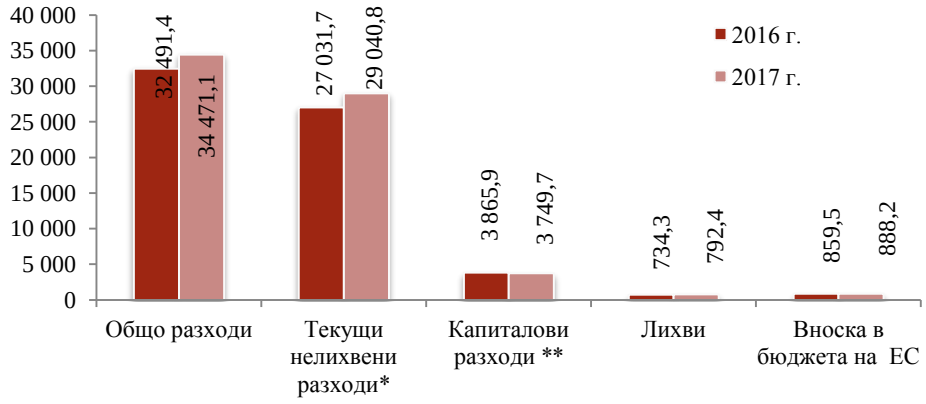

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на **разходите по държавния бюд**жет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2017 г. е 22 235,9 млн. лв. или 97,5% от предвидените със ЗДБРБ за 2017 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2017 г. са в размер на 9 541,0 млн. лв., което представлява 92,6% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2016 г., нелихвените разходи нарастват със 127,7 млн. лв. (1,4%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 4 186,7 млн. лв. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 751,5 млн. лв. или 84,6% от планираните за годината. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 933,0 млн. лв. или 87,0% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца и др. Разходите за субсидии са в размер на 937,9 млн. лв. или 103,3% спрямо планираните за годината. От тях 173,1 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 134,9 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 38,0 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД. През 2017 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 283,3 млн. лв., от които 113,1 млн. лв. държавна помощ, 89,0 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Тютюн", 66,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство", 10,9 млн. лв. извънредна национална помощ за сектор „Животновъдство" и 3,5 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко".

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 712,1 млн. лева.

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 19,8 млн. лв. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. 13,7 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2017 г. са в общ размер на 754,9 млн. лв. или 95,2% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите по държавния бюджет** за 2017 г. е 11 051,7 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2017 г. са в размер на 14 075,9 млн. лв., което представлява 101,6% спрямо разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 10 536,9 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 3 415,1 млн. лева. Превишението на разчета за годината се дължи на увеличението на две стъпки през годината на размера на минималната пенсия, на одобрените за сметка на преизпълнението на приходите от здравноосигурителни вноски допълнителни разходи по бюджета на НЗОК и други.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети, са в размер на 5 511,5 млн. лв., които представляват 112,5% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 4 797,8 млн. лв. или 117,3% спрямо годишния разчет. Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в размер на 2 707,4 млн. лв. и заемат най-голям относителен дял в текущите нелихвени разходи на общините – 56,4%. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 741,0 млн. лв., 118,3% спрямо годишния разчет. Разходите за субсидии са в размер на 172,9 млн. лева. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които се планират в централния бюджет. Текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата са в размер на 162,6 млн. лв., което е 154,6% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 година.

Разходите за лихви възлизат на 36,7 млн. лв., 108,6% спрямо разчета за 2017 година.

Капиталовите разходи са в размер на 677,0 млн. лв. или 87,4% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 година.

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 0,008 млн. лева.

- **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2017 г.**

Бюджетното салдо по КФП за 2017 г. е положително в размер на 845,5 млн. лв. (0,8% от БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 310,8 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 534,7 млн. лева. За сравнение в разчетите към Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. (ЗДБРБ за 2017 г.) е заложен дефицит за годината в размер на 1 330,0 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрение на бюджетното салдо с близо 2,2 млрд. лв.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2017 г. е 3 215,6 млн. лв. **Нетните постъпления от ЕС** за 2017 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 327,4 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв** към 31.12.2017 г. е 10,3 млрд. лв., в т.ч. 9,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 30.09.2018 Г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Ревизирана оценка 2018 г.	Отчет 30.09.2018 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[29]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**38 213,9**	**29 162,2**	**27 887,3**	**1 274,9**	**76,3%**
Данъчни приходи	31 142,3	23 988,4	23 988,4		77,0%
Преки данъци	5 756,6	4 317,7	4 317,7		75,0%
Косвени данъци	15 156,4	11 838,2	11 838,2		78,1%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	9 131,3	6 945,7	6 945,7		76,1%
Други данъци	1 098,0	886,8	886,8		80,8%
Неданъчни приходи	4 703,4	3 837,8	3 837,0	0,8	81,6%
Помощи и дарения	2 368,2	1 336,0	62,0	1 274,0	56,4%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**39 313,9**	**26 497,7**	**24 496,8**	**2 000,9**	**67,4%**
Нелихвени	37 457,5	25 073,5	23 072,6	2 000,9	66,9%
Текущи	31 223,5	22 893,3	22 113,3	780,0	73,3%
Капиталови**	6 034,0	2 139,2	946,7	1 192,5	35,5%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	14,4	41,0	12,6	28,4	
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи***	185,7				
Лихвени	722,4	601,2	601,2		
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 133,9	822,9	822,9		72,6%
Трансфери - нето			-425,7	425,7	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**-1 100,0**	**2 664,5**	**2 964,8**	**-300,3**	

* Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; **Вкл. нетен прираст на държавния резерв; ***В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

[29] Европейски средства - включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (администрирани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за морско дело и рибарство (администрирани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Изпълнение на приходите по КФП към 30.09.2018 г.

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** към септември 2018 г. са в размер на 29 162,2 млн. лв., което представлява 76,3% от годишните разчети за 2018 година. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 2 723,8 млн. лв. (10,9%), а постъпленията от помощи нарастват с 286,4 млн. лв. (27,3%).

Общата сума на ***данъчните приходи*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) е 23 988,4 млн. лв., което представлява 82,3% от общите постъпления по КФП за периода. Постъпленията в групата представляват 77,0% от разчета за годината и нарастват номинално с 2 131,8 млн. лв. (9,8%) спрямо отчетените за деветмесечието на 2017 година.

Постъпленията в групата на *преките данъци* са в размер на 4 317,7 млн. лв., което представлява изпълнение от 75,0% на разчета за годината, при 3 885,2 млн. лв. за същия период на 2017 година. Ръстът при преките данъци е 11,1% (432,5 млн. лв.).

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на общественото и здравно осигуряване към 30.09.2018 г. са в размер на 6 945,7 млн. лв. или 76,1% изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 13,4% (818,2 млн. лв.) спрямо септември 2017 година.

Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 11 838,2 млн. лв., което представлява 78,1% от предвидените за 2018 г. и нарастват с 809,9 млн. лв. (7,3%) спрямо същия период на предходната година.

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 886,8 млн. лв., което представлява 80,8% от разчетите за 2018 година.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец септември 2018 г. са в размер на 3 837,8 млн. лв., което представлява 81,6% изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 1 336,0 млн. лв., което представлява 56,4% от годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към септември 2017 г. и септември 2018 г.

(млн. лв.)

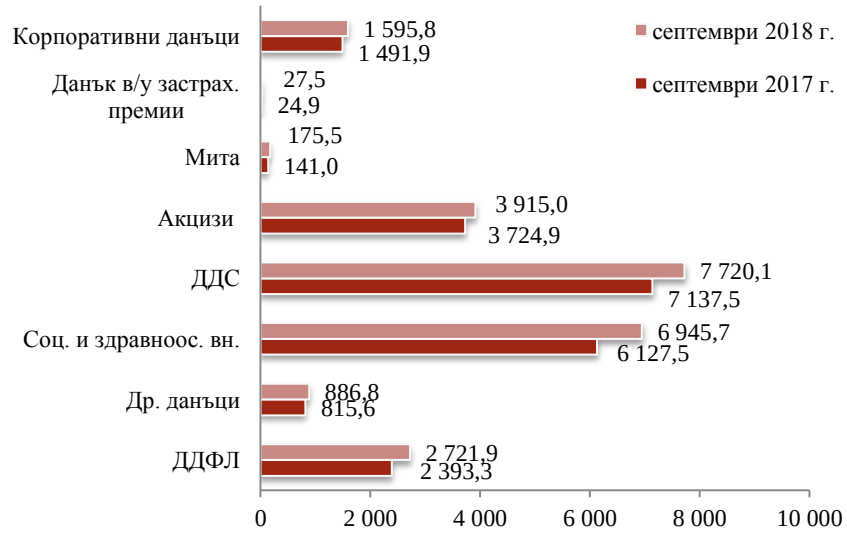

Изпълнение на разходите към 30.09.2018 г.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към септември 2018 г. са в размер на 26 497,7 млн. лв., което представлява 67,4% от годишния разчет. За сравнение разходите за същия период на предходната година са в размер на 23 731,6 млн. лева. Номиналното нарастване се дължи както на по-високия размер на разходите по националния бюджет, така и на нарастването на разходите по сметките за средствата от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и новото увеличение на пенсиите от юли 2018 г.), по-

високите разходи за персонал основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование и др., докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи.

Нелихвените разходи са в размер на 25 073,5 млн. лв., 66,9% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към септември 2018 г. са в размер на 22 893,3 млн. лв. (73,3% от актуализираната програма за годината), *капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 2 139,2 млн. лв. (35,5% от разчетите към ревизираната оценка на програмата за 2018 г.), предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 41,0 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 601,2 млн. лв. (83,2% от разчета за 2018 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 30.09.2018 г. от централния бюджет, възлиза на 822,9 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към септември 2017 г. и септември 2018 г.

(млн. лв.)

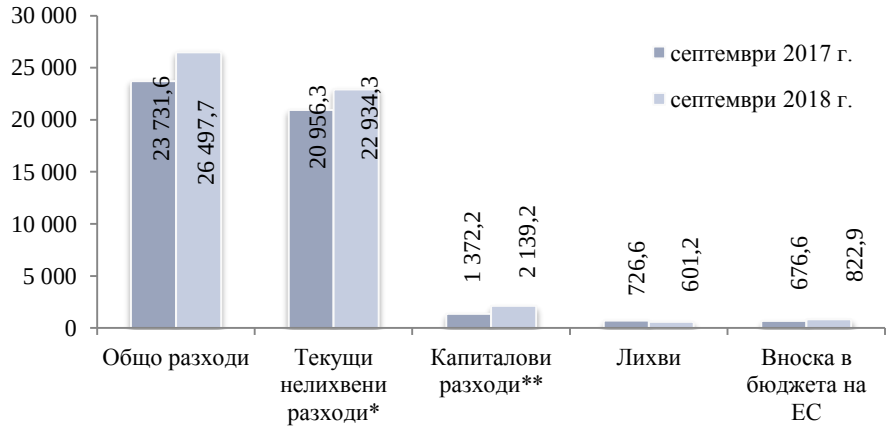

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на ***разходите по държавния бюджет*** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към септември 2018 г. е 15 546,2 млн. лв. или 64,4% от предвидените за 2018 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към септември 2018 г. са в размер на 6 340,5 млн. лв., което представлява 56,4% от годишния разчет. Съпоставени с данните за деветмесечието на 2017 г., нелихвените разходи нарастват с 633,7 млн. лв. (11,1%). Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 3 399,4 млн. лв. или 73,8% от планираните за 2018 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в

нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 107,9 млн. лв. или 49,9% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 690,8 млн. лв. или 60,8% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 11,9 млн. лв. или 82,8% от планираните за годината. Разходите за *субсидии* са в размер на 709,1 млн. лв. или 76,7% от планираните за годината. От тях 130,9 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 127,0 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 16,1 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД. Към края на месец септември 2018 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 212,0 млн. лв., от които 92,9 млн. лв. държавна помощ, 30,2 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство", 84,4 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн и 3,9 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко". *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 421,3 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 30.09.2018 г. са в общ размер на 575,0 млн. лв. или 84,0% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на ***трансферите по държавния бюджет*** към края на септември 2018 г. е 7 807,7 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към септември 2018 г. са в размер на 11 200,5 млн. лв., което представлява 74,9% от разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 8 241,5 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 844,7 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 4 160,7 млн. лв. или 76,1% от разчетите за 2018 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 3 664,9 млн. лв. (79,6% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 469,8 млн. лв. или 56,5% от разчета за годината. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 0,3 млн. лева. Лихвените плащания са в размер на 25,7 млн. лв. или 67,4% от разчета за годината.

- **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 30.09.2018 г.**

Бюджетното салдо по КФП към 30.09.2018 г. е положително в размер на 2 664,5 млн. лв. (2,5% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 2 964,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 300,3 млн. лева.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за деветмесечието на 2018 г. е 2 996,9 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.09.2018 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 174,0 млн. лева. Размерът на **фискалния резерв** към 30.09.2018 г. е 11,2 млрд. лв., в т.ч. 11,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,2 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г.

За поредна година параметрите по изпълнението на приходите отчитат значително подобрение спрямо същия период на предходната година. Основните фактори за това са продължаващото подобрение при някои от важните макроикономически индикатори (вътрешно потребление, инвестиции, ниво на безработица и други), както и усилията за изпълнение на мерките, залегнали в Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството. Към 30.09.2018 г. постъпленията в групата на данъците нарастват в номинално изражение с 2,1 млрд. лв. (9,8%) спрямо същия период на 2017 г., като с най-голям принос са приходите от осигурителни вноски и постъпленията от косвени данъци. Съпоставено със същия период на предходната година ръст се отчита във всички данъчни групи, като преките данъци нарастват с 11,1%, социално и здравноосигурителните вноски отчитат ръст от 13,4%, косвените данъци нарастват със 7,3%, а постъпленията от други данъци – с 8,7 процента. Неданъчните приходи са в размер на 3,8 млрд. лв., което представлява 81,6% изпълнение на годишните разчети. Приходите от помощи и дарения са в размер на 1,3 млрд. лв. и нарастват с 286,4 млн. лв. (27,3%) спрямо отчетените за същия период на предходната година.

Прогнозите при данъчните и осигурителните приходи в годишен план не очертават напрежение при изпълнението на планираните данъчни приходи по националния бюджет и дават основание да се очаква преизпълнение на разчетите за 2018 г. основно при постъпленията от социално и здравноосигурителни вноски, ДДС, ДДФЛ и корпоративни данъци.

Параметрите по разходите се развиват съобразно разчетите по програмата за годината. Усвояването на разходите текущо през годината традиционно е неравномерно, като пикът на разходите е през четвъртото тримесечие. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие. Това е и причината за отчетеното относително по-ниско текущо усвояване на планираните разходи по КФП, като към края на месец септември 2018 г. те представляват 67,4 на сто от плана за годината.

Съпоставени със същия период на предходната година разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с 2,8 млрд. лв., което се дължи на по-високия размер на разходите по националния бюджет, както и на нарастването на разходите по сметките за средства от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на здравноосигурителните и социалните плащания, по-високите разходи за персонал и др., докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи. Положително е, че за разлика от предходната година, когато разходите по сметките за средства от ЕС през деветмесечието бяха ниски, през настоящата година се наблюдава известно активизиране при усвояването на европейските средства, като именно по-високите разходи по европейските програми и фондове са основната причина за отчетения ръст при капиталовите разходи за деветмесечието на 2018 г. При разходите за персонал се наблюдава нарастване основно във връзка с изпълнението на приоритета от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г. за поетапно увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование, както и поради предвиденото увеличение на заплатите в други сектори и системи. При социалните и здравноосигурителните разходи най-голям ръст спрямо предходната година се отчита при разходите за пенсии, поради базов ефект от увеличението им от юли 2017 г. и 2018 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия (от юли и октомври), а причината за по-високите здравноосигурителни плащания са утвърдените със ЗБНЗОК за 2018 г. по-високи разходи по бюджета на НЗОК.

На база на изложеното може да се обобщи, че развитието на параметрите по приходите и разходите по консолидираната фискална програма към деветмесечието очертава възможност за подобрение на бюджетната позиция спрямо заложената цел с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Прогнозите очертават в годишен план превишение на приходите над разходите и формиране на излишък по консолидираната фискална програма (около 0,5% от прогнозния БВП). Допускането е, че положителните тенденции в приходите ще се запазят през оставащите месеци до края на годината, като същевременно изпълнението на разходите ще остане по-ниско от разчетите в годишен план. По този начин 2018 г. се очертава да бъде трета поредна година, в която бюджетното салдо по КФП е положително. Очакваните по-добри фискални резултати за 2018 г. ще способстват за по-добър баланс на фискалния резерв спрямо разчетите и ще осигурят по-голяма гъвкавост при управлението на държавния дълг.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	%	20	20	20
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	10	10	10
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		8	8	8
4.	Данъци, удържани при източника	%			
	в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове		5	5	5
	в т.ч.:				
	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО		0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица	%	10	10	10

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане		0	0	0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия	%	3	3	3
	в т.ч.:				
	- на общините		2	2	2
8.	Акцизи				
	в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646
8.3.	Акциз на втечнен нефтен газ (LPG)				
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	340	340	340
	- използван като гориво за отопление		0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия				
	- използвана за стопански нужди	лв./MWh	2	2	2
	- използвана за битови нужди		0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	177	177	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	152	152	152
8.9.	Акциз на нагреваемо тютюнево изделие	лв./кг.	233	233	233

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
8.10.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	270	270	270
8.11.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1 100	1 100	1 100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка		550	550	550
8.12.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.13.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни	градус Плато	0,75	0,75	0,75
8.14.	Акциз на природния газ:				
	- използван като моторно гориво[1]	лв./гигаджаул	0,85	0,85	0,85
	- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60
8.15.	Акциз на тежки горива:				
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	560	610	650
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:	%			
11.1.	за фонд „Пенсии"[2]		19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69"[2]		60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.3.	за фонд „Общо заболяване и майчинство"		3,5	3,5	3,5
11.4.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест"		0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/
11.5.	за фонд „Безработица"		1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	75	75	75
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	3 000	3 000	3 000
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	560	610	650
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица в т.ч.:				
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
			от 1 юли	от 1 юли	от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	910 лв. - до 30 юни; 1200 лв. - от 1 юли за всички пенсии	1 200 лв. за всички пенсии	1 200 лв. за всички пенсии
23.	Пенсионна политика		Изчисляване размерите на новоотпуснатите пенсии с тежест за всяка една година осигурителен стаж 1,2 на сто. От 1 юли 2019 г. пенсиите, отпуснати до 31 декември 2018 г., се увеличават с 5,7 на сто (процент определен по правилото на чл. 100 от КСО), при отчитане на новата тежест за една година осигурителен стаж.	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст	лева	380	380	380
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	450	450	450
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	400	400	400
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	от 400,01 до 500 лв., включително	от 400,01 до 500 лв., включително	от 400,01 до 500 лв., включително
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:	лева			
29.1.	- за първо дете		250	250	250
29.2.	- за второ дете		600	600	600
29.3.	- за трето дете		300	300	300
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		200	200	200
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до	лева	100	100	100

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
	навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца				
31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	250	250	250
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
35.1.	- за семейство с едно дете	лева	40	40	40
35.2.	- за семейство с две деца		90	90	90
35.3.	- за семейство с три деца		135	135	135
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		145	145	145
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	75	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	930	930	930
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450	450
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена		350	350	350

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2019 г.	2020 г.	2021 г.
	работоспособност				
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	490	490	490
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		420	420	420
38.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
39.	Размер на месечната помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител	лева	115	115	115
40.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	9	9	9
41.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	процент от БВП	-0,5	0,0	0,0

Забележки:

[1] **По т. 8.14** – акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

[2] **По т. 11.1 и т. 11.2** – посочените размери за осигурителната вноска за фонд „Пенсии" и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69" за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2021 Г.

Показатели млн. лв.	2016 Отчет	2017 Отчет	2018 Ревизирана оценка	2018 Оч. изпъл.	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**33 959,4**	**35 316,6**	**38 213,9**	**39 204,1**	**43 857,0**	**45 508,2**	**47 582,3**
Данъчно-осигурителни приходи	**26 902,7**	**29 581,3**	**31 142,3**	**32 079,1**	**34 546,1**	**36 392,9**	**38 349,7**
Преки данъци	***5 037,3***	***5 644,3***	***5 756,6***	***6 094,5***	***6 559,9***	***7 011,0***	***7 472,7***
Корпоративни данъци	2 076,3	2 308,1	2 364,0	2 474,4	2 675,9	2 864,2	3 059,8
от нефинансови предприятия	1 862,6	2 043,2	2 126,0	2 235,9	2 371,6	2 526,2	2 703,8
от финансови институции	213,7	264,9	238,0	238,5	304,3	338,0	356,0
Данъци върху доходите на физическите лица	2 961,0	3 336,2	3 392,6	3 620,1	3 884,0	4 146,8	4 412,9
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***7 317,8***	***8 365,2***	***9 131,3***	***9 417,3***	***10 379,2***	***10 963,4***	***11 541,4***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5 105,2	5 961,0	6 575,0	6 794,8	7 537,0	7 953,4	8 366,2
Здравноосигурителни вноски	2 212,6	2 404,2	2 556,3	2 622,5	2 842,3	3 010,1	3 175,1
Косвени данъци	***13 561,7***	***14 532,5***	***15 156,4***	***15 451,3***	***16 437,3***	***17 191,3***	***18 058,3***
ДДС	8 553,0	9 320,2	9 780,0	10 040,0	10 830,0	11 500,0	12 250,0
Акцизи	4 805,0	4 984,5	5 150,0	5 150,0	5 330,7	5 400,0	5 500,0
Данък върху застрахователните премии	30,6	33,5	36,3	36,3	39,7	43,5	47,6
Мита и митнически такси	173,1	194,3	190,1	225,0	236,9	247,8	260,7
Такса върху производството на захар и изоглюкоза	***1,0***	***1,0***					
Други данъци	***984,9***	***1 038,3***	***1 098,0***	***1 116,0***	***1 169,6***	***1 227,2***	***1 277,3***
Имуществени данъци	858,7	903,0	950,1	968,4	1 010,5	1 058,9	1 098,4
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	123,7	134,1	147,1	147,1	158,5	167,7	178,2
Други данъци	2,5	1,2	0,8	0,5	0,6	0,6	0,7
Неданъчни приходи	**4 150,1**	**4 214,7**	**4 703,4**	**5 062,9**	**6 627,6**	**6 411,9**	**6 760,9**
Превишение на приходите над разходите на БНБ	***19,6***						
Други	***4 130,5***	***4 214,7***	***4 703,4***	***5 062,9***	***6 627,6***	***6 411,9***	***6 760,9***
Приходи от такси	1 931,6	1 929,3	2 161,8	2 038,5	2 143,8	2 468,1	2 793,4
Приходи и доходи от собственост	1 069,0	1 141,0	1 121,7	1 067,1	1 030,4	1 064,1	1 083,1
Глоби, санкции и наказателни лихви	300,1	306,3	292,0	327,5	301,3	303,9	306,6
Постъпления от продажба на нефинансови активи	324,5	436,0	364,1	757,3	959,2	961,9	964,6
Приходи от концесии	184,3	149,8	619,4	146,9	799,7	142,4	142,6
Други приходи	320,9	252,2	144,4	725,6	1 393,3	1 471,4	1 470,5
Помощи и дарения	**2 906,6**	**1 520,6**	**2 368,2**	**2 062,1**	**2 683,3**	**2 703,4**	**2 471,8**
помощи от страната	31,3	34,1	30,0	23,5	21,3	21,8	22,2
помощи от чужбина	2 875,3	1 486,5	2 338,2	2 038,6	2 662,0	2 681,6	2 449,6

Показатели млн. лв.	2016 Отчет	2017 Отчет	2018 Ревизирана оценка	2018 Оч. изпъл.	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**32 491,4**	**34 471,1**	**39 313,9**	**38 613,0**	**44 457,0**	**45 508,2**	**47 582,3**
Разходи	**31 631,9**	**33 582,8**	**38 179,9**	**37 525,5**	**43 174,9**	**44 105,4**	**45 937,0**
Нелихвени разходи	***30 897,6***	***32 790,5***	***37 457,5***	***36 836,1***	***42 505,6***	***43 432,9***	***45 284,6***
Текущи разходи	**27 400,4**	**29 412,8**	**31 945,9**	**32 536,5**	**36 245,6**	**37 748,6**	**39 306,5**
Персонал	7 134,9	7 918,8	8 424,0	8 633,7	9 465,4	10 036,6	10 600,2
Заплати	4 847,3	5 274,8	5 718,5	5 751,5	6 515,8	6 954,4	7 383,6
Други възнаграждения и плащания за персонала	854,7	902,2	726,8	945,4	722,2	744,2	764,9
Осигурителни вноски	1 433,0	1 741,8	1 978,7	1 936,8	2 227,4	2 338,0	2 451,7
Издръжка - общо	3 725,4	3 910,3	4 619,7	4 304,1	4 784,4	4 846,8	4 999,6
Стипендии	74,6	98,1	115,7	97,2	121,5	121,5	123,5
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1 622,4	1 959,3	2 131,9	2 743,5	3 937,1	3 886,2	3 848,0
Субсидии и други текущи трансфери	1 521,3	1 841,0	2 028,6	2 640,3	3 815,7	3 764,8	3 726,7
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	101,1	118,3	103,2	103,2	121,3	121,3	121,3
Социални и здравноосигурителни плащания	14 108,7	14 734,0	15 932,4	16 068,7	17 268,0	18 185,1	19 082,7
Пенсии	8 734,1	9 039,2	9 493,7	9 511,5	10 033,8	10 692,8	11 264,8
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 543,1	2 621,1	2 776,7	2 911,5	3 117,8	3 116,4	3 146,2
Здравноосигурителни плащания	2 831,5	3 073,7	3 662,1	3 645,7	4 116,4	4 375,9	4 671,7
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**28,0**	**36,6**	**14,4**	**54,7**	**14,4**	**14,4**	**14,4**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**21,0**	**26,0**	**19,2**	**17,4**	**19,2**	**19,2**	**19,2**
Капиталови разходи	**3 799,9**	**3 708,7**	**6 014,8**	**4 731,2**	**6 687,4**	**6 105,4**	**6 370,0**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**382,5**	**398,7**	**185,7**	**185,7**	**208,2**	**217,8**	**227,0**
- по бюджетите на бюджетните организации	317,0	341,9	115,7	115,7	128,2	137,8	147,0
НЗОК	316,6	341,4	114,6	114,6	127,1	136,7	145,9
Народно събрание			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	65,5	56,8	70,0	70,0	80,0	80,0	80,0
Лихви	***734,3***	***792,4***	***722,4***	***689,4***	***669,2***	***672,4***	***652,4***
Външни лихви	446,6	545,7	465,1	446,7	455,9	455,2	450,7
Вътрешни лихви	287,7	246,7	257,2	242,7	213,3	217,2	201,7
Вноска в бюджета на ЕС	**859,5**	**888,2**	**1 133,9**	**1 087,5**	**1 282,1**	**1 402,9**	**1 645,3**
Бюджетно салдо (+/-)	**1 468,1**	**845,5**	**-1 100,0**	**591,1**	**-600,0**	**0,0**	**0,0**
Финансиране (+/-)	**-1 468,1**	**-845,5**	**1 100,0**	**-591,1**	**600,0**	**0,0**	**0,0**

Забележка: За 2016 и 2017 г. сумите на ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са посочени с оглед съпоставимост на информацията.

Показатели в % от БВП	2016 Отчет	2017 Отчет	2018 Ревизирана оценка	2018 Оч. изпъл.	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**36,1%**	**35,0%**	**35,3%**	**36,3%**	**37,7%**	**36,5%**	**35,8%**
Данъчно-осигурителни приходи	**28,6%**	**29,3%**	**28,8%**	**29,7%**	**29,7%**	**29,2%**	**28,9%**
Преки данъци	***5,4%***	***5,6%***	***5,3%***	***5,6%***	***5,6%***	***5,6%***	***5,6%***
Корпоративни данъци	2,2%	2,3%	2,2%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%
от нефинансови предприятия	2,0%	2,0%	2,0%	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%
от финансови институции	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,1%	3,3%	3,1%	3,3%	3,3%	3,3%	3,3%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***7,8%***	***8,3%***	***8,4%***	***8,7%***	***8,9%***	***8,8%***	***8,7%***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,4%	5,9%	6,1%	6,3%	6,5%	6,4%	6,3%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%
Косвени данъци	***14,4%***	***14,4%***	***14,0%***	***14,3%***	***14,1%***	***13,8%***	***13,6%***
ДДС	9,1%	9,2%	9,0%	9,3%	9,3%	9,2%	9,2%
Акцизи	5,1%	4,9%	4,8%	4,8%	4,6%	4,3%	4,1%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Такса върху производството на захар и изоглюкоза	***0,0%***	***0,0%***					
Други данъци	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***
Имуществени данъци	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Неданъчни приходи	**4,4%**	**4,2%**	**4,3%**	**4,7%**	**5,7%**	**5,1%**	**5,1%**
Превишение на приходите над разходите на БНБ	***0,0%***						
Други	***4,4%***	***4,2%***	***4,3%***	***4,7%***	***5,7%***	***5,1%***	***5,1%***
Приходи от такси	2,1%	1,9%	2,0%	1,9%	1,8%	2,0%	2,1%
Приходи и доходи от собственост	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,3%	0,4%	0,3%	0,7%	0,8%	0,8%	0,7%
Приходи от концесии	0,2%	0,1%	0,6%	0,1%	0,7%	0,1%	0,1%
Други приходи	0,3%	0,2%	0,1%	0,7%	1,2%	1,2%	1,1%
Помощи и дарения	**3,1%**	**1,5%**	**2,2%**	**1,9%**	**2,3%**	**2,2%**	**1,9%**
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,1%	1,5%	2,2%	1,9%	2,3%	2,2%	1,8%

Показатели в % от БВП	2016 Отчет	2017 Отчет	2018 Ревизирана оценка	2018 Оч. изпъл.	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**34,5%**	**34,1%**	**36,4%**	**35,7%**	**38,2%**	**36,5%**	**35,8%**
Разходи	**33,6%**	**33,2%**	**35,3%**	**34,7%**	**37,1%**	**35,4%**	**34,6%**
Нелихвени разходи	***32,8%***	***32,5%***	***34,6%***	***34,1%***	***36,5%***	***34,9%***	***34,1%***
Текущи разходи	**29,1%**	**29,1%**	**29,5%**	**30,1%**	**31,1%**	**30,3%**	**29,6%**
Персонал	7,6%	7,8%	7,8%	8,0%	8,1%	8,1%	8,0%
Заплати	5,1%	5,2%	5,3%	5,3%	5,6%	5,6%	5,6%
Други възнаграждения и плащания за персонала	0,9%	0,9%	0,7%	0,9%	0,6%	0,6%	0,6%
Осигурителни вноски	1,5%	1,7%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%	1,8%
Издръжка - общо	4,0%	3,9%	4,3%	4,0%	4,1%	3,9%	3,8%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1,7%	1,9%	2,0%	2,5%	3,4%	3,1%	2,9%
Субсидии и други текущи трансфери	1,6%	1,8%	1,9%	2,4%	3,3%	3,0%	2,8%
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,0%	14,6%	14,7%	14,9%	14,8%	14,6%	14,4%
Пенсии	9,3%	8,9%	8,8%	8,8%	8,6%	8,6%	8,5%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,7%	2,6%	2,6%	2,7%	2,7%	2,5%	2,4%
Здравноосигурителни плащания	3,0%	3,0%	3,4%	3,4%	3,5%	3,5%	3,5%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,1%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Капиталови разходи	**4,0%**	**3,7%**	**5,6%**	**4,4%**	**5,7%**	**4,9%**	**4,8%**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**0,4%**	**0,4%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**
- по бюджетите на бюджетните организации	0,3%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
НЗОК	0,3%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Лихви	***0,8%***	***0,8%***	***0,7%***	***0,6%***	***0,6%***	***0,5%***	***0,5%***
Външни лихви	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
Вътрешни лихви	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Вноска в бюджета на ЕС	**0,9%**	**0,9%**	**1,0%**	**1,0%**	**1,1%**	**1,1%**	**1,2%**
Бюджетно салдо (+/-)	**1,6%**	**0,8%**	**-1,0%**	**0,5%**	**-0,5%**	**0,0%**	**0,0%**
Финансиране (+/-)	**-1,6%**	**-0,8%**	**1,0%**	**-0,5%**	**0,5%**	**0,0%**	**0,0%**
Б В П	**94 130,0**	**101 042,5**	**108 141,0**	**108 141,0**	**116 411,7**	**124 626,7**	**132 884,2**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2019 г.	2020 г.	2021 г.
1	Администрация на президента	7 327,0	7 339,0	7 349,0
2	Министерски съвет	95 086,0	95 257,5	95 244,8
3	Конституционен съд	3 317,0	3 317,0	4 817,0
4	Омбудсман	3 159,0	3 159,0	3 159,0
5	Министерство на финансите	521 211,0	540 191,0	544 974,0
6	Министерство на външните работи	132 669,6	133 047,3	133 306,7
7	Министерство на отбраната	1 277 511,3	1 288 511,3	1 297 345,3
8	Министерство на вътрешните работи	1 514 790,2	1 516 969,2	1 517 948,2
9	Министерство на правосъдието	274 808,0	275 313,5	275 725,8
10	Министерство на труда и социалната политика	1 293 493,9	1 294 986,0	1 327 762,1
11	Министерство на здравеопазването	548 575,9	552 382,5	556 301,8
12	Министерство на образованието и науката	664 974,6	707 123,3	749 272,0
13	Министерство на културата	188 396,2	193 036,5	197 663,2
14	Министерство на околната среда и водите	52 627,1	52 931,0	53 261,0
15	Министерство на икономиката	84 233,5	84 363,6	84 565,7
16	Министерство на енергетиката	84 737,4	57 562,0	60 574,8
17	Министерство на туризма	19 352,8	19 366,8	19 381,8
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	376 693,6	377 080,1	377 548,0
19	Министерство на земеделието, храните и горите	192 884,0	194 083,2	195 290,3
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	267 226,3	261 996,7	262 528,5
21	Министерство на младежта и спорта	79 718,0	81 589,0	82 346,6
22	Държавна агенция „Национална сигурност“	115 689,4	115 689,4	115 689,4
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 791,0	3 791,0	3 791,0
24	Комисия за защита от дискриминация	2 784,0	2 784,0	2 784,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 930,0	2 820,0	2 820,0
26	Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	20 453,0	20 453,0	20 453,0
27	Национална служба за охрана	40 482,0	40 482,0	40 482,0
28	Държавна агенция „Разузнаване“	37 389,0	37 462,0	37 539,0
29	Национален статистически институт	23 801,0	23 944,0	24 087,0

№	Бюджетни организации	2019 г.	2020 г.	2021 г.
30	Комисия за защита на конкуренцията	4 988,7	4 998,4	5 001,7
31	Комисия за регулиране на съобщенията	11 079,9	11 088,0	11 092,0
32	Съвет за електронни медии	1 669,7	1 672,9	1 680,6
33	Комисия за енергийно и водно регулиране	8 132,3	8 088,6	8 589,6
34	Агенция за ядрено регулиране	6 837,0	6 841,0	6 851,3
35	Държавна комисия по сигурността на информацията	10 042,5	10 050,5	10 056,5
36	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	121 468,3	91 752,9	68 043,5
37	Комисия за финансов надзор	18 470,0	18 360,0	18 380,0
38	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 660,2	1 635,2	1 635,2
39	Централна избирателна комисия	4 993,0	4 993,0	4 993,0
40	Държавен фонд „Земеделие“	371 154,9	371 160,1	371 190,5
41	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 619,1	1 489,1	1 489,1
42	Държавна агенция „Технически операции“	52 131,0	52 231,0	52 315,0
43	Държавна агенция „Електронно управление“	29 859,0	29 896,0	29 928,7
44	Сметна палата	18 390,0	18 530,0	18 650,0
45	Национален осигурителен институт	11 752 328,0	12 413 716,1	12 985 914,6
	в т.ч. Пенсии	9 988 155,3	10 640 191,4	11 204 961,5
46	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	1 915,1	2 004,7	2 127,2
47	Учителски пенсионен фонд	45 696,0	52 663,8	59 934,9
48	Национална здравноосигурителна каса	4 344 945,0	4 614 147,3	4 919 297,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2019 г.	2020 г.	2021 г.
1	Народно събрание	79 300	68 500	68 500
2	Висш съдебен съвет	666 317	667 317	667 317

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2019 г.	2020 г.	2021 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	67 730,0	67 730,0	67 730,0
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	6 100,0	6 100,0	6 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	44 294,0	44 294,0	44 294,0
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	5 175,7	5 175,7	5 175,7
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	551 397,9	555 524,9	559 651,9
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	94 112,5	98 239,5	102 366,5
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	457 285,4	457 285,4	457 285,4
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	675,0	675,0	675,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	28 098,1	28 704,1	29 189,1
7	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите за бюджета на Селскостопанската академия	25 011,5	26 422,5	27 622,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2019 г.			2020 г.			2021 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	861 963,9	1 156 797,7	294 833,8	772 204,0	1 037 854,9	265 650,9	781 297,2	1 028 077,4	246 780,2
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	1 684 934,8	2 547 517,0	862 582,2	1 723 560,9	2 640 663,0	917 102,1	1 627 130,8	2 509 992,9	882 862,1
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	271 196,3	412 524,2	141 327,9	182 018,9	249 181,0	67 162,1	133 248,6	178 363,8	45 115,2

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2019 г.			2020 г.			2021 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	17 375,7	80 475,7	63 100,0	14 805,7	80 405,7	65 600,0	10 435,7	80 435,7	70 000,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0
3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	2 284,0	2 284,0	0,0	2 284,0	2 284,0	0,0	2 284,0	2 284,0	0,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2019 г.	2020 г.	2021 г.
	Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко	**3 740 750,5**	**4 166 387,4**	**4 579 440,7**
	от тях:			
1	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	3 234 390,2	3 658 027,1	4 071 080,4
2	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	332 250,1	333 250,1	333 250,1
	от тях:			
2.1	Обща изравнителна субсидия	294 022,0	294 022,0	294 022,0
2.2	За зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	38 228,1	39 228,1	39 228,1
3	Целева субсидия за капиталови разходи	174 110,2	175 110,2	175 110,2
	от тях за:			
3.1	делегирани от държавата дейности	55 219,7	64 008,9	64 008,9
3.2	местни дейности	118 890,5	111 101,3	111 101,3

ПРИЛОЖЕНИЕ № 10:
ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2017 И 2019 Г.

Изготвената прогноза за данъчните разходи за 2019 г. представлява предварителна оценка на данъчните разходи по данъчни преференции и облекчения, регламентирани в Закона за данък върху добавената стойност, Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица за съответната година.

За целите на настоящата прогноза е използван методът на преотстъпените приходи. Това е най-често използваният метод за оценка на стойността на данъчните разходи, който се свежда до оценка на суми, които не са внесени в бюджета в резултат на съществуването на определен данъчен разход.

При остойностяване на данъчните разходи по различните видове данъци е използвана информацията от есенната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2018-2021 г., действащата нормативна уредба, предложените промени в законопроектите за изменение и допълнение на данъчните закони за 2019 г., основните допускания в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза, разпоредбите от проекта на ЗДБРБ за 2019 г., както и отчетна информация предоставена от Националната агенция за приходите, Агенция „Митници“, Националния статистически институт, Българската народна банка и др.

(в хил. лв.)

Данъчни разходи по видове данъци, в т.ч.	2017 г. Отчет	2019 г. Проект
ДДС	127 588,3	130 002,0
Акцизи	170 442,9	179 999,0
Корпоративни данъци	266 418,0	270 060,0
Данъци върху доходите на физическите лица	71 756,1	72 648,0
Общо данъчни разходи	**636 205,3**	**652 709,0**
БВП	101 042 532	116 411 737
% от БВП	0,63%	0,56%